Laura
Sintija
ČERNIAUSKAITĖ

artumo jausmas

apysakos, novelės, pjesės

UDK 888.2-3
Če321
ISBN-9986-39-395-7
Knygos išleidimą rėmė Kultūros ministerija
© Laura Sintija Černiauskaitė, 2005

VIDURDIENĮ, LIDIJOS LAIKU

Lidija ateina

Po Lidijos Grabštaitės langais žaliavo didžiausios miesto kapinės. Ko ji ten nesutikdavo! O kartais ir iš namų nereikėdavo išeiti – sustingdavai virtuvės lange su arbatos puodeliu, ir koks toliaregis mirusysis jau, žiūrėk, moja – girdi, sveikutė, kaip laikaisi, mėgaukis arbata, mėgaukis – kol gyva. Gavusi palaiminimą, ji drąsiai pradėdavo dieną, pasigardžiuodama sukirsdavo pietums kepsnį, nes tądien iš tiesų gardžiau apskrusdavo mėsa.

Neseniai palaidojo jaunuolį. Naktimis, kai virš kapinių pakyla fosforinis kupolas, įprastinį mirusiųjų šurmulį perskrodžia banguojantis pianino čiurlenimas. Jis tai prityla, tai pagarsėja. Lidija ne išsyk susigaudė, kad čiurlenimas sklinda iš to jaunuolio. Šis dar nieko čia nepažįsta. Sėdi atokiau nuo visų, ant šviežiai supilto kapo. Susigūžęs, nepatogiai sulenkęs koją, su niekuo nesisveikina. O jie ir nelenda į akis, nes žino – iš pradžių taip būna visiems. Tik prisiartina prie jaunuolio, kiek leidžia mandagumas, ir valandėlę pasiklauso iš jo sklindančios nuostabios muzikos. Prieš mirtį jis buvo pianistas, ir toji muzika atsekė paskui jį. (Kiekvienas kažką atsineša iš gyvenimo, per kurį laiką tai nusilupa lyg sena oda ir susimaišo su žeme.) Tačiau šis pasakojimas ne apie jį.

Lidija Grabštaitė neužsisagsto plono pavasarinio lietpalčio, bet persimeta per petį šilkinę skarelę. Vidurdienis, balandžio aštuoniolikta. Šalta akvamarininio šilko skiautelė švyti ant bekraujo Lidijos kaklo. Pavasariais atsinaujina astma, nors gydytojas sako, kad tai – įsikalbėjimas, juk astma nervinio pobūdžio. Lidija lėtai žingsniuoja, ne žingsniuoja, o plevena kaip liepsnelė siauru kapinių takeliu. Dieną mirusieji miega. Tik vienas kitas išlenda pasišildyti saulutėje. Jie pasveikina ją mieguistomis šypsenomis kaip seną pažįstamą, prieš kurį ne sarmata pasirodyti susivėlus. Persimeta keliais žodžiais ir eina toliau. Neseniai ji palaidojo vyrą, šis išvažiavo dūlėti į kitą miestą. Paslaugūs pažįstami minėjo, kad jam ir ten nesiseka su moterimis. O brolis mirė kažkur Lenkijoje, viename iš tų autobusų. Bet ne tai kelia nerimą Lidijai. Jis nė karto neatėjo į jos sapnus, štai kas negerai. Ji kviečia, laukia, netgi ieško jo. Tačiau šitie mirusieji apie brolį nieko negirdėję, o su Lenkijos mirusiaisiais susisiekti sudėtinga.

Taigi Lidijos skarelė švysčioja tarp antkapių su pageltusiomis mirusiųjų nuotraukomis (dabar jie atrodo kiek kitaip). Nors ši istorija – apie ją, kol kas palikime Lidiją ten, kur jai taip gera. Palikime ją lengvą, susimąsčiusią, gal net nusipelniusią to ypatingo, veidą nuskaidrinančio liūdesio, nuo kurio ir taip trapūs Lidijos bruožai, atrodo, tuoj ištirps. Tik valandėlę – beveik vieną tarp antkapių – saulėtą balandžio aštuonioliktosios vidurdienį.

Atrodo, aplinkui niekas neturi pianino. Apykurtis žydas viršuje per radiją klausosi tik operečių. Toji mergšė iš kairės turbūt net nežino, kas yra klasikinė muzika, jos draugeliai leidžia vien bumčikus. O šeimynėlė su vaiku, tai jie

televizoriaus vergai. Ar apskritai yra girdėjęs iš jų buto sklindant muziką? Tik reklaminių klipų per televiziją. Tai iš kur ta banguojanti, tai pritylanti, tai vėl skausmingai pagarsėjanti pianino melodija? Ir dar pirmą valandą nakties.

Konstantinas Betilingis prisidegė cigaretę ir susirangė ant palangės. Kitoje gatvės pusėje juoduoja kapinės. Tik jų dėka taip pigiai išsinuomojo butą – mat niekas nenori kasdien žiūrėti į antkapius su kryžiais, o be jų pro langus daugiau nieko nebematyti. Šeimininkei teko gerokai nuleisti kainą, nors toks butas, perkeltas į malonesnę vietą, būtų vertas dvigubai daugiau! O Konstantinui Betilingiui kryžiai akių nebadė. Ar gali jie užtemdyti kūrybingo, visai neišrankaus (taip, beje, pats apie save manė) žmogaus kasdienybę? Kapinės didelės, aplink jas kukliai glaudžiasi visas kvartalas, nuo keturių įėjimų lyg kraujagyslės vyniojasi raudonu smėliuku pabarstyti takeliai. Kitoje pusėje, kurią užstojo medžiai, stovi jauki nuosavų namų grandinė. Nejaugi pianino garsai sklinda iš ten? Paskutinė mergina, nuo kurios pabėgo, garbino Listą ir Šopeną. Koncertuose ji apsipildavo ašaromis, beje, svečiuose, klausantis įrašų – irgi. Iš pradžių Konstantiną tai be galo glumino, paskui pradėjo siutinti. Jis niekuomet nesuprato, kas vyksta moters galvoje, kai klausydama Šopeno ji pratrūksta kūkčioti. Jam tai atrodė siaubinga, neįmenama mįslė. Juolab kad ašaromis mergina iš jo tarsi kažin ko reikalavo. Jis nesusigaudė, kodėl, užuot paprašius žodžiais, ji mėgina jį paveikti tomis ūmiomis, neestetiškomis ašaromis. Aišku, tai nebuvo pagrindinė pabėgimo priežastis. Tačiau merginos ašaros slėpė kažką, kas jį varžė. Ir jam tai nepatiko.

Niekada nesilankė pas ją svečiuose – ji gyveno su tėvais. Po koncertų ar vakarėlių visuomet užbaigdavo vakarą pas Kons-

tantiną. Todėl, klausydamasis iš kapinių pusės pirlenančio pianino, jis išsigando, beje, visai nepagrįstai – o gal toji mergina kaip tik ir gyvena namuose už kapinių? Gal, bėgdamas nuo jos, tik dar labiau priartėjo? Šis nuogąstavimas kiek apkartino jo viengungiškos nakties skonį. Taip, Konstantinas skonėjosi vienatvės naktimi. Juk už vienos moters pečių visuomet švysčioja kita. Ir šios galimybės jį svaigino. Šiltą pavasario naktį, nors gatvė buvo tuštutėlė, atrodė, kad jos tvyro ore, ranka pasiekiamos, tokios nuolankios ir tikroviškos...

Gatvė buvo tuštutėlė, tačiau kapinėse, tuojau už tvoros, subolavo ilgas siluetas. Jis pleveno takeliu palei tvorą, o pasukęs patraukė tolyn, į kapinių gilumą, ir Konstantinas nors netikėjo pasakomis apie vaiduoklius, suabejojo, kuo turėtų palaikyti tą besvorę, kiek virš žemės (bet ar tikrai?) plevenančią blyškią dėmę... Tokią panašią į žmogų, tačiau pernelyg lengvą, pernelyg skaidrią... Tuo pat metu išgirdo gatvėje švelnų, slopinamą moters juoką. Tačiau gatvė – kaip ir ką tik – buvo tuštutėlė!

Bandydamas suvokti, iš kur atsklido juokas, Konstantinas nė nepastebėjo, kada nutilo pianino melodija. Dabar virš gatvės ir kapinių tvyrojo slegianti tyla. Ne, trakštelėjo šakelė... Ir kitą akimirką pro kapinių vartelius gatvėn įžengė aukšta laiba moteris. Jos prasegtas lietpaltis šlavė žemę, ach ne, taip atrodė todėl, kad jis buvo nusmukęs nuo vieno peties... Štai ji pasitaisė lietpaltį, įbruko į kišenę kaklaskarę ir vos šypsodamasi nukaukšėjo gatve. Kam ji šypsojosi? Konstantinas laukė išnyrant palydovo – juk nuo peties nuslydęs lietpaltis prašėsi paaiškinimo. Tačiau niekas nepasirodė. Konstantinas neabejojo, kad juokėsi ji. Bet kodėl? Gal ją prajuokinęs vyriškis (kartą ir jis mylėjosi kapinėse – tai romantiška, bet nepato-

gu) išėjo pro kitus vartelius? Juk kapinių gilumoje Konstantinas matė tolstančią dėmę! Antra vertus, šviesiaplaukė atrodė gana inteligentiška ir ne pirmos jaunystės – būtų jai davęs daugiau kaip trisdešimt. Tokiai moteriai susitikinėti su meilužiu kapinėse kažkaip nepritinka... Bet todėl ji tik dar labiau suaudrino Konstantino vaizduotę.

Kodėl Lidija juokėsi kapinėse pirmą valandą nakties? Kadangi istorija apie ją, turėtume atskleisti šią tik iš dalies paslaptingą smulkmeną. Pirmiausia, naktis buvo šilta ir kaip niekad melodinga, tad kapinėse knibždėte knibždėjo puikiai nusiteikę mirusieji. Tą ji pamatė per virtuvės langą, kai, atidėjusi į šalį knygą, atėjo įsipilti vandens. Be to, dar skaitant (beje, visai neblogą šiuolaikinio rašytojo romaną) jos klausą vis sugildydavo atkaklus pianino gaudimas. Taip, šiąnakt jaunuolis tiesiog gaudė. Iš pradžių garsas pasirodė įkyrus. Šiuolaikinio rašytojo romanas reikalavo viso dėmesio, todėl džiaugėsi galinti pailsėti su tokia knyga. Dėl to net skubėjo po darbo namo. O pianino gausmas atakavo toliau, virto jau kone riaumojimu. Lidija atkakliai neįsileido jo į sąmonės lauką, vis nubraukdavo susitelkusį kažkur prie ausies būgnelio, vienu judesiu perversdama knygos puslapį. Kurį laiką jautė kylantį troškulį, ir kai šis tapo akivaizdus, atidėjo į šalį knygą ir, vis dar gyvendama jos erdvėje, pasuko į virtuvę. Šviesos nedegė. Senu papratimu dirstelėjo kapinių pusėn, ir nuostabus mirusiųjų švytėjimas ją tiesiog pažadino. Tuo pat metu išgirdo pritilusį pianino bangavimą, tokį šventišką, jaudinantį, kad pajuto, jog jaunuolis bus susitaikęs su mirtimi ir, ko gero, nusprendė išleisti iš savęs paskutines muzikos atsargas. Tai iš tiesų skambėjo kaip atsisveikinimas. Li-

dija išgėrė pusę stiklinės šalto vandens, užsimetė lietpaltį, pakėlė iš rankovės išslydusią kaklaskarę ir nusileido gatvėn.

Balandžio naktis! Net mirusieji neskuba užmiršti šio šilto, virpančio gaivumo, o ką jau kalbėti apie gyvuosius. Apimta šventinės nuotaikos, Lidija šmurkštelėjo į nušvitusias kapines ir beveik iš karto išvydo netoli įėjimo jaunuolį. Aplinkui būriavosi, šnekučiavo ir tyliai juokėsi kiti, o jis stoviniavo vienas prie samanoto fontanėlio ir leido iš savęs kaip niekad nuoširdžią melodiją.

– Jūsų muzika nuostabiai gyva, – maloniai tarstelėjo Lidija.

– Kiek suprantu, jos gyvumas tik kliudo, – atsakė jaunuolis neatsigręždamas.

– Visa laimė, kad imate atsigauti.

– Iš kur jūs žinot, atsigaunu ar ne?

Jis atsigręžė, tačiau neatrodė suirzęs, kaip galėjai spręsti iš balso. Jo balsas, beje, nebuvo toks melodingas ir sklandus kaip muzika. Nuo ko jis mirė? – dingtelėjo Lidijai, ir ši mintis jai visiškai nepatiko. Čia jie laikėsi nerašyto įstatymo neklausinėti naujokų, nuo ko mirė. Ypač tokių beviltiškai jaunų, paskubėjusių ar paskubintų.

– Aš jus įsidėmėjau, – ramiai paaiškino Lidija.

– Matėte laidotuves?

– Ne, jus laidojo berods dieną. Dieną aš dirbu.

– Nieko nepraradote. O man reikėjo į visa tai žiūrėti! Kokia beskonybė, koks spektaklis! Jeigu būčiau žinojęs, kad turėsiu tai matyti!

– Na ir kas? Čia paskutinė pamoka, ir tiek. Nemaloni. Kontrolinis darbas. Atrodo, jūs jį išlaikėte?

– Berods ne iš pirmo karto. Po to tris dienas blaškiausi po kapines, niekaip negalėjau jiems atleisti.

– Ach, užmirškite visa tai. Palikite tai jiems, – kone pavydžiai tarstelėjo Lidija.

– O jūs? Ką jūs čia veikiate? Tokia gyva, pakankamai jauna moteris?

– Dėkoju. Bet aš taip pavydžiu jūsų padėties, kad sutikčiau apsikeisti vietomis.

– Keičiamės?.. – jaunuolis beveik užsidegė.

– Neturime teisės, – jai pagailo, kad neapgalvotai leptelėjus suteikė jam vilties. – Jūsų muzika, nors ir kokia gyva, jums nepriklauso. Jūs miręs, berniuk. Jūs miręs. Tai tokia užsitarnauta būsena. Apsipraskite su tuo.

Atrodo, jaunuolis išgirdo tai, kuo pats beviltiškai bando patikėti. Pajutusi, kad per daug šneka, Lidija skubiai nužingsniavo tolyn. Ją sustabdė vandens čiurlenimas už nugaros – nejaugi samanotasis fontanėlis bus pratrūkęs? Ji atsigręžė. Jaunuolis šlapinosi, nukreipęs čiurkšlę į sueižėjusį fontano baseinėlį. Šelmiška šypsena iškreipė jo amžinai nusivylusią burną.

– Matot, prieš mirdamas nenusišlapinau kaip reikiant! – šūktelėjo Lidijai. – Bet pažadu, kad tai paskutinis kartas!

Lidija nusijuokė – taip skambiai, lengvai, nes jai iš tiesų kažin kodėl palengvėjo. Gyvieji nuo mirusiųjų tuo ir skiriasi, kad jiems amžinai vieniems iš kitų kažko reikia. Čia ji galėjo priartėti ir nutolti, prašnekti ar nutilti kada panorėjusi. Net neįtarė, jog balandžio vėjelis nuskraidino jos juoką į kitą kapinių pusę, kur dunksojo penkiaaukščiai ir kur dabar ją nešė pralinksmėjusios kojos. Viename tų namų, antro aukšto lange, juodavo dar nemirusio jaunuolio šešėlis su oranžiniu cigaretės taškeliu.

Nuo tos nakties pianino melodija daugiau neaidėjo virš kapinių. Atrodo, kad moters juokas jaunuolį sugėdino ir nutildė. Konstantinas Betilingis kažkodėl siejo tą melodiją ir moters juoką, nors pats gerai nesuprato, kodėl. Keletą dienų vis prisimindavo iš kapinių išplasnojusią moters figūrėlę, ir kuo daugiau apie ją galvojo, tuo daugiau atrasdavo su ja susijusių smulkmenų, o gal tiesiog pats nejausdamas sukūrė ir priskyrė jas juoko šeimininkei. Nebuvo tiek naivus, kad nesuprastų, jog tos moters žavesį greičiausiai sukūrė aplinkybės – naktis, kapinės, juoko priežastis, kurios Konstantinas nežinojo ir dėl to vis labiau kankinosi. Sutikęs tą moterį dieną, būtų arba jos nepažinęs, arba nusivylęs. Jai priklausė naktis, būtent toji naktis. Tačiau naktis praėjo, o tai reiškia, kad jis niekada nebesutiks moters tokios, kokia ji buvo tą naktį. Šioje vietoje galėtume ir baigti, palikti Konstantiną kentėti jo jaunatviškų kančių, kurias sukelia laki vaizduotė ir jauni hormonai. Jeigu ne balandžio aštuoniolikto-sios saulėtas vidurdienis, išginęs Konstantiną iš paskutinės nuobodžios paskaitos ir atvedęs į... kapines.

Staigus atšilimas pakvipo vasara, auditorijoje pro atvirus langus zvimbė musės. Kursiokai tingiai gulinėjo ant stalų, buvo šnibždama apie šaltą alų. Staiga apnuogintos merginų rankos ir suvelti plaukai (beveik visos per galvą nusitraukė megztukus ir palaidines) priartino vasaros kvaitulį. Konstantiną tai dirgino, žadino kankinantį nerimą, o nerimą jis pastaruoju metu įprato sieti su tąja moterimi iš kapinių.

Tad nieko keisto, kad nenuėjo į paskutinę paskaitą. Tokių tądien buvo ir daugiau. Tačiau kodėl, užuot žingsniavęs prie upės ieškoti pažįstamų studentėlių, jaunasis Konstantinas Betilingis saulėtą pavasario dieną, kai norisi vien kvėpuoti ir

džiaugtis gyvenimu, patraukė kapinių link? Tiesa, jis galėjo apgauti save ir kitus, neva turįs grįžti namo. Tačiau mes žinome – ėjo į kapines. Kodėl? Nejaugi vienąkart matyta (ir tai neryškiai) moteris šitaip sudrumstė Konstantino ramybę? Na, matė ją dar sykį. Tiesa, sapne. Tačiau ji iškilo prieš Konstantiną taip ryškiai, kiek pakreipusi šviesplaukę aristokratišką galvą, kad jis matytų jos ploną nosį su kuprele, kaip jūrų paukščio, ir netgi raukšleles aplink akis ir lūpas. Ji parodė jam savo raukšleles! Tai turėjo kažką reikšti! Tos raukšlelės nepaprastai sujaudino Konstantiną (nors buvo jaunas, jį traukė patirtis). Tokia ji atrodė tikroviška, geriau suprantama, artimesnė. Taigi ji paklausė:

– Kodėl mane sekiojate?

Jos balsas buvo ramus, ji niekuo nekaltino Konstantino, atrodo, kad iš tiesų nė nesusidomėjo juo. Tačiau užkalbino. Sapno erdvei prasiplėtus Konstantinas išvydo, kad jiedu stovi ant raudonu smėliuku pabarstyto kapinių takelio.

– Aš tikrai jus sekioju.

– Matau.

Konstantinas atsiminė kiekvieną žodį, kiekvieną intonaciją, tarsi viskas būtų vykę tikrovėje. Tuo šis sapnas buvo neįprastas ir pretendavo tapti atsiminimu tarp daugybės realiai įvykusių faktų.

– Turbūt kažko iš jūsų noriu, – sulemeno Konstantinas.

– Ko iš manęs norite?

– Dar nežinau.

Ji atsiduso, lyg dažnai girdėjusi tokius miglotus atsakymus. Veide atsirado nekantrumo grimasa. Nusigręžė nuo Konstantino, ketindama žingsniuoti tolyn.

– Palaukit, – paskubėjo šis. – Noriu tiesiog pasišnekėti.

– Apie ką? – atsigręžė moteris.

– Apie... apie... gyvenimą.

– Šnekėti apie gyvenimą su gyvaisiais – neįdomu.

– O gal aš turiu ką pasakyti apie gyvenimą?

– Tam turėtumėte numirti. O jūs... – moteris metė į Konstantiną užuojautos kupiną žvilgsnį, – per daug gyvas. Ir ilgam.

– Bet aš galiu numirti! Jeigu tuomet turėsime apie ką pasišnekėti! Kaip manote? Man tai nieko nekainuos!

Moteris nusijuokė švelniai, atlaidžiai ir nutolo raudonu kapinių takeliu.

Tada Konstantinas prisivertė numirti (žinote, kaip staiga tai įvyksta sapne), atsigulė po sunkiu antkapiu (oho, kaip sunku kvėpuoti) ir įsistebeilijo į medžių vainikus virš galvos. Moteris spėjo nueiti vos kelis šimtus metrų. Netrukus ji kažkodėl grįžo (tai juk sapnas) tuo pačiu keliu, tačiau net nestabtelėjo prie Konstantino kapo.

– Ei! Laba diena! Tai aš! Dabar turime apie ką pašnekėti.

Moteris iš karto suprato, iš kur sklinda tas silpnas balsas.

– Ne, – atsakė ji.

– Bet kodėl? Juk aš – miręs. Aš numiriau dėl jūsų. Aš noriu su jumis pašnekėti.

– Jūs mirėte per anksti, jaunuoli. Jūs nuobodus net miręs, – atsakė moteris taip pat švelniai ir atlaidžiai. Ir nutolo kapinių takeliu.

Tai buvo siaubinga! Konstantinas gulėjo po sunkiu antkapiu ir negalėjo pajudėti, negalėjo bėgti jai iš paskos, negalėjo net apsiversti ant pilvo! Nuostabusis sapnas virto košmaru. Jis galavosi šitaip visą naktį. Tiesiog gulėjo po dusinančiu akmeniu ir galvojo, jog tai truks amžinai. Paryčiais staiga suprato, tai – sapnas. Reikia tik nubusti. Nubusti! Pakirdo

staigiai, dar neatsimerkęs pajuto savo kambario matmenis – jis buvo erdvesnis ir šiltesnis už kapą. Ant krūtinės snaudė katė. Supykęs nubraukė ją nuo savęs ir pasirąžė. Toks tad buvo antrasis susitikimas su kapinių moterimi.

Balandžio aštuonioliktosios vidurdienį jaunasis Konstantinas įžengė į saulės nutviekstas kapines pro kitus vartelius, ne iš namų pusės, o iš kotedžų rajono. Šioje kapinių dalyje lankėsi pirmą kartą. Ji atrodė žalesnė, kvepėjo sausa žeme ir nektaru, kuris garavo iš pirmųjų gėlių. Antkapiai gulėjo žolėje lyg veidrodžiai. Viename jų Konstantinas išvydo moters profilį, – ši žiūrėjo į Konstantiną lyg pro langą, akies kampeliu, atlaidžiai ir vos nuslėpė šypseną. Jis apsidairė, ieškodamas kažkur netoliese stovinčios atspindžio šeimininkės.

Tačiau ji pasirodė toliau, daug toliau, negu galėjo siekti ką tik ją atspindėjęs antkapis. Pleveno pačiame takelio gale. Ne žiedas, tik jo nektaras. Jos kūno aromate skleidėsi ir tirštėjo veidas. Po juo – erzinanti akvamarininė gairelė. Pavasario vėjas šiaušė ją po moters smakru, uždengdamas tai lūpas, tai skruostikaulį su akimi. Tarsi norėtų ištrinti ir taip nenoriai tirštėjančius bruožus. Veidas! Tačiau visa kita tirpo akyse, supstėsi saulėta migla. Toks aštrus buvo jos aromatas. Ji artėjo. Ji ėjo pas Konstantiną. Ir tada jis išsigando, kad sapnas pildosi.

Lidija pakėlė į jus akis

Ji dirbo kasos operatore banke. Tai reiškė, jog uždirba pakankamai, kad galėtų išlaikyti dviejų kambarių butą netoli centro, kvepėti stipriausios koncentracijos kvepalais

ir kasmet nusipirkti tikros odos batus. Dar tai reiškė, kad aštuonias valandas per parą jos atvaizdas vangiai juda už stiklo priešais klientų akis, o ant švarkelio atlapo prisegtoje lentelėje su vardu atsispindi žydras kompiuterio ekranas.

Lidija gana santūriai bendravo su klientais. Tas nelabai patiko viršininkui, bet jis žinojo šį tą, ko neįtarė anapus stiklo žiopčiojantys veidai. Bendradarbiai, atrodo, taip pat nepastebėjo to stulbinančio reiškinio. Tai vertė viršininką sunerimti dėl savo psichinės būklės, – jis netgi kreipėsi pagalbos į specialistą. Deja, šio pasiūlyti testai parodė, kad viršininkas neturi nė menkiausio pagrindo abejoti tuo, ką mato.

Klientai matydavo Lidiją tik iki pusės. Kas prasideda nuo vidurinės švarkelio sagos ir tęsiasi iki kojų pirštų, dengė šiurpi paslaptis – būtent ji ir sukėlė Lidijos viršininkui tiek dvasinių kančių. Mat visas aštuonias darbo valandas Lidija sėdėjo kiek pakilusi virš kėdės... Nedaug, jo akimis – kokius du centimetrus. Pastebėjo ne iš karto. Baigėsi mėnuo, kai priėmė ją į darbą. Iš pradžių švelnus Lidijos sprandas, kurį išvysdavo įėjęs į jos skyrių, traukė jį kaip neprakąstas persikas. Šviesus odos lopinėlis po sukeltais plaukais šnekėjo daugiau už Lidijos lūpas – mat pati buvo nekalbi. Ir ne tik su klientais. Kai praverdavo duris ko nors pasiteirauti (gink Dieve, tik darbo klausimais!), kvepiantis Lidijos sprandas atsakydavo vienu dviem sakiniais. Jis neišmanė, ko dar galėtų paklausti, kad išgirstų neprakąsto persiko melodiją. Gimtadienių ar valstybinių švenčių pobūviuose Lidija neužsibūdavo, jeigu apskritai dalyvaudavo. O ir tada jis tiesiog sustingdavo įsivaizdavęs, kad neturi ko paklausti. Nieko, ko viršininkas galėtų pasidomėti valdinės per bendradarbių pobūvį. Ko būtų norėjęs paklausti? Net nepatogu:

„Ar depiliuojate tarpkojį?“, „Mylėdamasi irgi taip atkakliai tylite?“, „Ar galėčiau rytoj po darbo išstudijuoti jūsų erogeninių zonų žemėlapį?“ Tai nebuvo grynas geidulys. Greičiau – erotinis smalsumas ar seksualinė nuostaba susidūrus su paranormalia moterimi.

Jo niekada nejaudino anemiškos būtybės. Triukšmingos, apčiuopiamos, iš išorės – apskrudusios, viduje – sultingos moterys atrodė kur kas geidžiamesnės. Tačiau Lidijos sprandas traukė kaip magnetas. Net geležimi apkaustytas duris versdavo greičiau ir triukšmingiau užsitrenkti – tą pastebėjo ne vienas. Būtent per jos sprandą viršininkas ilgai negalėjo nuleisti akių žemiau, į sėdmenis... O tai tikrai keista. Visą mėnesį neįvertinti naujos valdinės sėdmenų – taip dar nė sykio nenutiko! Štai ten, žemiau, jo ir laukė tikrasis akibrokštas. Ar ne apie jį bandė įspėti magnetizuojantis Lidijos sprandas?

Paranormalus reiškinys iššlavė iš viršininko galvos visus erotinius klausimus. Sueitis su moterimi, kuri viską daro nutolusi per du centimetrus, atrodė stačiai neįmanoma. Jis ėmė jos šalintis.

Pati Lidija nedaug galvojo apie viršininką. Jos tikrovėje viršininkas neturėjo kūno, o tik balsą – mat dažniausiai priartėdavo iš nugaros ir nuskambėdavo kaip dalykinis klausimas, reikalaujantis iš jos lakoniško atsakymo. Visur kitur ji jautėsi laisva. Laisva ir nutolusi nuo visko, ką veikė stiklinėje nišoje su kompiuteriu – per du centimetrus.

Erdviame dviejų kambarių bute Lidija pastaruoju metu jautėsi kaip daigelis, persodintas į per didelį vazoną. Šis pojūtis sustiprėjo pavasarį, o vasarą ėmė tiesiog gildyti. Birželį sukako treji metai, kai vyras išvyko dūlėti į kitą miestą. Jam

skirta žvakelė baigė degti prieš dvejus. Tylią vienatvės euforiją pakeitė ilgesys. Ilgesys garso, kad kažkas už sienos pervertė knygos puslapį, kad ankstų rytą tas kažkas leidžia vandenį vonioje ir žiovauja, garsiai maišydamas cukrų arbatoje.

Kai vieną rytą prapliupo skambėti mobilusis telefonas, ji atsiminė davusi nemokamą skelbimą į laikraštį, jog išnuomoja kambarį moteriai arba studentei. Mobilųjį teko išjungti, nes skambučių pliūpsnis trukdė aptarnauti klientus ir įsiutino viršininką. Per pietų pertrauką ją užkalbino už stiklinės pertvaros dirbanti nauja kasos operatorė.

– Gal žinote, kas išnuomotų vieno kambario butą? – Lidija suprato, jog užduodama klausimą naujokė tiesiog bando integruotis į kolektyvą, ir skausmingai šyptelėjo pagalvojusi, kad ši pasirinko netinkamą žmogų.

– Galiu pasiūlyti tik kambarį, – atsakė ji.

Šitaip už sienos apsigyveno Nataša Fatilova, ir žemių vazonėlyje pasidarė kaip tik.

– Kaip ištveriat tokį monotonišką darbą banke? – pagarbiai nužvelgusi Lidijos knygų arsenalą sušnibždėjo Nataša.

– Kai nuobodžiauju, leidžiu praslinkti nuobodulio debesiui. Kai pavargstu, leidžiu praslinkti nuovargio debesiui. Debesys praslenka. Nereikia tuo bodėtis, – pilstydama arbatą atsakė Lidija. – Cukraus?.. Citrinos?.. Medaus?.. Pieno?..

Tuo metu Nataša Fatilova buvo dvidešimt aštuonerių metų. Ši smailiaveidė brunetė pynė natūraliai banguojančius plaukus į kasą, taip turbūt tikėdamasi pažaboti padrikas, nevilties sukeltas mintis. O nevilčiai pagrindo turėjo. Vos prieš pusmetį su aštuonerių metų sūnumi ryžosi pabėgti nuo vyro. Pabėgti, – nes išeiti ramiu, harmoningu žingsniu jis nepaliko galimybės. Per dažnai užsipildavo smegenis, o po ranka

kaip prisiekęs medkirtys visada turėjo kirvį. Nataša Fatilova išsivedė sūnų švintant. Po kelių valandų, pro autobuso langus išvydus pirmuosius sostinės daugiaaukščius, jos smilkiniai pabalo. Matyt, prisidėjo skausmas dėl sūnaus – jį teko palikti kaime, pas vyresnę seserį, nes sostinėje laukė nežinia. Visa laimė, kad čia netikėtai pasisekė. Nataša Fatilova rado jos išsilavinimą atitinkantį darbą (atidirbti viršvalandžius viršininko lovoje jos likimo moteriai atrodė savaime suprantama) ir tylų kambarį su vaizdu į kapines.

Kasą ji stengėsi pinti kuo kiečiau, bet netrukus ji ir vėl išsipešiodavo ir nudrykdavo per nugarą kaip drėgnas tropikų brūzgynas. Iš jos kartu su retomis sidabro gijomis garavo ilgesys. Tos sidabro gijos – kas rytą šukuojant jos nostalgiškai krypdavo tėviškės pusėn, kur mamos verkė Edvardukas ir bliovė amžinai alkanos sesers ožkos. Apie Žemaitijos sodžiuje šėlstantį vyro kirvį ji stengėsi negalvoti. Bet kuris kitas po Kazio jai atrodė kaip likimo dovana. O dovanotam vyrui, juolab jeigu jis tavo viršininkas, į nuodėmių sąrašą pirštu nebaksnosi...

Naujame darbe Nataša iš karto atkreipė dėmesį į melancholišką už stiklinės pertvaros dirbančią moterį. Ši buvo aukšta, nepaprastai gražiomis, aristokratiškomis plaštakomis, ant kėdės laikėsi kaip liepsnelė virš žvakės – pasiruošusi bet kada nutrūkti. Tas jos sėdėjimo laikinumas atrodė jaudinantis ir net kažkiek gąsdino. Be to, iš moters lūpų nenyko svajinga išraiška, tarsi ji nuolat galvotų apie namuose paliktą mezginį ar skaitytų neregimą meilės romaną. Nataša netruko pastebėti, kad bendradarbė traukia viršininko žvilgsnį, – šis sukosi aplinkui kaip alkanas šuva. Tačiau Nataša nujautė, kad jie nemiega drauge. Ir niekada nemiegos – tai priklausė ne nuo viršininko, o nuo tos moters. Ji atsargiai paklausinė-

jo apie moterį bendradarbių, tačiau, išskyrus jos vardą (kurį ir taip galėjo perskaityti ant prie švarkelio prisegtos lentelės) bei kelias nereikšmingas smulkmenas, daugiau nieko nesužinojo. Lidija buvo slėpinys. Malonus, niekam nekliūvantis, savo pareigas atliekantis organizmas.

Dabar jos susitikdavo ne tik banke, kur kaip dvi muselės stiklainiuose kruopščiai dūgzdavo prie kompiuterių ir turėjo laiko tik persimesti keliais sakiniais. Rytą ir vakarą susėsdavo prie vieno stalo. Kartais susidurdavo vonios tarpdury ar užklupdavo viena kitą išvietėje (gyvendama viena Lidija taip ir neįsitaisė užrakto). Lidija apstulbo, – kaip labai per trejus vienatvės metus ji atprato šnekėti – ieškodama žodžių išgyvendavo kone fizinį skausmą. Žodis turėjo sušildyti, bet tik įbrėždavo burnoje kraujo skonį ir iškrisdavo kaip ledukas. Nuo to Lidija tik dar labiau susigūždavo. Visa laimė – Natašai užtekdavo to nevykusio žodžio, kad užtvindytų kolegę sakiniais. Lidijai tai atrodė neįtikėtinai gražu ir... svetima.

Garso, jog vėlų vakarą kažkas už sienos pervertė knygos puslapį, ji taip ir nesulaukė. Nataša neskaitė knygų. Labai retai nusipirkdavo laikraštį su kino teatrų repertuarais arba žurnalą moterims, bet dažniausiai taip ir nespėdavo jais pašlaminti – krisdavo miegoti kaip užmušta. Naktį ji beveik nesivartydavo. Lidijai, kuri neguldavo be antros ir daug laiko praleisdavo tylomis prie lango arba su knyga, mirtinas Natašos miegas kėlė nusivylimą. Nakties valandomis ji skausmingiausiai ilgėjosi artimo garsų. Štai kada tyla prašėsi būti užpildyta ir nugalėta. Deja, Nataša tam visai netiko.

– Tu per mažai miegi, – vieną rytą tarė ši. – Ir per mažai būni tarp žmonių. Tu visko darai per mažai. Stebiuosi, kaip apskritai gyveni.

Iš kur ji galėjo žinoti, kad grįždama iš banko Lidija dažnai užsuka į kapines pasisveikinti su mirusiaisiais arba bent jau stabteli prie tvoros ir švelniai pakvėpuoja jų pusėn?..

Po darbo Nataša paragaudavo kitokio gyvenimo. Šiaip ar taip, viršininko vila atrodė kaip natūralaus dydžio Barbės namelis – vaje, ji neįpirktų net to žaislinio! O čia viskas buvo tikra ir kainavo dešimteriopai. Židinio spragsėjimas priminė mergautinius vakarus – beje, visuomet pats jį užkurdavo. Lova – už kampo, dušas – keli žingsniai nuo lovos gauruotu natūralaus pluošto kilimu. Čia arba ten gaudavo šampano, balto vyno, apatinius voką primenančioje dėžėlėje – nuo jų plonumo paniždavo oda... Už brangaus paklodžių, užuolaidų, minkštų baldų šlamėjimo ošė pinigų jūra, nuo jos dvelksmo Natašai šiurpo oda ir plevėsavo palaidi plaukai – viršininkas pats atsegdavo segtuką ir išdraikydavo kasą atsainiu patino judesiu. Ko jai nedovanojo, tai gėlių, bet ji puikiai suprato negalinti aikštytis. Ir kaip jie būtų atrodę su gėlėmis, jeigu visada atskirai išeidavo iš darbo, o po pusvalandžio susitikdavo sutartoje vietoje – saugumo sumetimais pasirinkdavo kaskart kitą. Viršininkas nebuvo labai aistringas ir tuo atžvilgiu reiklus meilužis, todėl Nataša per daug nenuvargdavo. Pagrindinė jos užduotis – atrodyti patenkintai, klausytis ir aikčioti. Grožėtis, kaip jis kuria židinį, taiso austres (ir tai teko ištverti!), muiluojasi gauruotą krūtinę. Kvatoti iš jo anekdotų – viršininko humoro jausmas Natašą glumino, tačiau prieš tai visuomet būdavo šampano. Be to, santykiai su vedusiu trijų dukterų tėvu nepaliko erdvės iliuzijoms. Pagaliau ir kaip vyras jis buvo ne jos skonio. Rasdavo apie ką šnekėtis tik todėl, kad Nataša laikė tai savo darbu. Ji galėjo aptarinėti politines naujienas, kylančias benzino kainas, ar-

tėjančių švenčių rūpesčius ir tuo pat metu apsispręsti, kad Edvardukui pirmu reisu išsiųs ne striukę, o naujus batus, kuriuos šįryt matė prekybos centre. Mokėjo parengti bedžiaugsmius viršininko lytinius organus suartėjimui ir netgi sau iš to nusitrupindavo kelis grynai fiziologinio malonumo akimirksnius. Šilto ir šalto mačiusios Natašos Fatilovos tokia padėtis nežemino, jos orumo nežeidė ir tai, jog viršininkas vis rečiau atsako į jos klausimus, vis greičiau baigia lytinį aktą, nepasidomėjęs, ar ji „jau", o vietoje šampano staiga atsirado paprasta juoda kava. Tiesa, iš pradžių prie jos patrupindavo šokolado... Bet vieną dieną ir jo neliko.

Natašos viršininkas Vladimiras Pogosianas, ketvirtadaliu armėnas ir išvaizdus keturiasdešimt penkerių metų vyriškis, išgyveno vidutinio amžiaus krizę. Sakoma, kad nelaimė viena nevaikšto. Kaip aikštinga moteris, ji nė žingsnio nežengia be palydos – pastaruoju metu jis kentė nuo hemorojaus. Gal todėl retai pamatydavai jį sėdintį, o dažniau – įkyriai stoviniuojantį salėje arba oriai vaikštinėjantį po kabinetus su jam vienam tesuprantamais tikslais. Žvelgiant iš šalies, atrodė, kad vešli viršininko krūtinė gerokai išsiveržia į priekį, o nepaslankūs sėdmenys sunkiai spėja iš paskos, ir tai teikė jo povyzai minėto orumo. Kas galėjo įtarti, jog iš tiesų tas orumas neturi nieko bendro su vidinėmis savybėmis, o jo kilmė apgailėtinai fiziologiška?.. Juk žmoniškai prisėsti viršininkui trukdė skausmingas hemorojinis mazgas. Kadangi gėrė žarnyno veiklą reguliuojančius vaistus, į išvietę vaikščiojo dažniau, bet su nerimu ir tam tikru prievolės jausmu – kaip į darbą. Tuomet kokios nuotaikos ateidavo į darbą? Tai priklausė nuo to, kaip tąryt pasisekė išvietėje.

Penkiolika metų bergždžiai laukęs, kol žmona numes dešimties kilogramų viršsvorį, Vladimiras Pogosianas išsikvėpė kaip meilužis ir kaip sutuoktinis. Ir koks jis buvo apstulbęs, kai žmona pagaliau išdrįso paaiškinti, kodėl jos liūdintis organizmas taip atkakliai kaupia riebalus! Neaprašinėdami išsamaus žmonos monologo, pasakysime tik tiek, kad jo esminė mintis skambėjo taip: „Moteris storėja, kai jaučiasi nemylima“. Vyrą tai sukrėtė. Ir ne tik tai. Žmona prasitarė, jog neseniai susipažino su Pedro iš šiltųjų kraštų, kuriam jos matmenys kelia daug malonesnes emocijas. Ir šit tas Pedro taip susižavėjęs vešliu Vladimiro Pogosiano žmonos kūnu bei jam pritinkančia aistringa bei kantria siela, kad maldaująs išskristi su juo ten, kur šilčiau. Ji svarstanti šią galimybę. Tris dukras, jeigu tėvas neprieštaraująs, pasiimsianti su savimi – šiltojoje Pedro tėvynėje apelsinų ir mangų užteksią visiems. Naujiena kaip žaibas iš giedro dangaus privertė Vladimirą Pogosianą prisėsti ant skausmingo hemorojinio mazgo ir susimąstyti, ką jis apskritai veikia šiame gyvenime. Kas turi prasmę, o kas – ne.

– Palieki mane, Liusenka?.. – tiesiai šviesiai paklausė jis.

– O kaip tau atrodo?.. – jau gailėdamasi dėl piktai išdroštos tiesos pertarė Liusia.

– Ne tai svarbiausia.

– O kas, vorobušak?..

– Svarbiausia, ar mane myli. Juk tu mane myli?..

– Volodia, vorobušak ty moj, nebūk kiaulė. Po visko, ką iškrėtei, pirmas turi pasakyti, ar myli. Mano jausmai nieko nepakeis. Tau jie niekada nieko nereiškė.

– Ar myli mane, Liusia? – lyg užkerėtas pakartojo Vladimiras Pogosianas, keturiasdešimt penkerių metų ketvirtadaliu armėnas, ir jo balsas sudrebėjo.

– Ar myli mane, Vladimirai? – nenusileido žmona.

– Taip, – negalvodamas atsakė Vladimiras. Tardamas šį lemtingą žodį, jis maloniai nustebo dėl tikrumo, kuris pliūptelėjo iš jo vidaus.

– O dešimt kilogramų?

– Tegu būna. Neskrisk valgyti tų mangų.

– O bado dietos? O kalorijų lentelė ant šaldytuvo?

– Velniop. Pats išmesiu.

– O bauda už suvalgytus saldumynus?

– Mane nubausk. Liusenka, saulele, pažadu kiekvieną vakarą dovanoti po pyragaitį.

– Mielasis. Aš pasilieku. Bet tu prisižadėjai.

– O Pedro?..

– Ką – Pedro? Aš tave myliu. Na, kur pyragaitis?

Pyragaičio Liusenka tąsyk negavo, bet už tai paragavo šio to saldesnio. Jeigu seksą su santuokiniu vyru kone po metų pertraukos galime pavadinti saldumynu. Ji aikčiojo ir laižėsi, tarsi valgytų mėgstamą krekerį su uogiene. Ir buvo ko – bedžiaugsmiai Vladimiro lytiniai organai prisipildė jėgos ir atidumo. Net vagonas su skaniausiais pasaulyje krekeriais nebūtų šitaip įkvėpęs Liusenkos. Ji tiek užsiaikčiojo, jog nebegalėjo sustoti, ir anksčiau iš mokyklos grįžusi dukrelė baimingai šūktelėjo iš koridoriaus: „Mamyte, kas atsitiko!?“ – „Nieko, vaikeli, nieko. Balandėliai ant viryklės. Mamytė... įsidūrė“, – atsakė Liusenka, šelmiškai žiūrėdama ją užgulusiam vyrui į akis.

Jie baigė mylėtis prunkšdami viens kitam į saują. Kai Liusenka išlaižė visą jai priklausančią uogienę, Vladimiras pagaliau irgi išvydo finišo tiesiąją. Jo judesiai pagreitėjo, kvėpavimas patankėjo, bet nuovargis vis nutolindavo aukščiausią malonumo akimirksnį. Žinodama jautrią vyro vietelę prie išangės,

Liusenka užsimiršusi sugnybė jį už skausmingo hemorojinio mazgo, tikėdamasi šitaip stumtelėti Vladimirą finišo tiesiosios link... Vladimiras sukriokė iš skausmo. Liusenka pašoko kaip kamštis, atsitrenkė į tualetinį stalelį prie lovos ir klyktelėjo išvien su dūžtančia staline lempa – ši vaizdavo du pusnuogius piemenukus. Berniukas, nusitraukęs palaikes kelnytes, gniaužė kumštelyje rausvą porcelianinį pimpaliuką ir su droviu lūkesčiu laukė, kol piemenaitė apsispręs prie jo prisidėti. Dabar jo vaikiškas kumštelis su pimpaliuku gulėjo atskilęs prie lovos kojos, o piemenaitė išdavikiškai žvelgė į priešingą pusę. Kaip ir Liusenka, ji išplėtusi akis stebėjo, kaip Vladimiras Pogosianas, spjovęs į triukšmingą pasaulį ir šukes, užsimerkęs masturbuojasi šeimyniniame guolyje. Po dešimties sekundžių jis paleido į orą neįtikėtino stiprumo čiurkšlę, kuri aptaškė smalsiąją piemenaitę ir atėmė iš jos norą domėtis berniukais... Vladimiras sunkiai atsiduso ir atmetė pavargusią ranką ant pagalvės. Akimirką pasaulis aplink jį sustingo.

– Tėveli?.. – išgąstingai gaiktelėjo už durų dukra.

– Pavalgei? Eik pas save. Mamytė sudaužė lempą, – gniauždama susijaudinimą šūktelėjo Liusia.

– Mamyte?..

– Eik ruošti pamokų!

– Kokią lempą?.. Tą su piemenėliu?!.

– Kas pasakyta?! – pyktelėjo Liusia.

Neišmanydama, juoktis ar pykti (labiau norėjosi juoktis), ji susisupo į baltą frotinį chalatą ir nutipeno prie durų. Atrodo, kad dukrelė lūkuriavo koridoriuje prie tėvų miegamojo. Liusia koketiškai pagrūmojo vyrui piršteliu.

Vladimiras nusišluostė išteptą pilvą chalato skvernu, užsitraukė kelnes, megztinį ir tyliai atidarė langą.

– Kur tu?..

– Į darbą.

– Pro langą?..

– Tu sudaužei lempą, ar ne? O tėtė – darbe. Darbe aš. Grįšiu, kaip visada, vakare.

– Kaip visada?..

– Truputį anksčiau...

– Palauk!.. Batus...

Liusia oriai išėjo į koridorių (tuo metu dukrelė uždarė savo kambario duris ir prigludo anapus jų), ištraukė iš spintos batus, odinį aplanką, kurį Vladimiras kasryt pasiimdavo į darbą, ir grįžo prie miegamojo lango. Vladimiras jau stovėjo apačioje, ant vakar nušienautos pievutės, ir valėsi nuo kelnių žemes. Ketvirtadalis armėniško kraujo pabudo per vėlai, – lietvamzdžiu leisdamasis iš antrojo aukšto Vladimiras paslydo, neišsilaikė ir gėdingai nučiuožė žemėn. Neįtarė, kad jo fiasko stebi tamsaus gymio jaunuolis. Šis sustingo už privataus kiemo vartelių ir įsispitrijo iš pradžių į Vladimirą, o paskui – kaip užkerėtas – į miegamojo lange apsireiškusią Liusenką. Pro chalato iškirptę plūstanti jos odos šviesa priminė Pedro saulėje įkaitusius vynuogynus. Kaip negandos šešėlis ją pridengė juodi vyriški batai... Liusenka su tokiu rūpesčiu žvelgė į apačioje trypčiojantį vyrą, kad Pedro netruko suprasti, kieno tie batai, juoduojantys tarp krūtų, ir kam plaka širdis po jais. Liusenka kažką tyliai šūktelėjo vyriškiui ant pievutės ir numetė batus žemyn. Čia karštas Pedro kraujas ne juokais užvirė. Suprantama, jis žinojo, kad Liusios vyras, niekam tinkamas lovoje ir pusėtinas tipas gyvenime, iki vėlaus vakaro užtrunka darbe. Kad Liusia jaučiasi apleista ir nelaiminga tarsi apskritai be vyro... Jos palankumas Pedro

atrodė pateisinamas ir jaudinantis. Tačiau neįtarė, kad dalijasi juo su vyriškiu (gal ir ne vienu?!), kuris skubėdamas aunasi batus ant jos vyro pievutės ir apskritai Pedro atrodo menkas konkurentas. Taigi Pedro atlapojo vartelius. Karingai išpūtęs šiltųjų kraštų subrandintą krūtinę, įveikė atstumą iki konkurento, suėmė jį už pažastų ir atgręžė į save. Veltui paklaikusi Liusia iš antro aukšto lango siuntė taikos ženklus.

– Laba dienas, senjore. Aš – Pedro, – išpyškino konkurentui į veidą.

Iš arčiau tamsaus gymio jaunuolis neatrodė toks jaunas – amžių išdavė smagios raukšlelės aplink akis ir atsaini malonumų ieškotojo išraiška lūpose, bet už Vladimirą jis buvo jaunesnis. Be to, jo vardas, o tiksliau – pižoniška tarimo maniera, Vladimirą ne juokais suerzino. Nespėjęs dorai prisistatyti, jis paskubėjo supažindinti Pedro su savo kumščiu. Pažintis įvyko greitai ir buvo sėkminga – Pedro jau guli ant pievutės.

– Liusia, atnešk jam ką nors.

– Ką?.. – suvebleno Liusenka.

– Ką nors, kad atsigautų... O aš einu.

Vladimiras Pogosianas nuoširdžiai laikė pažintį įvykusia ir neabejojo, kad paliks savo kiemą kaip nugalėtojas. Nugalėtoju jautėsi iki pat vartelių, bet čia, nuleidęs ranką ant žaliai dažytos lentos, gavo smūgį į nugarą. Linkėjimai nuo Pedro iš šiltųjų kraštų, gauti tokiu negarbingu būdu, baisiai supykdė Vladimirą. Jis nusprendė atsisukti ir susipažinti su Pedro iš arčiau. Įspėjęs priešininko mintis, Pedro paskubėjo sutikti Vladimiro fizionomiją kumščiu į kaktą. Va čia ir užvirė tikra pažintis. Jos pažiūrėti prie vartelių būrėsi praeiviai, Liusenka verkė ir plūdosi, triukšmo prikviesta dukrelė – irgi. Tik ji viską suprato priešingai: anksčiau iš darbo grįžęs tėtė užklu-

po Pedro su mama sudaužiusius lempą... La basta!.. Ji niekada neberagausianti mangų ir nebeuosianti nuostabių Pedro smilkalų (pasirodo, jo meilės sąraše figūravo ne tik Liusenkos, bet ir jos dukterų mergiškai jausmingos širdys)!

Už tai banko tarnautojų širdyse kitą savaitę įsiviešpatavo ramybė – viršininkas išvyko į stažuotę Europoje. Iš kur galėjo žinoti, jog pirmu reisu išskrido šiltųjų kraštų persikas Pedro, o viršininkas drybso lovoje su pamušta akimi? Sveikaja mėgavosi pornografinėmis juostomis. Iš dešinės glaudėsi piemenukas su kreivai priklijuotu tuščiu kumšteliu (pimpaliukas sutrupėjo, teko išmesti), iš kairės – lėkštė su Liusenkos keptais pyragėliais bei nuotolinio valdymo pultelis.

Nerūpestingai slinko savaitė: dukra nebėgo iš pamokų, Vladimiras ir Liusia spragsėjo lovoje, o banke prie savo langelių kaip taikios bitės plušėjo kasos operatorės. Niekas be reikalo nevarstė durų, nekvėpavo į kaklą ir nesudarydavo eilės prie išvietės.

Tik Nataša Fatilova nerado sau vietos. Kur dėtis po darbo? Tylėti Lidijos virtuvėje, išplauti po kuklios vakarienės dvi lėkštes, du puodelius ir dvi šakutes? Ji pratusi prie pilnos kriauklės nešvarių lėkščių. Dvi lėkštės kriauklėje – tikra vienatvė! Be to, kankinančiai trūko vyriškų batų koridoriuje. Jų pritrypto purvo. Net kapinių kryžiai sutemus priminė ištiestomis rankomis pas ją atbėgančius medkirčius. Daugybę, daugybę medkirčių purvinais batais! Antra vertus, Natašai nedavė ramybės grynai profesinis klausimas – kodėl prieš išvykdamas viršininkas jos neperspėjo? Ir kodėl jo mobilusis telefonas visą laiką išjungtas? Oi, jautė Nataša, jog kažkas ne taip... Ir neklydo.

Stažuotė Europoje atjaunino Vladimirą Pogosianą. Ištirpdė pilvuką, atgaivino burnos kvapą. Antros jaunystės nebjaurojo net pajuodę poakiai – žinote, laiko juostų neatitikimas, stažavimosi stresas... Tačiau Nataša išsyk suuodė, jog nagus čia prikišo moteris.

Ir nė kiek nenustebo, kai viršininkas iškvietė į savo kabinetą. Susižvalgė su Lidija per stiklą (ši vienintelė žinojo apie Natašos viršvalandžius) ir nuolankiai pasibeldė į jo šaltas duris. Vladimiras Pogosianas sėdėjo ne ant stalo, kaip paprastai, kai būdavo nusiteikęs flirtuoti, o už jo, ant kompaktiškos verslininko kėdės.

– Ponia Fatilova, malonu, – oficialiai pasisveikino jis, ir mostu pasiūlė prisėsti.

– Tai būtina? – Nataša užuodė, kad viršininkas pakeitė tualetinį vandenį. Naujas kvapas nežadėjo nieko gera.

– Nebūtina, bet pageidautina.

Ji nutūpė ant kėdės kukliai suglaudusi kelius. Šitaip sėdėjo jo vasarnamyje pirmą sykį. Tuomet viršininkas nuleido delną ant jos smailo keliuko ir sušnibždėjo: „Nebijok, nesikandžiosiu".

– Stažuotė gerai praėjo?

– Taip, ačiū, – pajutęs jos balse ironiją atkirto sausai, tuo parodydamas, kad jokių dviprasmybių tarp jų negali būti. – Pasikviečiau ne dėl to.

Viršininkas delsė. Nataša nujautė, kodėl, ir spontaniškai pasidavė tai nuojautai:

– Greičiau sakykite. Aš čia nebedirbu?

– Naujame mikrorajone atsidaro banko filialas. Nedidelis, kamerinė aplinka... Pasiūliau jūsų kandidatūrą.

– Dėkui.

– Koks jums skirtumas – čia ar kitur? Pareigos tos pačios.

– Dėkui.

– Atlyginimas – dviem šimtais didesnis. Tiks?

– Dėkui.

– Užteks dėkoti, – atrodo, viršininkas tikėjosi aršesnio pasipriešinimo. Atlėgus įtampai jis pasijuto truputį kaltas. – Po darbo susirinkite daiktus. Gaunate savaitę apmokamų atostogų. Nuo pirmadienio pradedate dirbti kitur.

– Šiandien?.. Nuo pirmadienio?.. Kur mes skubame?

– Jūs gal ir niekur. O aš – priverstas.

Nataša pamėgino atversti kortas:

– Kas verčia? Nauja kasos operatorė? Nataša įgriso, ištremiate į periferijas? Norėčiau ją pamatyti.

Tačiau viršininkas atviromis nelošė.

– Tikiuosi, suprantate, jog siūlau kitą, geriau apmokamą darbą. Jeigu nesutinkate su šiomis sąlygomis, jas galima pabloginti...

– Ne, sutinku.

– Teisingai. Visiems bus geriau. Dėkoju už bendradarbiavimą ir sudie.

– Geras kvapas.

– Kas?..

– Sakau, kvepalai geri.

– A, kvepalai. Sudie.

„Kai liūdna, leidžiu praslinkti liūdesio debesiui“, – kažką panašaus sakė Lidija Natašai pirmomis pažinties dienomis. Natašos santykis su debesimis nebuvo toks nuolankus. Bet šį kartą debesis atplaukė toks didelis ir tamsus, kad Nataša paskendo iki kasos galiuko. Išėjo iš darbo netarusi Lidijai nė žodžio. Jai tik atrodė, jog lijo, – lašai te-

kėjo iš akių. Praeiviai sustodavo iš nuostabos, o Nataša savo ruožtu stebėjosi, kodėl niekas neišskleidžia skėčių pet tokį lietų. Pati, nors nešėsi skėtį, jo išskleisti neturėjo jėgų... Kad pasislėptų nuo įkyraus lynojimo, nusipirko bilietą į filmą. Iki seanso pradžios buvo likę keturiasdešimt minučių. Visą laiką lijo. Ji sėdėjo ant minkštos kėdės kino teatro fojė, priešais kavos automatą, ir stebėjosi, kaip gali lyti po stogu. Prie automato prieidavo žmogus, įmesdavo monetą ir paklausydavo, kaip viduje šniokščia kava. Paskui prie jo sustojo Edvardukas, jam niekaip nesisekė pagauti kišenėje užsimetusios monetos, – mama tyčia pirkdavo striukes giliomis kišenėmis, kad iš jų neiškristų pirštinės ir raktai.

– Edvarduk? Čia kava. Tu negeri kavos, – sušniurkštė Nataša.

Berniukas atsigręžė. Jis vilkėjo Edvarduko striukę ir kepurę, tačiau veidelį nešiojo kitą. Edvardukas bliovė kaime su alkanomis sesers ožkomis... Iš kur būtų turėjęs litą?

– Nori kokakolos? – paklausė Nataša.

– O ką?..

– Einam, nupirksiu.

– Gal nereikia... – sutriko berniukas.

Tačiau kokakolos norėjo. Kino teatro bare nupirko jam kokakolos ir atkimšo butelį. Berniukas truputį drovėjosi gerti Natašos akivaizdoje, tačiau ji nesusigriebė nukreipti akių. Virš jos vėl kaupėsi lietus.

– Ką čia veiki? – pasiteiravo vaiko, kai įveikęs pusę butelio, jis trumpam atplėšė lūpas nuo kaklelio.

– Ai, nieko...

– Eisi į filmą?

– Nea.

– Tai ko nežygiuoji namo? Vėlu.

– O ko ten?

– Kaip tai – ko? Namai juk. Mama nesibara, kad ilgai vaikštinėji?

– Ji nežino. Pati vaikštinėja.

– O tėvas?

– Ką – tėvas?

– Irgi vaikštinėja?

– Nežinau. Nemačiau seniai. Atrodo, sėdi.

– A... O mama, vadinasi, retai būna namie?

– Būna... Visaip būna. Dabar tai mieste. Prie Aušros vartų gal. Ten dabar mišios, daug žmonių. Apsimoka.

– A... Nori į filmą? Aš statau?..

– Jūs?.. Man?...

– Aha. Gerk, nupirksiu bilietą. Kuo tu vardu?

– Nu, Pavlikas.

– Nataša.

Virš kino salės retkarčiais palynodavo, bet Nataša jau nesistebėjo. Rodė trilerį su siaubo elementais bei gausybe kovos scenų, – ji išsigando, kad vaizdai vaikui per žiaurūs. Tačiau per patį žiaurumą jo akyse suspindėdavo toks alkis, kad Nataša liovėsi nuogąstavusi. Filmo ji beveik nematė per lietų... Tačiau azartišką vaiko kūnelį girdėjo ir jautė, tarsi juos sietų virkštelė. Per tą virkštelę jis pliaupė kokakolą ir triauškė popkorną, ant lūpos kabėjo baltas trupinys. Nataša švelniai nubraukė jį smiliumi ir nusišluostė į švarkelio skverną. Pavlikas net atitraukė akis nuo svarbios scenos... Dėkingas? Susigėdęs? Apsėstas švelnumo? Atrodo, tas švelnumas buvo jos.

– Teta, aš galėsiu su jumis nemokamai...

– Kaip kaip?..

– Na, ir taip ant manęs daug išleidot... Man dar tik... cigarečių... Darysiu, ką liepsit.

Nataša klusniai linktelėjo ir atsitiesė. Iš pradžių ji bandė suprasti, ką rodo ekrane. Pamažu į ją smelkėsi jo pasakytų žodžių prasmė.

– Kokias rūkai? – sušnibždėjo, nutaikiusi pauzę tarp dviejų mirčių ekrane.

– O kokias nupirksit? – gudriu verslininko tonu šnipštelėjo Pavlikas.

– „LM super light". Tiks?

– Tiks.

– Tu žiūrėk. Aš tuoj.

Kliūdama pasiekė eilės galą, porą sykių prisėdo krizenantiems paaugliams ant kelių ir į visas puses siuntė drovų „atsiprašau". O liūtis kad pylė! Ištrūkusi į nutviekstą fojė užsirišo ant galvos skarelę, nors šiaip niekada taip nenešiodavo, – kad nepermirktų kasa.

Čia stovėjo vienišas kavos automatas, o baro veidrodžiuose atsispindėjo žydri „LM super light" pakeliai. Nataša kelias minutes laukė, kol ją aptarnaus.

– Kas atsitiko? – nuoširdžiai susirūpino barmenė.

– Pakelį „LM super light", – atsakė Nataša.

– Vienkartinių nosinių?..

– „LM super light".

Barmenė padėjo priešais Natašą cigaretes ir vienkartinių nosinių pakuotę.

– Nosines dovanoja kino teatras.

– Ačiū. Jūs tokia maloni.

Nataša užsirūkė tiesiog fojė, išskleidė skėtį ir išėjo gatvėn.

Lidija įprato, kad po darbo jos grįžta atskirai. Net skirtingais keliais – Natašą po viršvalandžių automobiliu pamėtėdavo viršininkas. Lidija atkulniuodavo iš centro pėsčiomis – dažnai tiesiog per kapines. Ji žinojo apie Natašos ir viršininko ryšį, bet draudė sau daryti kokias nors išvadas. Rytais, kai Nataša pindavosi nepaklusnią kasą, Lidiją užplūsdavo švelnumas ir kažin kodėl – gailestis. Šiandien, per pietų pertrauką išgirdusi negerą naujieną, Lidija suprato, jog namo grįš kartu. Todėl nustebo, kai Nataša šmurkštelėjo iš banko nė nepažvelgusi jos pusėn. „Dabar ji patykos Pogosiano ir iškels jam sceną", – dingtelėjo Lidijai. Su tam tikru liūdesiu pagalvojo, jog niekada niekam nėra iškėlusi pavydo scenos. Nė nežinotų, nuo ko pradėti... Bet įtarė, ko prireiks sceną išgyvenusiai moteriai. Grįždama nupirko raudono vyno, žvakių ir oranžinių chrizantemų – gana ilgai stoviniavo prie stelažų su gėlėmis, bandydama pajusti, kurios labiausiai dera prie Natašos nevilties. Jeigu pavydo scena kartais išvirstų į pasimylėjimą, Lidija išgers vyną ir sudegins žvakeles pati, o Natašai liks gėlės. Pergalės ar nevilties – koks skirtumas?

Paruošusi taures bei vyną, Lidija lūkuriavo virtuvėje ir žvakių liepsnoje bandė išrinkti labiausiai šiam vakarui tinkantį Rabindranato Tagorės eilėraštį. Nataša sužvangino raktais tik prieš vidurnaktį. Tačiau atrodė ne kaip po sueities su vyru, o kaip po lietaus. Iš tušu ištepliotų jos skruostų Lidija suprato, jog reiktų pradėti nuo Rabindranato. Ji nuvilko subliūškusį Natašos švarkelį, nurišo skarutę, apavė megztomis šlepetėmis ir už rankos nuvedė į virtuvę. Išvydusi baigiančias degti žvakes, Nataša aiktelėjo. Mat akimirką patikėjo, jog gėlės ir vynas atsiųsti to kiaulės... Lidija atsivertė sutrintą lyrikos tomelį ir perskaitė:

Miglotu sapnų taku ėjau ieškoti savo draugės, kurią mylėjau ankstesniame gyvenime.

Jos namas stovėjo pačiame tuščios gatvelės gale.

Vakaro vėjo dvelksme jos numylėtas povas snaudė ant kartelės, o jos balandžiai tupėjo tylūs karvelidėje.

Jinai pastatė savo žibintą ant slenksčio ir atsistojo priešais mane.

Ji pakėlė dideles akis man į veidą ir dusliai paklausė: „Kaip sekasi tau, mano drauge?"

Aš mėginau jai atsakyti, tačiau buvau užmiršęs bendrą mūsų kalbą.

Galvojau ir galvojau, bet niekaip negalėjau prisiminti mudviejų vardų. Jos akyse sužibo ašaros. Ji ištiesė man savo dešinę. Aš paėmiau jos ranką ir nebylus stovėjau.

Mūsų žibintas supleveno nuo vakario vėjo dvelksmo ir užgeso.

Nataša neskaitė poezijos ir manė jos nesuprantanti, tačiau nuo šių žodžių nevilties debesis sutrūkčiojo ir prasiveržė ašarų srove. Lidija maloniai išlaukė pertraukėlės. Tada ištiesė Natašai didelę languotą nosinę.

– Tu mano draugė, – akimirką pradingdama nosinėje sušniurkštė Nataša.

– Atidarysiu vyną.

Jos susidaužė taurėmis, ir abiem iš karto palengvėjo. Šį kartą daugiau šnekėjo Lidija. Bent jau iš pradžių. Pasiekusios dugną išsikvietė taksi ir apsipirko naktinėje parduotuvėje. Taigi vyno užteko, žvakių ir šokoladinių saldainių buvo per akis. Nataša prisiminė medkirtį, sūnų, šulinį, netgi pirmąjį savo gyvenimo dešimtoką, kuris po erškėčių krūmu prikėlė joje mote-

rį... Lidija paminėjo ją sukrėtusį filmą, spengiančią tylą, sudegintas nuotraukas ir močiutės pudrinės kvapą, kurį kartais užuodžia vidurnaktį. Po antro butelio atsirado muzika ir šokiai tamsiam kambaryje. Paskui laikrodis priminė Lidijai, jog artėja darbo diena. Aušo. Lidija atsigulė lovon su suknele ir kojinėmis. Nataša išplovė taures – jos darbe niekas nelaukė... Užsnūsdama Lidija išgirdo ją savo kambaryje, prie lovos.

– Galiu pas tave?..

Lidija pasitraukė prie sienos. Šilto kūno šnopavimas nutraukė jos tylą, prisilietimas išvaikė snaudulį, lūpos priminė, jog ji taip pat turi lūpas.

– Nataša?.. – Lidija atšlijo ir apstulbusi bandė pagauti prieblandoje Natašos žvilgsnį. – Aš ne lesbietė.

– Bet mes pasibučiavom?..

– Tai kas?..

Ir jos pasibučiavo dar sykį, dar ir dar. Paskui jau bučiavosi neatitraukdamos lūpų, ir Lidija nusprendė nebegalvoti, kas ir kodėl vyksta. Natašos lūpos buvo minkštos, godžios ir savos kaip vyšnios, kurias prieš suvalgydama sušildai burnoje. Lidija beveik nenustebo pajutusi jos delną ant krūties, po suknele, tik iškilo klausimas – ar Nataša to paties tikisi iš Lidijos? Ir kur jai dėti ranką? Taip seniai neglostė jokio žmogaus, pamiršo, kaip liesti vyrą, ir niekada nelietė moters. Lidija vėl atšlijo, kad pasitikrintų, jog Nataša tikrai žino, kur jos ranka, – Nataša žinojo.

Iš jos liejosi versmė. Atrodė, jog kūnas Natašai duotas tam, kad juo palaimintų kitą kūną. Kad įtikintų tą kitą, jog gyvybė – ne trumpalaikiai kerai, kad ji gurma kaip upė, plaka kaip vėjas, garuoja kaip debesys. Mintys netrukdė Natašai išgyventi šio įkvėpimo – per jį reiškėsi jos savastis. Lidiją,

nuolat kovojančią su ne laiku ir ne vietoje kylančiomis mintimis, Natašos įkarštis užkrėtė. Jos delnai paliko ant odos tą švytėjimą, kurį mylinčios moterys įaudžia mezginiuose, įberia su prieskoniais į maistą, iškvėpuoja džiaustydamos skalbinius, kad šie greičiau džiūtų.

Lidija išgirdo klausimą, – susilaukdavo jo ir iš vyrų, bet niekada nežinodavo, koks turėtų būti atsakymas:

– Ką tau padaryti?..

– Padaryk taip, kad rytoj galėčiau į tave žiūrėti, – atsakė Lidija.

Galbūt tai nuskambėjo kaip atstūmimas, bet niekas negalėjo sustabdyti dosnios Natašos prigimties. Jos mylėjosi, ir Lidija niekaip nesuprato, iš kur tas sekso pojūtis, giliai įsismelkęs į organizmo dugną. Ji tai nugrimzdavo į snaudulį, tai vėl, šaukiama besimylinčių ląstelių, iškildavo viršun. Švito skaudžiai ir greitai, o ji taip ir neapčiuopė ribos tarp miego ir meilės, – protas tam priešinosi, vaizduotė triumfavo, kūnai šventė.

Liepos mėnesį Konstantinas Betilingis atėjo į banką atsidaryti sąskaitos. Buvo vėlyvas pirmadienio rytas, prie langelių stovėjo bent po kelis žmones. Jis instinktyviai patraukė link artimiausio, atsistojo už trypčiojančio pensininko. Šis atsigręžė, lyg būtų laukęs Konstantino, ir priekaištingai bakstelėjo pirštu į lentelę „Prašome prieiti po vieną".

– Dovanokit... – sumurmėjo Konstantinas ir žengė žingsnį atgal.

– Gerbkime kito žmogaus finansinę ir asmeninę erdvę. Žinote, teko aplankyti nemažai šalių, bet niekur nemačiau, kad žmonės bankuose taip priliptų vienas prie kito. Tarsi

ketintų pildyti svetimas sąskaitas. Koks žemas mentalitetas! – garsiai reiškė nepasitenkinimą vyriškis.

Konstantinas neskubėdamas rinkosi žodžius. Nors jaunas, tačiau ginčuose patirties turėjo – žinojo, kad atsakymą reikia subrandinti ir pateikti ramiai, bet užtikrintai. Radęs dingstį išsikalbėti, pensininkas įsikarščiavo, – namie jo laukė tik pudelis ir amžinatilsį Petrutės nuotrauka. Taigi vyriškis kaltino Konstantiną peržengus jo finansinę erdvę ir tikėjosi viso banko bei kasos operatorės pritarimo. Bet ši teištarė į prie skruosto pritvirtintą mikrofoną:

– Prašau pasirašyti.

Vyriškis trumpam nutilo ir pasilenkė pasirašyti ant blanko. Konstantino žvilgsnis užkliuvo už Lidijos plaštakų, pakilo sidabriniėm švarkelio sagom ir tiesiog suklupo ties veidu... Ji sėdėjo nuleidusi akis į kompiuterį, kiek pasisukusi šonu. Tokiu atveju sakoma: „Jis prarado žadą". Ir ne tik dėl to, kad vėl ją sutiko. Kapinių moteris atrodė tokia reali – tikrame banke, prie tikro kompiuterio. Ji spaudė klavišus ir turėjo reikalų su skaičiais!

Tada, balandžio aštuonioliktą, palikome Konstantiną Betilingį kapinėse likimo ir artėjančios Lidijos valiai. Kas nutiko tada? Ar Konstantinas sapnavo toliau? Visai ne. Tik uždelsė pasitraukti nuo siauro kapinių keliuko, praleisdamas sparčiai žingsniuojančią moterį. Tuo neketino jai nieko pasakyti, – tiesiog nespėjo atsitokėti. Lidija tikėjosi, jog keistas, bet akivaizdžiai gyvas jaunuolis duos kelią – atsitraukimas slypėjo jo kūne. Tačiau šis uždelsė, ir ji vos neatsitrenkė į jo plakančią krūtinę. Išsiblaškiusi šyptelėjo, ant smilkinio suspindo šviesi garbana. Jis pasitraukė, o ji nužingsniavo toliau. Bet įvyko ir šis tas daugiau: pūstelėjus

vėjui, Lidijos skarelė pakuteno jo kaklą ir nuskrido paskui šeimininkę!

Praslinko trys mėnesiai. Atrodo, Konstantinas jau nebesikankino dėl to apsilankymo. Kad netrukdytų susipažinti su realesnėmis moterimis, Lidijos paveikslą jis nugramzdino į atminties dugną. Bet, išvydus Lidiją, jos skarelės brūkštelėjimas ant kaklo venos ir vėl pabudo. Jis nešiojo jį kaip randą... Taip jam atrodė.

Prieš pasitraukdamas nuo langelio, pensininkas reziumavo, jog lietuvių mentalitetas smunka, ir nūdienos jaunuomenė nepalieka jokių vilčių, jog bus kitaip. Konstantinas pasilenkė prie langelio ir įkvėpė oro, kuriuo už stiklinės pertvaros kvėpuoja ji. Kvepėjo citrusiniais vaisiais ir švariu popieriumi. Moteris pakėlė akis, nusiteikusi išklausyti naują klientą. Lentelėje ant švarko atlapo Konstantinas perskaitė: „Lidija Grabštaitė".

Jos kambarys kvepėjo neatplėštu laišku

Lidija pabudo pirma. Kurį laiką gulėjo nejudėdama ir stebėjo, kaip pro sumegztas blakstienas į kūno vidų liejasi ryto šviesa. Nataša, nors turėjo savaitę priverstinių atostogų, senu įpratimu pabudo pusė septintos. Ji taip pat neskubėjo išsiduoti. Pasiklausė Lidijos kvėpavimo ir tyliai atsigręžė.

– Miegi? – Nataša švelniai papurtė ją už peties. – Pusė septynių.

– Mh, – netmerkdama akių suniurzgė Lidija.

– Užkaisiu vandenį.

Daugiau jos nesimylėjo. Nataša padarė taip, kad Lidija galėtų į ją žiūrėti, – tiesiog pylė kavą, tepė sumuštinius ir visą laiką, kol nuo Lidijos nutirpo drovumo šerkšnas, šnekėjo. Tarpdury ši vis tiek stabtelėjo pasiteisinti.

– Niekada nedariau to su moterimi.

– Aš irgi, – atsakė Nataša.

– Daugiau to neturi būti.

– Neturi.

Jos laikėsi žodžio, bet tąryt Lidija nutūpė prie kompiuterio lyg įsimylėjusi. Kraujas linksmai spragsėjo, sidabrinės švarkelio sagos nesilaikė kilpose, o pirštai spaudė ne tuos klavišus. Kai išvydo už stiklo banguotus pelenų spalvos plaukus ir skystą studentišką barzdelę, atmintis krūptelėjo ir užliejo širdį tvilksinčiu krauju – mokykloje ji pati nešiojo panašią šukuoseną, todėl iš nugaros ją nuolat maišydavo su dvyniu broliu. Deja, jaunuolis už stiklo buvo visai jaunas, per daug gyvas ir, be banguotų plaukų, daugiau neturėjo nieko pažįstamo. Apie palaidotuosius Lenkijoje, ko gero, taip pat neišmanė. Lidija numaldė klyktelėjusią širdį ir oficialiai pasisveikino. Jis ketino atidaryti sąskaitą, turbūt gaus stipendiją. Vidurvasary?..

– Pasirašykite.

– Kur?..

– Čia, čia.

Jaunuolis delsė, išsiblaškęs baksnojo tušiniu per grafas, nors ji du kartus aiškiai parodė, kur turėtų atsidurti jo parašas. Atrodė labai matytas, gal todėl atmintis spontaniškai išmetė daug senesnius vaizdus. Kur jį regėjo? Nuolatinius klientus Lidija gerai pažinojo, bet šis jų gretose nepritapo. Jis at-

sinešė kažką iš toliau, už jo nugaros kvepėjo samanom apaugusi tvora ir suposi medinis arkliukas.

Jiedu persimetė dar keliais sakiniais bei blankais, ir jaunuolio vietą užėmė moteris su kepe, ant kurios snapelio švietė trumpas angliškas žodis. Ji norėjo... Kapinės! Pavasarį jiedu prasilenkė kapinėse! Tik tada jo skruostai buvo nuskusti, smakre švietė vaikiška duobutė. Jis stovėjo ant takelio ir žvelgė į Lidiją taip, lyg ši neštųsi rankose giltinės dalgį, – tai ją prajuokino, o jaunuolis turbūt pamanė, kad Lidija šypsosi jam.

Kai kitą savaitę po darbo Lidija išvydo tą jaunuolį prie spaudos kiosko, akimirką sudvejojo, ar turėtų pasisveikinti, bet šis nusigręžė ir išnyko.

Skleidėsi apsiniaukęs, šiltas vakaras. Galėjai tiesiog plaukti per orą, nejausdamas nei kūno, nei lengvos suknelės ant jo (darbinį kostiumėlį ji palikdavo spintelėje prie kompiuterio). Pakeliui užsuko nusipirkti duonos, – jaunuolis krapštėsi prie konteinerio su ledais. Lidija nusigręžė į kepinių lentyną. Paskui ji nešėsi gatve traškų duonos kepaliuką ir šypsojosi, nes vakaras vos lietėsi prie odos kaip naujas, dar neišmokęs atkartoti jos linkių drabužis, jo laikinumas galėjo bet kada subyrėti, o už šios nuojautos ošė Laisvė.

Šaligatvis prie kapinių mirgėjo nuo spalvotų kreidelių, nematomi vaikai krykštavo soduose anapus gatvės, nuo jų kvatojimo ir vaikiškų barnių krito pirmieji obuoliukai. Lidija krūptelėjo – prie kapinių vartų lūkuriavo pelenų spalvos plaukai.

Trečias kartas per vakarą – ar gali būti atsitiktinumas? Jis žiūrėjo, kaip ji artėja. Pasisveikino. Lidija atsakė nepakeldama akių.

– Dažnai čia vaikštote, – tarė jaunuolis.

– Trumpinu kelią.

– Gyvenate kapinėse?

Lidija nusijuokė.

– Ne. Už jų.

– O aš – čia, – jis mostelėjo raudonų plytų penkiaaukščio link.

– Štai kaip, – atsakė Lidija ir nusigręžė.

Čia takelis kilo į pakalnę. Įveikusi kokius dešimt metrų Lidija staiga aiškiai suvokė, kad tai negali būti atsitiktinumas. Stabtelėjo ir atsigręžė. Jaunuolis stovėjo ten pat, nervingai gniaužydamas prie lūpų cigaretę.

– Jūs laukėte manęs? – paklausė ji.

Jis neatsakė. Nenuleisdamas akių nuo Lidijos, godžiai užsitraukė dūmo.

– Kodėl?

– Nežinau. Kad įsitikinčiau, jog tikrai nemiegate kapinėse.

– Eikite namo.

Ji nusigręžė. Kapinių takelis vyniojosi nuo jos batelių kulnų ir leidosi link Konstantino kaip gedulingas kaspinas.

Tąnakt jis verkė. Vakaras neskubėjo baigtis, ir buvo sunku kvėpuoti. Nemiegantys plūdo į centrą, gatvės gelmėse dūko vaikai ir šunys. Kapinių kalva susiformavo per amžių laidojant numirėlius vieną ant kito. Anapus jos, nusigręžusi nuo Konstantino, miegojo moteris. Ji nusigręžė taip natūraliai, nenorėdama nieko įžeisti, jog jis iškart patikėjo niekuomet nebeišvysiąs jos veido – tik abejingą, šviečiančią tamsoje kaip mėnulio pjautuvas nugarą.

Jis verkė, nes jo atminties kambariuose lingavo nusigrę-

žiančių moterų dvelksmo įsūpuotas medinis arkliukas. Jis niekada neišsiveržđavo į priekį, tik sukdavosi ratu, palikdamas ant parketo įbrėžimus. Tie įbrėžimai siutindavo mamą, jos siaura nugara įsitempdavo kaip šauktukas, o senelės nugara niekada neatsigręždavo nuo spintos su maldaknygėmis ir siūlų kamuoliais. Dviejų vyresnių seserų nugaros šnibždėdavosi virš stalinės lempos ir stalo su vadovėliais. Mokykloje jis virpėdavo prieš išsiblaškiusią klasės keistuolės nugarėlę, melsdavo, kad ji neatsigręžtų – nebūtų numaldęs išdavikiško virpulio. Dabar jo krūtinę drebino verksmas. Jis suposi ant medinio arkliuko, įsūpuoto anapus kapinių miegančios moters alsavimo.

Iš kur galėjo žinoti, jog ji nemiega? Lidija pjaustė duoną ir kvėpavo jo pusėn spėliodama, iš kur tas medinis arkliukas už jo nugaros. Matė jį du kartus – banke ir šį vakarą, kai atsigręžė nubraukti atsitiktinumo. O jis stovėjo apačioje ką tik nulipęs nuo arkliuko, tas vos vos sūpavosi. Tai – ne atsitiktinumas.

Lidiją glumino ir dar kai kas. Neseniai Natašą ėmė lankyti vaikas, – suprantama, pati Natalija jo nematė. Vaikas ateidavo, kai užmigdavo atmetus rankas, tarsi plūduriuotų ant nugaros jūroje. Susisukdavo šalia Natašos į kamuoliuką, padėdavo delniuką į jos kaklo duobelę ir taip išgulėdavo iki aušros. Arba siausdavo po namus, uosdamas daiktus kaip šunelis. Atrodė taip seniai miręs, kad net jo gedinčių jau nebuvo gyvųjų tarpe, – taigi jis negalėjo mirti Natašai. Kartais užsukdavo ir pas Lidiją, – nedrįsdavo prisiartinti, tik iš tolo bandė kažką pasakyti, bet ji nesuprato kalbos. Netrukus Nataša nusipirko žurnalą jaunoms mamoms ir atsivertė puslapį su dviem nuogais kūdikiais. Virš to pusla-

pio gėrė kavą, kirpo nagus, šnekėjo apie naują darbą, o paskui išsinešė į savo kambarį ir paliko ant palangės. Nuogi rubuiliai žvelgė vienas į kitą, virš jų nelyginant karūnos į kalvą kilo kapinių kryžiai, o naktį juos uostinėdavo seniai miręs išdykėlis.

Lidija neskubėjo, – pilnas praradimų gyvenimas ją to išmokė. Leido slinkti pro šalį per daug gyvo jaunuolio debesiui ir mirusio vaiko debesėliui. Kai kurie debesys palikdavo nuosėdas, iš kurių, kaip iš kavos tirščių, galėjai šį tą išburti. Ji laukė nuosėdų, jeigu jos pasirodys.

– Atrodo, mane įsimylėjo kažkoks jaunuolis, – vieną rytą tepdama sumuštinį tarė Nataša. – Girdi?..

– Tau prisipažino meilėje? – išsiblaškiusi perklausė Lidija.

– Tas ir yra, kad jis tik trinasi aplinkui ir spokso. Tu neprisiminsi, bet, kai dar dirbome kartu, kelis sykius buvo užsukęs į mūsų skyrių. Ir jau ne pirmą kartą sutinku jį prie mūsų namų. Koks keistas, ar ne? Nors užkalbintų!

Natašą paslaptingo jaunuolio dėmesys intrigavo. Naujame darbe ją supo vienos moterys. Viršininkė, ir ta nešiojo sijoną bei storą pudros sluoksnį, po kuriuo slėpė odos bei emocinius defektus. Gyvenimo įvykius rikiuojanti jėga šįkart paliko Natašą be menkiausio vyriško šešėlio, boluojančio horizonte nors kaip tolimo laivo burė. Ko ji nedarė! Užsirašė į savigarbos ugdymo kursus ir kasryt įtikinėjo savo liūstantį atspindį veidrodyje, jog jį gerbia ir myli. Žadėjo jam karjerą, finansinę sėkmę bei medkirtį, naudojantį kirvį pagal paskirtį. Išbraukė iš raciono mėsą ir sumažino cigarečių skaičių iki penkių per dieną, nes kažkur perskaitė, jog toks nikotino kiekis nesendina ir nesukelia vėžio. Susipažino su artimiausiais kaimynais – deja, tai buvo vienos mote-

rys. Jų vyrai santūriai pasisveikindavo išnešdami šiukšles ir nusukdavo akis, nes atlaikyti garuojantį Natašos žvilgsnį darėsi vis sunkiau. Ji nuoširdžiai nesuprato, kodėl gyvenimas verčia kentėti dviejų-lėkščių-kriauklėje vienatvę ir kodėl, būdama tokia dosni ir neišranki, naktimis glaudžia lovoje tik nuo kapinių kryžių krentantį šešėlį. Praradusi paskutinę viltį rasti laimę, Nataša be gailesčio nusirėžė kasą ir už paskutinius pinigus nusipirko „kitos moters" kvepalus. Kitos moters kvepalai reiškė, jog pati tokiais niekuomet nekvepėtų. Tačiau agresyvus, gašlokas muskuso ir kažkokios egzotinės žolės kvapas sužadino Natašos persikūnijimų fantaziją ir suteikė vilties, jog laimės paieškas, užsimaskavus svetimu kvapu, galima pradėti iš naujo. Taigi naujasis kvapas skriejo pirma jos, įžūliai konkuravo su kitų moterų aromatinėmis teritorijomis ir, vėlų vakarą kaktomuša susidūrusi su tyliuoju gerbėju, Nataša triumfuodama pajuto, jog jos naujo amplua kerai ima veikti.

– Imsiu ir užkalbinsiu pirma... Spokso akis išpūtęs, vargšiukas. Kaip manai?.. – prileidusi virtuvę fatališko kvapo, šnekėjo ji kitą rytą.

– Žinoma, užkalbink. Tu tai moki, – Lidija atsigręžė nuo kriauklės ir padėjo į lentyną švarų puodelį. – Tik palauk, kol pakels akis ir jo vyzdžiai truputį išsiplės. Tada jau gali sakyti ką nori.

– Kaip?.. – nenugirdo Nataša.

Bet draugė jau stovėjo koridoriuje priešais veidrodį ir nesėkmingai bandė nusibrėžti ant lūpų rausvą dažą – per jaudulio paskleistą miglą ji sunkiai įžiūrėjo savo atspindį. Tąryt Lidija išėjo nepasidažiusi.

Selemonas Vėželis įjungė elektrinę skutimosi mašinėlę ir įvertino veidrodyje savo žilstelėjusias žandenas. Šią veido puošmeną atrado neseniai, iškart po žmonos mirties, taigi beveik prieš trejus. Ji teikė bruožams karininko solidumo, ir, nors su šia profesija neturėjo nieko bendro, po tariamu žandenų rūstumu mėgino slėpti kai kurias silpnybes... Ankstyvą rugpjūčio rytą Selemono Vėželio, kaip visada, laukė neatidėliotini rūpesčiai – kalaitė Pupa nekantravo prie laukujų durų, centrinėje miesto aikštėje brendo pensininkų teises ginantis mitingas, chuliganai naktį vėl degino pašto dėžutes – teks sukviesti laiptinės tarybą ir apsvarstyti griežtos įėjimo kontrolės klausimą. Negana to, ir šis rūpestis vertė dar sykį sukedenti žandenas, – ant stalo, šalia nugerto arbatos puodelio bei sumuštinių lėkštės, gulėjo atverstas nemokamų skelbimų laikraštis.

Savąjį Selemonas pasibraukė oranžiniu markeriu, o paraštėje paprastu pieštuku smulkiomis raidėmis sužymėjo moterų vardus, amžių bei būsimų apsilankymų valandas. Nors laikraštis pasirodė prieš tris dienas, telefoną jau teko atjungti – skambučių gausa vargino ir gerokai darkė įprastų rūpesčių ritmą. Daugelį moterų jis mandagiai atstūmė, vien paklausęs telefonu jų balso ir netaisyklingos tarties. Penkios peržengė šių namų slenkstį, trys iš jų pastoviniavo koridoriuje, vienai pavyko pakliūti virtuvėn ir atsigerti arbatos be cukraus, dar vieną Selemonas surizikavo pasikviesti į kambarį ir pasodinti ant sofos. Ši beveik priartėjo prie knygų lentynos, tačiau pusiaukelėje buvo sustabdyta ir grąžinta atgal – tokios skubos Selemonas Vėželis pateisinti negalėjo. Taigi šiandien laukė dar dvi viešnios, kurių viena šnekėjo su vos juntamu rusišku akcentu. Tas ne visai pageidautinas ak-

centas moters balse slėpė kažin kokį tragizmą, ir būtent šis pakišo Selemonui klaidingą mintį, esą akcentas radosi ne todėl, kad lietuvių kalba moteriai nėra gimtoji, o būtent dėl jos išgyvenimų paradoksalumo... Visa tai, žinoma, kliedesiai, nes, kad ir kokių logiškų pateisinimų ieškotų mūsų protas, niekuomet nesužinosime, kodėl pasirenkame būtent tuos balsus ir būtent tuos žmones. Nataša, – jos vardas laukė po penkiais užbrauktais (išėjus kiekvienai, Selemonas kaip budelis pasilenkdavo prie laikraščio ir užbraukdavo viešnios vardą įstrižomis, paskui horizontaliomis linijomis, tarsi norėtų užtverti ją kalėjimo tvora), žadėjo užbėgti per pietų pertrauką iš netoliese esančios, kaip minėjo telefonu, darbovietės. Taigi ji ketino įsiterpti tarp mitingo ir laiptinės gyventojų susirinkimo. Selemonas neskubėdamas nusiskuto smakrą ir skruostus aplink niūrius žandenų tankumynus, pasišlakstė tualetiniu vandeniu ir oriai išpūtė nemenką krūtinę po languotais marškiniais. Nepaisant amžiaus, jo fizinė forma buvo gana įspūdinga – bicepsus dengė tik plonas riebalų sluoksnis, tačiau jis nebjaurojo nei krūtinės, nei plokščio pilvo. Kritiškai apžiūrėjęs save veidrodyje, Selemonas dar sykį įsitikino, jog taip ir yra. Nesikeičiantis atvaizdas teikė jam stiprybės kasdienėje kovoje, juk gyvenimas – nesibaigianti kova. Ši nuostata, jų giminėje paveldima iš kartos į kartą, buvo pagrindinis Selemono veiklos variklis, nes likti pralaimėtoju jis tiesiog neturėjo teisės prieš protėvius ir pats prieš save.

Natašai jis pasirodė vyresnis, negu tikėjosi iš balso, – prisiviliojant pateles, jaunatviškas balsas buvo Selemono koziris. Kopdama apšniaukštais daugiabučio laiptais, Nataša net išrasojo nuo pro durų akutes spiginančių žvilgsnių. Jautėsi kaip vagis. Nedaug trūko, kad pasijustų kaip parsiduodanti

paleistuvė, bet nuo to sulaikė padorus skelbimo tekstas. Selemonas Vėželis apeliavo ne į erogenines zonas ar ateities planus, o vien tik į moters draugiškumą, širdies gerumą bei, savaime aišku, intelektą. Už tai žadėjo kuklų atlygį. Jokių erotinių užuominų, jokių pažadų. „Vidutinio amžiaus patrauklus, totaliai vienišas našlys, ieško ateinančios knygų skaitovės. Jei esate išsilavinusi, laisvai skaitote rusiškai, lenkiškai, pageidautina – vokiškai, dievinate poeziją, mėgstate diskutuoti apie meną bei šiandienos aktualijas ir neturite pavydaus gyvenimo draugo, mano namų durys jums visada atviros. Tikiuosi dviejų trijų apsilankymų per savaitę jums patogiu laiku. Atlygis – pagal susitarimą."

Nataša laisvai skaitė tik rusiškai. Anglų kalbą mokėjo tiek, kiek reikalavo darbas. Su vaikystės draugėmis plepėdavo maišyta baltarusių-lenkų šnekta, o vokiškai težinojo *guten morgen* bei *schnelle*. Tačiau iš patirties nujautė, kad net patys kategoriškiausi vyrai retai žino, ko nori iš moters... Ir todėl galėjo šaudyti aklai.

Pirmas įspūdis ją nuvylė. Neaukštas jos tėvo amžiaus vyriškis neskubėjo atidaryti durų, o jas atšovęs kokias penkiolika sekundžių spoksojo Natašai į veidą. Kaip sakoma: „Nė bū, nė mū"... Iš tiesų jis tik bandė atsitokėti iš nuostabos ir paslėpti nuo viešnios emocinę sumaištį. Kaip ir Nataša, jis turėjo gerą regimąją atmintį ir tuoj pat atsiminė, jog ši be galo patraukli, slaviško žavesio moteris ne kartą aptarnavusi jį banke. Negana to, kad mokėti komunalinių mokesčių išsiruošdavo į centrą (nors banko filialas buvo netoli namų), Selemonas taikydavo atsistoti prie jos langelio net tuo atveju, kai eilės prie kitų būdavo akivaizdžiai trumpesnės. Tuo nesitenkindamas – vieną rytą, sėkmingai pajuokavęs su Na-

taša, jis nusprendė atnaujinti jogos užsiėmimus ir ėmė gerti organizmą valančius maisto papildus. Deja, praėjus kelioms savaitėms po to įsimintino ryto, Nataša dingo. Ir šit ji atsiliepia į jo šauksmą tyruose!..

Nataša, nors pasižymėjo ne menkesne regimąja atmintimi, Selemoną Vėželį išvydo pirmą kartą gyvenime. Kaip ieškanti moteris, ji užfiksuodavo tik galimus seksualinius ar gyvenimo partnerius, o Selemonas, deja, neturėjo šansų pakliūti į tąją amžiaus ir patrauklumo grupę.

Jai tai buvo nevilties gestas. Jeigu prieš pusmetį kas būtų išpranašavęs, jog ieškos vyriškio pagal skelbimą, būtų pasukiojusi prie smilkinio pirštą. Atsinešusi laikraštį į darbą ji tol garsiai kartojo, jog ieško padėvėtos, nebrangios mikrobangės, kol viena bendradarbė pabandė įsiūlyti savąją. Teko aptarti mikrobangės privalumus ir sugalvoti įtikinamą priežastį, dėl ko turėtų jų atsisakyti, – juk Natašai rūpėjo ne buitinės technikos, o asmeninių skelbimų skiltis. Tariamos mikrobangės paieškos leido laikyti skelbimų laikraštį ant darbo stalo, nesukeliant nė menkiausio įtarimo apie tikruosius ketinimus.

Iš pradžių ji ketino tik peržvelgti asmeninius skelbimus, kaip pati save įtikinėjo – vien iš smalsumo. Totaliai vienišo našlio skelbimas tiek suintrigavo, kad grįžo prie jo keturis kartus. Tiesą sakant, Natašą gundė skaitovės, dvasiškai globojančios vienišą inteligentą, amplua. Jau matė save, palinkusią prie stalinės lempos su poezijos (nors jos, beje, nedievino, bet ir netikėjo, jog tai gali būti taip svarbu) tomeliu, ir krėsle rūkančio mizantropo alkaną žvilgsnį. Šis vaizdinys tiek pavergė Natašą, kad pati nepajuto, kaip susirado skelbimo autorių. Duslus, šnibždantis balsas telefono ragelyje atitiko vaizduotės sukeltus raibulius. Tačiau,

kai Selemonas Vėželis atšovė duris, Nataša nepatikėjo, jog tai to paties balso šeimininkas.

– Laba diena. Ar ponas Selemonas namie?

– Taip, mieloji. Nataša, jei neklystu?.. Užeikite, užeikite, – atsakė pažįstamas balsas.

Ji kvepėjo kaip moteris, nepakęsianti pralaimėjimo. Pirmą sykį matė ją palaidais plaukais – banke visuomet turėdavo persimetusi per petį sunkią kasą. Dabar tamsi plaukų aureolė užpildė kuklų Selemono koridorių kaip pranašo šešėlis – pats nepajuto, kaip nusivedė ją tiesiai į kambarį, pasodino ant sofos ir įdavė į rankas Gėtės „Faustą", išleistą, beje, originalo kalba.

– Ką, taip iš karto?.. – neteko žado moteris.

– Atsiverskite bet kurią vietą ir paskaitykite...

Jam reikėjo laiko nusiraminti ir apgalvoti tolesnę veiksmų strategiją.

– Ar čia koks egzaminas?..

Žinodami ypač skurdžias Natašos vokiečių kalbos žinias, galime įsivaizduoti, kaip nuskambėjo pirmoji jos perskaityta eilutė. Atrodo, Selemonas nieko nepastebėjo. Tačiau Natašai, įpratusiai viską daryti nepriekaištingai, jos pačios veblenimas skambėjo daugiau negu apgailėtinai. Ji švystelėjo knygą į šalį ir karingai pareiškė:

– Ne, bet tai absurdiška! Aš nemoku vokiškai.

– Kodėl?.. – kvailai paklausė Selemonas.

– Duokite ką nors lietuviškai. Skaitau PUIKIAI. Mokykloje buvau geriausia skaitovė, – nenusileido Nataša.

Užhipnotizuotas viešnios pasitikėjimo savimi, Selemonas gerokai vėlavo su atsakymais. Nataša stryktelėjo ir ištraukė iš lentynos pirmą pasitaikiusią knygą, – Selemonas

krūptelėjo, tartum jos nagučiai brūkštelėjo ne per knygų nugarėles, o per jo stuburo slankstelius. Tai buvo Bernardo Brazdžionio rinkinys „Poezijos pilnatis“. Nataša akivaizdžiai stengėsi, intonavo kaip mokinukė, dūsavo, vartė akis ir mosavo rankomis, tarsi norėtų išskristi. Jos jausmingumas akimirksniu užtvindė totaliai vienišo našlio butą ir jo paties akis – ašaromis. Tačiau Selemonas Vėželis pažinojo moteris. Likimo vėtytas ir mėtytas, neseniai palaidojęs žmoną, jis tepratė iš gyvenimo knygų turinio neužgožiančios skaitovės. Moteris, per dešimt minučių suardžiusi jo namų atmosferą ir suveržusi gerklę deginančia užkariautojos kilpa, buvo daugiau negu nepageidaujama. Slapčia sumirksėjęs, kad ašaros susigertų atgal į joms priklausančius latakus, Selemonas ėmėsi taisyti Natašos kirčius, per ilgai tęsiamus trumpuosius balsius ir intonacijas. Žinoma, tokią cenzūrą viešnia ištvėrė neilgai.

– Būkime atviri – jus erzina mano skaitymas? – nuleidusi knygą nuožmiai paklausė ji.

– Brangioji, dovanokit perfekcionistui... Mano ausiai nemalonios tarties klaidos... Be to, tas akcentas... Lietuvių kalba jums nėra gimtoji?

– Jeigu norite taisyklingos tarties, klausykitės žinių per radiją! Aš išeinu.

Ji pašoko, persimetė per petį rankinuką ir skardžiais, įskaudintos moters žingsniais nukaukšėjo prie durų. Ten trumpam stabtelėjo:

– Žinote, ką? Su tokiu bjauriu charakteriu nerasite nei skaitovės, nei slaugės, kad mirštančiam vandens stiklinę paduotų! Mirsite prisidirbęs po savimi, bet už tai – taisyklingai sukirčiuosite, siųsdamas visus po velnių!

Natašos žodžiai įskaudino Selemoną. Jis paskambino moteriai, kuri žadėjo apsilankyti vakare, ir atšaukė pasimatymą. Laiptinės gyventojų pasitarimas tądien taip pat neįvyko. Ilgai žvelgė amžinatilsį Petrutei į supratingas akis ir mintyse vokiškai deklamavo Gėtę. Virtuvėje laukė pusiau nugerta stiklinė su virintu vandeniu. Visa laimė, galėjo įveikti tuos penkiolika žingsnių iki jos... Penkiolika dar tvirtų vienišo kovotojo žingsnių.

Nataša tuoj pasigailėjo tai pasakiusi, tačiau jokiu būdu nebūtų grįžusi atsiprašyti. Visų laiptinės akučių akivaizdoje ji atsisagstė švarkelį – mat piktai išrasojusi krūtinė staiga panūdo daugiau oro, niršiai pasipureno plaukų debesį ir nukaukšėjo žemyn, palikdama po savęs sprangų fatališkos moters kvapą. Nuo to kvapo, reikia pasakyti, aprasojo ne tik akutės, bet ir banko išvietės langas su mažyčiu lipduku – Kupidonu kamputyje. Ten, nors pietų pertrauka jau buvo pasibaigusi, Nataša užsidarė ir prapliupo raudoti į popierinę nosinaitę. Toks popieriaus kiekis neįstengė sugerti jos skausmo, teko perkelti jį į tualetinį popierių, o šiam pasibaigus – į vienkartines pašluostes rankoms. Tai užtruko apie dešimt minučių, taigi pakankamai, kad Natašos pasigestų.

– Kas nors mirė? – susirūpino bendrabarbė, kai, atsiliepusi į jos beldimą, Nataša pagaliau atšovė išvietės duris.

Ši linktelėjo galvą ir vėl prapliupo kūkčioti. Visa laimė, moterys vienbalsiai sutiko, jog Nataša galinti išsinešti savo skausmą namo, ir pažadėjo ją pridengti, jeigu staiga pasirodytų viršininkė. Tą ji ir padarė – nė nebandydama slėptis per saulėtą rugpjūčio popietę vežė savo skausmą autobusu.

O prie laiptinės Natašos laukė mažytė staigmena – tasai

jaunuolis. Jis stoviniavo prie alyvų krūmo ir pūtė cigaretės dūmus kapinių pusėn. Nataša sustojo taip arti, kad jaunuoliui teko pasukti galvą ir išpūsti dūmus jai virš peties.

– Gal jau užteks apsimetinėti, kad vienas kito nematom? – karingai pareiškė Nataša. – Eisi su manim ar ne?

– Kur? – paklausė jis.

– Į viršų.

– Gal į dangų?..

– Humoristas, – atlėgo ji. – Eime, eime.

Tik ji ir galėjo šitaip pasielgti – atsivesti į namus nepažįstamą, akivaizdžiai jaunesnį ir, tiesą sakant, ne savo skonio vyrą, apauti jį savo šlepetėmis, nuvilkti studentišką švarkpalaikį, motiniška akimi palytėti jo prasitrynusią odą, o paskui lyg niekur nieko atsidurti su juo lovoje. Ketvirtą valandą po pietų, šviečiant ryškiai, visokias iliuzijas išspiginančiai saulei! Ir štai jiedu nuogi vienas po kitu, dvi poros nepažįstamų rankų, naujas dviejų prakaitų mišinys, atrandamas ritmas, kietėjama, atsiveriama, daužomasi briaunomis, lūžtama kampais, norima kažko daugiau, užsimerkiama ir išsižiojama riksmui – pasitenkinimo ar alkio? Jo kūnas kietas kaip lanko templė, vaikiškai lankstus, beveik nenudegęs saulėje, neprinokusio grūdo skonio, ir šalia jo Nataša jautėsi tamsi ir minkšta tarsi duona. Jos akivaizdžiai buvo daugiau, kažkurią akimirką ji skandino jį savo šiltoje tamsoje kaip žemė grūdą, iš tiesų – šis pojūtis teikė neapsakomą palaimą. Paskui jis gulėjo prie jos šono toks nurimęs, baltas, reti plaukai ant berniukiškos krūtinės blizgėjo sutepti meilės prakaitu. Jis ilgai neatsimerkė.

– Čia jau dangus? – paklausė, kai ji pajudino ranką.

– Ar esi jame anksčiau buvęs? – savininkės tonu perklausė

Nataša, mat buvo iš tų įkyraus žavesio moterų, kurios mano, kad lytiniai santykiai suteikia teisę taip šnekėti.

– Ne, – sumelavo Konstantinas.

Jį jaudino ši moteris, gosliai traukė drėgna žeme ir riešutais kvepiantis kūnas. Kas dar mokėjo taip klausinėti? Mama, kai įtardavo iš mokyklos parnešus prastą pažymį? Arba, kai karščiuodamas gulėdavo lovoje, o ji, tyliai atsiradusi ant lovos krašto, klausdavo: „Juk tu tada nenusiėmei kepurės?" – „Kada, mama..." – „Nagi praeitą trečiadienį, kai pūtė toks stiprus vėjas ir aš tave aprėkiau, nes nenorėjai pasiimti kepurės? Juk tu nenusitraukei jos už kampo, ką?.." Jai meluoti buvo šventa pareiga. Todėl, kai Nataša, prisaikdinusi Konstantiną nelipti iš lovos, užsidarė vonioje, jis užsitraukė glaudes ir virpėdamas iš įtampos sustojo prie Lidijos durų. Viduje buvo tylu, pro pusiau pravertas duris matė senovišką kėdę, po ja gulėjo numestos siauros basutės – jį išpylė nusikaltėlio prakaitas. Susiėmęs kyštelėjo galvą ir dar sykį krūptelėjo – ant lango rankenos kaip Lidijos vėlė kabėjo toji suknelė... Išmarginta saulėmis ir keistais gyvūnais, kurių prigimtis atrodė tokia pat paslaptinga šeimininkės, ant kurios kūno jie plazdėjo. Pabaisos sužiuro į Konstantiną iš žalios sintetinės gelmės, suknelė net subangavo nuo jų šnypštimo. Jis ir pats puikiai suprato neturįs teisės įsibrauti kaip vagis... Ką vogti? Tą sapnuotą, plaučius gildantį neatplėšto laiško kvapą? Turėjo vos keliolika sekundžių, – vanduo vonioje jau liovėsi tekėjęs, pasigirdo entuziastingas rankšluosčio plekšnojimas į nuogą, gerai pamylėtos moters kūną, – ką gi jis būtų spėjęs pavogti? Žinoma, kad ją! Sulaikęs kvapą nutraukė suknelę nuo pakabos – net keista, ši išsinėrė taip lengvai, lyg būtų to laukusi, – tačiau jis neturėjo nieko, kame būtų galėjęs pa-

slėpti tą šnypščiančių pabaisų gniutulą, juk stovėjo tik su glaudėmis. Girdėjo, kaip Nataša išlipa iš vonios ir įsispiria į šlepetes, taigi turėjo dar kelias sekundes grįžti į jos kambarį ir paslėpti suknelę taip, kad po to galėtų ją išsinešti.

Vėliau jis sapnavo, kad atsigręžęs sprukti susiduria su Lidija. Stovi priešais ją tik su glaudėmis, prisidengęs erekciją jos saulėtu šilku.

– Labai įdomu, – nė kiek nepykdama sako Lidija, – ką jūs veikiate mano kambaryje? Ir kur jūsų drabužiai?

– Ten, – išpiltas gėdos ir geismo prakaito nerišliai murma jis.

– Kažko ieškojote?

Jis linkčioja, tačiau nežino, ką toliau sakyti.

– Turbūt laiškų? Čia pilna neatplėštų laiškų... Jūsiškiai taip pat kažkur yra, deja, vis nerandu laiko jų atplėšti, – maloniai šneka Lidija.

Konstantinas tikrai pamato ant stalelio prie lovos tvarkingą vokų krūvelę, ir krūtinę suspaudžia vaikiška nuoskauda.

Jis pabudo rydamas ašaras, nedegdamas šviesos išsitraukė iš po pagalvės suknelę ir godžiai kvėpavo jos vogtu šilku. Mat suknelę išsinešti pavyko. Tiesa, Nataša laikė apsivijusi kojomis ir rankomis, žadėjo iškepti pyragą, apkirpti, nupirkti naują švarką, tačiau visko per vakarą vis tiek nebūtų spėjusi. Konstantinas paskubėjo atsisveikinti anksčiau, negu suknelės šeimininkė spėjo įžengti į savo kambarį ir aptikti tuščią pakabą. Bet susitikimo vis tiek neišvengė... Suknelė šnarėjo užkišta už paskubom praplėšto švarko pamušalo, jis leidosi laiptais, viršuje dar jausdamas stovinčią Natašą ir prižadėjęs jai tai, ko paprastai nežada. Tada apatinėje laiptų aikštelėje išdygo pažįstama šviesplaukė galvutė. Jei nebūtų sustojęs ir glustelėjęs prie turėklų, Lidija net nebūtų pakėlusi akių!

– Labas vakaras, – ji atrodė pavargusi.

Konstantinui pavyko išspausti garsą, kuris galėjo reikšti bet ką, o ji jau lipo į viršų, atrodo – iš karto jį užmiršo, gal net palaikė kažkuo kitu... Jos išsiblaškiusiame žvilgsnyje nerado jokių atpažinimo pėdsakų, jokio savo jausmų atspindžio. Smėlio spalvos zomšiniai bateliai tolo dangun, beveik nesukeldami garso ir nepalikdami jokios vilties.

Ji minėjo, kad dirba už kelių minučių kelio nuo jo namų, taigi Selemonui Vėželiui nebuvo sunku įtarti – kur, ir jau visai lengva tai patikrinti. Tądien, kai Nataša, palikusi ant sofos „Faustą" ir neužmirštamą aidą, kaip uraganas išskriejo iš jo namų, Petrutė padrąsinančiai mirktelėjo ir teatrališkai nupūtė dulkes nuo savo juodo kaspinėlio. Gėlės, štai kas galėjo jį išgelbėti! Puokštė, glėbys, visa jūra! Kiekvienai moteriai papirkti egzistuoja tam tikras gėlių kiekis, tam tikra jų rūšis ir kompozicija. Intuicija (kurią tariasi turinčios tik moterys) Selemonui šnibždėjo, kad jausmingos Natašos prigimties nepalenks nei originalumas, nei minimalizmas. Klasikos, štai ko trokšta jos širdis – tamsiai raudonų, vos prasiskleidusių rožių, kurių kietuose grioveliuose supasi dekoratyvinė rasa. Tačiau taupumas užgniaužė spontanišką norą tuoj pat bėgti į gėlių turgų – prieš tai reikėjo išsiaiškinti, ar šios tikrai pasieks adresatą. Taigi Selemonas neskubėdamas persirengė geresniais drabužiais, išsiskalavo burną vandeniu iš tos nelemtos stiklinės, pasitikrino, kiek pinigų žvanga piniginėje, ir, tramdydamas šiokį tokį jaudulį, nužingsniavo link artimiausio banko filialo. Iš šalies galėjai jį palaikyti pasivaikščioti išėjusiu pensininku, ir vienas Dievas težino, kas dėjosi jo širdyje. Filialas buvo nedidelis – trys langeliai, iš

kurių kraštinis nedirbo. Prie kitų sėdėjo nepažįstamos merginos, abi šviesiaplaukės. Nė ženklo tamsos ir įniršio. Visa laimė, Selemonas nenuleido rankų ir pasiteiravo arčiau sėdinčios operatorės, ar čia nedirbanti tokia Nataša.

– Nataša Fatilova? – maloniai perklausė toji. – Ji bus tik rytoj.

Taigi tuo metu, kai Nataša aistringai žadėjo Konstantinui nupirkti naują švarką, Selemonas Vėželis pėdino namo, kavalieriaus strategiją išmanančio suvedžiotojo judesiu kedendamas savo vešlias žandenas.

Rytojaus rytą devintą nulis nulis jis išdygo priešais automatiškai atsidariančias banko duris su elegantišku lininiu kostiumu ir nemenka puokšte turguje pirktų rožių. Nataša pasirodė darbe kiek vėluodama, tačiau puikiai nusiteikusi, ir kiek per vėlai atsiminė kažką palaidojusi... Žinojo turėsianti papasakoti merginoms, kas ir kaip paliko šią ašarų pakalnę, tačiau vaizduotė iš jos tyčiojosi, vietoje pakasynų vaizdų projektuodama erotiškas sceneles. Visa laimė, į banką ją greitai sugrąžino apkūni blondinė. Iš pradžių ji dešimt minučių negalėjo apsispręsti, ar sudarys sutartį dėl komunalinių mokesčių apmokėjimo internetu. Už blondinės telkėsi eilė, ji tebedvejojo net tada, kai susierzinę klientai perėjo prie kitų langelių. Paskui nei iš šio, nei iš to pasiteiravo, kokiais kvepalais Nataša kvepianti.

– Atsiprašau?.. – pamaniusi, jog neteisingai nugirdo, perklausė Nataša.

Tuo metu ji išvydo banko duryse išsipusčiusį Selemoną Vėželį ir intuityviai susiejo jo pasirodymą su savimi. Nataša neklydo, – nušvitęs Selemonas žengė tiesiai prie jos langelio. Išvydusi operatorės veide permainą, Liucija Pogosian atsitraukė

ir smalsiai atsigręžė į tos permainos šaltinį – jai po nosimi praplaukė prabangios, neapsakomo ilgumo kotais rožės. Nuo jų byrėjo rasa ir dar galas žino kas, tačiau įspūdį kiek pagadino tai, kad tarp jų ir Natašos stūksojo stiklas. Selemonui stiklinė pertvara buvo menka kliūtis – jis kyštelėjo puokštę pro arkos pavidalo langelį pinigams ir blankams, ir, žinoma, gėlės užstrigo, nes tai, kas tinka žemiškoms sutartims, visai nedera meilės pasiūlymams. O šis užstrigo taip paikai ir stipriai, kad keliolika sekundžių jiedu su Nataša traukė puokštę kiekvienas į save – Nataša, mėgindama paimti tai, kas jai priklauso, Selemonas – gelbėdamas orumą ir ketindamas įteikti gėles kitu būdu. Rožės šiaip ne taip išlindo Natašos pusėn, kas jas, suprantama, kiek apgadino. Liucija Pogosian pasikėlė ant kaktos tamsius kaip nusikaltimas akinius ir pavydžiai atsiduso. Išgelbėjusi gėles iš stiklinių gniaužtų, Nataša sustingo už pertvaros – nebežinojo, kaip toliau elgtis su jomis ir su pagyvenusiu kavalieriumi. Visa laimė, kad jis susigaudė greičiau už ją, pasilenkė prie to nelemto langelio ir sučiulbėjo:

– Mieloji, juk turėsite kur jas pamerkti?

Nataša linktelėjo ir pažvelgė į Selemoną dėkingomis akimis.

– Na, netrukdysiu. Norėčiau tik išgirsti, jog atleidote man vakarykštį elgesį.

Nataša du kartus skubiai linktelėjo.

– Puiku! – nuoširdžiai apsidžiaugė Selemonas. – Tuomet kviečiu jus po darbo kartu pavakarieniauti. Jeigu neturite kitų planų, žinoma.

Nataša karštai papurtė galvą, tuo norėdama pasakyti, kad kitų planų neturi, mat savigarbos ugdymo kursus jau įveikusi ir šis vakaras žada būti tuščias kaip stiklinė, kurią Selemonas paliko ant savo virtuvės stalo. Paskui ji išsigando,

kad Selemonas nepalaikytų šio judesio atsisakymu, ir skubiai pridūrė:

– Darbą baigiu po šeštos. Užeisite?

Liucijai Pogosian, godžiai stebėjusiai šią sceną, pasidarė apmaudu, kad Vladimiro meilužei taip sekasi su vyrais. Jos išvaizdoje neįžvelgė nieko ypatinga – na, smulkutė, na, dailaus veidelio, bet gražuole nepavadinsi. Slėpdama susijaudinimą Liusia išpėdino paskui Selemoną Veželį. Iš tiesų ji neketino sudarinėti su banku jokių sutarčių – šiuos reikalus tvarkė vyras, o reikalą turėjo labai asmenišką...

Liusenka jautė, kad, baigiantis santuokos atgimimui, vyras ima ilgėtis trumpalaikių romanų rutinos. Per penkiolika santuokos metų ji išmoko ne tik užuosti Vladimiro mergšes, bet ir laikyti jas atokiau nuo namų ir savo išdidumo. Vieni vyrai paklaikę dėl krepšinio, kiti – dėl moterų, ką padarysi, guosdavo save Liusia. Niekada nereikalavo nei vardų, nei faktų. Tačiau šį sykį užėjo kažkoks kvailumas – atvirumo valandėlę prirėmė Vladimirą prie sienos ir šiaip ne taip išgavo vardą: Nataša. „Prieš mėnesį su ja užbaigiau, tarp mūsų nieko nėra. Suprask, tai buvo tik seksas." Vladimiras tuoj pasigailėjo išsidavęs. Ir ne todėl, kad Liusia puolė reikalauti detalių ar priekaištauti, ne – kaip tik ėmė mažiau kalbėti ir daugiau galvoti. O Vladimirui tai visai nepatiko. Tylinti moteris – nuodinga moteris, sakydavo jo tėvas. Moteris turi išsakyti viską, kas kyla jos galvoje ir širdyje – čiauškėti, dainuoti, garsiai mylėtis ir plūstis supykusi, kad vyras tarptų jos saulėtame triukšme lėtai ir oriai, kaip persikas. Visos moterys Vladimiro giminėje buvo čiauškos, neišskiriant nė motinos – toji neužsičiaupdavo net miegodama. Mąsli Liusenkos tyla jį slėgė ir kėlė nerimą.

„Nataša" – nuskambėjo vulgariai tarsi saldžiarūgštė išdavystė. Liusia nuolankiai nurijo šį skonį, bet jis vis sukildavo, degė kažkur gomury kaip neužgesinamas rėmuo. Ji nesižemino klausinėdama, – Nataša pati įžengė į jos sąmonės tankmę ir lyg kylanti votis piktai bolavo prieblandoj. Jos dėka Liusenka palengvėjo penkiais kilogramais, bet Vladimiras, atrodo, nepastebėjo malonios permainos, o ir pati Liusia neturėjo laiko ja džiaugtis. Neketino nusiristi iki šnipinėjimo. Tai įvyko savaime – informacija pati liejosi į ausis ir dirbo savo juodą darbą. Tamsa aplink Natašą skaidrėjo, ir pagaliau Liusia pamatė ją kaip žibintuvėliu apšviestą – šešėlių iškraipytais bruožais, bet pakankamai – taigi skausmingai – tikrovišką. To dar neužteko – pasiskolino tamsius dukters akinius ir nusėlino apžiūrėti tos voties iš arčiau.

Liucija Pogosian, mergautine pavarde – Vainoraitė, užaugo priemiestyje, keturių vaikų, iš kurių buvo vyriausia, šeimoje. Taigi anksti įprato nekreipti dėmesio į savo norus – jei būtų spėjusi, būtų lankiusi bent tris būrelius, penktadieniais lėkusi į šokius, šeštadieniais – į turistinius žygius su klase, o sekmadienio rytą ruoštų sienlaikraštį pirmadieniui. Tačiau namie jos laukė nesibaigiantys ūkio ir buities darbai bei rūpestis dviem jaunesnėmis sesutėmis ir broliu. Iš pradžių – žindukai ir vystyklai, paskui sesutės ėmė lakstyt į pasimatymus ir sirgti mėnesinėmis, o brolis vogė dviračius – Liusia tokius dalykus sužinodavo anksčiau už mamą, o dažnai net padėdavo juos nuslėpti. Tik per stebuklą ji ištekėjo pirmoji – už gabaus studento iš ypatingos šeimos, kuris atvyko į jų priemiestį, kaip tais laikais buvo įprasta, sodinti kolūkiui bulvių. Po vestuvių jos įprotis užmiršti savo poreikius niekur nedingo. Iš dalies Liusiai galėjai prikišti intelektualų taip nie-

kinamą lengvabūdiškumą, kurį paaštrino jos vyro pinigų šiugždėjimas. Tačiau Liusia nesisavino to šiugždėjimo, o greičiau suvokė jį kaip savaimingą mylimo vyro foną. Nuo tada, kai gražuolis ketvirtadaliu armėnas įsmeigė į bulvių lauku atplaukiančią Liusią juodas akis, ji visas jėgas skyrė derintis prie to jai iš tiesų svetimo garso – šviesino plaukus, kiaurus metus skrudinosi ultravioletiniuose spinduliuose, o paskui paslaugiai demonstravo rezultatą, – stengdamasi patenkinti ne savo, o vyro tuštybę. Taigi išeitų, kad ji ir vėl nieko nepasiliko sau. Iš tiesų ji visai nemokėjo džiaugtis tuo, ką kiti kaipmat išgirsdavo jos firminių drabužių siūlėse, subtiliam automobilio raktelių skimbčiojime ar šedevriškai ištaigių batelių tamtamuose. Liusia tarnavo juodoms akims ir toje tarnystėje jautėsi beviltiškai vieniša.

Maždaug tuo metu, kai jos gyvenime neakivaizdžiai pasirodė Nataša, ji rado laikraštyje skelbimą, kviečiantį lankyti moters savimonės ugdymo kursus. Beje, Natašos kursai buvo ką tik pasibaigę, ir juos organizuojanti berniukiškos išvaizdos guru (ji nesiskyrė su kepe, ant kurios snapelio juodavo trumpas angliškas žodis) kaip tik rinko naują grupę.

Liusia beveik dešimt minučių šnekėjosi su akivaizdžiai labiau savimi pasitikinčia Nataša, apžiūrėjo ją iš visų pusių, per akinių prieblandą ir be jos. Labiausiai nustebino tai, kad Vladimiro meilužė jai kažkuo patiko. Jos jaunoje kaktoje ryškėjo pažįstamos naštos ženklai – taip lengvai įskaitomi ir jaukūs, kad norėjosi ištiesti delnus ir pasišildyti prie jų kaip prie ugnelės. Tačiau lauke buvo plius dvidešimt penki, Liusios ranka atsitrenkė į stiklą, o už nugaros pasigirdo skubrūs pagyvenusio kavalieriaus žingsniai.

Grįžusi namo, ji apėjo tuščius kambarius, atsinešė prie te-

lefono laikraštį ir surinko skelbime išspausdintą numerį. Ilgai niekas neatsiliepė, pagaliau į ausį sušnibždėjo pavargęs, bet malonus moters balsas:

– Alio?

– Laba diena. Norėčiau užsirašyti į jūsų kursus, – pakeltu telefoniniu balsu suulbėjo Liusenka.

Lidija iš ne iš karto atkreipė dėmesį į tuščią pakabą. Rytą išsitraukė suknelę iš spintos, ketindama apsivilkti į darbą, bet paskui persigalvojo ir pakabino ant lango rankenos, o į banką išėjo su ochros spalvos tunika. Tuščia pakaba galėjo reikšti tik viena – suknelę pasiskolino Nataša. Kartais ji įsisukdavo į draugės spintą ir neperspėjusi išeidavo su jos palaidinėmis arba sutikdavo koridoriuje koketiškai plevendama Lidijos sijonu – atseit žiūrėk, kaip man tinka, juk nusikaltimas nepaskolint! Lidijos neerzino toks landumas. Be to, tą suknelę ne itin mėgo, o Nataša minėjo susitikinėjanti su „labai elegantišku pagyvenusiu ponu", tad greičiausiai užsigeidė pasipuošti.

Tačiau dienos bėgo, pirmoji rugsėjo savaitė užsvilino vasarišku karščiu, o suknelė Lidijos spintoje vis neatsirado. Mielai būtų ją apsivilkusi, juolab kad nepastebėjo ir Natašos vilkint. Tą rytą, kai, ieškodama saulėtos žalumos, Lidija vėl atidarė spintą, Nataša trinktelėjo vonios durimis ir įžengė pas Lidiją nutaisiusi tragišką miną. Delniuke nešė baltą plokštelę – iš jos kaip smilkalo dūmas kilo neganda.

– Prisėsk, nes tuoj šį tą parodysiu, – niūriai pratarė Nataša.

Lidija žvilgtelėjo į baltą plokštelę draugės delne – siaurame ekranėlyje ten švietė dvi ryškios juostelės.

– Matai?.. – suverkšleno Nataša.

– Kaip gražu. O ką tai reiškia?

Nataša apstulbusi dėbtelėjo į Lidiją.

– Ogi tai, kad aš, po velnių, nėščia!

Lidija prisėdo.

– Oho, – teištarė patylėjusi.

– Taigi.

– Bet nuo ko?.. Negi nuo to pono?..

Nataša nekaltai gūžtelėjo pečiais – platoniški pasimatymai su pagyvenusiu kavalieriumi jos ciklui įtakos neturėjo... Apie jaunuolį, kurį prieš mėnesį dosniai skandino savo tamsoje – po to šis, spjovęs į jos pyragą ir fatališką kvapą, dingo kaip į vandenį, – draugei neprasitarė. Beje, menstruacijos ėmė aikštytis nuo tada, kai paskutinį kartą dirbo viršvalandžius pas kiaulę Pogosianą. Iš pradžių dėl to nesuko galvos – nepastoviai moteriai visko pasitaiko... Į Lidijos klausimą galėjo atsakyti tik visagalė medicina, o jos atsakymas abiem atvejais bus netinkamas. Kūdikis nuo vedusio viršininko ar nuo dingusio piemens – koks, tiesą sakant, skirtumas? Šioje apmąstymų kryžkelėje Natašai taip pagailo savęs, jog būtų įmaniusi vietoje mirti.

– Ką man dabar daryti?.. Ką man daryti?.. – raudojo ji.

– Išsiverk, o po to gimdyk, – ramiai atsakė Lidija.

– Tu ką, visai išprotėjai?

Lidija ištiesė Natašai nosinę ir vėl atsisėdo.

– Aš tavo vietoje net neabejočiau, – pasakė ji.

– Gimdyti antrą vienai?.. Pagalvok, ką šneki!

– Tu ne viena. Turi mane.

Taip atsirado svarbesnių rūpesčių, ir suknelė vėl liko užmiršta.

Daugiausiai laiko ji praleisdavo skardinėje dėžėje nuo ang-

liškų karamelių. Iš pradžių Konstantinas bandė ją nešioti už švarko pamušalo, tačiau buvo per karšta, be to, kartą gatvėje šilkinis kraštelis išlindo į šviesą, ir Konstantinas vos nenumirė iš gėdos. Labiausiai jis tausojo kvapą, o karamelės aromatas priminė Lidijos kvepalus, taigi savotiškai saugojo iškvėpintą šilką nuo išsivadėjimo. Konstantinas puikiai suvokė, jog apsilankymas pas Lidijos draugę buvo nors maloni, bet klaida – dabar, vengdamas tos moters, nebegalėjo prisiartinti prie Lidijos namų. Vasarą jis įsidarbino dienraštyje, rengė kultūrinių įvykių reportažus, tad nemažai – pėsčiomis ar dviračiu – lakstė po centrą. Skardoje įkalinta suknelė laukdavo ant kėdės prie lovos, o už stiklinių banko durų, pro kurias sulėtinęs žingsnį kasdien praeidavo, kaip saulė spindėjo Lidijos galvutė.

Toje galvutėje kirbėjo malonūs rūpesčiai. Nauja draugės padėtimi Lidija džiaugėsi labiau negu pati Nataša. Vaikiškų daiktelių parduotuvė už kampo traukė kaip šventovė – čia neatrodė gėdinga suklupti prie lopšelio su rausvomis užuolaidomis ar kiškeliais išmargintų marškinėlių. Jeigu užsukdavo kartu, pardavėjos maloniai teiraudavosi Lidijos, ko ji laukiasi – berniuko ar mergaitės.

– Ji dar nežino, – kandžiai atrėždavo Nataša.

Stebuklas, kuris vertė ją vemti po pusryčių ir dažnai lakstyti į išvietę, sureguliavo vangų Lidijos apetitą. Gal todėl ir krūtys padidėjo puse numerio – juk dalijosi su Nataša ne tik būsimais mamos rūpesčiais, bet ir saldumynais. Šiaip ar taip, keli priaugti kilogramai Lidijai ne tik nepakenkė, bet padailino formas ir suteikė kūniško ryškumo.

Vieną vakarą Natašos kavalierius palydėjo ją iki durų ir, kyštelėjęs galvą koridoriun, linktelėjo Lidijai. Ši ištiesė ranką ir maloniai pasisveikino, Selemonas pakštelėjo jai į delną.

– Kojyčių neskauda? – pasiteiravo jis Natašos.

– Galvą įsiskaudėjo, bet tu nebijok. Mano dabar žemas spaudimas. Paskambink pasakyt labanakt, – aikštingai sukniaukė Nataša ir pamojo Selemonui nuo laiptų aikštelės.

– Jau žino, kad laukiuosi, – atsigręžusi į draugę, tarė ji. – Siūlo už jo tekėti.

– Ir ką tu?..

– O ką man daryti? Išteku.

Netarusi nė žodžio, Lidija užsidarė savo kambaryje ir skaitė iki pusės ketvirtos ryto.

Sekmadienį Selemonas pakvietė jas pietų – pietietišką plovą jis gamino ne prasčiau už amžinatilsį Petrutę, o jos gaminamą užuodę, kaimynai ateidavo skolintis tai druskos, tai vinių – kad tik gautų pasivaišinti. Lidija, per kelias dienas praradusi taip džiaugsmingai priaugtus kilogramus, šiaip ne taip įveikė pusę lėkštės, o grįžusi namo viską išvėmė. Deja, tai buvo ne nėštumo, o atsisveikinimo pykinimas. Selemonas šnekėjo atvirai – Natašą įsimylėjęs iš pirmo žvilgsnio, jos praeitis jam ne tiek svarbi, kiek ateitis. O ateityje su abiem vaikais priglaus ją savo trijų kambarių pavėnėje (neklaus, kieno tie mažyliai – viskas, kas išeina iš Natašos kūno, jam sava), dalysis tegu ir negausia, bet kasdienine duona ir mokys vokiečių kalbos. Ar bereikia sakyti, kad Natašos draugai tapsią Selemono draugais?

Šitaip, neperskaičiusi Selemonui nė vienos knygos, Nataša atsikraustė pas jį su menkute manta, kuriai pervežti užteko vieno taksi reiso. Petrutė stovėjo šešėlyje ir atlaidžiai stebėjo, kaip į jos namus su dviem drabužių bei higieninių priemonių pilnais lagaminais (iš tiesų vieną lagaminą nešė Selemonas, kitą padėjo užkelti taksistas, o paskutinė, nešina

vazonėliu su kambarine rože ir atsisveikinimo dovana, pėdino Lidija) įpūškuoja jaunamartė. Pupa nebuvo tokia atlaidi – iš pradžių aplojo, paskui nepatikliai apuostė ir pritūpė prie šeimininko, aiškiai parodydama, kieno čia valdžia. Selemonas sukomandavo sudėti mantą prieškambaryje ant kilimo, sumokėjo taksistui ir taip karštai apkabino išblyškusią Natašą, jog ši suaimanavo lyg gimdydama.

– Mielasis, o kas man nuaus batukus? – atsitokėjusi ji paglostė savo plokščią pilvą ir atkišo kavalieriui apdulkėjusią basutę.

Lidija gulėjo tamsoje ir klausėsi savo kvėpavimo. Jos kūnas šią negailestingą nakties valandą atrodė nepaslankus ir svetimas kaip akmeninė kripta, už kurios sienų čiulba paukščiai ir garuoja gyvybė. Tartum iš šalies apžiūrinėjo tas turinio neatkartojančias formas ir lavono blyškumą – atrodė, kad net tamsa skuba jį ištrinti. Jos gyvybė sukosi į plonytį, nuliūdusį siūlą, kuris nebeieškojo kelio nei dangun, nei žemėn, kvėpavimas išjudindavo tik ant krūtinės gulinčią knygą.

Paskui ji išgirdo, jog šalia kvėpuoja dar kažkas. Ant lovos krašto sėdėjo jos dvynys brolis – neturėdamas griežtos formos, jis užliejo visą kambarį!.. Lidija pašoko, knyga pliaukštelėjo ant lentinių grindų, spontaniškai ištiesė į brolį rankas, ir delnai pasinėrė į šilumą – kaip saulės įkaitinto oro.

– Liudai?!.

– Sveika, mieloji...

– Liudai!..

– Pasiilgau tavęs, mieloji...

– Paliesk mane, nes išprotėsiu, – sušnibždėjo Lidija.

Brolis atsigręžė ir ėmė tekėti ant jos kaip šiltas krioklys. Vaikystėje jiedu stovėjo basi ant samanų ir klausėsi, kaip girioje šniokščia liūtis. Tada ji verkė, nes jautėsi tokia mažytė prieš tą džiaugsmą, kuris ją čaižė negailestingais pliūpsniais. Tas džiaugsmas buvo nepakeliamas! Jis galėjo išmesti virš miško, virš lietaus ir niekada nebegrąžinti ant samanų. Lidijai nereikėjo net pažvelgti į brolį, kad suprastų, jog šis išgyvena tą patį. Šios samanos, ši visata su jos bauginančiu džiaugsmu negalėjo įjudviejų išskirti – kad ir kur nublokšti, jiedu rasdavo kelią vienas pas kitą.

– Aš tokia vieniša, Liudai...

– Būčiau anksčiau, bet negalėjau. Dabar ateisiu dažniau.

– Kur tu būni?

– Ar ne vis tiek?..

Jiedu sėdėjo švintančiame kambaryje ir kvėpavo vienas kitam, nuspalvindami atstumą auksinėmis švelnumo srovėmis.

– Tu visai sulysai. Negalima taip gyventi. Pažadėk man, kad imsi rausvėti ir viską darysi garsiau, – šildydamas Lidijos delnus kalbėjo brolis.

– Kartais guliu naktį ir galvoju, kad...

– Tu gyvensi ilgai.

– Dabar, kai grįžai, mielasis... Pabūsi, kol užmigsiu?

– Žinoma.

Ji grimzdo į miegą be baimės ir skubos, kaip vaikystėje. Jėga, kuri leidžia mirusiems prisiliesti prie gyvųjų, šiąnakt buvo maloninga – išskyrė juos švelniai, lėtai, kaip laivą nuo kranto. Kurį laiką dar jautė vienas kitą, vis toliau ir toliau, kol liovėsi šviesti. Pirmą kartą po daugelio naktų Lidija miegodama šypsojosi.

Liusia netruko sužinoti apie artėjančias Natašos vestuves – ji turėjo savo kanalų. Šis faktas, o ir sėkmingai įpusėję moterų kursai, atnešė į jos pavargusią širdį šiokios tokios ramybės. Tačiau vis tiek nesusilaikė neužsiminusi apie tai vyrui. Šis kaip tik, nusigręžęs į veidrodį, sagstėsi marškinius.

– O tavo kūmutė išteka, – pakėlusi akis nuo meilės romano suulbėjo Liusenka.

– Kokia kūmutė? – išsiblaškęs perklausė Vladimiras. – Žiūrėk, man saga išplyšo.

– Parodyk.

Akimirkai jiedu susidomėjo saga, bet, atidėjusi marškinius į šalį, Liusenka vėl nerūpestingai grįžo prie tos temos.

– Sako, išteka iš reikalo...

Šį kartą Vladimiras sukluso. Bet tuoj pat, nusijuosdamas diržą, atsakė:

– Tad palinkėkime jai sėkmės.

Ir šmurkštelėjo pas Liusią po antklode. Iš tiesų jis nelabai susigaudė, apie ką šnekama, mat po Natašos buvo trumpam susižavėjęs jaunute buhaltere ir neatsiminė, apie kurią iš jų prasitarė žmonai. Tačiau, nors dėl to „reikalo" buvo ramus – visada, net jei mergiotė sakydavo gerianti tabletes, naudodavosi prezervatyvais, – vis dėlto sukluso. Trumpam.

– Nagi gesink šviesą ir pasiruošk, šiandien keliausime į Braziliją, – geidulingai sušnibždėjo Liusia.

Meilės romanas nuskrido į šalį, šviesa žaibiškai užgeso, ir tamsoje pasigirdo alkano patino urzgimas.

Tuo metu pas Lidiją šviesa dar degė, tačiau knygos eilutės jau liejosi, galva sviro ant pagalvės. Ir staiga pasigirdo tas sviedinuko bumsėjimas į grindis. Ji atsimerkė – kambario viduryje stovėjo baltaplaukis berniukas, visai nepanašus į Na-

tašos išdykėlį, kuris kartu su ja išsikraustė į naujus namus. Berniukas droviai nuleido akis ir bandė paslėpti plačią šypseną už sviedinuko.

– Kieno tu?.. – mintyse paklausė Lidija.

Bet širdis jau žinojo atsakymą. Mažylis metė Lidijai kamuolį, ji staigiai iškėlė rankas, bet delnai garsiai pliaukštelėjo vienas į kitą, krūtinėje suplazdėjo širdis, kraujas ūžtelėjo ir vėl pritilo. Atrodo, pliaukštelėjimas išgąsdino vaiką – jis dingo kaip saulės zuikutis, uždarius pudrinės veidrodėlį. Lidija išjungė stalinę lempą ir ilgai šypsojosi tamsoje, klausydama, kaip už lango šnabžda mirusieji.

Jis atprato galvoti apie kapinių moterį, atprato net žiūrėti į tą pusę. Gyveno taip, lyg neturėtų lango ir niekuomet nebūtų uostęs karamelės. Ruduo gilėjo, spalvino gatves ir gildė uoslę karčiu deginamų laiškų kvapu. Jis žiūrėjo į merginas, neturėdamas jokio noro jų liesti ar suprasti, ką jos galvoja. Atrodė, jog su vasara baigėsi šis tas daugiau, – saulės rezginį užplūdo gedulas.

Spalį staiga atvėso, nors saulė dosniai tebešvietė pro auditorijų langus. Jis įprato rašyti iki vėlumos, kol gatvė už užuolaidų, kurių net dieną neatitraukdavo, nuščiūdavo ir smilkinius užguldavo spengianti nakties tyla. Siela tirpo toje tyloje – ten, praskleidus ploną gedulo šydą, blykčiojo nelytėti veidrodžiai – tirpdamas tyloje jis laukė, koks juose išryškės atspindys.

Tą dieną jį pažadino stiprus karamelės kvapas. Vienuolika trisdešimt – iki seminaro likęs pusvalandis, tad, užuot kulniavęs pėsčiomis, įšoko į autobusą. Durys užsivėrė, bet staiga ir vėl atsidarė, – vidun priplūdo pažįstamo saldainių aromato.

Jo saulės rezginys sutrūkčiojo lyg krentant. Lidija užšoko ant laiptelių, – kaip ir pavasarį, ji vilkėjo tą patį šviesų lietpaltį, tik šį kartą rankoje pleveno vyšnių spalvos šalikėlis. Giliai alsuodama klestelėjo šalia Konstantino, nusibraukė nuo įraudusių skruostų plaukus ir staiga plačiai nusišypsojo:

– Pramigau kaip niekada.

– Aš irgi, – sumurmėjo Konstantinas.

Autobusas suburzgė, trūktelėjo ir lėtai nučiuožė saulėtu grindiniu. Karamelė akimirksniu išgaravo, neliko nieko, tik saulė, akinanti vidurdienio saulė, ir Konstantinas pajuto, greičiau išgirdo ant savo rankovės jos lengvą delną:

– Nagi nagi, gal jau užteks apsimetinėti, kad vienas kito nepažinome?..

2003 m., dar vienas pavasaris

OBUOLYS KIPRELIUI

Fabijona turėjo medumi kupančią pievą. Kiekviena žolelė jai pasisakė savo vardą, ir nebuvo ten nieko užginto, nebuvo svetimo, nebuvo mirtingo. Vieną vasarą pievoje atsirado baltas kumeliukas, jis virpėjo kaip dūmas, ką tik išmestas šio pasaulio rugiuosna. Ji sušildė jį kvėpavimu, šukavo lubinais, apklojo kasomis. Iš kur būsi, arkliuk, kas nuliejo tau ramias kaip gulbių kaklai šlaunis, kas padėjo tave mano žolėn, prie akmens, virš kurio tik vėjai kaukia ir tasai, kurs niekuomet negrįžta tuo pačiu keliu, čion pasideda plunksną? Čia, po derlingu vasaros sparnu, kur kiekvienas turi savo vardą, bet nėra nieko ištarta, pavadinu tave savuoju ir inkrustuoju savimi.

Bet vieną dieną kumeliukas mostelėjo uodega, perpjovė rugių užkardą ir dingo. Pieva užsisklendė, ir neliko joje nė vieno pažįstančio džiaugsmą, ir niekas negalėjo paaiškinti Fabijonai, kas buvo kumeliukas ir kodėl jo neliko. Ji smogė savo tėvui, užrakino kamaroje motiną, sesę prigirdė rėčkoje, senolei nurėžė kasas. Kaimynų berniukui, kurs dar vakar nedrąsiai kažką jai žadėjo per tvorą, nukirto galvą ir įmetė šulinin.

Dabar Fabijona sėdi viena altanoje ir geria arbatą.

Kai Pranciškus Bandis įžengė pro Anapilio vartus, šv. Petrui išsyk krito į akis jo atsainus pakilumas – šitaip laikosi šilto bei šalto matęs žmogus, kurio neįbauginsi jokio-

mis permainomis. Jiedu – ir šitai šv. Petrui irgi pasirodė keista – pasisveikino juokaujamu tonu. Pagal visas čionykštes taisykles šv. Petras išdavė naujokui pundelį su raktais. Tame pundelyje slypėjo įėjimas į naujai įrengtus naujakurio apartamentus, pirtį, skaityklą, susitikimų salę, teniso kortus, baseiną, aludę, interneto svetainę, kurioje, nusistačius atitinkamą programą, Anapilio gyventojai galėjo stebėti, kaip klojasi jų artimiesiems žemėje. Naujokai paprastai išsyk mesdavosi į internetą, ir, nors ryšys su žeme buvo vienpusis, kelias dienas nenueidavo nuo ekrano, stebėdami, kaip jų papilkėję artimieji skaičiuoja laidotuvių išlaidas ir grąžo rankas, neapsispręsdami, ką daryti su mirusiojo daiktais. Bet Pranciškus Bandis, atrodo, praleido pro ausis galimybę žvilgtelėti žemėn. Jis maloniai paspaudė dulkėtą šv. Petro ranką ir palinkėjo jam lengvos dienos.

Iš teisybės, toji pasenusi tvarka kiekvienam įeinančiam išduoti raktus sukeldavo vien tik nesusipratimus. Anapilyje niekam nerūpėjo svetimi daiktai, ne kažin kiek jų čia ir buvo, tačiau, gerbdami vyriausybės reikalavimus, užrakindavo duris ir, kad nereiktų jų nešiotis su savimi – mat tokioje vietoje, kur visi gyvena atsipūtę, juos taip lengva pamesti – palikdavo raktus tiesiog spynoje. Taigi Anapilis žvangėte žvangėjo nuo pundelių su raktais, kurie čia mėtėsi visur – niekas jau net nesirūpino, kuris kieno, mat spynos vis tiek buvo vienodos. Dėl šios absurdiškos raktų maišaties dažnas naujokas susierzindavo. Tačiau neilgam – mat susierzinimas iš esmės yra žemiškos kilmės ir kažkokiais būdais jis atseka iš paskos, o Anapilio rimtis ir lengvumas jį išsklaido kaip smilkalas blogą kvapą. Jei šnekėsime apie Pranciškų Bandį, viską, kas priklausė žemei, jis ten ir paliko. Bent jau taip pasi-

rodė šv. Petrui ir keliems jį pasveikinusiems senbuviams, kurie maloniai šnekučiavosi figmedžio pavėsyje.

Pranciškus praėjo šulinį ir staiga ant ryškiai raudono smėlio kelio išvydo Kiprelį. Šis buvo ištįsęs – juk nuo jų išsiskyrimo praėjo ne mažiau kaip aštuoneri metai, baltu drobiniu švarkeliu ir žiūrėjo į Pranciškų neatplėšdamas ne mėlynų, o rudų akių. Jis tikėjosi čia pamatyti Kiprelį. Tik nežinojo, kaip bus jo sutiktas. Kadangi abejojo, ar Anapilio gyventojai apskritai šnekasi žmonių kalba, Pranciškus nepasirūpino atsinešti pirmosios frazės. Ką būtų pasakęs? Pasidavęs jausmams, užgriūtas kaltės ir gėdos, sušuktų:

– Atleisk, kad palikome tave po ta obelimi!

Tačiau Kiprelis neatrodė reikalingas atsiprašymo. Jis pirmas pasileido Pranciškaus link, bakstelėjo nosimi į jo atsagstytą švarką ir įrėmė basų kojų pirštelius į jo batus. Jiedu sustingo raudonam Kiprelio sukeltų dulkių debesyje ir akimis pasipasakojo, kad tik jų susitikimas yra svarbus, o visa kita – seniai išgaravę dalykai.

Čia jie nebebuvo vienas kitam ypatingi. Bent jau ne daugiau negu kitiems, ir tai buvo laimingo ir ramaus gyvenimo sąlyga. Nors šnekėjosi nedaug ir labiau iš pagarbos žemei, pirmomis dienomis Kiprelis pasakė Pranciškui tai, dėl ko šis būtų norėjęs atsidurti čia anksčiau – kad tas obuolys buvo sunokintas Kipreliui, ir jiedu su Fabijona tesileido vedami lemties. Kad žemėje likusiai Fabijonai ši informacija gali būti svarbi, Pranciškui dingtelėjo ne iš karto. Jis truputį susigėdo savo aplaidumo ir nusprendė paieškoti būdų perduoti informaciją. Ta proga ir užsuko į interneto salę.

Ryšys su žeme užsimezgė lengvai. Atrodo, buvo sekmadienio popietė, mat Fabijona pjaustė virtuvėje obuolius. Ji

ryšėjo naują šviesiai violetinę prijuostę ir atrodė susirūpinusi kažkuo labai konkrečiu – per lengvą anapilinio atsipalaidavimo rūką Pranciškui buvo sunku įsigilinti, kas būtent sukosi Fabijonos galvoje – tiesą sakant, nė nesinorėjo, mat tie rūpesčiai jau buvo teisėtai nuimti nuo jo pečių. Bet būtent per juos niekaip nesisekė rasti Fabijonos galvoje tuščios vietelės, į kurią būtų galėjęs pasiųsti tą svarbų sakinį apie obuolį. Veltui vedžiojo rodyklę, vaikėsi šmirinėjančių Fabijonos minčių uodegas, bandydamas aptikti tarpelį.

Ne vienam kilo klausimas, ko taip staiga prireikė Anapilyje vos dešimčia metų už Fabijoną vyresniam vyrui. Tik niekas atvirai to neklausė. Turbūt nesitikėjo, kad Fabijona žinos atsakymą. O ji žinojo. Bent jau nujautė.

Laiškeliai jam pavykdavo geriau negu laiškai. Jis buvo vieno sakinio meistras, sudėdavo į jį visokeriopų prasmių paketą, užberdavo sąmojaus ir pateikdavo kukliai, bet užtikrintai. Taip parengto sakinio paprastumas būdavo apgaulingas – net Fabijonai ne visuomet užtekdavo nuovokos išvynioti jį iki galo ir įvertinti turinį. Dėl to ji įprato laikyti save kvailesne ar bent jau mažiau kūrybinga.

Prieš trylika metų lijo. Fabijona palaidojo savo pirmąjį vyrą Kazimierą, trumpai nusikirpo iš prigimties garbanotus plaukus ir užsidegė baisia neapykanta savo delsiančiam kūnui. O lijo gal tik tam, kad lietus suvestų juos po vienu stogu. Turbūt buvo per daug jauna ir dar per mažai praradusi, kad tai suprastų.

Atvažiavo aplankyti velionio vyro motinos. Kartu verkė, kartu valgė, kartu žiūrėjo „Panoramą“. Senai moteriai prireikdavo tai duonos, tai validolio – ir Fabijona, nustūmusi

sielą giliausian kūno kamputin, jau lekia į miestelio centrą, braukdama nuo prilipusių prie pakaušio plaukų nesiliaujantį lietų. Pranciškus, lėtu atvykėlio žingsniu matuojantis centrinę aikštę, trumpam įkrisdavo į Fabijonos regėjimo lauką. Kai prasilenkė trečią kartą, jis pagavo ją už riešo ir ištarė:

– Gal jau užteks prasilenkinėti?..

Taip, jis buvo vieno sakinio meistras! Ir ne tik todėl, kad mokėjo išradingai organizuoti žodžius. Jis užtaisydavo juos nepalenkiama asmenine jėga. Toje jėgoje slypėjo Pranciškaus prigimtis. Prigimtis, kurios jis nepabijojo apnuoginti sušlapusiai, nepažįstamai moteriai. Jiedu sustojo po kultūros namų stogu ir ilgai apžiūrinėjo viens kitą pro sulipusias nuo lietaus blakstienas. Pranciškaus barzdoje blizgėjo lietaus lašeliai. Tada, o gal kiek vėliau, jau susitikus Vilniuje, Fabijonos įsčiose nusėdo tas virpantis kaip lašeliai Pranciškaus barzdoje saldumas – būsimo Kiprelio saldumas.

Jis buvo nepralenkiamas vieno sakinio meistras, ir tai ji ypač gerai pajuto santuokinio gyvenimo metais, kai užeidavo nesantaikos dienos.

Nuo pat pirmų pažinties dienų ji jautėsi prieš Pranciškų kalta. Dėl to, kad apie prakeiksmą užsiminė jam tik vieną sykį, tomis nuostabaus alpėjimo dienomis, kai jis nė klausyt nesiklausė jos žodžių, o vien tik ašarotomis nuo švelnumo ir geidulio akimis gerdavo jos artumą. Ji nebuvo tikra, kad tyčia išsirinko prisipažinti netinkamą laiką. Bet tai, jog nepakartojo jo vėliau, kai Pranciškus ėmė suprasti jos žodžius, buvo neatleistina. „Bėk nuo manęs, mielasis, bėk, nes mirsi, kaip mirė visi kiti“ – bučiuojama maldavo ji, ir jis, žinoma, palaikė jos šnabždesį aistringa meilės metafora. Vėliau, nesantaikos dienomis, kai talpus Pranciškaus sakinys atsisto-

davo tarp judviejų kaip karo kirvis, ji sutikdavo su viskuo, nes jautėsi kalta tokia kalte, apie kurią jis nė neįtarė.

Jiedu nebuvo jaunuoliai, bet dar pakankamai jauni. Tik Kiprelis pas juos neskubėjo. Ji pavargo nešioti įsčiose tą rūgstantį saldumą. Kai gydytoja pasveikino pastojus, Fabijona kone apalpo nuo ją užplūdusios išsipildymo srovės. Tačiau Kipreliui pilve nepatiko, jis nuolat grasino išeiti anksčiau ir nenorėjo suprasti, kad pasaulis jam bus per šaltas ir per sunkus. Bet jie jį įkalbėjo. Atėjus laikui Kiprelis staiga persigalvojo ir ėmė delsti. Jam davė dvi savaites apsispręsti, po to teko skatinti. Fabijona gimdė dvi paras. Kiprelis žlegtelėjo iš jos įsčių pamėlęs, aplink kakliuką apsivyniojusia virkštele. Tą akimirksnį, kai akušerė iškėlė virš Fabijonos knerkiantį žydrą kūnelį, Fabijona neturėjo jėgų jo mylėti. O gaila. Kiekviena akimirka buvo brangi – Kiprelis pas juos neužtruko.

Kai obuolys jį išvarė, jie daug naktų nemiegojo, ir tiek pat naktų nemiegojo kartu. Apskritai, paskaičiavus naktų ir miego santykį, bendro gyvenimo metais jie nedaug temiegojo. Iš pradžių trukdė meilė, vėliau – nepasitikėjimas. Po to atsirado Kiprelis, kuris ilsėjosi dieną, o gyveno naktį. Paskui Kiprelis ėmė ir išėjo, palikęs jiedviem begalę klausimų, kurie, kaip tyčia, užplūsdavo naktį. Kai tie klausimai pamažėle aprimo – nė į vieną iš jų nebuvo atsakyta, jiedu turėjo dar aštuonerius sąlygiškai ramaus miego metus. Iš tiesų neatsakyti klausimai būna patys baisiausi, ir kuo giliau stengiesi juos nustumti, tuo klaikesnius pavidalus jie įgauna sielos tamsoje. Tie klausimai juodu ir išskyrė. Ne staigus Pranciškaus išėjimas, o tie klausimai, – šitai Fabijona suvokė dabar.

Po Kiprelio netekties, stebėdama, kaip Pranciškus pjauna obelį, Fabijona vos nepasakė jam antrą kartą – dėl visko tik

ji kalta, prakeiksmo nuodai jos esybės tamsoje visada budrūs, tereikia užsimiršti, ir jie sunaikina viską, ką ji pamilsta. Tačiau prisipažinimas užstrigo pusiaukelėje, išsikvėpė ir pasinėrė atgal, į nenaudojamas sielos gelmes. Po to ji net prisivertė užmiršti, jog jai taip visada nutinka. Patikėjo, kad jiedu gyvens amžinai ir gal net išmoks miegoti vienas šalia kito. Kol vieną vakarą talpus Pranciškaus sakinys vėl pliekė jai per širdį, ir ji nesusiturėjo, sukaupė neapykantą ir atsakė tuo pačiu. Pranciškus net atsisuko į ją, ką pastaraisiais metais retai darydavo, atsisuko ir pažvelgė kaip į nepažįstamą moterį. Tą naktį po daugelio mėnesių pertraukos jiedu mylėjosi, ir virš jų lijo tas pirmykštis lietus, atnešęs jaunatvišką aistrą, ir kartu gildanti kaip šerkšnas laikinumo nuojauta įsismelkė po oda. Rytą Fabijoną pažadino šaltis. Ji kyštelėjo ranką po Pranciškaus anklode ir mirė. Mirė kaip tada, sode, prieš aštuoneris metus.

Jos antrasis vyras Pranciškus Bandis irgi jau buvo išėjęs.

Iškeliavus Pranciškui, Fabijona Bandienė dvi savaites budėjo svetainėje ant sofos, nesiryždama atsigulti į jų santuokinę lovą už sienos. Budėjo, nuolankiai laukdama miego, kuris sušildytų atšalusį kūną. Ar bent jau snaudulio, tegu to triukšmingo, kai per nublankusius daiktus ima ristis šešėliai ir šnabžda mirusieji. Grįžusi iš būrimo salono, ji garsiai pasileisdavo televizorių ir susirangydavo ant sofos krašto, – kūnas niekaip nerado patogios padėties. Tačiau nesulaukė nei miego, nei snaudulio, tik kaltė traukė prie žemės, – atsipeikėdavo slystanti ant kilimo, užtirpusiom kojom ir sprandu. Maudžiantis nepatogumas, tarsi kažin kas bandytų išstumti Fabijoną iš jos pačios kūno, – štai ką ji atsiminė iš pirmųjų savaičių.

Paskui išaušo rytas, kai pakirdo kaip niekad anksti ir susirado virtuvės spintelėje rankinį kavos malūnėlį. Kelias minutes suko rankenėlę, kol staiga atsiminė neįbėrusi kavos pupelių. Ir čia viskas pasirodė taip beprasmiška kaip tas tuštumos malimas. Ji šveitė rankų darbo malūnėlį į grindis ir griebėsi už krūtinės, – tą akimirksnį jos sustojusi širdis vėl ėmė nedarniai bilsnoti į šonkaulius. Fabijona nuslinko į tarpdurį, įsirėmė į durų staktą abiem rankomis ir išleido iš savęs ploną riksmo siūlą.

Netrukus Fabijona panoro į mišką. Ji stovėjo po drėgnais medžiais ir kvėpavo. Paskui, paleidusi iš rankų pirštines ir rankinę, ilgai stovėjo sode po obelimis. Temo. Ji kvėpavo, kvėpavo. Gatve einantis žmogus sulėtino žingsnį ir šūktelėjo:

– Pasikelkite daiktus!..

Ji šyptelėjo, bet nepajudėjo. Žmogus anapus tvoros susirūpino:

– Jums negera?..

– Eikite, eikite, – sušnabždėjo ji.

Tą vakarą ji įsijungė telefoną, bet atsiliepė tik į vieną skambutį.

– Ilsėkis, – atsiduso moters balsas ragelyje. – Paskambinsiu rytoj.

Netrukus Fabijona atidarė spintą ir ištraukė iš viršutinės lentynos vyrišką megztinį stambiu tamsiai pilku raštu, – jis kvepėjo gyvu žmogumi, ir Fabijonos krūtinę užliejo pažįstama šiluma. Užsivilko megztinį ant chalato ir visą vakarą tvarkėsi. Sekmadienį ji susirado dėžes su nuotraukomis ir paskleidė svetainėje ant kilimo. Ropojo tarp jų kaip kūdikis, nė vienos nepraleido, blizgino jų paviršių, lygino užsilenkusius kampus, dėliojo iš jų istorijas. Vakare užminkė tešlą,

supjaustė obuolius ir pašovė orkaitėn pyragą. Obuoliais ir cinamonu kvepianti šiluma kaip saulės šviesa vaikščiojo po kambarius. Fabijona sėdėjo viena virtuvėje prie akinamai tuščio stalo ir verkė, apimta skaudžios, nepaaiškinamos laimės.

Naktį sapnuose ji gavo pirmąjį Pranciškaus laiškelį. Tai buvo vienas ant sulamdytos servetėlės pakeverzotas sakinys, keletas paukštiškų hieroglifų, kuriuos Fabijona įskaitydavo geriau už patį vyrą. Jų prasmė plykstelėjo kaip šviesos spindulys pro tamsų audeklą, tačiau audeklo ji taip ir nespėjo nutraukti – pabudo.

Kolegė, su kuria būrė likimus būrimo salone, pakišo Fabijonai mintį išnuomoti du apatinius kambarius. Iš pradžių idėja pasirodė niekam tikusi, bet po keleto dienų, vėl pagavusi save be tikslo klaidžiojančią po tuščius namus, Fabijona turėjo sutikti, jog tai šiokia tokia išeitis. Ir iš karto, kas jai buvo būdinga ir rodė šiokį tokį sugrįžimo į gyvenimą laipsnį, ėmėsi veiksmų.

Santuokinę lovą kaip širdį perskyrė į dvi dalis, iškraustė drabužių spintas ir spinteles su smulkmenomis. Pirmojo aukšto koridoriuje išaugo krūvos maišų, prikimštų daiktų bei drabužių, o vietoje svetainės ir miegamojo radosi du nuomoti tinkami kambariai. Tačiau sunkiausias žingsnis dar nebuvo žengtas – Fabijonai teko susiimti ir užlipti pušinėmis lentomis iškalton palėpėn, kur pastaraisiais metais Pranciškus buvo įsirengęs kabinetą. Prieš iškeliaudamas Dangun jis dar spėjo iškirsti stoglangius virš gremėzdiško rašomojo stalo, kuris savo sunkumu ir nuotaika veikiau priminė antkapį. Per du našlavimo mėnesius Fabijona nėsyk neužkopė nušluostyti nuo jo dulkių. Iš tikrųjų ji bijojo to stalo ir taip troško juo atsikratyti, kad net draudė sau apie tai pagalvoti! Visų pir-

ma tokio nežmoniškai sunkaus baldo neišjudintų net keturi draugėn suėję vyrai. Be to, stalo neišjudinamumas dvelkė pomirtiniu pasauliu – tarsi jį slėgtų ne tik velionis vyras, bet ir jo amžinatilsį tėvelis (žmogus šviesus, tačiau kietas), kažkokiais būdais atsigabenęs stalą iš Rygos, kur gavo jį kaip palikimą iš savo senelio.

Lėtai užkopusi laiptais Fabijona nejučia krūptelėjo – pro stoglangius krintanti dienos šviesa skaudžiai atsimušė nuo šviesaus medžio. Daiktai tarpo joje po senovei, tik apnešti pasteliniu dulkių rūkeliu. Pranciškus mėgo pajuokauti, kad per tuos stoglangius palaikąs ryšį su kosmosu. Fabijonai dingtelėjo, jog dabar Pranciškus turės progos stebėti ją iš savo kosmoso ir kad stoglangius iškirto tarsi nujausdamas, jog jų šiam tikslui prireiks.

Padedama kaimyno užbogino viršun savąją santuokinės lovos dalį, spintelę, atstojančią arbatinį stalelį, ir maišus su daiktais bei drabužiais. Pranciškaus stalas niūriai žiūrėjo į kraustynes ir nesidavė patraukiamas nė per centimetrą. Kad netektų nuolat zulinti žvilgsniu jo apsiblaususio ąžuolinio paviršiaus, Fabijona užtiesė jį megzta staltiese, prislėgė sugedusia rankine siuvimo mašina ir apkaišė vazoninėmis gėlėmis. Gėlės, beje, netrukus ėmė vysti, tad teko joms ieškoti linksmesnės vietos.

Po to ji padavė skelbimą į laikraštį, kad išnuomoja du kambarius.

Nors ir per vėlai atsitokėjęs, Pranciškus Bandis nenuleido rankų. Pagal naujausias technologijas įrengtoje Anapilio interneto svetainėje pastaruoju metu jis praleisdavo nemažai laiko. Kompiuteriai dirbo greitai, bet ne ryšys ir

ne staiga atsiradęs Pranciškaus atkaklumas lėmė lėtą įvykių eigą – Fabijonos galvoje nuo ryto iki vakaro virė toks triukšmas, kad informacija iš Anapilio tiesiog nepajėgė jo užgožti. Įsiterpti tegalėjai naktį, bet ir čia iškildavo keblumų. Triukšmas, įsisiautėjantis Fabijonos prote nuo ankstyvo ryto, sapnuose dažnai tik pritildavo. Asmeniniai Fabijonos fantomai atsėlindavo net miegant, iškreipdavo sapnus, pripūsdavo į juos įkyraus, vibruojančio dienos dūzgesio. Štai kodėl Pranciškaus siunčiami laiškučiai užkrisdavo už Fabijonos sapno užuolaidų, baldų arba būdavo apšviečiami iš kažkur atsirandančios šviesos, o Pranciškaus šnibždėjimą (juk jis ne tik rašė, bet ir kalbėjo) tuoj pat užgoždavo dienos palydovai. Pranciškaus tai nesulaikė – jis uoliai persekiojo Fabijonos sapnus, užpildavo juos laiškeliais, ir nubudusi ji dažnai pagalvodavo: vėl sapnavau, kad sninga.

Penktadienį grįžusią iš salono ją kaip niekad anksti suėmė miegas. Tądien kaip tik pasirodė laikraštis su skelbimu, ir visą vakarą netilo telefonas, tačiau ar dėl nuovargio, ar dėl šlapdribos už lango, balsai telefono ragelyje skambėjo taip atgrasiai, kad Fabijonai net nedingtelėjo įsileisti jų į savo namus. Dešimtą valandą ji atjungė telefoną ir atsigulė lovon. Sapnavo, kad sėdi sode po obelimis ant sofos (kurios vieta iš tiesų – svetainėje priešais televizorių) ir stebi, kaip gatve skrieja nesibaigiantis ryškiai apšviestas traukinys. Nepažįstami žmonės entuziastingai moja jai pro langus, ir apskritai traukinys atrodo toks šventiškas, patrauklus, blizgantis kaip vaikystės šventadienių saldainis, kokius pardavinėdavo prie bažnyčios. Po to gatvė virto upe, ir joje atsirado didžiulis, baltas, marmurinę praustuvę primenantis laivas, o jo denyje Fabijona išvydo fraku pasipuošusį savo Pranciškų. Iškalbin-

gai mosuodamas rankomis, jis kažką kalbėjo jai iš denio, tačiau Fabijoną tepasiekė nerišlus dudenimas. Už Pranciškaus, nukreipusi į Fabijoną mėgėjišką kino kamerą, stovėjo jauna šviesiaplaukė moteris. Jos ilgi plaukai plaikstėsi vėjyje ir vis užkrisdavo ant objektyvo, ji nubraukdavo juos, tai pritūpdavo, tai pasistiebdavo, bandydama ištaikyti erdvę tarp ore iškalbingus ratus brėžiančių Pranciškaus rankų. Paskui Fabijona išgirdo kažkur name skambant telefoną. Vaikščiojo po begalinius kambarius (sapne jie dauginosi ir buvo sunkiai atpažįstami) ir niekaip negalėjo jo rasti. Pagaliau aptiko užmestą tarp knygų ir senų sudrėkusių sąsiuvinių, pakėlė ragelį ir vėl išgirdo tolimą Pranciškaus dudenimą. Fabijoną apėmė neviltis.

– Garsiau, mielasis. Negirdžiu tavęs, – sušnibždėjo ji.

Ir staiga Pranciškaus žodžiai priartėjo. Vaizdas pasikeitė, dabar, laikydama prie ausies telefono ragelį, ji stovėjo svetainėje prie lango ir matė, kaip Pranciškus karščiuojasi laivo denyje. Šį kartą jo žodžiai skambėjo aiškių aiškiausiai:

– ...Ir jis man pasakė, aš jį mačiau, jis toks, koks buvo...

– Kas toks, mielasis?..

– Obuolys. O-buo-lys.

– Girdžiu.

– Jis buvo jam skirtas. Kaip tu ir aš. Mes nieko negalėjom padaryti. Tas obuolys ten kabėjo ir jo laukė.

Fabijona žiūrėjo tiesiai į kameros objektyvą, kurį toji ilgaplaukė į ją nukreipė. Dabar moteris stovėjo sode, tarp vartelių. Fabijona nevalingai nusišypsojo kamerai.

– Girdi mane? – sududeno Pranciškus.

– Taip. Atleisk, čia kažkas vis vaikšto. Aplinkui tiek žmonių...

Ji pabudo nuo jausmo, kad kažkas vaikšto palėpėje. Tam-

su, pro stoglangius krito žibintų šviesa. Ji buvo viena, veidrodyje švietė kreivi elektroninio laikrodžio skaičiukai. Nežinia kodėl išlipo iš lovos ir įjungė telefoną. Obuolys, kartojo mintyse. Obuolys jo laukė, obuo...

Virtuvėje, malant kavos pupeles, į Fabijoną staiga vėl grįžo obuolys. Grįžo taip ryškiai ir gildančiai kaip už sekretero rasta amžinatilsį tėvelio vaikystės nuotrauka. Valandžiukę virtuvėje sklandė kvepiantis vaiko alsavimas. Ji padėjo malūnėlį ir kakta prisiglaudė prie lango stiklo. Lauke buvo ką tik pasnigę, už lengvų debesų slankiojo saulės šviesa. Pirmas šaltas, žiemiškas rytas po kelių savaičių geliančios šlapdribos. Vėliau nukasiu nuo tako sniegą, pagalvojo Fabijona. Stori sniego mezginiai aptraukė obelis, tačiau ji jautė, kad po kojomis sniegas girgžda, ir tas negirdimas, bet juntamas gurgždėjimas gulė ant širdies kaip švarus naujas tvarstis.

Ji glaudėsi prie šalto stiklo, kol po visą kūną pasklido šiurpas. Tada pakėlė galvą, ir tuo pat metu joje šmėkštelėjo dar vienas nejaukus sapno atsiminimas – toji šviesiaplaukė su kamera, kuri, nors Pranciškus ir nekreipė į ją jokio dėmesio, dalyvavo sapne kaip jo dalis. Fabijona aiškiai atsiminė vos juntamą jų glaudumą. Ji grįžtelėjo pažiūrėti, kiek rodo laikrodis, bet tą pat akimirksnį gatvėje ją patraukė kažkoks judesys.

Prie tvoros krapštėsi šviesiaplaukė moteris. Jai pavyko nukelti kabliuką vidinėje vartelių pusėje, stumtelėjo juos, nubraukdama pusnį ir, viena ranka įsikibusi į rankinės dirželį, lyg tai padėtų išlaikyti pusiausvyrą, įėjo į kiemą. Čia stabtelėjo, matyt, suabejojusi, į katras duris belstis, bet staiga jos žvilgsnis užkliuvo už virtuvės lange rymančios Fabijonos. Kelias sekundes juodvi nenuleido viena nuo kitos akių. Fabijo-

na linktelėjo, kviesdama moterį užeiti, ir greitu žingsniu nutapeno prie laukujų durų. Iš lauko tvokstelėjo šviesa ir šaltis, baltas garas virto iš rausvai padažytų šviesiaplaukės lūpų, kai jos sveikinosi.

– Jūs Fabijona?

– Taip...

– Aš pas jus.

– Jūs dėl kambario? – paklausė Fabijona ir tuoj pat susigriebė, kad skelbime neminėjo nei savo vardo, nei adreso.

– Ne. Dėl kokio kambario?..

Jos pažvelgė viena į kitą iš arti kaip iš tankmės išnėrę žvėrys – ne tiek akimis, kiek tais refleksiniais davikliais, kuriuos gyvatės naudoja nuo aukos sklindančioms šilumos vibracijoms gaudyti. Šviesiaplaukė atrodė visai jauna, ne daugiau kaip dvidešimties. Virš tamsių, plonų kaip vabzdžio sparneliai antakių išsibarstę jaunatviški spuogeliai, – žvilgsniu atsainiai perbėgdama jos veidą Fabijona pastebėjo maskuojančio kremo žymes. Dažytuose avikailio kailinukuose ji atsinešė kvapą, o gal tas kvapas dvelkė iš jos vidaus, pūtė kaip atkaklus jaunas vėjelis. Koridoriuje suvirpėjo, suraibuliavo, Fabijona užtrenkė duris ir, radusi naują versiją, atsigręžė į viešnią:

– A, jūs nuo Svetos. Bet... ji jūsų neperspėjo?.. sekmadieniais aš neburiu.

– Jūs buriate kortomis?.. – išsiblaškiusi paklausė mergina. Ji jau buvo nusitraukusi kepurę ir sagstėsi kailinukus. – Juk jūs Pranciškaus žmona?.. amžinatilsį...

Fabijona sustingo. Šviesiaplaukė lyg niekur nieko pritūpė atsirišti bato, ilgi plaukų liežuviai lyžtelėjo plonus riešus su išsišovusiais kauliukais – kuo mažėjo ant jos drabužių, tuo

atrodė vaikiškesnė – ne moteris, o ėriukas, kuris atsekė ne paskui tą avį, bet pats to dar nežino.

– Jūs turite kamerą?.. – kvailai paklausė Fabijona.

– Kokią kamerą?..

– Nesvarbu. Eikime į virtuvę.

Ji pasodino merginą už stalo, pati nusisuko į elektrinį arbatinuką ir kelias akimirkas tarp jų kaupėsi negera, vien tik negyvų daiktų barškėjimo užpildyta tyla.

– Iš kur pažinojot Pranciškų, mergaite?

– Man gal arbatos, pykina nuo tos kavos...

Smulkūs šviesiaplaukės bruožai nuo šilumos atsileido, ir tas vėjelis, atsargiai šiurendamas užuolaidas ir šluostukus virš kriauklės, pasklido po virtuvę. Tai tik kvapas, galvojo Fabijona, pažįstami kvepalai, ir jie labiau tiktų vasarą. Be kailinukų, su ankštu juodos vilnos megztuku, pro kurio gilų dekoltė švietė raudoni sintetiniai marškinėliai aukštu kaklu, ir siauromis velvetinėmis kelnėmis šviesiaplaukė atrodė liekna ir netikroviškai proporcinga, tarsi jos kūnas būtų pagamintas pagal užsakymą.

– Turbūt nejauku vienai tokiame dideliame name, – mandagiai tarstelėjo ji.

– Ne toks jau jis didelis.

– Esu čia buvusi.

Fabijona garsiai ištraukė stalčių ir sužvangino stalo įrankiais.

– Nejaugi?.. Ir kodėl aš to nepastebėjau?

– Jūsų nebuvo namie.

Ji atsisuko. Šviesiaplaukė siurbčiojo arbatą, lyg tai būtų vienintelis jos apsilankymo tikslas, ir iš jos veido smilko kažkoks neapsisprendimas. Fabijona atsinešė savo puodelį prie stalo, atsisėdo ir įsispitrijo į jos nuleistų akių brūkšnius.

– Aš buvau jo studentė, – mergina pakėlė akis, ir jos vyzdžiai staiga išsiplėtė, iki kraštų užliedami skaisčią rainelės žydrynę. – Man jis buvo ypatingas dėstytojas.

Gatvėje kažkas kasė sniegą, ir Fabijona vėl atsiminė, kad jos takas iki vartelių dar nenuvalytas.

Mergina tylutėliai gurkštelėjo iš savo puodelio – jos kūnas be jokių pastangų elgėsi delikačiai tyliai, ir tai kažin kodėl erzino.

– Jūs tikrai buriate kortomis?..

Fabijona neatsakė, jos mintys plūdo, blaškėsi, maitinosi iš priešais sėdinčios jaunos moters esybės taip garsiai, kad tarpais užgoždavo jos tariamus žodžius.

– Kuo tu vardu?.. – sušnibždėjo ji nei iš šio, nei iš to.

– El... Elzė, – pasigavusi Fabijonos toną tyliai suskiemenavo šviesiaplaukė. Jos rainelės staiga patvino, iškreipdamos taisyklingą raštą . – Jūs turbūt manęs nekenčiate...

– Žiūrint, ko pridirbai.

Jai jau tekėjo per skruostus, ir tos ašaros, kaip ir visa, kas liejosi iš šviesiaplaukės kūno, atrodė neįtikėtinai proporcingos, pasvertos kažin kokio preciziško skysčių paskirstytojo. Ji sustingo ant taburetės kaip pagautas vabzdys, nepatogiai parietusi po taburete laibas kojas, iš kurių smilko kažkoks nepalaužiamas, genetiškai užkoduotas grakštumas. Virpančiu delnu nubraukė prie skruosto prilipusius plaukus. Ir čia Fabijoną kaip rentgenu peršvietė – tie apgaulingai švelnūs plaukų kardai... aštrūs ir negailestingi, kai pakyla išdarinėti tavo širdies.

Kumeliukas, baltas kaip cukrus močiutės cukrinėje.

Jo skaudus baltumas švietė iš tolo, ji rasdavo jį tolimiausioje pievos kertelėje ar užritintą kaip perlą už kalvos raukš-

lės, rupšnojantį netoli savo motinos, ir jis visuomet prisileisdavo ją, ir jiedu suglausdavo savo kvėpavimo punktyrus vieną prie kito kaip geležinkelio bėgius, ir šitaip riedėjo per tą kupiną iki dangaus vasarą. Tas kumeliukas, jos veidrodis, jos amžinybė, pirmųjų pievų bendražygis – ne šios žemės dūmas, ne šio dangaus šviesa kaip pažadas plieskė iš jo artumo. Kai vieną rytą jo niekur nerado, o jie atkakliai nenorėjo sakyti teisybės, ant jos staiga užgriuvo šio pasaulio laikinumas, jos pačios kūnas išsigandęs nutolo ir nebenorėjo grįžti, teko jį vilioti skanėstais, kitų kūnų šiluma, jis jautėsi išduotas ir mirtinai išsigandęs. Tu kliedėjai, kliedėjai, išgąstingai pasakojo mama, buvo taip baisu. Po daugelio metų mama net neatsiminė to kumeliuko, baltas buvo ar šėmas, neatsiminė, kur jį padėjo ir ką tada slėpė nuo vaiko, pamiršo, kaip Fabijonos kūnas susipyko su siela. Niekuomet jos gyvenime nebeatsikartojusios proporcijos, akimirkos tiesa, už kurią susimoki nekada iki galo neatlyžtančiu ilgesiu, – visas tas atsiminimų gyvasis sidabras plūstelėjo iš Fabijonos, ir ji išsigando nesulaikysianti jo srovės, užtvindysianti visus namus ir šviesiaplaukę, kurios čia apskritai nederėjo maišyti.

– Tai ko pridirbai? – sušnibždėjo Fabijona.

– Girdėjau, kad turėjote sūnelį, bet jis... kažkaip... mirė... kvailai... – sukūkčiojo šviesiaplaukė.

– Ant jo nukrito obuolys. Tiesiai į nesuaugusį momenėlį. Nuo smūgio kraujas išsiliejo į smegenis, mirė pakeliui į ligoninę... Jis buvo ką tik pramokęs sėdėti, ir Pranciškus keliom minutėm paliko jį sode po obelimi... štai ten...

– Atleiskit man, – sušnibždėjo šviesiaplaukė.

– Viskas gerai.

– Jūs pykstat.

– Tu per daug smalsi. Bet aš neleidžiu laiko veltui, aš moku apsiginti.

– Norėčiau pamatyti jūsų nuotraukas... Ir berniuko...

– Įžūlumo tau netrūksta, – ramiai tarė Fabijona, viduje kūpėdamas kilo gyvasis sidabras, ir ji vos išsilaikė nepaplūdusi per viršų, per viršų... Vienu taikliu judesiu prisitraukė „Winston one" pakelį, išsitraukė cigaretę, prisidegė.

– Tu viena iš tų mergelių, su kuriom jis miegojo? – kuo abejingiau pasidomėjo Fabijona.

Šviesiaplaukė sukluso.

– Negirdėjau, kad jis būtų dar su kuo nors miegojęs...

– Na matai. O aš girdėjau.

Šviesiaplaukė sugniaužė puodelį ir paslėpė neįskaitomą rainelių mozaiką po blakstienomis.

– Ką, nepatinka?.. Norisi būti vienintele?.. Man irgi norėjosi, – Fabijona keliais užsitraukimais subaigė cigaretę ir tuoj pat nuožmiai prisidegė kitą. Atrodė, kad jos žvilgsnio formulė kinta, palaipsniui virsdama sieros rūgštimi, ir ji vien žvilgsniu išdegins šviesiaplaukėje skylę.

– Suprantu, jūs pykstate, aš...

– Ką tu supranti?..

Šviesiaplaukė gaiktelėjo, lyg išnėrusi iš vandens gaudytų orą.

– Kodėl atėjai ir visa tai man pasakoji... dabar? Kodėl manai, kad noriu visa tai girdėti?

– Aš neturiu kur eiti, – tyliai, bet tvirtai atsakė toji. – Aš laukiuosi.

Fabijonos cigaretė sustingo ore.

– Nesupratau?..

– Tai jo vaikas.

Gatvėje kažkas aršiai kasė sniegą, o ji, matyt, niekada nenusikas to tako ir pasilaidos po sniegu, ir taps neidentifikuojama iki pavasario, ir turbūt taip geriau, nes, kol buvo Pranciškus, jai tie dalykai apskritai nerūpėjo. Kažkoks sniegas.

– Tu įsitikinusi?..

– Taip.

– Kiek laiko?..

– Dešimt savaičių.

Fabijona užgesino cigaretę ir nubraukė ant rankos užkritusią snaigę.

– Gimdysi?..

– Nežinau...

– Mamai sakei?

– Aišku... ne.

– O dar kam nors?.. Draugėms?..

– Ne, niekas nežino.

Fabijona priglaudė prie kaktos delną. Viskas aplinkui tvinksėjo ir gaudė. Reikia būtinai nukasti tą sniegą.

Ir štai jos jau visą amžinybę sėdi viena priešais kitą, šviesiaplaukės skruostais rieda ašaros, tylios tylios, kaip viskas, kas kaupiasi jos viduje, – tylios ir žiaurios. Sniegas gražus, jis niekada nekliudydavo. Anksčiau takai visuomet būdavo nukasti, jai tereikėjo jais eiti, nusigręžusi į langą mąsto Fabijona. Kai atsisuko, šviesiaplaukė tebeverkė, niekas nebuvo pasikeitę. Gal, jei ir toliau nesiliaus, ji išverks gemalą, ir mudvi kaip šaškės grįšime kiekviena ant savo langelio, abejingai pagalvojo Fabijona.

Pakilusi į palėpę ji valandėlę sustingo perlamutrinėje prieblandoje, kuri liejosi per stoglangius ir tyvuliavo tarp įstrižų sienų, savaip nuspalvindama daiktus. Jų šešėliai dabar atro-

dė tokie pat realūs lyg patys daiktai. „Tai šit kaip“, – sušnibždėjo, iškėlusi veidą į stoglangį, tarsi šnekėtųsi su kažkuo, esančiu už jo. Kažkur giliai, daug giliau nei širdis, klaidžiojo verksmas – tai iškildavo, tai vėl nugrimzdavo į nepasiekiamą jos esybės tamsą kaip banginis, milžiniška mase išjudinantis vandenį keliolikos metrų spinduliu, bet niekaip nerandantis kelio į vandenyno paviršių. Ji įjungė stalinę lempą ant spintelės prie lovos ir gerą valandą kuitėsi stalčiuose, perstūmė lentynas, perkabino nuotraukas, dar sykį peržvelgė rytdienos klientų sąrašą. Ieškodama vietos įskilusiai porceliano vazai kaip pakerėta sustingo priešais veidrodį – į ją žvelgė senas mirusios moters veidas, baigiantis sudegti savo pačios plaukų ugnyje. Ji staigiai nusigręžė ir pasitraukė į veidrodžio nepasiekiamą kambario priedangą.

Paskui, apibrėžta stalinės lempos šviesos, Fabijona mezgė krėsle prie lovos. Tai padėdavo surikiuoti mintis, sunerti jas ant ašies ir sutvirtinti sprendimo nėriniu. „Nesipriešinti“, kartojo kylančio ir nusileidžiančio virbalo ritmu, „ne-si-priešin-ti“. Tačiau kiekvienas judesys išsigimdavo, iškreiptas savistabos, ir Fabijona ne iš karto susivokė viską adresuojanti apačioje kiūksančiai šviesiaplaukei. Sukaupusi visas jutimų pajėgas, kad pagautų menkiausius nuo tos apačioje sklindančius virpesius, ji fiksavo jos buvimą su kažkokiu prieštaringu, drumstu švelnumu, kuris dar tik raibuliavo, nerasdamas jokios formos, jokio pastovumo – lyg šviesiaplaukė būtų liga, įsimetusi į Fabijonos kūną, ir dabar vienintelis kelias – kantriai, nuosekliai ja persirgti. Kelis kartus ją pasiekė prislopintas šlamesys, polietileninio maišelio čežėjimas, girdėjo varstant spintos duris. Paskui toji nutapeno iki vonios, užtruko kelias minutes, nuleido vandenį. Judėjo ten, po grin-

dimis, lyg plintanti metastazė, ir Fabijona tegalėjo maldyti save, ritmingai darbuodamasi virbalais, lyg jie būtų ginklas, atmušantis kiekvieną tos apačioje judesį.

Ji lėtai dubo į minkštą krėslą. Tolo nuo lempos apšviesto rato į jaukų, tyvuliuojantį auksą, savo kvėpavimu supo jo pluoštus ir lingavo kartu su jais.

Ir tada Fabijona pajuto Jį. Iš pradžių tik pajuto – jis kvėpavo kažkur čia pat, ne į ją, bet kartu su ja, švelniai, draugingai virpindamas besisluoksniuojantį auksą. Jo esybės kontūrai atsirado lėtai kaip ryškėjantis negatyvas. Praplaukė baltas kailis, gležnas raumuo nedrąsiai suvirpino orą, ir netrukus, lyg objektyvo priartinta, pro baltus karčius į ją įsispitrijo apvali ruda akis. Ji fokusavosi, bet staiga vėl nublanko, nuslydo kažkur už sąmonės, palikdama aukse kaip ašara virpantį žvilgsnio raiškumą, lyg būtų buvusi ne gyvulio, o žmogaus.

– Kur tu... Nerandu... Čia pilna rugių... – surakinta nepakeliamo sielvarto šnabždėjo Fabijona.

– Aš niekada nebuvau tavo, Fabijona, – atsiliepė jis gelmių balsu.

– Kodėl kankini mane? Kodėl erzini, jei negaliu tavęs net paliesti?..

– Aš niekada nebuvau tavo, Fabijona, – pakartojo jis liūdnai.

– Nuimk nuo manęs tą prakeiksmą vieną sykį... juk gali.

– Nusiimk tą prakeiksmą, Fabijona.

Ji trūksmingai atsiduso.

– Tada išeik. Išeik vieną kartą, tik tavęs man betrūko, – sumurmėjo. – Ko neišeini?..

– Negaliu.

– Palik mane. Duok man kvėpuoti.

– Palik mane, Fabijona, – atsiliepė jis.

– Ko tu nori?..

Jis sumirksėjo, sudrumsdamas tyvuliuojantį auksą.

– Mane atsiuntė kaip amžinybės ženklą, kad išmoktum atskirti tėkmę nuo kranto, kad išmoktum rasti, nešti ir prarasti, o tu laikiną palaikei amžinu, ir dėl to tu kenti, Fabijona.

– Kas tu toks?..

– Atsisakyk manęs, Fabijona.

– Man tavęs niekada nereikėjo! Ko čia stovi? Kodėl mane kankini?

– Tau manęs reikia. Todėl aš čia, – ramiai atsakė jis. – Ko tau iš manęs reikia, Fabijona?

– Nuimk tą prakeiksmą.

– Tu nesupranti, – atsakė jis. – Vis dar nesupranti.

– Tada palik mane ramybėje, nestovėk čia ir nekartok to paties. Eik, iš kur atėjai. Eik, eik, palik mane!

– Palik mane ramybėje, Fabijona, – švelniai sako jis.

Ji pravirksta, viduje minkšta ir puru iš bejėgiškumo, ji su viskuo sutinka, dumba ir išplaukia, lyg gulėtų ant nugaros šiltame, tekančiame vandenyje.

– Tiek to. Daryk ką nori. Man jau vis tiek, – sako ji.

Ir tada jis dingsta. Išblėsta lėtai ir negrįžtamai. Ji žino, kad tai viskas, kad daugiau to nebus, kad dabar jau tikrai viskas, ir vaikiškas sielvartas pinasi su palengvėjimu.

Gyvenimas Anapilyje jau nebeatrodė toks konkretus kaip iš pirmo žvilgsnio. Koridoriai trupėjo, iš patalpos į patalpą patekdavai kažkaip savaime, o ir sienų kontūrai šviesėjo bei tirpo. Raktų prireikdavo tik naujakuriams – kaip žemei būdingas orientyras, jie padėdavo apsiprasti ir pama-

žu persiorientuoti į tikrąją tvarką. Čionykščiai liovėsi sveikinęsi ir atsakinėję į klausimus – tiesiog sutikdavo Pranciškų beformiais tvaskančiais savo esybių dariniais. Nepastebimai ir jis liovėsi kalbėjęs. Šitaip nutolo Kiprelis, šitaip nuo spindinčių tėkmės siūlų nutrupėjo materija bei dingo poreikis mąstyti ir aiškintis. Tiesa, kartais vis dar sugrįždavo ankstesnis matymas, o su juo ir silpnas žemės šauksmas. Kad ir tada, kai po didelės pertraukos užsuko į interneto salę ir nusistatė ryšį su žeme. Jį vedė miglotas pojūtis, jog kažkam, likusiam apačioje, to ryšio reikia, ir truputį nustebo, išvydęs žalsvai geltonu gobelenu išmuštą kambarį, kuriame ant sofos gėrė arbatą dvi moterys. Abi laikė prie lūpų puodelius ir įdėmiai žvelgė į Pranciškų, lyg šis būtų įtempto veiksmo filmas (kažkokiu užsilikusiu pojūčiu jis suvokė, kad toje vietoje, iš kurios stebi kambarį, stovi televizorius). Vyresnė – su neišdildomu švelnaus atlaidumo linkiu skruostuose – pasirodė Pranciškui pažįstama ir jauki, kaip ką tik nuo kūno nutraukta skraistė. Ji gurkštelėjo arbatos ir, nenuleisdama nuo Pranciškaus akių, kažką pasakė. Antroji – visai jauna, įsisegusi į šviesius plaukus segutį su stikline gėlyte, vyptelėjo, lyg įvertinusi Pranciškų penkiais balais iš dešimties. Būtent ji sukėlė drungną nuostabą, kuriai išsiaiškinti jam trūko ryšių su žeme. Beje, tas užsilikęs pojūtis Pranciškui kuždėjo, kad, nors ir įsmeigusios į jį akis, moterys jo nemato ir greičiausiai aptarinėja kitą prieš jas iškilusį vaizdinį. Apskritai jų tandeme, kuris įgalino intymiai gurkšnoti arbatėlę ir dalytis bendru vaizdiniu, slypėjo paradoksas. Tik Pranciškus neturėjo nei laiko, nei žemės jam išsiaiškinti. Negalėjo net įvertinti, ar jos gražios, tik tuo užsilikusiu pojūčiu apčiuopė jų buvusio artumo laipsnį. Dėl tos jaunesnės apskritai nebuvo

tikras, ar kada ją pažinojo, bet ji turėjo sąsajų su pirmąja. O šios kontūrai, kuo ilgiau į juos žiūrėjo, žadino emocijų detales – jos išnirdavo iš pasąmonės prieblandos kaip žibintu apšviesti daiktai ir ragino kauptis Pranciškų į vienį. Bet Pranciškaus jausmas jo paties jau buvo išeikvotas. Jis teberuseno žalsvai geltonu gobelenu išmuštame kambaryje ir dabar kaip atsiminimas priklausė tuodviems moterims. Pats jau nebeturėjo ką čia veikti.

Šiltoji moteris pripildė ištuštėjusius puodelius arbatos. Šviesiaplaukė nusižiovavo ir nuleido delną ant išsipūtusio pilvo – tenai, tamsiuose gimdos vandenyse, suspurdėjo nubudęs Kiprelis.

2004 m. žiema–vasara

VIOLONČELĖ

Penktadieniais jis neidavo į universitetą, ir iki dešimtos ryto viskas vykdavo kaip nebyliame filme – vaikai tapendavo ant pirštų galų, vonioje ir virtuvėje buvo šnibždama ir atsargiai maišoma arbata. Vyresnėlį ji išleisdavo į mokyklą prieš aštuonias, o po pusvalandžio šnabždesių ateidavo ir mažųjų eilė – kartais jis pabusdavo nuo užsitrenkiančių laukujų durų ar cypavimo po langais, kai jie lipdavo į automobilį.

Iš dangaus kelias savaites krito pilka šlapdriba. Ji atsinešdavo gildantį lauko kvapą į miegamąjį ir nenusivilkusi kailinių priguldavo šalia. Jis neišsiduodavo pabudęs, gulėdavo įbedęs nosį į pagalvę ir laukdavo, kol ji liausis. Ji atsidusdavo. Atsisėsdavo ant lovos krašto – lova įdubdavo nuo tos nebylios įsisenėjusios melancholijos. Jis pajusdavo antklodės raukšlėmis padrikai lakstantį jos žvilgsnį. Taip ir nepratarusi nė žodžio, ji išsinešdavo lauko kvapą prieškambarin ir padžiaudavo kailinius ir batus virš radiatoriaus.

Daiktai sprūdo iš rankų kaip padrikos, sąmonės tamson tremiamos mintys, kurias užrakini lyg stalčių su neperskaitytais laiškais. Iš pradžių tualetinio popieriaus rulonas pariedėjo po vonia, paskui ant kilimo pasklido išplyšę užrašų knygelės lapai. Pusryčiaujant nuo sienos atšoko ir užkrito už šaldytuvo jos sena pastelė – berželis, ežeras, gulbė. Penktadienis, sausio dvidešimt trečioji. Ji išvežios vaikus ir grįš padžiauti

kailinių. Vakare jie išsiruoš pasveikinti su vardadieniu jos vienišos motinos. Aišku, ji užmirš nupirkti gėlių ir saldainių ir paskutinę akimirką teks sukti į šalia anytos namų esantį prekybos centrą. Vaikai užsigeis kramtomosios gumos, dėl to jie vėluos. Anyta jų lauks atidariusi dėžę tokių pat saldainių iš šalia esančio prekybos centro. Jis negers šampano, todėl žmona išgers už du. Grįžus ji ilgam užsidarys vonioje, ir jam teks suguldyti vaikus. Paskui ji iki paryčių kiurksos virtuvėje po sienine lempa ir žiūrės į tamsią ketčupo dėmę ant parketo. Jis gulės lovoje ir žiūrės į medvaržčio paliktą žymę sienoje. Užsnūs, bet netrukus krūptels nuo judesio – virtuvėje ji pajudino ranką. Jis įsisups į jos chalatą ir, raukydamasis nuo lempelės šviesos, atstums pirma savęs virtuvėn susitraukusį šešėlį.

– Kas tau yra? – paklaus jis.

– Nieko.

– Viskas gerai?..

– Eik, gulkis. Aš tuoj.

– Nesėdėk ilgai, – ir jis grįš į nespėjusią atšalti lovą ir užmigs negiliu išsisukėlio miegu.

– Paskubėk, reiks užsukti gėlių, – pabarbeno ji į vonios duris. – Gal matei Elzytės pirštinę?..

Jis nuleido vandenį ir neskubėdamas kilstelėjo kabliuką.

– Sulakstysiu dabar. Kažkieno pirštinės kabėjo berods virtuvėje virš viryklės.

– Tėti, su ančiukais?.. – cyptelėjo plonas balselis.

– Kam tau vaikščioti, pakeliui užsuksim, – pasakė ji.

– Sulakstysiu. Kol apsirengsit.

Jis užsimetė paltą, pasitikrino, ar vidinėje palto kišenėje tebėra piniginė ir mobilus telefonas.

– Nežinau... – atsiduso ji. – Laikas gaištasi.

– Aš greit.

– Tėti, tavo pirštinės!..

Iš trečio aukšto jis nusileido į ryškiai mėlyną prieblandą. Ant veido dribo sniegas, prilipdamas kaip šlapias tvarstis, žadėjo greitai, bet jam atrodė, kad niekur neskuba. Anapus gatvės kaip sintetinis tortas su stiklo glaistu švietė prekybos centras. Jis susigriebė einąs jo link, kirto gatvę draudžiamoje vietoje – pyptelėjo artėjantis automobilis, bet staiga pasuko šaligatviu tolyn. Jam atrodė, kad neskuba, į šalis tiško purvinas sniegas, ir jis neskubėjo, tik žengė vis sparčiau. Viduje buvo ankšta ir tylu, viskas suspausta, kieta kaip ledas. Tenai niekas neskubėjo, tik žingsniai. Nešė kažkur žemyn, pro juostančių namų girliandas, o tankumas minkštėjo ir tirpo, ir šilta drėgmė sutepė šonkaulius ir sugniaužė gerklę neleistinu džiugesiu.

Atsipeikėjo miesto centre. Į akis tebedrėbė šlapias sniegas, batuose žliugsėjo, bet praeivių veiduose kaip gyvybingas virusas spragsėjo penktadienio vakaro žvalumas. Dabar jau skubėjo. Skubėjo, tarsi tik tas skubėjimas jam ir buvo likęs.

Jis įžengė į sausą, tirštai prismilkytą cerkvės prieblandą. Vaikystėje tėvas buvo čia atsivedęs ir uždengė delnu burną, kai jis išsižiojo paklausti, ar tos ant auksinių stovų spragsinčios žvakės skirtos jam užpūsti. Bet cerkvėje niekas nesišnekėjo ir nekreipė į žvakes dėmesio. Čia gėdinosi garso ir laikė savo kūnus atsargiai kaip celofaninius maišelius, kuriais nevalia čežėti. Tik moterys, tramdančios plaukus po kietai surištomis skarelėmis, lyg šikšnosparniai šiureno virš grindų. Jos neturėjo kojų, tik ilgus, tuštumos pripildytus sijonus. Jos be garso atsidurdavo ant kėdžių, ir jis vis pražiopsodavo tą akimirksnį, atsitokėdavo, kai jos jau degdavo spalvotas alie-

jines lempeles Dievo Motinų kaktose. To iškritusio akimirksnio jam visada trūko.

Jis įsmuko tarp klauptų ir įsitaisė ant krašto, pasiruošęs bet kada sprukti. Moteris – šikšnosparnis paliko ant grindų spindinčią šliūžę. Kiek tolėliau su šepečiu praslydo kita, ir dar kita, jis patraukė kojas.

– Ničevo, milenkij, ničevo, sidite.

Jų šnarėjimas gintarinėje cerkvės prieblandoje, sielų ūkčiojimai, šventųjų atsidūsėjimai, – ir ištrūkęs garsas tuoj pat sugrąžinamas tylai, kaip skęstančiojo yris virš aklinai užsiveriančios gelmės. Jis kvėpavo ir yrėsi, iš paskutiniųjų kėlė galvą virš žvakių. Kertėje krustelėjo šešėlis, ir pagyvenusi vienuolė atgręžė į jį veidą, vienintelę šviesią dėmę tame ūksmingame gelmių gintare. Ji sušnabždėjo:

– Skoro služba.

Jis nesuprato jos žodžių prasmės, bet linktelėjo.

– Vy ne ruskij, golubčik?

– Net.

– A, nu ladno. Vy prosto tak, dušoj otdychajete, pravda?

Vėl linktelėjo.

– Tak otdychaite, otdychaite, milenkij... – ir vienuolė nusisuko spragsinčion ikonostaso gelmėn.

Krūtinėje atsirišo mazgas – trūktelėjo ir atsileido. Jis pasijuto įvardytas, dar vienas veidas tarp altorių, ką tik tapęs toj siūbuojančioj prieblandoj, kurioje kiekvienas šnabždesys atrodė didesnis už jį. Mažas ir realus kaip per mikroskopą matyta ląstelė. Visa kita paplūdo per suminkštėjusias ribas į orą, ir tai jam daugiau nebepriklausė. Dabar tik kvėpavo. Tyro oro srovė pripildydavo plaučius, apmirdavo ir rezonuodama iššniokšdavo atgal. Tuose gūsiuose kaip trūkinėjantis truk-

dis braižėsi silpnas skausmas – tai seni, suskirdę lyg nuo kraujo sukietėjusi vata kamšalai su kiekvienu iškvėpimu plūdo lauk.

Jis išnėrė atgal į sutemose besimainantį miestą.

Lengva tarp šviečiančių vitrinų. Žmonės judėjo, mašinos judėjo, langai judėjo – kai kurios parduotuvės dar dirbo, kai kuriose jau galėjai pajusti savaitgalio vangumą. Kaip užburtas sustingo prie žydrai apšviesto lango. Už stiklo praskleistų futliarų grioveliuose gulėjo fleitos, fagotai, smuikas, giliau, prieblandoje, atremta į pianiną stovėjo ketvirtinė violončelė. Jis įėjo į vidų. Dvi virš prekystalio palinkusios merginos baltais marškinėliais net nežvilgtelėjo jo pusėn.

Jis palaukė.

– Prašom. Ko nors norėsite? – pakėlė akis tamsiaplaukė su spindinčiu sklastymu ant šono.

– Kiek kainuoja ta violončelė?

– Tūkstantis keturi šimtai.

– Su futliaru?..

– Taip, su futliaru. Su futliaru? – grįžtelėjo į kolegę tamsiaplaukė.

– Su.

Tamsiaplaukė, pridengdama nuovargį ir nekantrumą išmoktu delikatumu, klausiamai žiūrėjo į jį.

– Atsiskaitysiu kortele?..

– Atleiskit, pas mus kol kas tik grynais.

– Tvarkoj, sulakstysiu iki bankomato.

– Na... – akimirksniu ji labai pavargo, bet vėl suėmė save į rankas. – Šiaip tai mes jau užsidarome...

– Dvi minutės. Jis čia pat.

Mergina gūžtelėjo pečiais ir nulydėjo jį pavargusiu žvilgsniu.

Gatvėje prie jo prikibo elgeta.

– Pooonas, pirkit ikoooną, tik penki litai, pooonas, šiandien nieko nevalgiau, – pragydo rauplėtas idioto veidas. Priešais senu šlapimu tvoskiančius kailinius jis kaip skydą laikė pigią ikoną.

– Vogta?

– Ką jūs, mano diedukas dailininkas, jis jas paišo, jei reikia, dar nupaišys... pooonas, šiandien nieko nevalgiau.

– Pasakyk, kad pavogei, tai nupirksiu.

Prašytojo akyse žybtelėjo klastingos ugnelės.

– Pavogiau, ponas, pavogiau...

Jis ištiesė dešimties litų banknotą.

– Penki litai už ikoną, penki – už teisybę.

– Ačiū, ponas, melsiuosi už jus...

– Eik, eik, – jis įsigrūdo ikoną į palto kišenę, palaukė, kol elgeta nuklibinkščiuos, tada nusigręžė į bankomato ekraną, įkišo kortelę, nuspaudė balanso mygtuką. Keturženklis skaičius. Vadinasi, šiandien vis dėlto pervedė atlyginimą. Išsiėmė visus, įsidėjo kortelę, atskaičiavo violončelės sumą, šimtinę įspraudė į pagrindinį piniginės skyrių, likusius tvarkingai sulankstė ir atidėjo į atsarginę, užtrauktuku užtraukiamą kišenėlę. Čia pat, po stogu, sužvarbusios moteriškės pardavinėjo gėles. Akimoju išsirinko dvi puokšteles iš rožių ir sausiukų, paliko grąžą ant prekystalio ir bėgte pasileido per tykštantį sniegą.

Merginos aiškiai irzo. Jis padėjo ant prekystalio gėles ir tik tada pagalvojo, kad puokštelės visai vienodos, moterims tai ne visada patinka. Prie kasos aparato kaip karstelis mažai mergaitei gulėjo violončelės futliaras. Jis prisiminė, kaip rytą pakėlė nuo kilimo Elzės megztuką, ir po to ore kurį laiką tvyrojo karstelėjęs žemuoginio muilo kvapas.

– Jums, merginos, – pinigai ir gėlės, man – ši maža dėžutė. Mergaitę, jūs, aišku, įdėjote?..

– Oi, tai šitos gėlės mums?.. – aiktelėjo ta antroji.

– Kokia mergaitė?.. – nežymiai susiraukė tamsiaplaukė.

– Juokauju. Mergaitė violončelė.

– Žinoma, – tamsiaplaukė atvožė futliarą ir stumtelėjo per prekystalį jam. Nuščiuvusi, kvepianti, ji spindėjo aksominiame griovelyje kaip tamsus perlas.

– Uždarykit, – paprašė jis.

– Nešitės su savimi?

– O ką?..

– Galime pristatyt į namus. Per tokį orą...

– Nereikia. Ji mano, ir dabar aš galiu ją skriausti, – jis vėl pabandė juokauti, ir ji vėl nesuprato.

– Ačiū už gėles. Nereikėjo, – žvaliau padėkojo tamsiaplaukė.

– Tikrai labai ačiū, – pridūrė jos kolegė.

– Nieko tokio. Aš tik taip... ir gero jums vakaro, – tarstelėjo jis.

Jis nešė instrumentą per šlapdribą ir oda jautė, kaip sniego gabalai talžo naujutėlį futliarą. Reikėjo rasti prieglobstį, ramų užutėkį po stogu, bent kelioms sausoms nieko negalvojimo valandoms. Stoties rajone žibintai praretėjo ir apsiblausė. Jis pravėrė duris, virš kurių švietė apdulkėjusios neoninės raidės, viduje buvo baras ir salė ryškiai žaliais mediniais stalais. Baro lentynose mirksėjo užsilikusi kalėdinė girlianda, prie kasos aparato, ant vyriško megztinio pasirišusi prijuostę, nuobodžiavo stambi nevalyva moteriškė.

– Didelį alaus, – paprašė jis.

Ji vangiai pripildė bokalą, kaukštelėjo ant trupiniais nubarstyto prekystalio ir susižėrė monetas. Lankytojų buvo ne-

daug – keli jau apšilę taksistai ir smulkūs stoties rajono prekeiviai. Jis įsitaisė prie aprasojusio lango, violončelę pagulde po palange, užmetė ant jos šaliką. Išsitraukė mobilų telefoną – penkiolika septintos. Ekrane rodė penkis praleistus kvietimus. Išjungė telefoną ir įsikišo į vidinę palto kišenę.

Trys bokalai. Vyrų daugėjo, iš pradžių įtariai šnairavę, jie liovėsi juo domėtis. Barmenė pragiedrėjo, net pasiūlė pasaugoti violončelę už baro. Jis maloniai atsisakė, ji išsišiepė, atsiliepdama į jo paleistą juokelį. Pro duris, purtydamos nuo kailinių varvantį sniegą, įgužėjo dvi moterys. Jos nužvelgė salę, ir raudonplaukės akys užkliuvo už jo, bet ji tuoj pat nugesino žvilgsnį ir nusigręžė į draugę. Jos buvo čia savos – vyrai prie artimiausio stalo tuoj pagyvėjo ir pakvietė prisėsti.

Jis užsisakė degtinės.

Prastai vėdinama, šykščiai apšviesta amžinybė. Jis šnekasi su vis naujais veidais, nubraukęs šnekėjimą ir jo prasmę kažkur į šalį, tarsi sąmonė jame nedalyvautų – tik burna. Atbukusi oda nejaučia nei stalo, nei stiklo. Beskonis skystis teka apmirusiu gomuriu. Vienintelis sąmonę išbudrinantis taškas – po palange. Ilgai, kaip sulėtintoje juostoje, traukia iš kišenės piniginę – kišenė kažkodėl ne prie krūtinės, ir jis kaip per vatą užčiuopia naujutėlį futliarą – pasirodo, paltą nusivilko ir pasidėjo ant violončelės, – paskui atsega piniginę ir bando iš jos ištraukti banknotą. Prie smilkinio priglunda raudonplaukė, ji kažkodėl čia pat, ir jis junta ją kažkokiu guminiu pojūčiu. Ji atsispiria nuo jo kaip nuo batuto ir plaukia prie baro, nešina jo pinigais. Atrodo, senokai prie jo sėdi, nes žino, kur įdėti piniginę, žino apie tą jo sąmonę sutraukiantį tašką prie palangės, padeda jam įkišti ranką į palto rankovę, ima šaliką ir futliarą – už juodutėlės blizgančios

rankenos. Jis bando sakyti, kad turi padaryti tai pats, jie ilgai ir kankinančiai lenkiasi, taikydami į juodą taksi angą, kažkur toli jis girdi raudonplaukės žvengimą, paskui lyg iš kito vamzdžio galo ataidi jos sakinys, vis tas pats, bet jo prasmė vis pralekia pro sąmonę. Jie lipa ryškiai apšviestais laiptais, lyg ir dvokia kačių šlapimu ir pragariškai šalta, slidu, sako raudonplaukė, davai aš pirma, ir per kelnių velvetą jo šlaunį sugildo atšalusi futliaro briauna.

Paskui jis sėdi ant kažkokios sofos ir žiūri į gėlėtus apmušalus ir pianiną, prie pianino mėtosi ryškus žaislinis kaulas katei ir vaiko šlepetės su ančiukais.

– Neverk, – sako raudonplaukė. – Nu ko tu verki? Einu, padarysiu kavos.

– Kur mano violončelė? – girdi jis savo balsą.

– Čia ta tavo violončelė, čia.

– Kur?..

– Koridoriuje. Nebijok, neprapuls ta tavo violončelė.

Jis keliasi.

– Sėdėk tu, atnešiu. Mu-zi-kan-tas...

Jis gauna futliarą, ilgai krapštosi, kol atidaro, vienas erzinančiai ryškiai apšviestame kambaryje su gėlėtais tapetais, už pusiau užtrauktų naktinių užuolaidų stovi plokščia tamsa. Raudonplaukė atneša puodelį su kava, pastato ant kėdės prie sofos. Užtraukia naktines užuolaidas ir atsisuka į jį.

– Gerk kavą, atsičiuchinsi.

Jis paguldo violončelę ant sofos, neišlaiko puodelio, atlaidžiai šypsodamasi ji pritupia ir girdo jį, iš arti jos rudos akys su pripudruotomis raukšlelėmis ir sulipusiomis nuo tušo blakstienomis atrodo jaukios ir savos. Jis patraukia puodelį ir sako „myliu“. Ji juokiasi. „Tu nuostabi moteris. Tu

nuostabiai graži." Ji nebesijuokia, tik žiūri iš arti, lyg lauktų, ką jis dar gali. „Aš tau pagriešiu."

Ji bando pakelti jį.

– Man reikia ištiesti sofą.

Jam sunku stovėti, kol ji keliais įgudusiais judesiais išskleidžia sofą, paversdama ją guoliu dviems ir patiesia patalynę, tokią pat gėlėtą ir aštriai kvepiančią kitais namais kaip ir tapetai. Jos sėdmenys, kai lenkiasi patalynės, prasiskiria po sijonu kaip plyštantis persikas.

Jis nuogas, ir tas guminis pojūtis pamažu pasitraukia, pro jį prasisunkia kažkas panašaus į odos šilumą, tik ta šiluma ne jo. Raudonplaukė didelė kaip barokinė bažnyčia, melsva jos oda nepakenčiamai dvokia alyvomis, nuo to kvapo šalta ir pykina. Gimdžiusios moters kūnas, alyvinės spenių dėmės, raukšlė virš bambos, kai ji atsiklaupia ir antklodė nuslysta nuo pečių. Galąsdama lūpas ji žiūri iš viršaus į jo neklusnų kūną. Jis nejaučia jos burnos, tik guma vidinėje odos pusėje įdumba. Alyvinės krūtys pliaukši į jo šlaunį, baltas sėdmenų pusmėnulis išsiriečia ir aprasoja, ir išsklidusioje migloje lyg ir tirštėja geidulio kontūras, – praskleisti tą aprasojusį persiką ir įsmeigti jo vidun tvinkčiojantį kauliuką, tik tai tvyro kažkur ne jame, o šalia, ir jokios valios pastangos negeba suimti to besivaidenančio geismo į kūno vidų, sutapti su juo.

– Atleisk, šiandien nieko neišeina, – sako jis.

Raudonplaukė užsirūko, atsineša iš virtuvės peleninę. Jis kyšteli jai tarp šlaunų delną, bet ji nustumia ranką.

– Nereikia. Miegok.

Ir jis nuslysta į seniai tykančią savo tamsą. Įkrenta per akimirksnį, lyg nuspaudus mygtuką.

Dienos šviesa. Aštrus svetimas kvapas. Skausmo pjūvis smilkinyje, kai pasuko galvą ir bandė ją kilstelėti, apžvelgdamas vietovę. A, gėlėti tapetai, pianinas, sekcija, kaip paminklas dūluojanti pilkoje žiemos šviesoje. Kažkodėl atitrauktos oranžinės naktinės užuolaidos, už jų – gretimo namo langai, šalia – atšalusi sumaigyta pagalvė. Virtuvėje kažkas intensyviai gyveno, šiūravo šlepetėmis per parketą, sukiojo radijo stotis, kosčiojo ir tarškino indais. Jis vėl nuleido galvą ant pagalvės, atsigulė ant nugaros ir pamėgino tiesiog gulėti. Pojūtis, kad viskas, kas esi, telpa šio paprasto kambario ribose, buvo neblogas. Bent jau neslėgė. Iš sekcijos į jį žvelgė kokių dvylikos metų mergaitė su buldogiuku ant rankų. Spalvota, „muiline" nutraukta fotografija. Dvelktelėjo atšalusia avižinių dribsnių košele, bet koridoriuje staiga sušlepsėjo, ir jo atminties kvapą nustelbė pigus alyvų aromatas.

– Labas rytas. Kava į lovą.

Vis tik jis apsirengė, suvilgė vonioje veidą ir plaukus. Išsiskalavo burną, stengdamasis nesidairyti į nusilupusius sienų dažus ir dėmes, kurių vietoje kažkada buvo plytelės. Atėjo į virtuvę. Langas su arkos pavidalo nėriniais ir akinantis stalas, ant kurio garavo du puodeliai su kava ir stovėjo sumuštinių lėkštė. Ji atsigręžė nuo kriauklės ir pastatė ant stalo ką tik išplautą peleninę – ant riešo nusmuko plona auksinė grandinėlė, veidas jau buvo papudruotas, vokai padengti tamsiai mėlynais šešėliais, ant lūpų – alyvinis perlamutras. Dienos šviesoje ji atrodė pavargusi, nelygi, pridažytų akių ir lūpų dėmės, apimtos plaukų ugnies, nesuliejo bruožų į visumą.

– Kaip sveikatėlė? – stovėdama prisidegė „LM super light" ir atsisėdo priešais jį už stalo.

– Šiaip sau. Nepratęs daug gerti.

– Matosi, – nupurtė pelenus, parėmė skruostą. – Tu muzikantas?

– Nea... Nežinau.

– Nežinai? Nu tu duodi.

Patylėjo.

– Lankiau muzikos mokyklą. Bet tėvas norėjo, kad būčiau advokatas.

– Tai ką, advokatas?

– Matematikas.

– Neblogai.

– Turbūt dvidešimt metų nelaikiau rankose instrumento.

– Rūkysi? – raudonplaukė stumtelėjo jam cigarečių pakelį.

– Dėkui, mečiau.

– Aš tai nuodijuos, ir galo nematyt.

Ji nukratė pelenus ir gurkštelėjo kavos.

– Gerk kavą. Cukraus įdėjau šaukštelį, jei trūks, va, įsidėk.

– Jūs turit dukrą?

– Taip, – ji išpūtė dūmus pro nosį ir nukratė pelenus, aiškiai parodydama, kad apie tai nekalbės.

– Visos moterys turi vaikų. Ar šiame pasaulyje dar liko nors viena...

– Kas nepatinka? Tam mes ir moterys. Tau ką, mano vaikas maišo?

– Ne ne, gink Dieve. Nesupraskit klaidingai.

Ji stumtelėjo jam lėkštę su sumuštiniais. Jis paėmė su rūkytu kumpiu ir pomidoro griežinėliu, prisivertė atsikąsti. Kramtant šleikštulys dingo. Kramtė ir sąmoningai vedžiojo žvilgsnį nuo daikto prie daikto, kad tik nereiktų pažvelgti raudonplaukei į veidą. Ant palangės, prie keramikinio namelio-žvakidės gulėjo degtukai ir perlenkta „Alio reklama“.

– Kažką perkat? – linktelėjo jis į laikraštį.

– Ai, ieškojau nenaujos skalbimo mašinos. Bet nežinau... Gal pažįsti, kas parduoda?

– Ne. Tikrai nepažįstu. Galiu pažiūrėti?

– Žiūrėk, – atsakė ji, ir pakilo kažko pamaišyti ant viryklės šnypščiančiam puode.

Jis paėmė laikraštį tik iš neturėjimo kur dėti akis. Slankiojo skelbimų tekstais nepagaudamas jokios prasmės, ir norėjo, kad ji kuo ilgiau neatsigręžtų nuo viryklės. Staiga užkliuvo už frazės ir sugrąžino žemyn pasileidusį žvilgsnį: „Netoli centro išnuomojamas erdvus kambarys su baldais..." Prie skelbimo buvo duotas tik stacionaraus telefono numeris. Jis palaikė laikraštį priešais save, tada perlenkė ir pasidėjo ant kelių.

– Kas tau darosi? – paklausė raudonplaukė. – Žmona išvarė?

– Ne... Viskas gerai.

– Pažįstu aš tokius, kuriems viskas gerai... – ji persėdo prie jo, prisiglaudė šlaunimi, jos frotinis chalatas kvepėjo kate. – Valgyk dar, ko nevalgai.

Jis suprato, kad nebus taip paprasta, kad ji vis dar kažko nori, pakėlė nuo kelių laikraštį ir padėjo ant stalo.

– Noriu jums kai ką padovanoti, – pasakė jis.

– Tikrai?.. – pagyvėjo raudonplaukė. – Už ką?

– Tuoj.

Jis atsikėlė ir nešinas laikraščiu nuskubėjo į koridorių. Ten, ant vinies, šalia rudų kailinių, kabėjo jo paltas. Užtruko, mėgindamas ištraukti kišenėje įstrigusią ikoną, raudonplaukė atpėdino iš paskos. Atsirėmė į sieną ir sunėrusi ant krūtinės rankas stebėjo, kaip jis krapštosi.

– Duok, nunešiu tą laikraštį. Kam jis tau, – pasakė atlaidžiai.

Bet tą akimirksnį ikona pasidavė, ir kvailai išsišiepęs ištiesė ją raudonplaukei.

– Kas čia?..

– Imkit, nuo manęs, atminimui. Dievo motina. Kažkuo panaši į jus.

– Kaip gražu, – be didelio entuziazmo ištarė raudonplaukė. – Tu pravoslavas?

– Ne. Mano senelis jomis užsiima.

– Bet aš katalikė... Kur aš ją kabinsiu?

– Gal ką nors sugalvosit?..

– Baik man sakyti „jūs", – ji apsigręžė ir nešina ikona grįžo virtuvėn.

Jis nusikabino paltą, susirado akimis ant batų spintelės gulinčią violončelę, ir tą pat akimirksnį žvilgsnis užkliuvo už telefono aparato.

– Galiu iš tavęs paskambinti? – šūktelėjo.

– Skambink.

Jis surinko numerį. Ji atsiliepė po dviejų signalų.

– Klausau?..

Jis tylėjo.

– Valentinai?.. – jokių traškesių, jos balsas gilus ir grynas, lyg žiūrėtų į vaikų kambarį per nušveistą stiklą.

– Valentinai, čia tu?..

Padėjo ragelį. Raudonplaukė vos krustelėjo virtuvėje, garsas jį suerzino. Susirado skelbimą ir surinko kitą numerį. Keli signalai, ir kitame laido gale pasigirdo prikimęs, inteligentiškas „klausau". Jis susigriebė greičiausiai tą moterį pažadinęs.

– Labas rytas. Čia dėl kambario.

– Taip, prašom...

– Jis dar laisvas?

– Taip.

Jis užsikirto.

– Atvažiuosit pasižiūrėti? – ramiai paklausė moteris.

– Ne.

– Atsiųsite ką nors? O kas apskritai norėtų jame gyventi? – ji buvo stebėtinai kantri.

– Nežinau...

– Tai jums reikia ar nereikia?..

Jis padėjo ragelį. Numetė ant spintelės laikraštį, užsimetė paltą, įsispyrė į batus, sugriebė violončelę už juodos blizgančios ran...

– Išeini? – išdygo raudonplaukė virtuvės duryse. Lygiai taip pat, kaip prieš kelias minutes, atsirėmė į sieną ir sunėrė ant krūtinės rankas. – Kavos nebaigsi?

– Atleisk... Turiu eiti. Buvo labai malonu.

– Tai gerai, kad buvo. Užeisi dar?

– Kodėl ne?

Ji dingo kambaryje, pasikuitė ir grįžo su iš mokyklinio sąsiuvinio išplėšta suliniuoto popieriaus skiautele.

– Čia mano telefonas, – mikliai užkišo delną už jo palto ir įbruko skiautelę vidinėn kišenėn. Jos veidas kvepėjo vyšnios kauliuku. – Nepamesk.

– Ne.

Akimirksnį ji nenuleido nuo jo akių.

– Pabučiuosi?

Jis pasilenkė ir pakštelėjo sučiauptomis lūpomis į riebų alyvinį brėžį raudonplaukės veide.

– Koks kuklus!..

Priešais akis atsivėrė juodu dermantinu apmuštos durys, į šnerves tvokstelėjo šaltis ir su kačių šlapimu sumišęs gaminamo maisto kvapas. Pilka žiemos šviesa krenta pro stoglangį laiptinės lubose. Jis leidžiasi žemyn ir lengvėja su kiekvienu žingsniu.

Paskui sėdi aikštėje ant suolo ir atviromis akimis klausosi, kaip iš dangaus šnibždėdamas leidžiasi sniegas. Pagaliau pašalo, šviežias sniegas veržia gatves kaip tramdomieji marškiniai. Krisdamos snaigės susitinka ir išsiskiria, trintis šlifuoja jų raštuotą šerdį, o pasiekusios žemę lengvai atiduoda savastį sniegui. Jis laiko ant kelių violončelę ir stebi, kaip ant jos lakuoto pušinio korpuso tupia pavienės snaigės.

– Tai štai kaip, – sako jis, – štai kaip, – lyg pirmą kartą matytų viską iš arti.

Jis priglaudžia ją prie šlaunies. Kieta briauna įsiręžia į raumenį – buvo užmiršęs tą kietumą, be to, turi susikūprinti, nes ji per maža, ir dėl to viskas dar smulkiau, jautriau ir neatšaukiama – lyg brauktum dulkes nuo sudūlėjusios fotografijos, drebėdamas, kad ji nesubyrėtų. Ji stipriai, jaudinančiai kvepia, tarsi ruoštųsi virsti kažkuo nauju. Kvapo raktas atrakina dulkėmis ir obuoliais dvelkiantį koridorių, kurio prieblandoje lyg riešutas kevale noksta kitas kūnas, pažįstamas, nors neįskaitomas, nes atmintis išdrįsta tik atvesti jį į tą koridorių. Bet kūnas prieblandoje jo laukia, jis vos virpa, ir tas ultragarsinis jaudulio klyksmas sutirština jo kontūrus tiek, kad dabar jį jau galima įžiūrėti.

Jis priglaudžia stryką prie nuščiuvusių stygų ir sudreba visu kūnu.

2004 m. gruodis–gegužė

KAIP DAROMI VAIKAI

Ką nešiojasi pilve moteris, kurios vidurių niekada nespaudė augantis kūdikis? Žiovaujantį tuštumos kirminą? Mažytę ir susitraukusią kaip razina gimdą, kuri kiekvieną kartą vis tūžmingiau išspjauna neapvaisinto kiaušinėlio skutelius? Tiek vyrų bandė joje pasilaidoti, pasislėpti, paženklinti teritoriją, tačiau jų ženklai pasiklysta abejingoje gimdos tuštumoje. Ji bergždžia ir pikta. Ji daug dažosi, kad nuo mūsų tai paslėptų. Kosmetika, tiesa, brangi, tačiau neužtvenkia iš jos veido plūstančios tuštumos. Ji nešasi tuštumą kaip vėliavą, kurios atšiaurus plazdėjimas nušluoja nuo kelio net atkakliausius ir gyvybingiausius ženklintojus. O ir tie gyvybingiausieji šiais laikais tokie skysti, kad užtrokšta nuo visai nebaisios tuštumos kaip tarakonai, atsikandę nuodingo pieštuko. Paskui guli ant jos vienišo tako užvertę kojas ir nugeibusius penius, ir ji turi per juos perlipti, kad galėtų žygiuoti toliau. Šitiek vyrų, visi negyvi – tiek iš jų naudos.

Aišku, ji to nesakė ŠITAM. Šitas pats ją rado, bet iš tiesų tik todėl, kad ji leidosi randama. Jie susitarė telefonu, susitiko. Jis kažkodėl atsinešė laikraštį su jos skelbimu ir padėjo ant stalo, greta neatkimšto mineralinio vandens butelio. Tarsi laikraštis būtų dokumentas, leidžiantis atlikti lytinį aktą. Jie pašnekėjo apie tai, kaip sekėsi rasti šį nuošalų vieš-

butį, šyptelėjo vienas kitam, ilgiau neatlaikydami žvilgsnio. Vyriškis paklausė, ar ji nenorinti gerti.

– Aš retai geriu, – atsakė ji kiek nustebusi.

– Tai negersite?

– Gal ne.

Jiedu patylėjo.

– Kodėl pasiūlėte man atsigerti?

– Norėjau kažką pasiūlyti, na...

– Gazuoto mineralinio apskritai negeriu.

– Atleiskit.

– Geriu tik negazuotą. Ir tai retai.

– Tikrai, taip sveikiau.

Vyriškis visai sutriko, net pabūgo, jog jiems nieko neišeis. Ji skubiai pakilo nuo lovos, kilstelėjo ranką prie viršutinės bliuzelės sagos ir nužingsniavo prie spintos durų. Ten pajuto, jog turėtų sulėtinti judesius ir pritildyti kūno skleidžiamus garsus, jeigu nenori galutinai išgąsdinti vyriškio. Pritildžiusi savo kūną, išgirdo, kaip už nugaros šiugžda vyriškio švarkas. Tačiau garsas veikiau panėšėjo į drovų bandymą maištauti, nei į nusivelkamo drabužio šnabždesį. Ji valdingai suėmė save už sagos, atsigręžė, ir paragino susigūžusį vyriškį akimis. Šis nerangiai pasimuistė. Nebuvo įveikęs dar nė vienos sagos.

– Palaukit... nedarykite to... Pirma pasikalbėkim, – paprašė jis.

– Apie ką čia kalbėtis?

– Nejaugi jums nesvarbu, kas bus kūdikio tėvas? Jūs visai manimi nesidomite. O jeigu aš ne toks, koks deduosi? Jeigu aš alkoholikas, narkomanas? Skelbime pageidavote vyriškio be žalingų įpročių, psichiškai sveiko, muzikalaus (ji pajuto jo balse ironiją)...

– O jūs toks ir esate, ar ne?

– Bet aš galiu sumeluoti.

– Pasitikiu jumis, – pasakė ji tvirtai, tarsi šnekėtų apie save pačią.

– Veltui.

– Kodėl? Jūs nepasitikite savimi?

– Taip... Ne. Ne, aš savimi pasitikiu. Tiktai... vaikų šitaip daryti negalima.

– Dieve, koks jums skirtumas! Prašau vieno vienintelio lytinio akto. Kitaip tariant – šiek tiek energijos, šiek tiek gimnastikos, šiek tiek jaudulio. Jokios atsakomybės. Mudu niekada daugiau nesusitiksime. Galėsite atsiminti kaip nuotykį. Arba užmiršite. Kuris vyras to atsisakytų?

– Jūs blogos nuomonės apie vyrus! Be to, aš jūsų net negeidžiu. Jūs... per daug dalykiška.

Jis aiškiai traukėsi kaip kanarėlė, pasirengusi purptelėti pro blogai uždarytas narvelio duris.

– Nesąmonės, – konstatavo ji. – Jums stovi.

Sutrikimas pamažu išgaravo iš nepatogiai ant lovos sustingusio vyriškio kūno. Tačiau dabar jis atrodė jai visai nesuprantamas. Negana to, jis išsisukinėjo.

– Klausykit... Aš visai nemuzikalus. Nė neatskirčiau gitaros nuo balalaikos.

– Tai kas?

– Jūs rašėte...

– Kas atsitiko?..

– Nieko.

– Jūs kažką pagalvojote. Aš jums nepatinku? Tikėjotės, kad būsiu jaunesnė, lieknesnė, malonesnė?

– Ne, ne tai. Jūs visai patraukli.

– Tai kas tada?

– Jūsų skelbimas gana pretenzingas. Keliate didelius reikalavimus.

– Na.

– Taigi aš irgi iškelsiu sąlygą.

– Na?

– Tekėkite už manęs.

Iš pradžių ji tik spoksojo į vyriškį, o jis – į dėmelę ant linoleumo, tarp stalo ir lovos kojos. Po keliolikos sekundžių ji prisidengė burną kumščiu ir pagavo kvailai krizenti.

– Jūs tai dabar sugalvojote?..

– Ne.

– Ketinote pasiūlyti vedybas moteriai, kurios nėsyk nematėte?

– Na...

– Tikrai būtumėte pasiūlęs bet kuriai mano vietoje?..

Vyriškis suprato, kad turėtų išsisukti nuo atsakymo.

– Po velnių, geriau būtumėt spjovęs į veidą!

Jis pakėlė akis ir pamatė, kad ji nesijuokia, o isteriškai kūkčioja.

– Bet kodėl? – išsprūdo jam.

– Todėl, kad aš nenoriu tekėti už nususėlio, kuriam nusispjauti, ką veda!

– Gerai, nusiraminkite.

Jis išsigando, kad juos gali išgirsti ir pagalvoti, jog jis ją skriaudžia.

– Nenusiraminsiu. Jūs nevykėlis, nesugebate susirasti žmonos! Jūs kompleksuotas nevykėlis! Impotentas!

– Aš ne impotentas.

– Ne, impotentas! Moralinis! Išgama! Patinas!

– Atleiskite.

– Jūs tikras patinas, girdite? Aš jūsų nekenčiu!

– Nešaukite, prašau.

– Aš jūsų nekenčiu.

– Prašau, atsigerkite.

– Susikiškit tą savo mineralinį į šikną. Jūs tikras patinas!

Ji klestelėjo ant lovos kraštelio, nepatogiai, vis dar sugniaužusi vyšninės bliuzelės sagą. Pridažyta apatinė lūpa virpėjo kaip ašara. Vyriškis tai pastebėjo, jam tai priminė kitą mažą mergaitę tamsiam sandėliukę, ant maišų nuo miltų... Jis patupdė savo didelį, nerangiai šiugždantį kūną prie jos smailo keliuko ir pažvelgė iš apačios į viršų, lyg siūlydamas saldainį.

– Sustumkime lovas, – jis kalbėjo apie dvi viengules viešbučio lovas, stovinčias prie skirtingų sienų.

Ji paleido bliuzelės sagą ir švelniai atsidūsėjo.

– Gal atsigulkime į vieną? Kad būtų mažai vietos, kad būtume arti?

Ir štai jiedu guli po plona anklode, jo penis droviai glaudžiasi prie jos aštraus kaip ryklio pelekas dubenkaulio, ir jame plaka gera, kiek susijaudinus širdis. Ji sugniaužia jį visu delnu, iš karto, be jokių preliudijų. Jis šiltas, švelnus ir sausas, ir širdis jame pagauna daužytis kaip pašėlusi.

– Noriu gerti, – staiga sako ji.

– Su burbuliukais?

– Duokit šen.

Vyriškis kilsteli lovoje, kad pasiektų nuo stalo mineralinio vandens butelį, jo krūtinplaukiai pakutena jos skruostą, bet ji jo nepaleidžia.

– Kur jūs?..

– Atrodo, vonioje mačiau stiklinę...

– Duokit, aš iš butelio.

Jis atkemša butelį ir paduoda jai. Ji geria, nepaleisdama iš rankos jo širdies, mineralinis šiltas ir sūrus. Apsimeta, kad nuleidus vokus žiūri į butelį, bet iš tikrųjų stebi šalia gulintį vyriškį, kuris stebi ją.

– O, viską išgėriau... Norėjote?

– O sakėte, kad gazuoto negeriate.

Ji atsirūgsta. Taip švelniai, iš taip giliai, tarsi tuštuma tyliai šnypdama pasišalintų iš jos vidaus. Ji negali sulaikyti to tylaus šnypštimo, skubiai dirsteli į vyriškį. Jis juokiasi. Paima iš jos rankų tuščią butelį ir pastato prie lovos.

– Ačiū jums, – padėkoja ji.

– Už ką?

– Už kantrybę. Už tai, kad atėjote. Bala žino, ko čia atėjote. Jūs nepanašus į tokį, kuris smagintųsi atsiliepdamas į skelbimus.

– Tikrai? – nušvinta jis.

– Kaip manote, ar iš to gausis vaikelis?

– Žinoma, – užtikrina jis.

– Pažadate?

– Pažadu.

– Jeigu iš to nebus vaikelio, jūs degsite pragare.

– O jūs tenai būsite?

– Aš seniai ten degu. Jau ir apsipratau.

– Ačiū jums.

– Už ką? – sekundę ji net paleidžia jo širdį.

– Gulkitės. Duokit man ranką. Veskit mane su savim.

PABAIGA

2002 m.

ĮVYKIS

Paskutinė maršruto stotelė. Vairuotojas išlipo parūkyti – oranžinis taškelis pakyla prie burnos, nusileidžia. Laukai jau pritvinkę rudens, pasunkėję. Jis sėdi vienas, pro atviras autobuso duris atslenka drėgnas žolynų kvapas, o taip tamsu, kad sunkiai įžiūri boluojant savo atverstus delnus. Bet šis bolavimas primena jam apie jį patį, dabar vien tik šis bolavimas, blanki jo paties kūno šviesa. Nėra kitų akių, balsų, pritarimo. Bet delnai, atrodo, stebi jį, lyg būtų svetimi, ir taip jam daug ramiau.

Jis vaizduojasi atvažiavęs į pasaulio kraštą, autobuso nosimi atsitrenkęs į regimybės ribą. Jis romantikas, vaizduotė pastūmėjo jį į šį nuotykį, ir net apmaudu, kad niekas, išskyrus paties švytinčius delnus, jo nemato. Kaip jis žavėtųsi savimi, kaip liaupsintų savo poetišką prigimtį, jeigu būtų kitas. O dabar sėdi štai vienui vienas ir jaučiasi taip, lyg pamažėle nyktų. Gal užkalbinus vairuotoją?.. Bet šis, ko gero, ims domėtis, ką jis čia veikia. Vairuotojas nesupras jo jaudinančios padėties, Pasaulio Krašto, kurį pats andai susikūrė iš migloto peizažo ir tylos, ir tokiu abejingu nesupratingumu privers jį jaustis kvailai.

Jis dėbtelėjo vairuotojo pusėn. Oranžinis cigaretės taškas buvo dingęs. Pasivaideno, kad tamsi vairuotojo figūra su kiek šviesesniu veidu žiūri į jį. Netrukus jis nusigręžė ir,

susibrukęs rankas į kišenes, patraukė keliu. Rankos, kurios didžiąją gyvenimo dalį laiko vairą, kišenėse atrodė kažkaip išdavikiškai. Tarsi vairuotojams būtų uždrausta laikyti rankas kišenėse.

Jis išlipo iš autobuso ir žengė kelis žingsnius iš paskos. Vairuotojas ėjo kaip ėjęs, lėtai. Gal net švilpavo. Gal jam prireikė nusilengvinti? Tačiau kažin kas jo eisenoje tarsi sakė, kad, nepaisant nerūpestingos išvaizdos, jis turi kitą tikslą.

– Ei, – šūktelėjo vairuotojui, – kada važiuosim atgal?

Šis stabtelėjo ir, neištraukdamas iš kišenių rankų, atsigręžė. Pasigirdo, kad kažką sako, tad žengė dar porą žingsnių artyn, ir pakartojo:

– Kada važiuosim atgal?

Keista, vairuotojas neatsiliepė – vėl nusigręžė ir patraukė keliu tolyn. Jis pats nesuprato, kodėl pasileido iš paskos, kone bėgte, rydamas akimis jo artėjančią nugarą. Pakaušiu juto, kad autobusas liko toli, gal dar įžiūrimas tamsoje, bet taip toli, kad atrodė, jog grįžti atgal neįmanoma.

Iš laukų sruvo drėgna tamsmėlynė šviesa.

– Palaukit, – beveik susilyginęs su vairuotoju šūktelėjo jis.

Šis atsainiai pasisuko jo pusėn.

– Kur mes einame?

– Į priekį.

Vairuotojo balsas buvo ramus, veidą slėpė prieblanda. Iš pradžių jis nesuprato, kas būtent kelia jam nerimą, bet netrukus pastebėjo, kad tiesus plentas maždaug už dviejų šimtų metrų įsiremia į tirštą miglos sieną. Ir kelias, ir laukai už jos tiesiog išnyksta, lyg atskliausti iš dangaus nuleista draperija.

Jis pašiurpo, nedrįso daugiau klausinėti ir – keista, nedrįso sustoti. Tarsi jo ėjimas dabar jau priklausytų vairuotojui.

Miglos siena artėjo lėtai, gaubėsi į juos puslankiu, kuo artyn, tuo baltyn.

Staiga jis pajuto, kad tai jo ėjimas, kad šią akimirką neišmainytų jo į nieką kitą, ir vairuotojas tai žino. Jis diktavo ritmą, jis buvo neatsiejama kelio ir rūko dalis.

Jiedu sustojo tirštame miglos prieangyje.

– Na? – atsisukdamas tarstelėjo vairuotojas.

Čia buvo šviesiau, bet jis greičiau pajuto, nei pamatė jo veidą, ir tas pojūtis ūmai užliejo smegenis tokia ryškia šviesa, kad vieną mirksnį jis išsigando prarasiąs viską, ką iki tol žinojo. Tai, kas žvelgė iš miglos, buvo pažįstama, kiek pažįstama gali būti tai, ko niekada nematei, bet visada žinojai esant.

– Kas dabar bus? – sušnibždėjo jis.

– Pasaulio kraštas, – atsakė kažkas, kas žvelgė iš miglos.

– O kas... jame?

– Pasaulio kraštas, – pakartojo anas.

– Bet kas tenai yra?..

– Pasaulio kraštas. Kaip norėjai.

Įdėmus žvilgsnis iš miglos laukė ženklo, jog jis pasiruošęs eiti į priekį. Jis pasijuto, lyg stovėtų scenoje priešais šimtus į jį atgręžtų akių, puikiai suprasdamas, jog niekada neprilygs susirgusiam aktoriui, kurį dubliuoja. Migla sutirštėjo, dar labiau paslėpdama vedlio kontūrus, bet jam pasirodė, jog anas šypsosi, kažkokiu būdu nukreipdamas šypsenos spindulius į jį. Toji šypsena buvo skvarbesnė už žvilgsnį. Dabar jam atrodė, kad stovi priešais veidrodį ir vietoje savo atspindžio mato jame tuštumą. Papurtė galvą, ieškodamas veidrodyje atspindžio, tačiau judesys tuštumos neužpildė. Susigriebė, kad laukiantysis migloje gali suprasti jo judesį kaip atsi-

sakymą eiti toliau, ir čia pat suvokė tai ir norėjęs pasakyti. Nes tam, kad eitų toliau, reikėjo peržengti veidrodyje laukiančią tuštumą – tą pačią, kuri spengė jo vaikystės sapnuose, o to jis niekada nebūtų išdrįsęs. Jautėsi nejaukiai, kad teks apvilti vedlį, bet galų gale norėjosi juo atsikratyti.

– Aš neisiu, – nevalingai sumikčiojo jis ir atsitraukė.

– Tada sudie, – ramiai atsiliepė balsas iš miglos.

Netrukus jis atsipeikėjo ir pajuto, kad stovi vienas. Tik migla, atidengdama plentą ir laukus, pamažėle traukėsi. Jis vis galvojo ir galvojo, kas atsitiko. Pojūčiai greitai pavargo ir atbuko. Tada atsiminė, jog turėtų kažkur eiti, ir apsigręžęs patraukė autobuso link.

Jautė keistą palengvėjimą, žiovavo, parsiradęs namo ketino sudėlioti įspūdžius į rišlų tekstą, ir, kas žino – gal iš to išeis neblogas apsakymas. Viskas išsispręs savaime – jis įlips į autobusą (o jeigu yra autobusas, vadinasi, turi būti ir vairuotojas) ir parsigaus namo.

Įkyriai vaizdavosi, ką papasakos bičiuliams ir ką šie atsakys.

1998 m.

ARTUMO JAUSMAS

PJESĖ

VEIKIA:

FAUSTAS – 31 M.

JUNONA – JO ŽMONA, 28 M.

LIUBKA – BENAMĖ MERGINA, 25 M.

VIKTORAS – POLICININKAS, 27 M.

ELZĖ – JO SESUO, MOKSLEIVĖ, 17 M.

SOFIJA – 52 M.

TĖVAS – 60 M.

SLAUGUTĖ – 42 M.

PIRMAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Birželis. Švinta. Po tilteliu per Vilnelę, kur ji įteka į Nerį, ant akmenų stovi įkaušęs Faustas, tarp pirštų smilksta cigaretė. Žiūri į vandenį. Nuo tiltelio jį pastebi du patruliuojantys policininkai

VIKTORAS. Ei!..

Pauzė

VIKTORAS. Ei, kam sakau!
FAUSTAS *(prideda prie lūpų pirštą)*. Šššš...
VIKTORAS. Kas – šššš?.. Žiūrėk, ką tildai.
FAUSTAS. Kas atsitiko?
VIKTORAS. Viskas tvarkoj?
FAUSTAS. Taip. Čiurlena.

Viktorui atsakymas pasirodo įtartinas, šis nusileidžia prie upės ir neskubėdamas prieina. Jo porininkas lieka ant tiltelio

VIKTORAS. Girtas?
FAUSTAS. Išgėriau truputį.
VIKTORAS. Namo pareisi?
FAUSTAS. Pareisiu. Netoli.
VIKTORAS. Kur gyveni?
FAUSTAS. Sakau – netoli.
VIKTORAS. Žiūrėk man...

Prie upės nusileidžia Liubka, nudyrina po tilteliu ir susigūžusi atsisėda ant akmenų, šalia kartoninės dėžės

FAUSTAS. Ji sekė man iš paskos.
VIKTORAS. Čiagi Liubka, kas jos nepažįsta. Ji čia nakvoja. Turi kelis litus?
FAUSTAS. Kam?..
VIKTORAS. Kam kam! Už tai, kad įžengei į privačią teritoriją! *(Žvengia)* Liubka, eik čia.

Liubka nuolankiai prieina

VIKTORAS. Jis duos tau pinigų. *(Faustui)* Trauk, negailėk. *(Liubkai)* Kur tavo valkata?

LIUBKA *(šneka neaiškiai, žemu, nešvariu balsu).* Nežinau.
FAUSTAS. Nieko aš jai neduosiu.
VIKTORAS. Pagailo, ką? Matai, koks dėdė skūpas, be reginių nė centuko neiškrapštys. Reikia reginio, ką? Reikia? Liubka, parodyk jam savo numeriuką.
LIUBKA. Duok cizą.

Viktoras atima iš Fausto smilkstančią cigaretę ir duoda Liubkai

FAUSTAS. Ei, ei!..

Liubka kelis sykius godžiai užsitraukia

LIUBKA. Žiūrėk.

Iškiša liežuvį ir beda į jį cigaretę, ši šnypščia

FAUSTAS. Ką darai, durne!..

Liubka ir Viktoras žvengia

VIKTORAS. Krapštyk litą. Krapštyk krapštyk, negailėk, matai – benamė našlaitėlė, o kokia talentinga, ką?

Faustas nusigręžia, žengia kelis žingsnius ir apsivemia. Liubka bukai žvengia

VIKTORAS. Ei, mašiną iškviesti? Kur, sakei, gyveni?
FAUSTAS. Atstok, gerai? Aš einu.

Persigalvojęs stabteli, rausiasi kišenėse

FAUSTAS *(ištiesia Liubkai dešimt litų).* Imk. Nusipirk peleninę.
VIKTORAS. Ji šitaip smaginasi. Jai visai neskauda, supranti?

FAUSTAS. Ne. *(Nueina)*
VIKTORAS *(Liubkai)*. Niekam nerodyk, supratai?
LIUBKA. Mh. *(Slepia pinigus po marškinėliais)*
VIKTORAS *(švelniau)*. Durne, ir vėl kas miegančią užklups ir atims. Užkask iki ryto. Mes būsim netoliese.
PORININKAS *(nuo tiltelio)*. Vicka, eini ar ne?
VIKTORAS. Einu einu... Supratai?
LIUBKA. Mh.

Viktoras pakyla, Liubka gūžiasi po tilteliu, Faustas svyruodamas tolsta gatve

ANTRA SCENA

Tas pats rytas, vieno kambario butas daugiabučio pirmame aukšte. Junona guli lovoje ir žiūri į vieną tašką. Trinkteli durys. Ji skubiai čiumpa žurnalą ir apsimeta, kad skaito. Įeina Faustas

FAUSTAS. Ko nemiegi?
JUNONA *(nepakeldama akių nuo žurnalo)*. Nesimiega.
FAUSTAS. Šviesą įsijunk. Tamsu. *(Įjungia stalinę lemputę prie lovos)*
JUNONA *(išjungia ją)*. Viskas matosi.
FAUSTAS. Aš juk paskambinau.

Pauzė

FAUSTAS. Perspėjau, kad užtruksiu. Tu dėl to?

Pauzė. Junona nepakelia akių nuo žurnalo

FAUSTAS. Ką ten, po velnių, tokio rašo?
JUNONA. Eik į vonią, smirdi.

Išeina į vonią. Po kurio laiko grįžta

FAUSTAS. Ką pasakė?
JUNONA *(nepakeldama akių nuo žurnalo)*. Yra.
FAUSTAS *(tramdydamas džiaugsmą, prisėda ant lovos prie jos)*. Jėzusmarija. *(Išsitraukia cigaretę, prisidega)*
JUNONA. Eik į balkoną.
FAUSTAS *(rūko nekreipdamas dėmesio)*. Jėzusmarija, vaikuti.

Pauzė

FAUSTAS. Aš taip ir žinojau.

Pauzė

FAUSTAS. Šiandien norėjau viską mesti, bet tik tai mane ir sulaikė.
JUNONA. Gyvuly, ar tu girdi, ką sakau?.. Ar tu gali rūkyti balkone?..
FAUSTAS. Atleisk man, atleisk, žinoma, galiu.

Išeina į balkoną, šneka pro atviras duris

FAUSTAS. Klausyk... Tyrimai geri?..
JUNONA. Ką aš žinau... šiandien tik pridaviau.
FAUSTAS. Kada bus aišku?
JUNONA. Kitą savaitę.
FAUSTAS. Klausyk... Ko tu verki, ką? Ko tu verki?..
JUNONA. Nežinau...
FAUSTAS. Ko tu nežinai? Tai išsipildė, ko tu nežinai? Aš būsiu idealus, pamatysi. Aš juk pasikeičiau, juk taip?

JUNONA. Nežinau, ar man tai svarbu...
FAUSTAS. Pamatysi, šį kartą viskas bus gerai.
JUNONA. Nebežinau, ar aš to dar noriu...
FAUSTAS. Kitą savaitę, sakai? Tai ko mes čia sėdim? Važiuojam į sodybą. Važiuojam, ką? Duok man tris valandas, numiegu, ir braukiam. Girdi?

Pauzė

FAUSTAS. Miegi?

Junona padeda žurnalą, atsigula ir užsitraukia ant galvos antklodę

FAUSTAS. Aš tuoj.

Jis baigia rūkyti, palieka balkono duris atviras, išsiplauna vonioje dantis, grįžta, nusirengia ir palenda po jos antklode. Iš nugaros apkabina gulinčią ant šono, glamonėja, bučiuoja kaklą. Junona guli sustingusi. Pagaliau neapsikentus trūkteli petį

FAUSTAS *(pasitraukdamas)*. Gerai, gerai. Viskas.

Pauzė. Netrukus Faustas vėl ima ją atsargiai glostyti

JUNONA. Viešpatie, duok man miegoti!

Jis nekreipia dėmesio

JUNONA *(pašokusi šveičia į jį žurnalą)*. Gyvuly tu, kiek dar mane kankinsi!

Pašoka ir išlekia pro balkono duris. Ten susigū-

žusi tupi Liubka, – Junona suspiegia. Faustas kyšteli galvą pasižiūrėti, kas nutiko

FAUSTAS *(Liubkai)*. Ei, ką čia veiki?
JUNONA. Kas čia per valkata? Tu ją pažįsti?
FAUSTAS. Sekė mane iki tiltelio. *(Liubkai)* Kaip sužinojai, kad čia gyvenu?

Ta tyli ir bukai spokso

JUNONA. Ko jai reikia?
FAUSTAS *(Liubkai)*. Ko tau reikia?

Liubka tyli

FAUSTAS. Valgyt nori?

Liubka purto galvą

FAUSTAS. Tai ko tada? Pinigų? Gavai dešimt litų, ką, negana?
JUNONA. Davei jai dešimt litų?!.
FAUSTAS. Liubka, ką čia veiksi?
JUNONA. Tegu nešdinasi sau.
FAUSTAS. Ruošiesi pas mus miegoti?
JUNONA. Aš neužmigsiu, kol ji čia.
FAUSTAS *(Junonai)*. Eik lovon.
JUNONA. Niekur aš neisiu.
FAUSTAS. Tu basa. Eik, įsispirk į šlepetes.
JUNONA. Ne.

Faustas čiumpa ją už rankos, ištempia iš balkono ir nustumia ant lovos. Išneša į balkoną miegmaišį ir kloja Liubkai

FAUSTAS. Gulkis, tu drebi. Arbatos gersi?

Liubka purto galvą. Ji dreba. Balkone vėl pasirodo Junona, ji sagstosi chalatą ir priešiškai stebi, kaip Faustas padeda Liubkai įlįsti į miegmaišį

JUNONA. Tu ką, ji gi šašuota, nežinia kuo serga. Aš išmesiu tą miegmaišį!..
FAUSTAS. Padovanojau jį Liubkai.
JUNONA. Tu psichas. Gali nešdintis kartu su ja. Man nuo tavęs bloga.
FAUSTAS *(Liubkai, švelniau, gniaužđamas jos ranką).* Gulkis. Atnešiu ką nors po galva.
LIUBKA *(tyliai, neaiškiai).* Nea.
FAUSTAS. Kas – nea?
LIUBKA. Neišeik.
FAUSTAS. Tau nieko nereikia po galva?
LIUBKA. Nea.

Liubka nepaleidžia jo rankos, žiūri į akis kaip šuo. Faustui sunku atlaikyti jos žvilgsnį. Ji spaudžia jo delną su tokia jėga, kad tas net pamėlsta. Staiga atleidžia ir užbaubia

JUNONA. Kas jai?..
FAUSTAS. Eik miegot. Aš tuoj.

Junona dingsta kambaryje. Liubka nesiliauja baubusi, jos skruostais ritasi ašaros. Faustas glosto jos kaktą ir sulipusius, retučius plaukus, pro kuriuos šviečia šašai

FAUSTAS *(šnibžda).* Liubka karalaitė. Liubka turi dešimt litų ir miegmaišį. Liubka laimingiausia pasaulyje. Liubka miega. Liubka miega. Liubka sapnuoja riestainį.

TREČIA SCENA

Po keleto dienų. Šeštadienio vakaras, svetainė Viktoro namuose. Jis ir jo sesuo Elzė sėdi priešais televizorių. Viktoras gurkšnoja alų, jis akivaizdžiai įkaušęs. Elzė vilki klubiniais drabužiais, ryškiai išsidažius. Spirga, neramiai dirsčioja į laikrodį. Pagaliau tyliai atsistoja ir jau spruks

VIKTORAS. Kur?..
ELZĖ. Tai aš jau eisiu.
VIKTORAS. Kur, klausiu?
ELZĖ. Juk sakiau. Pas draugę, pamokų ruošti.
VIKTORAS. Devintą valandą? Papasakok bobutei, o man gali neskiesti.
ELZĖ. Aha, pirmadienį atsiskaitymas.
VIKTORAS. Koks dar atsiskaitymas, iš ko?
ELZĖ. Iš algebros, ar tu kurčias? Tris kartus sakiau.
VIKTORAS. Iš algebros... Ateik čia. Prieik, prieik.

Elzė lėtai prieina, stengiasi atsistoti ne per arti. Viktoras ironiškai ją nužvelgia

VIKTORAS. O dabar eik ir pasižiūrėk į veidrodį.

Elzė stovi

VIKTORAS. Apkurtai? Eik, pažiūrėk į save.
ELZĖ *(tyliai)* Kas yra?..
VIKTORAS. Atrodai kaip prostitutė. Ir neskiesk, kad šitaip prisidažei prieš draugę.
ELZĖ *(tyliai, proverksmiu)*. Išbėrė mane. Kur aš su tokiu veidu?
VIKTORAS. Koks draugės vardas?

ELZĖ. Kotryna.
VIKTORAS. Nuo kada jūs vienoj klasėj?
ELZĖ. Ne, bet tu duodi!..
VIKTORAS. Toli?
ELZĖ. Kas?..
VIKTORAS. Kotryna, toli gyvena?
ELZĖ. Ne. Penkiolika minučių pėstute.
VIKTORAS. Nuvešiu. *(Kyla)*

Elzė pašoka kaip įgelta ir puola iš kambario

VIKTORAS *(piktdžiugiškai)*. Kur mauni? Tai gal jau nebevažiuosi? Taip ir maniau.

Pauzė. Girdėti, kaip vonioje teka vanduo. Elzė išeina nusiplovusi veidą, apsiverkusi. Viktoras laukia prie vonios durų, bando sugriebti ją už smakro, ji išsisuka

ELZĖ *(su siaubu ir pasibjaurėjimu)*. Neliesk manęs!..
VIKTORAS. Ką – neliesk? Ko šokinėji? Aš užauginau tave, užpakalį tau plaudavau, o dabar jau prisiliesti negaliu?
ELZĖ *(maldaujamai)*. Leisk, einu į savo kambarį.
VIKTORAS. Ką veiksi?
ELZĖ. Miegosiu.
VIKTORAS *(ironiškai)*. O pamokas kas ruoš?
ELZĖ. Tu mane nervini.
VIKTORAS. Isterikė.
ELZĖ. Leisk, aš noriu miego...
VIKTORAS. Tikra motinos kopija. Kur taip išmokai meluoti? Turbūt persidavė su krauju, ką?
ELZĖ *(verkia)*. Prašau, palik mane ramybėje. Ką aš tau padariau?.. Viskas, niekur neinu. Nusiramink.

VIKTORAS. Kodėl mes nepabūnam kaip žmonės? Pasėdėk namie, pažiūrėk su manim teliką. Aš juk tavo brolis, ką? Kodėl mums taip sunku išbūti viename kambaryje ilgiau kaip pusvalandį?

Elzė verkia

ELZĖ. Gerai, gerai, aš pažiūrėsiu su tavimi tą televizorių!

Eina į kambarį ir sėda ant sofos. Viktoras sustoja tarpdury ir ją stebi

VIKTORAS. Šitaip juk niekas nedaro! Tu nenori žiūrėti teliko. Tu niršti.
ELZĖ. Ko tau iš manęs reikia?

Pauzė. Viktoras įpila alaus į bokalą, tiesia Elzei

VIKTORAS. Gersi?
ELZĖ. Ačiū, ne.

Viktoras sėda į fotelį, geria alų, perjunginėja kanalus

VIKTORAS. Žiūrėsi šitą filmą?

Elzė neatsako, ji visą laiką, stengdamasi neišsiduoti, tyliai verkia

VIKTORAS. Ė, ko tu bliauni?.. Kas tau darosi, ožka?
ELZĖ *(bando sutramdyti verksmą, tyliai).* Nieko.

Pauzė. Viktoras perjunginėja kanalus

VIKTORAS. Kai bernai prasideda, visas protas papilvėn nuteka. Pasidraskyk, pasidraskyk. Greičiau suaugsi. *(Įsipila dar alaus, pastebimai girtėja)*

ELZĖ *(nedrąsiai)*. Gal jau užteks?..
VIKTORAS. Aš irgi verkiau. Kai Brežnevas mirė. Ne dėl jo, aišku, o dėl to, kad nebepamatysiu tavęs su baba. Žinai, ką mums sakydavo mokykloj? Kad mirus Leonidui prasidės trečias pasaulinis. Įsivaizduok, sėdi per algebros kontrolinį, o virš mokyklos sukaukia lėktuvas. O jo viduriuose – bomba. Žinai, kaip įsivaizduodavau bombą? Kaip didelę juodą kriaušę. Kodėl kaip kriaušę?.. Juokinga, ar ne? Kasryt išeidamas į mokyklą sustodavau koridoriuje ir žiūrėdavau, kaip jūs su baba geriate arbatą su sausainiais. Mintyse aš su jumis atsisveikindavau visam laikui. Aš buvau totaliai pasiruošęs juodajai kriaušei. Baba vis klausdavo: „Viktoriuk, ko krapštaisi? Žiūrėk, jau Pranckevičius į pamokas lekia". Niekaip nesuprasdavau, kaip ji gali nebijoti. Kiekvienas mažis kieme žinojo, kad, artėjant bombai, reikia kristi ant žemės ir užsispausti ausis. Mes repetuodavome karo pradžią, rengdavom rūsiuose slaptavietes, mokėmės užtaisyti žaislinį automatą. Žiūrėdavau į didelį Leonido portretą su gedulo kaspinu ir nekenčiau, nekenčiau jo, išdaviko! Sugalvok mirti, kai tau vos dvylika, ir taip norisi gyventi! *(Vėl įsipila alaus)*
ELZĖ. Duok ir man...
VIKTORAS. Apsieisi. *(Geria)* Turi bachūrą?..
ELZĖ. Ką?..
VIKTORAS. Turi bachūrą?
ELZĖ. Neturiu aš jokio...
VIKTORAS. Tai gal tu nenormali? Visos tavo amžiaus panelės turi bachūrus. Tai su kuo tu vaikštai?
ELZĖ *(niūriai)*. Su Kotryna.
VIKTORAS. Tu nenormali. Nori pasakyti, kad niekas tavęs nekabina?

ELZĖ *(tyliai)*. Ne.
VIKTORAS. Kas – ne?
ELZĖ. Nekabina.
VIKTORAS. Kitas kabina, o tavęs – nekabina?

Pauzė

VIKTORAS. Šlykšti melagė.

Pauzė. Viktoras geria

VIKTORAS. Tave matė.
ELZĖ. Kas?..
VIKTORAS. Aš visus pažįstu. Matė tave su aukštu, šviesiu, nosyje auskaras. Bet tu ir pasirenki! Kodėl man meluoji, ką? Kas aš tau – priešas? Manai, kad nesužinosiu? Tai ėjai užvakar per prospektą, apsikabinusi su aukštu šviesiu?
ELZĖ *(tyliai)*. Ėjau.

Pauzė. Viktoras geria

VIKTORAS. Jis tavo bachūras?..

Elzė verkia

VIKTORAS. Ko bliauni? Kas yra?.. Ar aš puolu ant tavęs?
ELZĖ. Ne...
VIKTORAS. Aš gi normaliai klausiu, kaip brolis sesers – jis tavo bachūras, ar ne?
ELZĖ. Būk geras, leisk man eiti į kambarį, aš labai pavargau, labai pavargau... Aš rytoj tau viską pasakysiu, gerai? Rytoj pasikalbėsim, gerai? Man reikia pamiegoti... Būk geras, man reikia pamiegoti...

Ji taip įsiverkia, kad Viktorui pasidaro nejauku

VIKTORAS. Gerai jau, gerai... Aš gi tik pasikalbėti norėjau... Mes niekada normaliai nepasikalbam...
ELZĖ *(surenka tuščius alaus butelius)*. Duok, nunešiu...
VIKTORAS. Ei... *(Bando ją paliesti, ji skubiai nueina)*

Viktoras lieka vienas. Geria, junginėja kanalus, dūsauja. Randa humoro serialą, žiūri, kvatoja

VIKTORAS. Ei, ateik! Geras filmas!

Pauzė

VIKTORAS. Miegi?.. Sese, pamatysi, ko nemačius!

Pauzė. Viktoras pakyla ir eina į sesers kambarį. Jis tuščias. Apeina visą butą. Grįžta sesers kambarin, išlenda pro atvirą langą, apsidairo. Isteriškai kikena

VIKTORAS. Pro langą išlipo, ožka?... Nieko. Taip... *(Žvilgteri spinton, atidaro tualetinį staliuką)* Visi daiktai vietoje... Nieko nepaimta... Oi, ožkele, prisišokinėsi! Jaučiu, reikės su tavimi rimtai pakalbėti...

Be tikslo vaikšto po butą, niršta. Galų gale vėl sėda priešais televizorių ir atsikemša naują alaus butelį

Po dviejų savaičių. Troleibuso stotelė, temsta. Ant suolo sėdi įkaušęs Viktoras civiliais drabužiais. Lėtai prieina Junona, ji vilki lengvą juodą lietpaltį. Išvydusi Viktorą stabteli, nedrįsta prisėsti šalia, nors vos nustovi. Virpančiom rankom išsitraukia cigarečių pakelį, šis iškrenta ant žemės. Skausmingai susiraukia ir lenkiasi jo paimti. Viktoras ją stebi

VIKTORAS. Paskutinis jau nuvažiavo?..
JUNONA. Ką?..
VIKTORAS. Ar nuvažiavo paskutinis?
JUNONA. Iš kur aš žinau? Jūs gi čia sėdit.
VIKTORAS. Dešimt minučių, bet tylu. Nors pagal grafiką dar turėtų. *(Mato laikrodį ant jos riešo)* Kiek valandų?
JUNONA. Nežinau. Nematau.

Junona lėtai prieina, laiko neuždegtą cigaretę

JUNONA. Pasitraukit.

Viktoras pasitraukia, nors vietos ant suolo ir taip užtenka

JUNONA. Toliau, toliau.

Jis pasislenka ant paties galiuko. Smalsiai stebi sėdinčią Junoną. Staiga griebia jai už riešo ir pasižiūri į laikrodį. Ji sucypia išsigandus

VIKTORAS. Ne taip jau vėlu, ir viskas matosi.

Junona dreba

VIKTORAS *(švelniai)*. Ką, gaila valandų?
JUNONA. Debilas.
VIKTORAS Atleiskit, aš gi juokauju. Nenorėjau išgąsdinti.
JUNONA. Patylėkit, gerai? Pasėdėkime tyliai.

Ilgai sėdi tylėdami, Junona nusiramina. Tarp pirštų vos virpa neuždegta cigaretė

VIKTORAS. Tai rūkysite ar ne?
JUNONA. Ne.
VIKTORAS. Pridegti?

Žiūrėdama prieš save Junona linkteli. Viktoras išsitraukia žiebtuvėlį, ji pakelia prie lūpų cigaretę, jų žvilgsniai susitinka. Staiga jiedu puola desperatiškai bučiuotis, visa burna, beveik kandžiojasi. Žiebtuvėlis barkšteli ant grindinio, cigaretė sulūžta. Junona ima kūkčioti, Viktoras suima jos galvą

VIKTORAS. Na, kas, kas, kas?.. Mažute, aš tave mylėsiu...
JUNONA. Debilas. Paleisk!

Viktoras ją paleidžia ir vėl pasitraukia ant suolo krašto

JUNONA *(šniurkščiodama)*. Cigaretę sulaužei... Kur, po velnių, visi troleibusai?..

Pauzė

VIKTORAS. Mano sesuo dingo.
JUNONA. Kaip tai dingo?
VIKTORAS. Išėjo... pro langą. Dvi savaites nei girdžiu, nei matau.

JUNONA. Valkiojasi su draugais.
VIKTORAS. Jie nieko nežino. Net vaikinas...
JUNONA. Meluoja?..
VIKTORAS. Nepanašu. Aš gi mentas, žinau, kaip tai atrodo.

Junona atidžiai jį nužvelgia

JUNONA. Na, būna, žmonės dingsta...
VIKTORAS. Nebūna. Žmogus juk ne adata, dokumentus turi, veidą, galų gale... Negali jis taip imti ir išgaruoti.
JUNONA. Tai nors ieškojot?
VIKTORAS. Tai ne! Sakau, aš gi policijoj dirbu.

Pauzė

VIKTORAS. Aš ją užauginau, pasakas prieš miegą skaitydavau... Jos odelė kvepėjo... religinėm prekėm...
JUNONA. Atleiskit, kuo?..
VIKTORAS. Atleiskit, aš katalikas...
JUNONA. Nesistebiu.

Tylėdami žiūri vienas į kitą

VIKTORAS. Kodėl jūs visą laiką tylit? Papasakokite apie save.

Pauzė

JUNONA *(sausai)*. O ką, aš? Važinėjuosi troleibusais ir nežinau, ką toliau daryti...

Pauzė

JUNONA *(staiga tyliai nusijuokia)*. O su policininku buvo tokia... juokinga istorija. Seniai. Prieš septynerius metus.
VIKTORAS. Romaną turėjot?

JUNONA Ne... Taip. Turėjau, bet ne su policininku. Du mėnesius vaikščiojom vienas pas kitą į svečius ir enciklopedijas skaitėm. Jokios fiziologijos, vien enciklopedijos... Medicinos taip ir neįpusėjom.
VIKTORAS. Kas atsitiko?
JUNONA. Pasimylėjom.
VIKTORAS. Ir viskas baigėsi?
JUNONA. Ne. Viskas prasidėjo. Bet tai buvo, dar, berods, prieš medicinos enciklopediją. Paryčiais važiavau namo, niekada ten nelikdavau miegot. Stabdo policininkas. „Papūskite", – pučiu. – „Narkotikus vartojate?" – „Ne", – „Vaistus?" – „Ne". – „Kodėl važiuojate dvidešimt kilometrų per valandą greičiu?" – „Nežinau. Atleiskit, važiuosiu greičiau". *(Juokiasi)* Ką galėjau jam atsakyti? Kad įsimylėjau, ir viskas sulėtėjo?.. Kad noriu nutolti nuo jo, bet delsiu, delsiu?..
VIKTORAS. Aš jūsų noriu.

Junona juokiasi

VIKTORAS. Važiuokime pas mane.
JUNONA. Paleiskit, viskas ne taip...
VIKTORAS. Man... man jūsų reikia.
JUNONA *(pakyla)*. Aš einu. Jis neatvažiuos.
VIKTORAS. Atvažiuos.
JUNONA. Neatvažiuos.

Ji pakyla ir nueina

VIKTORAS. Galiu jus palydėti?
JUNONA. Ne.
VIKTORAS. Turite vyrą?
JUNONA *(stabteli, tyliau)*. Ne. *(Vėl eina)*

VIKTORAS. Gyvenate viena?
JUNONA. Ne.
VIKTORAS. O kaip tas, su kuriuo skaitėte enciklopedijas?
JUNONA. Ne, ne...

Ji nueina, jis lieka sėdėti stotelėje

PENKTA SCENA

Tas pats vakaras. Faustas išeina į balkoną, užsirūko, persisveria per turėklus. Po balkonu įsikūrusi Liubka – dėžė, joje miegmaišis, skudurai aplinkui, maišelyje nuorūkų krūva. Nuo gatvės jos „namus" užstoja alyvų krūmas

FAUSTAS. Liubka!.. *(Palaukia)* Liubka!..
LIUBKA. Nu.
FAUSTAS. Tu čia?
LIUBKA. Nu.
FAUSTAS. Išlįsk, ką turiu.

Ji kyšteli galvą, pažiūri viršun ir godžiai griebia jo cigaretę. Faustas juokiasi. Liubka slepiasi po balkonu, rūko

FAUSTAS. Tai apsigyvenai pas mus, ką?
LIUBKA. Niekam nesakyk.
FAUSTAS. Aš tai ne. Bet žmonės čia akyli ir pikti. Saugokis bobelių.
LIUBKA. Žinau.
FAUSTAS. Valgyt nori?
LIUBKA. Nu.

Atneša puodą su mėsos troškiniu, nuleidžia į ištiestas rankas

FAUSTAS. Atsargiai, pašildžiau.

Liubka su visu puodu slepiasi po balkonu, valgo

FAUSTAS. Kur tavo tėvai?

Pauzė

FAUSTAS. Girdi?
LIUBKA *(pilna burna)*. Nežinau.
FAUSTAS. Bent pažįsti?
LIUBKA. Nea.
FAUSTAS. Visada taip gyvenai?
LIUBKA. Nu.
FAUSTAS. Ir kaip? Patinka?
LIUBKA. Patinka.

Valgo. Pauzė

LIUBKA. Buvo senelis, bet nebėra.
FAUSTAS. Kaip tai?
LIUBKA. Sušalo.
FAUSTAS. Seniai?
LIUBKA. Nea.
FAUSTAS. Praeitą žiemą?
LIUBKA. Nu. Jis mane gynė. Dabar aš viena.
FAUSTAS. Mylėjai senelį?
LIUBKA. Nu, ką aš žinau... Jis man parodė, kaip žaisti su ciza. Į liežuvį – juokinga... Butelių tuščių duodavo. Kai man skaudėdavo ir bėgdavo kraujas, jis mane prausdavo. Neleisdavo jiems prie manęs lįsti.

FAUSTAS. Kas tie jie?
LIUBKA. Nu, kiti.
FAUSTAS. Kodėl tau tekėdavo kraujas?
LIUBKA. Nežinau. Jie sakė, kad tai vaikai. Jie neišbūdavo pas mane pilve. Ištekėdavo. Jie sakė, kad taip dar geriau.
FAUSTAS. Liubka, kas tie jie?
LIUBKA. Kiti. Kur lįsdavo prie manęs, kai senelio nebūdavo.
FAUSTAS. Ir nė vienas tavo vaikas neišvydo pasaulio?
LIUBKA. Buvo... du. Vienas nekrutėjo išlindęs. Užkasėm parke. Kitą atidaviau seneliui, kažkur išsinešė. Paskui grįžo be jo.
FAUSTAS. Liubka, ką tu myli?
LIUBKA *(kvailai krizena, lyg išgirdusi kažką nepadoraus. Paskui pamąsto)*. Tave.
FAUSTAS. Kodėl?
LIUBKA. Tu davei man dešimt litų ir miegmaišį.
FAUSTAS. O jeigu atimsiu ir išmesiu tave iš čia, mylėsi?

Liubka pagalvoja ir gūžteli pečiais. Trinkteli durys

FAUSTAS *(tyliau)*. Pavalgei?.. Atiduok puodą.

Liubka atiduoda puodą, Faustas įeina į kambarį ir susiduria su Junona. Ji nežiūri jam į akis, nusimeta lietpaltį, nusispiria batus, atsargiai gulasi į lovą ir atsuka nugarą

FAUSTAS. Kodėl nusisukai?
JUNONA *(silpnai)*. Užuolaidos neužtrauktos, žibintas... šviečia.

Faustas užtraukia užuolaidas

FAUSTAS. Troškinio liko. Valgysi?
JUNONA *(neatsigręždama)*. Valgyk. Nenoriu.

Faustas apeina lovą iš kitos pusės, kad matytų jos veidą. Ji užsimerkia

FAUSTAS. Atsimerk.

Pauzė

FAUSTAS. Atsimerk ir pažiūrėk man į akis.
JUNONA. Palik mane ramybėj. Patylėkim.
FAUSTAS. Šiandien skambinau tau į darbą. Kur buvai?
JUNONA. Važinėjau pas užsakovus. Buvo sunki diena.
FAUSTAS. Pakartok atsimerkus.
JUNONA. Aš miegu.

Pauzė. Faustas vaikštinėja po kambarį

JUNONA. Gerai. Prisėsk.

Jis atsisėda ant lovos, dabar abu atgrežę vienas kitam nugaras

FAUSTAS. Ką pasidarei?..

Pauzė

JUNONA. Taip, pasidariau.

Pauzė

FAUSTAS. Tu rimtai?..
JUNONA. Taip.

Pauzė. Staiga Faustas pašoka, atsuka Junoną į save. Smogia jai į veidą. Paleidžia. Pribėga prie sienos ir atsiremia į ją kakta. Junona sustingusi sėdi lovoje

FAUSTAS. Kodėl taip padarei?..

Ji tyli

FAUSTAS *(rėkia)*. Kodėl taip padarei, kekše?! Aš tave užmušiu!..

Vėl prišoka, talžo ją per veidą, tampo už plaukų, smaugia – Junona nesipriešina. Atsitokėjęs paleidžia

JUNONA *(tyliai)*. O dabar užmušk. Užmušk.

Faustas nusisuka, susiima už galvos, linguoja, verkia

FAUSTAS. Aš tavęs nekenčiu... Nekenčiu... Tu mašina, ne moteris. Automatas suknistas. Tu ką tik mane nužudei. Tu mane nužudei. Už ką?.. Už ką?!
JUNONA *(abejingai)*. Už tą patį.

Jis iškelia ranką, lyg ketintų vėl smogti

JUNONA *(tyliai, monotoniškai)*. Taip, ir už tai. Tu niekada nepasikeisi. Aš geriau žinau. Įgriso. Toks jausmas, kad esu tik aš ir žinojimas, o tu beviltiškai velkiesi iš paskos. Toks apgailėtinas nuojautų pildytojas. Negaliu jo turėti su tavimi. Aš mirtinai pavargus. Neturiu jėgų net išeiti.
FAUSTAS. Bet mes jo norėjom! Šitiek laukėm! Po visų nelaimingų bandymų, kai jie sakė, kad nieko apskritai nebus! Kodėl nusprendei už mus abu?.. Ar supranti, kad gal tai paskutinė proga?..

JUNONA *(abejingai)*. Suprantu.
FAUSTAS. Tu... tu monstras. Viešpatie, kaip aš tavęs nekenčiu!

Išbėga. Junona bando atsistoti, svyruoja, krenta ant lovos

JUNONA. Faustai!.. Faustai!..
FAUSTAS *(iš virtuvės)*. Eik po velnių!
JUNONA. Padėk man nusigauti iki vonios.
FAUSTAS *(pasirodo kambario duryse)*. Kokio velnio?
JUNONAS. Aš stipriai kraujuoju, paketas permirkęs. Turiu nusiprausti ir pasikeisti naują.

Pauzė. Drebėdamas iš pykčio Faustas prisidega cigaretę

FAUSTAS. Dvėsk. Pasprink savo krauju, kale.

Išeina, spragteli užraktas. Junona lieka gulėti lovoje. Po balkonu užbaubia Liubka

ŠEŠTA SCENA

Liepos pradžia. Būrimo salonas „Pas Sofiją". Už apvalaus stalo sėdi išvaizdi pagyvenusi blondinė. Kitapus – sutrikęs Viktoras. Sofija su atlaidžiai mandagia šypsena žiūri į Viktorą, giedrame jos dėmesyje juntame krislą ironijos

VIKTORAS *(nejaukiai)*. Tikėjote, kad bus trečias pasaulinis?..
SOFIJA *(maloniai kaip televizijos diktorė)*. Mano vardas So-

fija. Šį saloną turiu penkerius metus, o kortomis buriu jau dvidešimt. Iš kavos tirščių ir delno pradėjau ne taip seniai – prieš trejus.

VIKTORAS. Viktoras...

SOFIJA. Viktorai, norėčiau, kad atsipalaiduotumėte ir pasijustumėte saugus. Jauskitės kaip namie. Proto ribose, suprantama.

Viktoras sutrikęs kikena. Sofija paima kortų kaladę ir, įsmeigusi į jį skvarbų žvilgsnį, maišo

SOFIJA. Netikėjau ir netikiu.

VIKTORAS. Atleiskit?..

SOFIJA *(nenuleidžia nuo jo akių)*. Trečiu pasauliniu.

Tylomis tyrinėja Viktorą, šis nejaukiai muistosi

SOFIJA. Aš jums papasakojau, kuo užsiimu. Na o jūs?

VIKTORAS. Ne ne, nieko nepasakosiu. Žinau, kaip jūs dirbat.

SOFIJA. Man nerūpi informacija, ją pasakys kortos. Tai tam, kad greičiau atsipalaiduotumėt.

VIKTORAS. Aš atsipalaidavęs.

Sofija jį tyrinėja

SOFIJA. Duokit ranką. Kodėl tokia įsitempus?.. Kieta kaip akmuo, pirštukai neišsitiesia?.. Taip nieko nebus, turite atsipalaiduoti. Kortos mėgsta lengvą ranką.

VIKTORAS. Gal ir tikrai nieko nebus?.. Jaučiu, nepavyks atsipalaiduoti. *(Stojasi)*

SOFIJA. Jūs su konkrečiu klausimu ar iš bendros situacijos... gyvenime?

VIKTORAS *(pagalvoja)*. Iš bendros... *(Atsisėda)* Su klausimu. Aš... dėl vieno žmogaus.
SOFIJA. Dėl moters?..
VIKTORAS. Taip...
SOFIJA. Skiriatės ar ką tik susitikot?
VIKTORAS. Kaip?.. A... Ne ne... Ji tiesiog dingo. Prieš dvi savaites. Apsipykom, išlipo pro langą... Iš pradžių maniau – kvailioja, grįš. Paskui pakėlėm ant kojų draugus, jos vaikiną...
SOFIJA. Čirvas ar pikis?
VIKTORAS. Kas?..
SOFIJA. Meilužis.
VIKTORAS. Manote, jie buvo iki to priėję?..
SOFIJA. Tai, vadinasi, skiriatės.
VIKTORAS. Ne ne! Jai gi tik septyniolika...
SOFIJA. Oho...
VIKTORAS. Liaukitės, ji mano sesuo! Užauginau ją, nes motinai kitkas rūpėjo.
SOFIJA *(keičia toną)*. Vadinasi, dingo mergaitė. Paauglė.
VIKTORAS. Neišleidau į pasimatymą. Melavo ji man. Jaučiau. Pastaruoju metu visą laiką meluodavo, laikė mane bukapročiu. *(Susijaudina)*
SOFIJA. Šviesi, tamsi, šatenė?
VIKTORAS. Šviesi, žaliaakė.
SOFIJA. Natūraliai šviesi, ar dažė?
VIKTORAS. Natū... Turbūt. Vaikystėje jos plaukučiai švietė kaip angelo... trimitas.
SOFIJA. Plaukai kaip angelo trimitas?.. Originalu... Kaire ranka, du kartus, į save. Regėkite ją prieš akis.

Viktoras užsimerkia ir perkelia, kaip liepta. Kol Sofija dėlioja kortas, sėdi užsimerkęs

VIKTORAS *(tyliai)*. Jaučiu, kad jos čia nėra.
SOFIJA *(žiūri į kortas)*. Tuoj viską sužinoooosim... Keistas tas jūsų ryšys... Sesuo ji jums, sakot? Jūs į ją atsisukęs, seniai ir, matyt, ilgam, aplinkui – jokių moterų. O ji, mergaitė, žiūri visai į kitą pusę... Ir net, sakyčiau, ne į kitą, ir net, sakyčiau, ne į žmogų, ir netgi... ne į žemę...
VIKTORAS. Taip ir maniau.
SOFIJA. Na, mirties korta gana toli, saugiai paslėpta už čirvų, bet nežinomybė tvyro... Sakėte, ji turi draugą?
VIKORAS. Taip.
SOFIJA. Bet draugo prie jos dabar nėra. Ir nieko apskritai nėra. Kaip keista... Žiūrėkit, kortos nuo jos traukiasi... Dovanokit už klausimą, Viktorai – jūs niekad nežiūrėjote į ją... kaip į moterį?..

Kortas staiga kaip vėju nupučia nuo stalo, ant jo lieka tik būgnų dama. Viktoras pašoka ir surinka

KORTA *(švelniu mergaitės balsu)*. Paimk mane... Paimk mane...
SOFIJA *(ramiai)*. Nesigąsdinkit. Jūsų stiprūs laukai, štai kortos ir išsilakstė. Kartais taip nutinka. Tiesa, retai.
VIKTORAS. Ji šneka!..
SOFIJA *(atseit nustebusi)*. Nejaugi?.. Klausykit, Viktorai, klausykit. Ji šneka jums.
KORTA. Paimk mane... Paimk mane...
VIKTORAS. Ne!
SOFIJA. Kodėl ne?
VIKTORAS. Aš negaliu! Kaip drįsot taip pagalvoti!

Pribėga prie durų

SOFIJA *(sausai)*. Penkiasdešimt litų. Jūs skolingas man penkiasdešimt litų, Vik-to-rai.

Jis atsigręžia lyg karščiuodamas, sugraibo vidinėje striukės kišenėje piniginę, ištraukia šimtinę ir paleidžia ant stalo, bijodamas žengti artyn. Iki stalo per toli, tad šimtinė nuplasnoja ant žemės

SOFIJA *(įsižeidus)*. Ką tai reiškia?
VIKTORAS. Smulkiau neturėsiu.
SOFIJA. Nagi pakelkite pinigus ir padėkite ant stalo.
VIKTORAS. Ne.
SOFIJA *(griežtai)*. Kam pasakiau!

Viktoras pakelia šimtinę ir atsargiai žengia prie stalo

KORTA. Paimk mane... Paimk mane...

Jis sustoja, isteriškai juokiasi

VIKTORAS. Jūs... ką?.. Susitarusios?..
SOFIJA. Padėkite pinigus ant stalo ir keliaukite sau. Pienburnis. Nori priversti mat seną moterį lankstytis. Uždirbau šituos pinigus, negi dar turėsiu juos kelti nuo žemės?
VIKTORAS. Atleiskit...

Pasilenkia ir tiesia jai šimtinę, kad tik nereikėtų prieiti prie stalo. Sofija nepasiekia

SOFIJA. Nekvailiokit.

Žengia žingsnį į priekį

KORTA. Paimk mane... Paimk mane...

Viktoras kikena, lyg kutenamas

SOFIJA. Kas jums darosi?..
VIKTORAS *(pašnibždom)*. Ji prašo... kad ją paimčiau... Suprantate?..
SOFIJA. Kas?..
VIKTORAS. Korta... Būgnų dama...
SOFIJA. Grąžos neturėsiu.
VIKTORAS. Ir nereikia... Ačiū.

Apsigręžia, eina prie durų. Staiga vėl prišoka prie stalo, čiumpa kortą ir suplėšo į skutelius. Isteriškai kvatoja

VIKTORAS. Na štai ir užtilai! Na štai ir užtilai, paleistuve!
SOFIJA. Mielasis, jūs skolingas man kortų kaladę.
VIKTORAS. Dar išsižiosi – pasmaugsiu. Supratai? Viso gero.

Sofija neatsako. Viktoras skubiai išeina

SEPTINTA SCENA

Birželio pabaiga. Sofijos butas. Naktis. Sofija susimąsčiusi šukuoja palaidus plaukus, jos veidas be makiažo – blankus ir savas. Nuaidi durų skambutis. Sofija pažiūri pro akutę ir atidaro. Tai Junona, ji vilki tą patį lietpaltį, prie krūtinės spaudžia maišelį

JUNONA *(pavargusi)*. Labas, Sofija.
SOFIJA *(neslepia nuostabos)*. Sveika.

JUNONA. Galiu pas tave nusiprausti?
SOFIJA. Prašom... Kas atsitiko?..

Junona nieko nesakydama įeina ir užsidaro vonioje. Sofija stovi prie vonios durų, viduje šniokščia vanduo, čeža maišelis

SOFIJA. Faustas žino, kad tu čia?..
JUNONA. Ne.

Junona išeina iš vonios, nežiūri į Sofiją

JUNONA. Kur tėvas? *(Iš Sofijos žvilgsnio supranta, kur)* Vasarą?.. Kodėl jį atidavei vasarą?
SOFIJA. Nebesusitvarkau. Aplankytum, sužinotum daugiau.
JUNONA. Nenoriu.

Ji lėtai apeina namus, apžiūrinėja daiktus, jaučiasi kaip namie. Sofija stebi ją iš tarpdurio. Junona atidaro spintos stalčių

JUNONA. Kur mamytės laiškai?
SOFIJA. Junona, kas atsitiko?..
JUNONA. Nebelaikai jų stalčiuje?
SOFIJA. Pasiliksi?..
JUNONA. Išmetei juos?..
SOFIJA. Ne. Juk susitarėm.

Junona sustoja prie įrėmintos nuotraukos – joje su šeima iškylauja jaunas vyriškis

JUNONA. Augustas vedė?..
SOFIJA. Prieš metus.
JUNONA. Nežinojau.

SOFIJA. Kur tu žinosi, nei užeini, nei paskambini...

Pauzė

JUNONA. O Justas?..
SOFIJA. Dar negrįžo. Gavo ten darbą.

Pauzė

SOFIJA. O tu?.. Su Faustu?

Pauzė

JUNONA. Nežinau.

Pauzė Junona atsigręžia į Sofiją, sutinka jos susirūpinusį žvilgsnį. Jos apsikabina

JUNONA. Pasiliksiu pas tave, gerai?..
SOFIJA. Gerai, gerai.

Pauzė

JUNONA. Noriu miegoti prie tavęs.

Sofija atneša sulankstomą lovelę, išskleidžia, kloja. Junona sėdi ant jos lovos krašto, žvilgsnis tuščias ir mirtinai pavargęs

JUNONA. Kaip aš pykau ant mamos, kad leidžia jam vaikščioti pas tave. Dabar žinau – ji viską darė teisingai.

Sofija padeda jai nusirengti, paduoda naktinius marškinius

JUNONA. Man skauda. Duok vaistų.

Sofija atneša tabletę ir vandens stiklinę. Junona geria. Sofija atneša laiškus

JUNONA. Nereikia. Išnešk.

Sofija juos išneša

JUNONA. Kodėl juos laikai kitur?
SOFIJA. Tėvas rado. Teko ieškoti saugesnės slėptuvės.
JUNONA. Kaip jis dabar?
SOFIJA. Kaip visada.
JUNONA. Apie mane klausia?
SOFIJA. Ne.

Pauzė

JUNONA. Atsigulkim.

Jos atsigula.

JUNONA. Duok ranką.
SOFIJA. Tu ją laikai...
JUNONA. O vis tiek kažko trūksta.

Pauzė

JUNONA. Tavo kortos rodė teisingai.
SOFIJA. Netikėk kortom. Kartais jos tyčia meluoja.
JUNONA. Neseniai sapnavau mamą. Ji vilkėjo tavo suknele, atsimeni, ta violetine, su kailiniais apvadėliais? Maldavau ją nusivilkti, bet ji tik purtė galvą. Sėdėjo mūsų virtuvėje už stalo, išsipusčiusi, svetima, ir nepratarė nė žodžio. Tada kažkas iš lauko paleido į langą vaikišką sviedinį. Mama krūptelėjo ir užsidengė burną – kad nesuriktų tavo balsu. Pabudau iš siaubo ir bijojau vėl užmigti...

SOFIJA. Kai laukiausi Justo, Augustėliui jau buvo pusantrų, – tavo tėvas pažadėjo jai manęs nebelankyti. Ji žinojo, kad bus dar vienas. Sekmadieniais susitikdavome mišiose ir linkėdavome vieni kitiems ramybės. Visuomet stovėdavau jums už nugaros, netoli durų – kad spėčiau pabėgti. Prieš atsigręždama palinkėti ramybės ji paimdavo tave ir tavo seserį už rankučių ir įkvėpdavo... Atsisukusi niekuomet nežiūrėdavo į akis – mesdavo palinkėjimą kažkur virš kairiojo antakio, skubiai nuslysdavo pilvu ir tuoj pat atsukdavo nugarą. Po Bernelių mišių, prieš gimstant Justui, ji sugavo mane išeinančią už rankos, pabučiavo ir įdavė laišką. Tą patį vakarą tavo tėvas vėl paskambino į duris. Ji atsiuntė jį, lyg nujausdama, kad Justas jau beldžiasi. Naktį tėvas išvežė mane į ligoninę. Grįžo pas ją tik kitą vakarą. „Na?" – paklausė tavo mama. – „Berniukas." – „Sveikinu".

JUNONA. Iš kur tu žinai, Sofija?

SOFIJA. Ji siųsdavo berniukams drabužėlių, mezgė kepures ir karpė iš folijos žvaigždes. Viską kroviau į didelį maišą ir nešiau į rūsį – sakiau sau, mano vaikai ne našlaičiai, ir aš nepulsiu tiek, kad puoščiau namus jos žvaigždėmis... Aš laukiau, kol tavo tėvas pasirinks.

JUNONA. Jis nesugebėdavo net kaklaraiščio išsirinkti.

SOFIJA. Mes prasilenkdavome parduotuvėje, parke, vaikų poliklinikoj. Pažinojau kiekvieną apgamėlį jos veide. Metams bėgant mūsų rašysenos supanašėjo, tapo aišku, kad tavo tėvas niekada nepasirinks. Jis buvo per silpnas. Jis priprato. Mudvi, atrodo, irgi. Kartą tavo mama pasiūlė išgerti kavos. „Kaip berniukai?" – „Ačiū, auga. O jūs?" – „Persirgom vėjaraupiais." Sėdėjome kavinėje ir, įsivaizduoji, verkėme. Tą akimirksnį ją tiesiog mylėjau. Keista, ar ne? Tą akimirksnį supratau, kodėl tėvas jos nepalieka...

JUNONA. Kodėl man visa tai pasakoji?..
SOFIJA. Kai tavo mama... jis liko man kaip palikimas, negalėjau liautis jai rašius. Taip įpratau jausti ją už tėvo nugaros, kad be jos jis atrodė kažkoks ne visas... Tarsi kitas.
JUNONA. Man atrodo, ji... išėjo tik todėl, kad pavargo jį laikyti prie savęs. Ji nerado kito būdo jo paleisti.
SOFIJA. Nebesapnuoju jos. Ji mane apleido.

Pasigirsta skambutis į duris. Abi krūpteli. Junona staigiai atsisėda lovoje

JUNONA *(šnibžda)*. Tai jis!..
SOFIJA *(irgi)*. Kas?..
JUNONA. Faustas!.. Neatidaryk!..

Sofija išlipa iš lovos, tyliai eina prie durų ir žiūri pro akutę

SOFIJA. Kas ten?..
FAUSTAS. Sofija, įleisk. Man reikia ją pamatyti.
SOFIJA. Ateik ryte. Ji miega.
FAUSTAS. Sofija... Atidaryk...

Sofija atrakina ir atidaro duris

SOFIJA. Sveikas gyvas. Šimtą metų nesimatėm.
FAUSTAS. Galiu įeiti?..
SOFIJA. Kas atsitiko, Faustai?
FAUSTAS. Sofija... Ji nenorėjo vaiko... jis buvo, bet ji...

Pauzė

SOFIJA *(švelniai)*. Mielasis, eik namo.
FAUSTAS. Ką man daryti?..

SOFIJA. Eik namo. Ji grįš ryte.
FAUSTAS. Ji grįš, Sofija?..

Pauzė

SOFIJA. Grįš...
FAUSTAS. Ačiū tau.
SOFIJA. Pamiegok, mielasis. Eik tiesiai namo.
FAUSTAS. Namo, namo.

Sofija uždaro duris

AŠTUNTA SCENA

Liepos vidurys. Elzės kambarys. Ant lovos sėdi Liubka – ką tik iš vonios, šlapiais sušukuotais plaukais, su chalatu. Į kambarį įeina Viktoras, taip pat ką tik po vonios, su chalatu. Sutrikęs mindžikuoja tarpdury

VIKTORAS. Tai ko neguli?

Liubka klusniai gulasi lovon su visu chalatu

VIKTORAS. Tu ką, su chalatu? Durnelė. Kas gi miega su chalatu? Chalatą reikia nusivilkti.

Liubka išlipa iš lovos ir nori nusijuosti chalatą

VIKTORAS. Ne ne ne! Ne prie manęs! Moterys prie vyrų nenusirenginėja. Liubka, tu gi visai... Kaip ne žmogus... Tavęs ką, niekas nemokė?..
LIUBKA Nu ne. *(Kikena)* Taigi tu vis vien mane matei?..
VIKTORAS *(išraudęs)*. Tai nesiskaito. Daugiau to nebus.

Viktoras atsisėda ant jos lovos, Liubka prisėda šalia

VIKTORAS *(nejaukiai)*. Tai va... taip ir gyvensim. Padarysiu aš iš tavęs žmogų, Liubka.

Liubka nusispiria šlepetę ir pasikaso šašą

VIKTORAS. Nesikasyk.

Liubka krūpteli ir klusniai išsitiesia

VIKTORAS. Šitam kambary viskas tavo. Tik nieko nenešk iš namų – pagausiu, bus blogai. Supratai?
LIUBKA. Aha.
VIKTORAS. Ne „aha", o „taip, supratau".
LIUBKA. Nu taip, supratau.
VIKTORAS. Ne „nu taip", o „taip".
LIUBKA. Nu... taip.
VIKTORAS. Naujus daiktus ir drabužius turėsi užsidirbti darydama gerus darbus... Pavyzdžiui, kiek centų norėtum gauti už šiukšlių išnešimą?
LIUBKA. O ką, duosi šiukšlių? O butelių?
VIKTORAS. Nė negalvok! Oi, išmušiu aš tau iš galvos tas nesąmones!.. Gerai, viskas. Rytoj pašnekėsim. Gulkis.
LIUBKA. Tu pirmas.
VIKTORAS. Ką – pirmas? Durnelė. Aš miegosiu kitam kambary. Šitas – tavo. Mano – už sienos. Mes kaip brolis ir sesuo. Supratai?
LIUBKA. Supratau.
VIKTORAS. Ir jeigu kas klaus, kas aš tau, sakyk – brolis. Supratai?

LIUBKA. Supratau.
VIKTORAS. Labanakt.

Jis išeina, Liubka nusivelka chalatą, po juo – ryški geltona suknelė su žirafomis, aiškiai jai per ankšta. Atsigula į lovą, užsikloja, žiūri į lubas. Viktoras atidaro duris

VIKTORAS. Ko tu prie šviesos?..

Liubka išsigandusi pašoka, Viktoras pamato, kad ji vilki suknelę. Jo veidas persikreipia

VIKTORAS. Taaaip. Stot!..
LIUBKA. Ką?..

Prišoka ir išvelka ją iš lovos

VIKTORAS. Kur radai šitą suknelę?!..
LIUBKA *(vapa išsigandusi)*. Nežinau, spintoje... Spintoje radau... Sakei, čia viskas mano...
VIKTORAS *(purto ją)* Ne tavo, suskretėle tu, sifilitike! Nusivilk greičiau tą suknelę, ją reikia skubiai išskalbti! Jėzusmarija... Šitą suknelę... Iš kur ji toj spintoj, kaip čia aš... Jėzusmarija... Ar žinai, durne tu, kad su suknelėmis niekas nemiega? Nematei, kaip atrodo pižama? Va, va, va! Apsivelki ir guliesi... Jėzusmarija!..

Jis nuplėšia nuo Liubkos suknelę, pakiša jai pižamą ir išlekia, užgesinęs šviesą. Liubka stovi tamsoje nuoga ir dreba. Prieina prie veidrodžio, apžiūrinėja jame savo atspindį, niaukiasi. Spjauna į jį ir ištrina seiles pirštu. Girdėti, kaip Viktoras trankosi vonioje, leidžia vandenį. Liubka apsivelka pižamą, chalatą, išsitraukia

iš spintos kelnes, megztinį ir striukę, viską užsivelka. Sustingsta, pagalvoja. Vėl nusitraukia kelnes ir, užlipus ant lovos, nusišlapina. Tada tyliai atidaro langą ir išlipa pro jį

DEVINTA SCENA

Birželio pabaiga. Virtuvė Fausto ir Junonos bute. Faustas sėdi prie stalo, priešais nešiojamą kompiuterį. Įeina Junona, ji vilki tą patį juodą lietpaltį, laiko pirkinių maišą. Ištraukia iš maišo vyno butelį ir dėžę su tortu, tylėdama deda ant stalo

FAUSTAS *(nepakeldamas akių nuo kompiuterio, sausai).* Ką švenčiam?

JUNONA *(stovi jam už nugaros, nejaukiai).* Sveikinu su gimtadieniu.

FAUSTAS *(neatsigręždamas).* Kaip jautiesi?

JUNONA. Ačiū, geriau.

FAUSTAS. Neblogą gimtadienio dovaną paruošei, ką?

Pauzė

JUNONA. Nekenti manęs?..

Pauzė

FAUSTAS. Nežinau.

Pauzė

FAUSTAS. Aš tavęs nesuprantu.

Pauzė

FAUSTAS. Galvojau, kad nori vaiko. Kad viskas dėl to. O pasirodo, kad yra kažkas daugiau. Junona, kas tau darosi?

Pauzė

FAUSTAS. Kaip turėčiau suprasti tokį elgesį? Kai tai padarei... suprantu, kad manęs nebenori. Kas atsitiko, kodėl?.. Tau nuo manęs bloga?.. Ko tu tyli?.. Galvoji, man lengva? Žinai, kaip aš jaučiuosi? Lyg man būtų išpjauta širdis. Aš nieko nejaučiu.

Junona verkia

FAUSTAS. Šnekėk su manimi, Junona, dėl Dievo meilės!
JUNONA. Kiek kartų aš maldavau tavęs pasikalbėti, o tu tylėdavai šaltas kaip ledas, lyg tyčia norėjai mane pakankinti.
FAUSTAS. Keršiji man?..
JUNONA. Dažnai grįžtu iš darbo ir žiūriu, kaip kiurksai prie to savo kompo. Taip noriu, kad tiesiog apkabintum mane ir pažiūrėtum kartu televizorių. Kada paskutinį kartą buvai mane apkabinęs, Faustai?
FAUSTAS. Junona, tu pati...
JUNONA. Tiesiog švelniai apkabinęs, be minčių apie seksą? Kodėl kiekvieną sykį, kai laukiu iš tavęs švelnumo, tu mane užsipuoli kaip patinas?
FAUSTAS. Aš esu vyras...
JUNONA. Seniai nejaučiu tau jokio potraukio.
FAUSTAS. Žinau, ir kam čia apie tai...
JUNONA. Manau, kad miegi su kitomis.

Pauzė

JUNONA. Bet tai nesvarbu.

Pauzė

JUNONA. Mudu turime nuspręsti, ką darysime toliau.
FAUSTAS. Apie ką tu?..
JUNONA. Pats žinai.
FAUSTAS *(teisinasi)*. Nebūk egoistė. Kaip man gyventi su moterimi, kuri visą laiką tyli ir neleidžia prie savęs prisiliesti?
JUNONA *(šaukia)*. Bandyti prisiliesti kitaip!.. *(Susitvardo)* Juk buvo ir geresnių laikų.
FAUSTAS. Junona, jeigu nors puse lūpų prasitartumei, ko tau trūksta... aš galėčiau... pasistengti... Juk neskaitau tavo minčių! Pasakyk man ką nors, Junona!..
JUNONA. Ko man trūksta?..

Ji ištraukia iš maišelio suvyniotą dovaną ir ištiesia Faustui

JUNONA. Išvyniok.

Faustas išvynioja

FAUSTAS. Kam mums dar viena medicinos enciklop... *(Staiga nutyla ir pakelia persimainiusias akis į Junoną)*
JUNONA *(tyliai)*. Paskaityk.

Faustas susijaudinęs žiūri į knygą

JUNONA. Paskaityk tą vietą.

Pauzė

JUNONA. Ar atsimeni tą vietą, Faustai?..

Faustas atmintinai sako ištrauką iš enciklopedijos. Junona verkia. Jiedu apsikabina ir stovi taip vos linguodami. Atšlyja, žiūri vienas į kitą. Ji šypsosi

FAUSTAS *(tyliai)*. Tau skaudėjo?..
JUNONA. Ne. Suleido narkozę. Bet prieš ir po buvo tikras pragaras.
FAUSTAS *(bučiuoja ją)*. Atleisk man.
JUNONA. Atleisk man.
FAUSTAS. Atleisk man.
JUNONA. Atleisk man.

Pauzė

FAUSTAS. Gal taip ir geriau...
JUNONA. Aš būsiu tavo vaikas, gerai? Tik šiandien. Maitink mane. Glostyk mane. Skaityk man.
FAUSTAS. Ar mano vaikui galima truputį vyno?
JUNONA. Galima.
FAUSTAS. Torto?..
JUNONA. Kaip skanu!..
FAUSTAS. Ar mano vaikui nepakenks naktinis filmas?
JUNONA. Mes nesakysim mamai. Bet prieš tai... Faustai. Ateik...

ANTRAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Sausio vakaras. Pustuštė picerija. Už stalelio prie lango sėdi Faustas ir Liubka, ji vilki nušiurusią striukę, per kurią jau ryškėja nėščiosios pilvas. Ant stalo – nešvarios lėkštės

FAUSTAS. Tai pasakyk ką nors.
LIUBKA. Ką?..
FAUSTAS. Kur buvai dingus? Pusę metų tavęs nesimatė. Ką veikei?
LIUBKA. Ai...
FAUSTAS. Kur tu dabar?
LIUBKA. A, tenais... *(Mosteli neapibrėžta kryptimi)*
FAUSTAS. Nešąli?
LIUBKA. Nea.
FAUSTAS. Su kuo tu?..
LIUBKA *(droviai kikena)*. Su Ryžu.

Pauzė Faustas išsitraukia cigarečių pakelį, abejodamas pasiūlo Liubkai, paima ir sau, pridega abiem

FAUSTAS. Ir ką tas Ryžas?
LIUBKA. Nu nieko...
FAUSTAS. Čia jo?.. *(Mosteli į Liubkos pilvą)*
LIUBKA *(kikena)*. Nu nežinau...
FAUSTAS. O jis?..
LIUBKA. Nu ką...
FAUSTAS. Ką jis galvoja? Rūpinasi tavimi?
LIUBKA. Nu jo...

FAUSTAS. Miegmaišį turi?
LIUBKA. Nea.
FAUSTAS. Pardavei?
LIUBKA. Nea, tu ką! Atėmė.

Pauzė

FAUSTAS. Kada gimdysi?
LIUBKA. Nežinau.
FAUSTAS. Kur dėsi vaiką?
LIUBKA. Nu kur... Su savim turėsiu.
FAUSTAS. Suprantu, bet kur gyvensi? Šalta juk.
LIUBKA. Ot pristojo! Nu ko tu pristojai? Koks tavo reikalas?
FAUSTAS. Tu nemąstai, Liubka. Čiagi VAIKAS! Negalima su juo kaip su laukiniu kačiuku!
LIUBKA. Ane?.. Tai ką daryt?

Pro šalį eina policininko uniforma apsivilkęs Viktoras. Liubkos ir Viktoro žvilgsniai susitinka pro langą, ji pašoka ir jau ners į išvietę, bet Viktoras spėja įbėgti ir čiumpa ją už rankos

LIUBKA *(susigūžusi, lyg lauktų smūgio)*. Paleisk mane, aš nieko nepadariau, aš nekalta!
VIKTORAS. Ko rėki? Kas tau ką daro? Ša, nusiramink. Pašnekėti su tavim noriu.

Viktoras pasodina Liubką prie gretimo staliuko

VIKTORAS *(apimtas negeros nuojautos, tyliai)*. Liubka, atsistok.
LIUBKA. Ką?..
VIKTORAS. Nebijok, na... Atsistok.

Liubka atsistoja

VIKTORAS. Kas čia? *(Rodo jos pilvą)*
LIUBKA. Nu kas, kas...
VIKTORAS. Ką čia veiki? Tu su kuo?.. *(Apsidairo ir sutinka skvarbų Fausto žvilgsnį)*
FAUSTAS. Su manimi. O ką? Ji ką nors iškrėtė?
VIKTORAS. Kaip čia pasakius... Vasarą norėjau jai padėti, o ji mane apvogė ir pabėgo. Perspėju, jeigu ir tau kils noras pabūti geram. *(Įsmeigia akis į Liubką)* Ji laukinė. Ji niekada netaps žmogumi.
FAUSTAS. Ar ne per drąsios išvados?
VIKTORAS *(Faustui)*. Kažkur tave mačiau.
FAUSTAS. Matei, matei... Liubka, ateik. Gersi arbatos?

Liubka persėda prie Fausto staliuko

VIKTORAS. Liubka, atiduok striukę.

Liubka žiūri į Faustą

FAUSTAS *(Viktorui, ironiškai)*. Sušalai?
VIKTORAS. Tai vogta striukė. Ji mano.
FAUSTAS. Liubka, atiduok tu jam striukę. Naują nupirksiu.

Liubka nusivelka striukę ir numeta ant kėdės. Viktoras paima ją dviem pirštais

VIKTORAS. Fu, kaip pradvisus.
FAUSTAS. Viso gero.
VIKTORAS. Nešokinėk, prisišokinėsi. *(Nueina)*
LIUBKA. Tu – maladiec.
FAUSTAS. Ko jis iš tavęs nori?

LIUBKA. Nežinau.

Pauzė

FAUSTAS. Jis prie tavęs lindo?
LIUBKA. Nu, man jau reik eiti... Ryžas laukia.
FAUSTAS. Liubka...
LIUBKA. Duok penkis litus.

Faustas išsitraukia iš piniginės penkių litų monetą ir deda ant stalo. Liubka paima

LIUBKA. Palauk.

Išeina. Netrukus grįžta ir paskleidžia ant stalo pluoštą atvirukų

LIUBKA. Duok tušiką.

Faustas ištraukia iš kišenės tušinuką ir paduoda. Ji negrabiai pabrūkšniuoja ant kiekvieno atviruko

FAUSTAS. Kas čia? Žaidi kryžiukus nuliukus?
LIUBKA. Čia mano parašas. Imk, atminimui.
FAUSTAS. Liubka, tu gi juos pavogei.
LIUBKA *(nuliūsta)*. Nepatinka?..
FAUSTAS. Jie labai gražūs.
LIUBKA. Imk, jie tavo. Savo bobai nerodyk – čia tik tarp tavęs ir manęs, supratai?
FAUSTAS. Liubka...
LIUBKA. Duosi striukę?

Faustas nusivelka žieminę striukę ir užvelka jai ant pečių

LIUBKA. O tu?
FAUSTAS. Nieko, išsikviesiu taksi. Užsisek. Duok, parodysiu.
LIUBKA. Neliesk, aš pati.

Užsisega striukę ir išeina

ANTRA SCENA

Po keleto dienų. Būrimo salonas „Pas Sofiją". Septynios valandos vakaro. Sofija jau apsivilkusi kailinius, ruošiasi išeiti. Pasigirsta beldimas į duris

SOFIJA *(murma)*. Čia dabar kas?.. *(Žvilgteri į klientų grafiką, paskutinis jau išėjęs. Prieina prie durų)* Kas ten?..

Pauzė

SOFIJA. Kas ten?..
VIKTORAS. Savi. Atidarykit, Sofija.

Ji atidaro. Už durų sutrikęs mindžikuoja Viktoras civiliais drabužiais

VIKTORAS. Nežinau net, ką pasakyt...
SOFIJA. Viktoras, kiek atsimenu?.. Šiandien darbą jau baigiau. Jei norite, galite užsirašyti rytojui.
VIKTORAS. Galiu užeiti?..
SOFIJA *(nekantriai)*. Na...

Ji pasitraukia nuo durų, Viktoras įeina ir atsisėda į jos vietą

VIKTORAS. Noriu atsiprašyti. Štai. *(Ištraukia iš kišenės naują kortų kaladę ir droviai padeda ant stalo)* Nežinau, ar įtiksiu jūsų skoniui, bet kortos naujutėlės ir nemažai kainavo.
SOFIJA. Nereikėjo.

Pauzė

SOFIJA. Ar atsirado jūsų sesuo?

Pauzė

VIKTORAS. Ne.

Pauzė

VIKTORAS. Skubate?
SOFIJA. Tiesą sakant... Ateikite rytoj, kurią valandą jums patogu?
VIKTORAS. Netikiu kortomis.

Pauzė

SOFIJA. Ko jūs norite? Aš tikrai neturiu laiko. Pasišnekėti ateikite rytoj.
VIKTORAS. Aš vienas kaip šuo. O iki rytojaus – marios laiko.

Pauzė

SOFIJA. Padarysiu arbatos.

Ji nusivelka kailinius, įjungia elektrinį arbatinuką, kuičiasi su puodeliais

VIKTORAS. Jūs gera. Kodėl tada su jumis taip elgiausi?
SOFIJA *(ištraukia iš pirkinių maišo saldainių, įberia į lėkštę, padeda ant stalo)*. Vaišinkitės.

VIKTORAS. Nepykstate ant manęs?
SOFIJA. Ne.
VIKTORAS *(skaito, kas parašyta ant saldainio popierėlio)*. „Milda“. Jūsų mėgstami saldainiai?
SOFIJA. Ne. Nemėgstu saldumynų. Bet pažįstu žmogų, kuris be jų negali gyventi.
VIKTORAS. Skubate pas jį?
SOFIJA. Jums su cukrum?
VIKTORAS. Vieną šaukštelį, ačiū... Ir visi šie saldainiai – jam? Jis tikras smalžius.
SOFIJA. Paskubėkime, aš jau turėčiau būti kitur.
VIKTORAS. Jis toks nekantrus?

Pauzė

VIKTORAS. Jis jus myli?
SOFIJA *(įširdus)*. Gana.

Ji apsivelka kailinius, paima į rankas maišą ir piktai žiūri, kaip Viktoras mėgaujasi arbata

SOFIJA *(nekantriai)*. Na...
VIKTORAS. Dar neišgėriau.

Pauzė

VIKTORAS. Žinau, ką galvojat. Aš jums trukdau. Aš jus nervinu. Aš jums bjaurus. Aš jums nepanašus į žmogų. Žinau, man dar toli iki žmogaus.
SOFIJA. Dabar jau kur kas arčiau, Viktorai.

Pauzė

VIKTORAS. Man baisu. Daug baisaus esu padaręs. Bet aš nekaltas.
SOFIJA. Ne.
VIKTORAS. Aš nerandu sau vietos. Jaučiuosi kaip be namų. Einu gatvėmis, žiūriu į apšviestus langus ir pavydžiu žmonėms, gyvenantiems už jų. Jeigu kas nors galėtų man atleisti!

Tyliai atsidaro durys, pasirodo Junona

SOFIJA. Junona!..
JUNONA. Sveikutė.
SOFIJA. Mieloji...
JUNONA. Va, pasiilgau tavęs ir užėjau.
SOFIJA. Kaip tu?..
JUNONA. Neblogai. Faustas gavo geresnę vietą, laimingas... Tu ne viena?..

Junona ir Viktoras pamato vienas kitą

JUNONA. O!..
SOFIJA. Jūs pažįstami?
JUNONA. Na, ne visai... Kažkada vasarą kartu laukėme autobuso.
VIKTORAS *(bučiuoja Junonai ranką)*. Labas vakarėlis.
JUNONA. Kaip laikosi jūsų sesuo?
VIKTORAS. Nežinau.
SOFIJA. Mes jau ruošėmės išeiti, gal palydėsi mane galiuką?
JUNONA. Tu namo?
SOFIJA. Ne visai...

Pauzė

JUNONA. Pas jį?..

SOFIJA. Nori, eime kartu.

Pauzė

JUNONA. Aš – namo... Faustas tuoj grįš.
SOFIJA. Jam blogiau. Manau, turėtum žinoti.
JUNONA. Ne šiandien. Šiandien niekaip negaliu.

Pauzė

JUNONA. Pabučiuok jį už mane.

Pauzė

JUNONA. Jam tikrai pablogėjo?..
SOFIJA *(su vos juntamu priekaištu)*. Kiek metų jo nematei?
VIKTORAS. Ji pati apsispręs.
JUNONA. Jam juk vis tiek.
SOFIJA. Ko tu bijai?
VIKTORAS. Nespauskit jos.
JUNONA. Tave jis atpažįsta?
SOFIJA. Ne.
JUNONA. Tai ko ten eini?
SOFIJA. Ne dėl savęs. Dėl jo.
VIKTORAS. Jis negali gyventi be tų saldainių.
SOFIJA *(Viktorui)*. Ach, nutilkite pagaliau! Eime, eime!.. *(Žiūri į laikrodį)* Vis tiek, jau pavėlavau. *(Pravirksta)*

Pauzė

VIKTORAS *(sutrikęs)*. Neverkite.

Pauzė

VIKTORAS. Neverkite, neverkite... Aš išeinu. *(Skubiai išeina)*
JUNONA. Kas jis toks?

Pauzė

SOFIJA. Žinoma, elkis, kaip išmanai.
VIKTORAS *(įkiša galvą pro duris, Junonai)*. Jeigu jūs – namo, galėčiau palydėti...
JUNONA. Ach, išeikite! *(Viktoras dingsta)* Aplankysiu kitą savaitę. Ką jam nunešti?
SOFIJA. Saldainių „Milda".

TREČIA SCENA

Ligoninės kiemas. Ankstyvas pavasaris. Ant suolo tupi varna, ant žemės, pasilenkęs prie jos – Tėvas. Iš tolo atrodo, kad jiedu šnibždasi ar bučiuojasi. Prieina Junona. Stovi atokiau ir stebi. Tėvas įdėmiai ją nužvelgia, tačiau nepažįsta. Varna sukruta

TĖVAS *(jis visą laiką šneka tik varnai)*. A, neišsigąsk, tai tik moteris... Nepyk, kad lioviausi kvėpuoti su tavimi... Čia, išorėje, atsiranda visokių reikalų... Kartais priartėja žmonės, kurie kažko nori... Moteris, sakau... *(Išklauso, ką sako varna, ir nužvelgia Junoną)* Nežinau... jauna. Smulkaus sudėjimo, vos aukštesnė už tave... Ne, jos snukutis greičiau primena voverę. Kuo vilki?.. Na, tikrai ne plunksnomis. Džinsas, oda, medvilnė...
JUNONA. Čia sintetinis šilkas.
TĖVAS. Ji sako, kad tavo plunksnos blizga saulėje kaip šil-

kas. *(Tėvas atsisuka į Junoną ir uodžia orą)* Atrodo, šiandien ji verkė. Dėl ko?.. Moterys visada randa priežastį ašaroms. Būna pirminės ir antrinės priežastys. Bet sunkiausia tiems, kurie susiduria su tomis ašaromis iš išorės. Verkianti moteris tūno savo viduje ir nesušlampa. Sušlampa aplinkiniai. Be to, tai labai sūru. Nori paragauti?.. *(Švelniai)* Ak tu, užsispyrėle! *(Junonai)* Prieikit.

Junona prieina

TĖVAS. Atsiraitokit rankovę ir ištieskit ranką.
JUNONA. Kam?..
TĖVAS *(varnai)*. Matai, ji atsikalbinėja. Ji mumis nepasitiki.

Junona atsiraitoja rankovę ir ištiesia ranką. Tėvas ją palaižo – nuo riešo iki alkūnės sulenkimo. Lėtai, skonėdamasis. Pačepsi

TĖVAS *(varnai)*. Matai, ji nepadoriai sūri. Kokia įžūli moteris. *(Junonai)* Pasitraukit.

Junona pasitraukia

TĖVAS *(varnai)*. Sūrios moterys – egoistės. Jų kvėpavimas isteriškas ir nenuoseklus. Niekada nepasitikėk sūrios moters alsavimu.

Tėvas pakyla ir sulenkia ranką varnai atsitūpti. Ši pažiūri į jį, bet nejuda. Tėvas paeina tolyn, rodydamas varnai, kad išeina, ir klausiamai atsigręžia į ją

JUNONA. Tėvai...

Varna pasižiūri į ją. Staiga priskrenda prie Junonos ir nutupia prie kojų

JUNONA *(varnai)*. Paklausk, kaip jis laikosi.
TĖVAS. Man nerūpi žmonių šnekos. Dievas vaikšto tarp mūsų. Jis kvėpuoja mums į pakaušį, bet, staigiai atsigręžęs, kad pažvelgtum jam į akis, randi tik save. Arba kitą. *(Varnai)* Pasitrauk nuo jos, brangioji.

Varna nejuda.

JUNONA *(tyliai, varnai)*. Perduok jam, kad pasiilgau.
TĖVAS *(varnai)*. Aprasosi nuo jos kvėpavimo, brangioji. Jie nemoka kvėpuoti, nepalikdami išskyrų. Prisispaudžia taip arti, kad nelieka nė tarpelio Jam. Ir tada viskas pradeda irti. Taip nepastebimai, kad iš pradžių tai palaikai laime.
JUNONA. Tėti, Jis ateina per žmones...

Pauzė

TĖVAS. Jis ateina per varnas.

Pauzė

TĖVAS *(varnai)*. Pasakyk jai, kad daugiau nešnekėsiu. Pavargau. Einu, nusnausiu. Tokiu metu jų ten nėra. Lieki?.. Atidarysiu langą, atskrisk, kai viskas nusibos.

Tėvas nueina. Junona žiūri jam įkandin. Varna žiūri į ją. Prieina slaugutė

SLAUGUTĖ. Giminaitė?
JUNONA. Taip...
SLAUGUTĖ *(guodžia)*. Jis sunkiai bendrauja.

Junona tvardosi, kad nepravirktų

SLAUGUTĖ *(maloniai)*. Bet šiaip labai ramus, inteligentiškas žmogus. Neturime jokių problemų.

Pauzė

SLAUGUTĖ. Jį čia visi myli.

Pauzė

SLAUGUTĖ. Kartais taip įdomiai pašneka.

Duoda slaugutei maišelį

JUNONA. Padėkite jam į spintelę.
SLAUGUTĖ. Atnešėte saldainių „Milda"?
JUNONA. Taip, žinoma.
SLAUGUTĖ. Labai juos mėgsta. Triukšmauja neradęs prie lovos.
JUNONA. Kadaise pažinojome moterį, vardu Milda.
SLAUGUTĖ. Kaip įdomu! Jis sakosi svaigstąs nuo jų drovaus – pamanykit – skonio... Jis sakosi randąs ten drėgno kopų smėlio... *(Smalsiai)* Sakykite, gal jis poetas?..
JUNONA *(nubunda iš savo minčių)*. Ne.

Junona nueina. Slaugutė ir varna žiūri jai įkandin

KETVIRTA SCENA

Tos pačios dienos vakaras. Junona ką tik grįžo, sėdi ant kėdės nenusivilkus palto ir verkia

FAUSTAS. Padarysiu arbatos.

Pauzė

FAUSTAS. Gersi?

Pauzė

FAUSTAS. Junona, kas atsitiko?

Pauzė

FAUSTAS *(bando pralinksmint)*. Tave iš darbo išmetė? Ant kojos užlipo? Ne taip suprato? Jeigu dar tylėsi, ir aš pradėsiu verkti.

JUNONA. Įpilk ir man.

FAUSTAS *(atneša puodelį su arbata, pritupia šalia, pagauna jos žvilgsnį)*. Na, kas, kas, kas?..

Pauzė

JUNONA. Jis manęs nepažino.

Pauzė

FAUSTAS. Buvai pas jį?..

JUNONA. Žiūrėjo pro šalį, lyg būčiau migla. Varna jam įdomesnė. *(Kandžiai)* Jis dabar su varnomis draugauja. Aš nebeturiu tėvo.

FAUSTAS. Prieš penkerius metus sakei tą patį...

JUNONA. Prieš penkerius metus ant jo nežmoniškai supykau, už mamą. Sakiau taip iš pykčio. Bet aš turėjau galimybę grįžti... Šiandien norėjau jam pasakyti, kad... Bet jam jau vis tiek. Mes jam skendime migloje. Jis pasitraukė. Net Sofijos nebeprisileidžia.

FAUSTAS. Matei Sofiją?..

JUNONA. Viešpatie, kad kas nors galėtų man atleisti!..

Už lango pasigirsta keistas mykimas

JUNONA. Kas čia?

Faustas atitraukia užuolaidą. Priešais balkoną stovi Liubka – su nauju paltu, kepure, pamačiusi jį išsišiepia

FAUSTAS. Liubka?.. *(Junonai)* Palauk, aš tuoj...

Išeina į balkoną.

FAUSTAS. Liubka, čia tu? Kas tave taip išpuošė?
LIUBKA *(didžiuodamasi)*. Viktoras.
FAUSTAS. Kas?..
LIUBKA. Nu, tas policininkas. Aš dabar pas jį...
FAUSTAS. Gal išteki?
LIUBKA. Tu ką! Jis gi man... kaip brolis. Tu vienas?..
FAUSTAS. Taip...

Liubka užsimerkia, apkabina save ir tyliai, švelniai mykia. Jos išplatėjęs kūnas vos vos linguoja. Po kelių minučių ji atsimerkia

FAUSTAS *(tyliai)*. Taip...
LIUBKA. Tai mano daina.
FAUSTAS. Taip...

Pauzė

LIUBKA. Kai ateisi į svečius, padainuosiu dar.
FAUSTAS. Pas Viktorą?
LIUBKA *(juokiasi)*. Nea! Aš būsiu turtinga ir turėsiu namą prie to tiltelio. O mašiną laikysiu po tilteliu, nes ten anks-

čiau buvo mano namai, prisimeni? Aš turėsiu berniuką ir mergaitę, berniuką iš pradžių, kad mus gintų. Aplink namą bus didelė tvora. Visus, kas lįs pas mus, užmušiu. Mano vaikai valgys tik saldainius ir čipsus. Aš jiems neleisiu išeit iš namų, pati važiuosiu pirkti saldainių ir čipsų, su mašina. Niekas negalės pas mus įeiti. Bet tu galėsi. Ateisi pas mane?
FAUSTAS. Ateisiu. Tik kaip sužinosi, kad tai aš?
LIUBKA. Nes tik tu galėsi pas mane ateiti.
FAUSTAS. O jeigu į vartus pasibels laiškanešys?
LIUBKA. Ne. Pasibelsi tik tu.
FAUSTAS. O Viktoras?
LIUBKA *(susimąsto, akyse – nuožmios ugnelės)*. O Viktorą aš užmušiu.
FAUSTAS. Už ką, Liubka?..
JUNONA. Faustai, kas ten?..
FAUSTAS *(Junonai)*. Čia Liubka, aš tuoj!
JUNONA. Ko jai reikia?..
LIUBKA. Sakei, kad jos nėra.
FAUSTAS *(Junonai)*. Atėjo pasigirti! Liubkai sekasi! *(Liubkai)* Ką tik grįžo, neišgirdau...
JUNONA. Uždaryk duris, šalta!
FAUSTAS *(Liubkai)*. Kur tu?..
LIUBKA. Jau eisiu, neturiu laiko. Viktoras tuoj grįš.
FAUSTAS. Ateisi dar?
LIUBKA. Gal.
FAUSTAS. Liubka, juk dar pasimatysim?
LIUBKA. Gal. Tik aš jau būsiu turtinga ir pasikėlusi.

Liubka nueina

Būrimo salonas „Pas Sofiją“. Kovo pabaiga, vėlyvas rytas. Sofija ką tik gėrė kavą, plauna puodelį. Įeina Viktoras, nešinas gėlėmis

VIKTORAS. Gražus rytas! Sniegas beveik nutirpo.
SOFIJA. A, visko dar bus... Jūs tikslus kaip laikrodis. O kas čia?..
VIKTORAS *(deda gėles ant stalo)*. Tai jums.
SOFIJA. Oi, tik ne ant kortų!
VIKTORAS. Atsiprašau... Sušlapo?
SOFIJA. Nieko tokio. Sėskit, tuoj pašluostysim.

Pauzė

SOFIJA *(atsisėda priešais Viktorą)*. Na, kas naujo?

Pauzė

VIKTORAS. Aš nesiburti. Padėkoti atėjau.

Pauzė

SOFIJA *(tyliai)*. Už ką?

Pauzė

VIKTORAS. Mano gyvenimas... pašviesėjo. Staiga. Vieną rytą. Sakysit – sesuo pabėgo, ko čia džiūgaut? O tarsi širdį kas atidarė.
SOFIJA. Neatsirado sesutė?
VIKTORAS. Neatsirado. Bet aš tikiu, kad jai taip geriau.
SOFIJA *(tyliai)*. Bravo.

VIKTORAS *(bando juokauti)*. Turbūt tikrai buvau baisus, jei teko išlipti pro langą... Kai tada pas jus atėjau... atsiprašau.
SOFIJA. Nieko nieko...
VIKTORAS. Jūs buvote su manimi ypač kantri... Jeigu ne jūs...
SOFIJA. Taigi...
VIKTORAS. Po to vakaro viskas ėmė šviesėti. Savaime. Aš netikiu stebuklais, pasakos man atrodo naivios, netikroviškos... Bet viskas taip ir įvyko... Paryčiais patruliavome su Saška prie Vilnelės. Užsimaniau... suprantate... Nusileidžiu po tilteliu, atsisuku į upę, ir... Viduje staiga... spragteli. Sakytum į smegenis kažkas įdėjo naują programą, suprantate? Viskas pasirodo taip paprasta, taip lengva... Nesvarbu, kur ji, ar grįš. Ji turėjo mane palikti. Visi visada mane palikdavo. Jie negalėjo kitaip, nes aš toks buvau... Viskas teisinga. Sofija?.. Sofija?.. Kas jums?..
SOFIJA. Atleiskit, aš... Nieko, nieko.

Pauzė

VIKTORAS. Norėčiau pakviesti jus teatrą ar... pasivaikščioti.
SOFIJA. Jūs vis dar vienas?
VIKTORAS. Globoju benamę merginą.
SOFIJA. Šaunuolis.
VIKTORAS. Taip...

Pauzė

SOFIJA. Mes būtinai nueisime į teatrą. Visi trys. Paskambinkit man.

Pauzė

VIKTORAS. O kaip tas... saldumynų mėgėjas?..
SOFIJA. Kas – kaip?..
VIKTORAS. Galėtume ir jį... pasiimti.
SOFIJA *(šypteli)*. A, nemanau...
VIKTORAS. Nemėgsta teatro? Suprantu, tą dalyką reikia... pamėgti.

Pauzė

VIKTORAS. Man jau eiti?..
SOFIJA. Na, ne...
VIKTORAS. Jūs laukiate, kol išeisiu.
SOFIJA. Ne ne, tiesiog...
VIKTORAS. Gerai, neįkyrėsiu.

Pakyla ir eina prie durų

SOFIJA. Viktorai.

Pauzė

SOFIJA. Nusiveskite mane į teatrą.
VIKTORAS. Tikrai su manimi eitumėt?..
SOFIJA. Taip.
VIKTORAS *(žvaliau)*. Kitą savaitę. Peržiūrėsiu repertuarą ir paskambinsiu.

Viktoras eina pro duris

SOFIJA. Viktorai...

Jis stabteli ir atsigręžia

SOFIJA. Aš džiaugiuosi už jus.

ŠEŠTA SCENA

Balandžio vidurys. Po vidurnakčio. Faustas guli lovoje, Junona sėdi ant kėdės prie sienos. Kambaryje tamsu, girdėti tik jų kvėpavimas. Junona pabunda iš susimąstymo ir pajudina ranką

FAUSTAS *(užsimerkęs)*. Liaukis galvoti ir gulkis.
JUNONA. Maniau, miegi.
FAUSTAS. Kur čia užmigsi, pilną kambarį prileidai neramių minčių.
JUNONA. Aš rami.

Pauzė

JUNONA. Pastovėsi rytoj prie manęs?
FAUSTAS. Atsigulk šalia manęs, ir rytoj aš prie tavęs pastovėsiu.
JUNONA. Negalėsiu klausyti tų nesąmonių. Prašiau Sofijos, kad nekviestų orkestro. Ir bijau smėlio. Ir to garso. Smėlis bus drėgnas, vadinasi, bus ir tas garsas... Žinai, noriu, kad rytoj jie stovėtų toli vienas nuo kito... ir nebaksnotų manęs savo skvernais. Tu tikrai su manimi pabūsi?
FAUSTAS. Junona, atsigulk...
JUNONA. Jis žinojo, kas bus. Nusiprausė, apsivilko šviesų lininį kostiumą ir atsisėdo parūkyti prie atviro lango, taip jį ir rado... Nuorūka dar smilko, plaukai buvo drėgni... Ant palangės tupėjo ta baisi varna... Ji nebijo žmonių. Žiūri tiesiai į akis ir kažką galvoja... Jis prašė Sofijos atnešti kiaušininio šampūno, mama sakydavo, kad jis sveikiausias.

Pauzė

JUNONA. Faustai... Pašok su manimi.
FAUSTAS. Dabar?..

Pauzė. Faustas išlipa iš lovos, apkabina Junoną, lėtai šoka

JUNONA. Jis mėgdavo žiūrėti, kaip šoku. Sakydavo, kad vienintelė iš jo moterų turiu Šecherezados plastiką.

Pauzė

FAUSTAS. Tu jau verkei?
JUNONA. Ne.

Pauzė

JUNONA. Tu toks kantrus su manimi.
FAUSTAS. Aš tikrai kantrus.

Pauzė

JUNONA. Pasakyk, kad viskas lengva ir paprasta.
FAUSTAS. Viskas lengva ir paprasta.
JUNONA. Man lengva... lengva... *(Pravirksta)*
FAUSTAS. Na štai, pagaliau.
JUNONA. Šitaip visiems bus ramiau. Sofijai, tau, man, ir jam... Juk taip?
FAUSTAS. Taip, taip...
JUNONA. Jis man atleido?
FAUSTAS. Žinoma.
JUNONA. Iš kur žinai?..
FAUSTAS. Žinau.

Lauke pasigirsta dejonė

JUNONA. Kas čia?..

Pauzė

JUNONA. Girdėjai?..

Vėl dejonė

Abu prieina prie balkono durų, praskleidžia užuolaidą ir žiūri. Krebždesys po balkonu. Faustas atidaro balkono duris, išeina, pasilenkia.

FAUSTAS *(tyliai).* Liubka!.. *(Paklauso)* Liubka!..
LIUBKA. A-aaaa...
FAUSTAS *(lipdamas per balkoną, Junonai)* Palauk čia.
JUNONA *(griebia jį už rankos, išgąstingai).* Faustai, neik!..

Faustas ištraukia ranką, nušoka žemėn ir dingsta po balkonu. Girdėti jo prislopintas balsas, Liubka atsako pratisai vaitodama

JUNONA. Faustai!.. *(Paklauso)* Faustai!..

Pauzė. Faustas išlenda iš po balkono labai susijaudinęs

FAUSTAS *(tyliai, kad neprižadintų kaimynų).* Atnešk kelis rankšluosčius ir mėlyną dubenį su vandeniu.
JUNONA. Kas ten?..
FAUSTAS. Ir iškviesk greitąją.
JUNONA. Gerai, bet ką jai pasakyti?..
FAUSTAS. Greičiau, greičiau! O viešpatie, jis jau lenda!.. Dieve, ką daryti? Liubka?.. Liubka?.. Liubka?..

Junona suakmenėjusi stovi balkone. Pro šalį, vos virš žemės prasklendžia Elzė. Ji vilki aiškiai jai per mažą ryškiai geltoną suknutę su žirafomis. Stabteli ir valandėlę smalsiai stebi, kas vyksta po balkonu. Tada šypteli Junonai ir nusklendžia tolyn

FAUSTAS. Vandens!.. Vandens!..
JUNONA *(apkvaitusi)*. Ką?..
FAUSTAS. Iškvietei greitąja?! Po velnių, iškvietei ar ne?! Po velnių, ji nekvėpuoja ir, po velnių... jis įstrigo... jie abu... kažkokie... keisti... Junona!!!...
JUNONA. Tuojau... tuojau...

Apkvaitusi eina prie telefono, renka numerį, kalba

FAUSTAS. Liubka, tai aš... Liubka, atiduok jį man... Paskubėk, mieloji, paleisk jį, paleisk, aš jį gaudau, Liubka... Junona!!! Junona!!! Junona!!!
JUNONA *(meta ragelį ir išpuola į balkoną)*. Kas?!.. Tu prikelsi visą namą!
FAUSTAS. Junona, čia kažkokia virvelė... Jis pririštas prie jos... O varge...

Pauzė

JUNONA. Tai virkštelė. Ją reikia nukirpti.

Atneša siuvėjo žirkles ir drebančia ranka paduoda Faustui

FAUSTAS *(verkia)*. Junona, ji nekvėpuoja. Aš jį ištraukiau... Junona, nusileisk... Išplėšiau jį kaip kamštį...

JUNONA *(proverksmiais)*. Aš ten neisiu. Ji gali kuo nors sirgti. Ten daug kraujo?..
FAUSTAS. Junona, nepalik manęs vieno...
JUNONA. Ar jis gyvas?..
FAUSTAS. Nežinau... Taip...
JUNONA. Ar jis verkia? ..
FAUSTAS. Ne. Bet žiopčioja ir markstosi... Kaip ją nukirpti?..
JUNONA *(abejodama)*. Kirpk, ir viskas... Kaip siūlą.
FAUSTAS. Jam neskaudės?..
JUNONA *(verkia)*. Ką aš žinau?.. Nukirpti juk reikia...
FAUSTAS *(verkia)*. Kurioje vietoje?.. Kurioje vietoje kirpti?..
JUNONA. Prie bambutės... Nežinau... palauk, ką?.. Tuoj atvažiuos greitoji... O ji?.. Kaip ji?..
FAUSTAS. Ji?.. Ji... Aš nežinau... Man atrodo, kad ji...

Jis išlenda iš po balkono, kruvinose rankose – nuogas naujagimis. Junona aikteli ir atšoka, pasitraukia į balkono gilumą

FAUSTAS. Junona...
JUNONA. Palaikyk jį.

Dingsta kambaryje, grįžta su rankšluosčiu, bijodama žiūrėti į naujagimį, tiesia jį Faustui.

JUNONA. Suvyniok.

Faustas negrabiai vynioja, naujagimis suknerkia

JUNONA *(išgąstingai)*. Jis gyvas!..
FAUSTAS. Junona... *(Tiesia vaiką jai)*
JUNONA. Nea...
FAUSTAS. Paimk... Aš visai neturiu jėgų, prašau!..

Junona lėtai prieina prie balkono krašto ir nedrąsiai paima vaiką

FAUSTAS. Drąsiau, neišmesk.
JUNONA. Oi, kodėl jis toks lengvas?.. Kaip pūkas. Berniukas?..
FAUSTAS. Nežinau, nežiūrėjau... Pažiūrėk.
JUNONA. Ne ne!.. Ką man su juo daryti?...
FAUSTAS. Laikyk. Laikyk, laikyk!..
JUNONA. Pažiūrėk, kaip ji...

Faustas dingsta po balkonu. Junona nedrąsiai praskleidžia rankšluosčio kraštelį, mažylis suknerkia

JUNONA *(nušvinta)*. Oi!.. Ką jis daro?.. Taip juokingai kaišo liežuvėlį!.. Nagi, bėkime namo, sušalsim!

Užmiršusi viską pasaulyje, Junona įneša į namus naujagimį. Ji šypsosi, atsargiai liečia jo veiduką, duoda pačiulpti sulenktą nykštį

FAUSTAS *(iš po balkono, labai susijaudinęs)*. Junona!.. Ateik čia!..
JUNONA. Palauk, o mažiuką kur dėsiu? *(Mažyliui)* Rėksnys tas mūsų tėtis, ar ne?

Tolumoje pasigirsta greitosios pagalbos sirena

PABAIGA

2003 m.

BLYKSNIS PO VASAROS VANDENIU

PJESĖ

VEIKIA:

BAZILĖ – 11 M.
JOS TĖVAS – BENAS
ADA – BAZILĖS MOKYTOJA
FELICIJA – ŽURNALISTĖ
KIPRELIS – 12 M.
JO MAMA

PIRMAS

Tamsoje

BAZILĖ. Tėčiau?..
TĖVAS. Mh...
BAZILĖ. Man šalta.

Pauzė

BAZILĖ. Tėčiau?..
TĖVAS. Tai užsiklok...

Pauzė. Tylus verksmas

TĖVAS. Na, kas?..

Pauzė

TĖVAS. Kas?..

Pauzė

TĖVAS. Eikš.

Pauzė

TĖVAS. Pakursiu.
BAZILĖ. Neišeik!..
TĖVAS. Gerai, gerai.

Pauzė

TĖVAS. Atėjo?..
BAZILĖ. Nežinau.
TĖVAS. Įjungti šviesą?
BAZILĖ. Ne.
TĖVAS. Kur ji?
BAZILĖ. Vaikšto.
TĖVAS. Kur?..

Pauzė

TĖVAS. Čia?..
BAZILĖ. Nea...
TĖVAS. Kur?..
BAZILĖ. Virtuvėj...

Bazilė pakyla ir tyliai slenka į virtuvę, pastovi, grįžta

TĖVAS. Matei ją?
BAZILĖ. Mh.
TĖVAS. Ko jai reikia?

Bazilė pristumia prie spintos kėdę, užlipa, nukelia ant grindų dėžę ir kažko joje ieško

TĖVAS. Ką čia darai?

Pauzė

TĖVAS. Ko ji prašė?
BAZILĖ. Karolių.
TĖVAS. Kokių dar karolių?
BAZILĖ. Perlų vėrinio.
TĖVAS. Iš kur pas mus perlų vėrinys?
BAZILĖ. Nežinau. Sakė, dėžėj.
TĖVAS. Durnė.

Pauzė

TĖVAS. Ji neturėjo perlų vėrinio.

Pauzė

TĖVAS. Gulk miegot.

Pauzė

TĖVAS. Girdėjai?

Pauzė

BAZILĖ. Neliesk manęs! Neliesk manęs, tu žmogžudy! Paleisk sakau, nes mirsiu, mirsiu, mirsiu, jei nepatrauksi tų savo rankų, aš mirsiu, tiesiog mirsiu...

Tėvas ją užgula ir sugniaužia kaklą. Pamažu atleidžia

TĖVAS. Na, ko tu?.. Aš tik norėjau pasakyti, kad neturėjo ji jokio... perlų vėrinio...

Ilga pauzė

TĖVAS. Šalta?..

Pauzė. Kūkčiojimas

TĖVAS. Pakursiu.

Bet nejuda

TĖVAS. Mano plekšnyte... kriauklyte... kurapkėle...
BAZILĖ. Nuimk ranką... sunku...
TĖVAS. Atleisk.

Pauzė

TĖVAS. Atleisi savo durnam tėvui?..
BAZILĖ. Tėčiau...
TĖVAS. Tu mano viskas.
BAZILĖ. Ji išėjo.
TĖVAS. Ji viską matė?
BAZILĖ. Taip.

Pauzė

TĖVAS. Ką ji sakė?

BAZILĖ. Ji sakė: „Kaip man trūksta perlų vėrinio“.
TĖVAS. Ji sakė ką nors apie mane?
BAZILĖ. Sakė, kad jis dėžėj, suvyniotas į vąšeliu nertą staltiesę.
TĖVAS. Ji nieko neklausinėjo apie mane?
BAZILĖ. Sakė, kad jai šalta be to perlų vėrinio.
TĖVAS. Visai visai nieko?..
BAZILĖ. Tie perlai, sakė, karšti kaip žarijos.

Pauzė

BAZILĖ. Tu nieko apie juos nežinai. Ji juos slėpė.
TĖVAS. Kodėl?..
BAZILĖ. Jie nesusiję su tavimi. Ji sakė, kad tu nemėgsti nieko, kas nesusiję su tavimi.

Pauzė

TĖVAS. Kas per vėrinys? Iš kur?..
BAZILĖ. Gavo jį dovanų.
TĖVAS. Iš ko?
BAZILĖ. Iš vyriškio.
TĖVAS. Iš kokio dar, po velnių, vyriškio?..

Pauzė

TĖVAS. Ji taip sakė?..
BAZILĖ. Pati mačiau.
TĖVAS. Ką tu matei? Kodėl, po velnių, nieko apie tai nežinau?
BAZILĖ. Tai nesusiję su tavimi.
TĖVAS. Palauk. Šitoj dėžėj?.. Pasitrauk. Įjunk šviesą.

Bazilė įjungia stalinę lempą, tėvas rausiasi dėžėje, ištraukia staltiesės gniutulą, išvynioja

BAZILĖ. Sakiau, kad jie ten.
TĖVAS. Kaip jie čia atsidūrė? Kada? Jie tikri?..
BAZILĖ. Tai nesusiję su...
TĖVAS. Tuoj gausi!.. Atsakyk.
BAZILĖ *(pravirksta)*. Nežinau... radau juos ant aukšto...
TĖVAS. Tai tu juos čia padėjai?..
BAZILĖ. Aš... nešauk.
TĖVAS. Kieno jie?
BAZILĖ. Nežinau... Jie tiesiog gulėjo ant aukšto, tame lagamine... nežinau... Ji sakė, kad galiu juos dėvėti.
TĖVAS. Kvailiukė. Kam kuri tas istorijas?
BAZILĖ. Ji sakė, kad turiu užsisegti vėrinį.
TĖVAS. Eikš.

Užsega vėrinį

BAZILĖ. Na ir kaip?..
TĖVAS. Per ilgas. Ir čia netikri perlai. Dabar miegosi?
BAZILĖ. Taip.

Pauzė

TĖVAS. Bazile... Koks ten vyriškis?..
BAZILĖ. Joks.
TĖVAS. Čia ateidavo vyriškis, kai manęs nebūdavo?
BAZILĖ. Ne. Aš jį išgalvojau.
TĖVAS. Bet kodėl?..
BAZILĖ. Būčiau norėjusi, kad jis ateitų. Kad kitas ją mylėtų. Kad dovanotų jai perlus ir išvežtų mus abi iš čia.
TĖVAS. Tau taip bloga su manimi?
BAZILĖ. Taip.

Ilga pauzė

BAZILĖ. Nežliumbk, aš tyčia taip sakau.
TĖVAS. Taip, tu teisi. Manęs reikia nekęsti.
BAZILĖ. Tėčiau... Tu mano kunigaištis. Aš niekada tavęs nepaliksiu.

ANTRAS

ŽURNALISTĖ. Tai kur ji?
TĖVAS. Nežinau. Turbūt prie upės.
ŽURNALISTĖ. Gal paieškoti?
TĖVAS. Gal.

Pauzė

TĖVAS. Kartais ji praranda laiko nuovoką.
ŽURNALISTĖ. Bet jūs jai sakėte, kad atvažiuosiu?
TĖVAS. Žinoma. Tik kartais ji praranda laiko nuovoką, ir jos negalima trikdyti.
ŽURNALISTĖ. Tai dabar ji praradusi laiko nuovoką?
TĖVAS. Gali būti.
ŽURNALISTĖ. Įdomu, kaip tai atrodo. Norėčiau nufotografuoti.
TĖVAS. Nemanau.
ŽURNALISTĖ. Nemanote?..
TĖVAS. Kad kas nors matysis.

Pauzė

TĖVAS. Prie upės ji sumažėja ir pasislepia žolėje. Maža kaip akmenėlis. O ten tokia aukšta žolė.

Žurnalistė prieina prie atviro lango į sodą

ŽURNALISTĖ. Bazile!..

Pauzė

ŽURNALISTĖ. Bazile!..
TĖVAS. Kas jums pasakė, kad ji Bazilė?..
ŽURNALISTĖ. Kalbinau žmones miestelyje. Straipsniui. Ir toji laida per televizorių...
TĖVAS. Jeigu jums įdomi mano nuomonė, aš laikau tai nepilnametės išnaudojimu. Visą šį nesveiką dėmesį.
ŽURNALISTĖ. Būtinai užrašysiu jūsų nuomonę. Bazile!..

Pauzė

TĖVAS. Bet jūs man kažką primenate.
ŽURNALISTĖ. Tikrai? Negali būti.
TĖVAS. Nebaigėte savo kavos.
ŽURNALISTĖ. Širdis kalatojasi.

Tarpdury pasirodo Ada

ADA. Labas rytas.

Pauzė

ADA. Galiu užeiti?
TĖVAS. Prašom...
ADA. Aš... nauja Bazilės mokytoja... Ji jums nesakė?..
TĖVAS. Ne. O kas atsitiko? Šiandien juk šeštadienis.
ADA. Na, nieko baisaus... Bazilei gresia dvejetas iš matema-

tikos. Susitarėme papildomai padirbėti, tai štai... O kur Bazilė?..
TĖVAS. Neturiu pinigų mokėti už papildomas pamokas.
ADA. Jos nemokamos.
TĖVAS. Ji nesakė, kad turi nemalonumų mokykloje.
ADA. Kokie čia nemalonumai... Truputį pasitempsime, ir...
TĖVAS. Gersite kavos?
ADA. Namie atsigėriau.
ŽURNALISTĖ. Einu, paieškosiu jos.

Žurnalistė išeina

ADA. Aš nelaiku? Mudvi vakar susitarėme, bet ji, matyt, užmiršo... ji tokia... kaip čia pasakius...
TĖVAS. Žioplė.
ADA. Ji mąstytoja. Jos mintys visada kažkur kitur.
TĖVAS. Todėl adydama kojines dažnai įsiduria...
ADA. Per matematiką ji piešia sąsiuvinyje traukinius...
TĖVAS. ...o kurdama krosnį prisivaro rakščių.
ADA. ...arba garlaivius.

Pauzė

TĖVAS. Pirmą kartą jus matau.
ADA. Prieš dvi savaites atsikrausčiau.
TĖVAS. Miestelis mažas. Jau dvi savaites čia gyvenate, bet nė sykio jūsų nemačiau.
ADA. Retai išeinate iš namų...
TĖVAS. Gavau stambų užsakymą.

Pauzė

TĖVAS. Keista. Jūs man visai nieko neprimenate.

ADA. Kas čia keisto?
TĖVAS. Tiesiog taip retai būna.

Pauzė

TĖVAS. Paprastai vieni žmonės primena kitus.
ADA. Suprantu.
TĖVAS. Dažnai ši aplinkybė tiesiog veda iš proto.

Pauzė

TĖVAS. Jūsų pirštai dreba.
ADA. Tai nuo kavos.
TĖVAS. Baisiai tvanku.
ADA. Karštas gegužis. Ir naktį ne vėsiau.

Grįžta žurnalistė ir Bazilė

BAZILĖ. Ada! Man visai išgaravo iš galvos.
TĖVAS. Jūs Ada?..
ADA. Prašau juos kreiptis į mane vardu... Tokia nauja pedagoginė sistema.
ŽURNALISTĖ. Ir labai vykusi.
TĖVAS *(Adai)*. Tai žurnalistė iš... kokio, jūs sakėt, žurnalo?..
ŽURNALISTĖ. „Žmogus ir visata".
ADA. A. Tokio nežinau.
TĖVAS. Ji ims iš Bazilės interviu.
ŽURNALISTĖ. Na, Bazile, vesk mane į jaukiausią namų kampelį.
BAZILĖ. Sėskim prie stalo.
ADA. Tai aš palauksiu kieme?..
BAZILĖ. Kodėl kieme? Sėskit prie mūsų.
ŽURNALISTĖ. Tu įsitikinusi, kad norėsi šnekėti prie visų?

BAZILĖ. Taip.
ŽURNALISTĖ. Klausimai bus intymūs.
TĖVAS. Kokie dar intymūs klausimai?..
ŽURNALISTĖ. Nesijaudinkit, mudu juk viską aptarėme. Kas nepatiks, išmesiu. Pradedam?
BAZILĖ. Pradedam.

Pauzė

ŽURNALISTĖ. Kiek tau metų?
BAZILĖ. Šimtas.
ŽURNALISTĖ. O jeigu rimtai?
BAZILĖ. Du šimtai.
TĖVAS. Bazile!..
BAZILĖ. Tėčiau, išeik. Trukdai.
ŽURNALISTĖ. Kiek tau metų, Bazile?
BAZILĖ. Keturiasdešimt. Aš vyresnė už jus.
TĖVAS. Jai vienuolika.
BAZILĖ. Tegu jis išeina.
TĖVAS. Niekur aš neisiu. Tavęs nė valandėlei negalima palikti. Paklausyk, ką šneki!
BAZILĖ. Jei tuoj pat neišeisi, visai nekalbėsiu.
ŽURNALISTĖ *(tėvui)*. Prašau jūsų. Mudvi susišnekėsim.
ADA *(tėvui)*. Aš su jumis.

Tėvas ir Ada išeina

ŽURNALISTĖ. Miestelio žmonės pasakojo, kad gydai jų gyvulius. Ar tai tiesa?
BAZILĖ. Ne visai.
ŽURNALISTĖ. Tai gydai ar ne?
BAZILĖ. Aš tik padedu. Jie patys išgyja.

ŽURNALISTĖ. Kaip tai padarai?
BAZILĖ. Aš jiems primenu.
ŽURNALISTĖ. Ką?
BAZILĖ. Užmirštus dalykus.
ŽURNALISTĖ. Kaip?.. Užkalbėjimais, burtais?
BAZILĖ. Savimi.
ŽURNALISTĖ. Paaiškink.
BAZILĖ. Nežinau žodžių.
ŽURNALISTĖ. Gerai... Žmones irgi gydai?
BAZILĖ. Jeigu paprašo.
ŽURNALISTĖ. Girdėjau, pas tave atvažiuoja iš visos Lietuvos.
BAZILĖ. Kartais atvažiuoja...
ŽURNALISTĖ. Ar žmones gydai taip pat kaip gyvulius?
BAZILĖ. Taip.
ŽURNALISTĖ. Kokias ligas?
BAZILĖ. Visas.
ŽURNALISTĖ. Ir visada pavyksta?
BAZILĖ. Ne. Tai priklauso nuo ligos šeimininko.
ŽURNALISTĖ. Kas konkrečiai priklauso?
BAZILĖ. Skausmas yra brangi gėlė, jis ateina kaip kvietimas keistis. Mes turime būti dėkingi jam už žinią, kurią jis atneša, bet ne kiekvienas nori ją suprasti.
ŽURNALISTĖ. Kaip tą sužinojai?
BAZILĖ. Gimiau žinodama.
ŽURNALISTĖ. Bet gydyti pradėjai neseniai?
BAZILĖ. Manęs niekas neklausė. Tai tiesiog prasidėjo.
ŽURNALISTĖ. Kada tai prasidėjo?

Pauzė

ŽURNALISTĖ. Ar tai prasidėjo po mamos mirties?..

Pauzė

BAZILĖ. Kokios mamos?Aš neturiu jokios mamos. Mane tėčius pagimdė.
ŽURNALISTĖ. Atleisk.

Pauzė

BAZILĖ. Aš tave pažinau.

Pauzė

BAZILĖ. Tu juk Felicija.
FELICIJA. Atleisk man.
BAZILĖ. Mačiau tave nuotraukoje ir ji apie tave pasakojo.
FELICIJA. Ji kalbėjo apie mane?..
BAZILĖ. Vieną kartą.

Pauzė

BAZILĖ. Ko tau reikia?
FELICIJA. Ar tu laiminga?..

Pauzė

BAZILĖ. Taip.

Pauzė

FELICIJA. Kaip jis su tavimi elgiasi?
BAZILĖ. Jis nieko jai nepadarė.
FELICIJA. Tu jį veltui gini.
BAZILĖ. Tai tu pakišai perlų vėrinį ant mano palangės?..

FELICIJA. Buvau čia atvažiavusi maždaug prieš du mėnesius. Paslankiojau aplink namą ir išvažiavau...
BAZILĖ. Kodėl tiesiog neužėjai? Mus retai kas aplanko. Dabar tik ligoniai.
FELICIJA. Bijojau.
BAZILĖ. Ko?..

Pauzė

BAZILĖ. Ačiū už vėrinį.
FELICIJA. Dovanojau jį tavo mamai, bet prieš ištekėdama ji grąžino visas dovanas.
BAZILĖ. Ji bėgo nuo tavęs. Tu ją savinaisi.
FELICIJA. Ji taip sakė?..

Pauzė

FELICIJA. Patikėjai?..

Pauzė

FELICIJA. Atvažiavau tau padėti.
BAZILĖ. Man sunku į tave žiūrėti. Jei tik galėtum... išeiti.
FELICIJA. Išeinu...

Pauzė

FELICIJA. Galiu tave pabučiuoti?..

Pauzė

FELICIJA. Aš nenuodinga.

Pauzė

BAZILĖ. Tu bučiuoji ne mane.

Pauzė

FELICIJA. Čia mano telefono numeris.

Felicija išeina. Grįžta tėvas su Ada

TĖVAS. Ji išvažiavo?
BAZILĖ. Taip.
TĖVAS. Ką, taip greitai?
BAZILĖ. Taip.
TĖVAS. Kada bus straipsnis?
BAZILĖ. Nebus jokio straipsnio.
TĖVAS. Kaip tai nebus?..
BAZILĖ. Ji ne žurnalistė. Ji Felicija.
TĖVAS. Kokia dar Felicija?..
BAZILĖ. Kaip nedaug tu žinai apie mamą!..

TREČIAS

Tamsoje

TĖVAS. Apkabink mane.
BAZILĖ. Tu verki.
TĖVAS. Apkabink mane.
BAZILĖ. Neverk. Aš negaliu, kai verki.
TĖVAS. Stipriau.
BAZILĖ. Jeigu verksi, išeisiu miegoti į virtuvę.
TĖVAS. Tavo rankos švelnios ir žiaurios. Aš tavęs bijau. Paglostyk.

Pauzė

TĖVAS. Kodėl tu man nieko neprimeni?..
BAZILĖ. Tu stengiesi viską matyti kaip pirmą kartą.
TĖVAS. Kodėl tu man nieko neprimeni?..
BAZILĖ. Tu apsimeti, kad neturi atminties. Bet vieną kartą ji sugrįš ir tau atkeršys.
TĖVAS. Kai nustosi mane glostyti, aš mirsiu.
BAZILĖ. Aš niekada nenustosiu tavęs glostyti.
TĖVAS. Nustosi. Užaugsi, pasensi, ir tavo širdis sustos. Tada aš mirsiu.

Pauzė

TĖVAS. Bazile!..
BAZILĖ. Atleisk. Pavargau. Šiandien buvo daug žmonių.
TĖVAS. Tu neprivalai jų gydyti. Vieną sykį aš juos išvaikysiu.
BAZILĖ. Ir ką mes tada valgysim? Tavo genialias skulptūras?

Pauzė

TĖVAS. Kodėl nieko nesakei apie dvejetą?
BAZILĖ. Tau vis tiek nerūpi.
TĖVAS. Kvailai pasijutau prieš mokytoją. Koks aš tėvas, jei tokius dalykus sužinau paskutinis?
BAZILĖ. Tu pats geriausias. Tik truputį pavargęs.
TĖVAS. Susitvarkysi?
BAZILĖ. Susitvarkysiu.

Pauzė

TĖVAS. Ji sakė, kad tau sunku susikaupti. Tau trūksta vitaminų. Tu apskritai per mažai valgai.
BAZILĖ. Nieko man netrūksta. Tiesiog mokykloje norisi miego.
TĖVAS. Duok rankutę... Paglostyk čia... Tai per tuos žmones. Neprivalai jų visų priimti. Už tai laiku nepavalgai ir neišsimiegi. Kada tu miegi?
BAZILĖ. Per pertraukas. Ir per matematiką...

Pauzė

TĖVAS. Mano plekšnyte... kriauklyte... kurapkėle... Miegok, miegok.

Pauzė

TĖVAS. Jau beveik keturios, o aš niekaip... Išgersiu tabletę.
BAZILĖ. Ne. Paglostysiu.
TĖVAS. Miegok. Išgersiu tabletę.
BAZILĖ. Nieko tu negersi! Gulk. Aš paruošiau tau miego miglos. Užsimerk. Štai uždėsiu delną ant tavo akių, ir tu užmigsi. Ir miegosi saldžiai, kaip mūsų katė. Ir murksi. Murrr... murrr... murrr...
TĖVAS. Kas ten?!..
BAZILĖ. O kas?
TĖVAS. Kažkas vaikšto.
BAZILĖ. Tau pasirodė.
TĖVAS. Ne, virtuvėje kažkas vaikšto! Tai ji.
BAZILĖ. Ji šiandien jau buvo. Nepastebėjai.
TĖVAS. Tikrai?.. Kodėl?..
BAZILĖ. Verkei.
TĖVAS. Tai štai kodėl man taip norėjosi verkti.

BAZILĖ. Aš irgi verkiu, kai ji ateina. Bet šiandien tu mane aplenkei. Kai vienas verkia, kitas turi gulėti šalia ir glostyti.
TĖVAS. Tu per daug supranti. Norėčiau, kad būtum paprastesnė.

Pauzė

BAZILĖ. Ir tu sakysi, taip tyliai – murr...murrr...murrr...
TĖVAS. Jeigu tu... galėtum... jei būtum... tokia stipri... kad galėtum... man priminti... nors ką nors...

Pauzė

BAZILĖ. Tėčiau?.. Užmigai?.. Miegok, miegok...

KETVIRTAS

BAZILĖ. Žuvie kada mane pasiimsi šiandien aš tokia maža ir lengva šiandien galėtum stoviu ir laukiu kol žolė užaugs iki akių ji auga taip greitai o aš taip lėtai niekada jos nepavysiu ji neturi laiko net dūsauti o aš tik dūsauju ir dūsauju žuvie tu šiandien labai toli ir man baugu kad tavęs apskritai nėra pasaulyje esti vienintelis dalykas be kurio aš nebūčiau aš tai tu žuvie visi kiti ateina ir išeina jie net nepalieka žemėlapio kur jų ieškoti aš pavargau viskas labai paprasta jeigu tik išdrįsčiau paprašyti dangaus ko nors sau tu žinai ko prašyčiau to neišnykstančio jausmo kad manęs nėra tik vėjo žvangėjimas ir tik todėl kad jis visada manęs išklauso aš negaliu tu žinai tėčius dažnai šaukia naktį jis taip lėtai auga jeigu tu galėtum tiesiog praplaukti pro šalį nieko daugiau neprašau

tiesiog labai lėtai praplaukti pro šalį kad spėčiau pasigrožėti kiekvienu tavo žvyneliu tada dar ilgai labai ilgai nieko neprašyčiau dangaus

PENKTAS

ADA. Bazile?.. Kas tau?..
BAZILĖ. O, tėčius arbatą atneša.
ADA. Padarykim pertrauką. Gerai, kad išėjome į kiemą. Čia lengviau susikaupi.
BAZILĖ. Jis visą laiką žvilgčiojo pro dirbtuvės langelį.
ADA. Langelį?.. Kokį langelį?..

Ateina tėvas

TĖVAS. Tvanku.
ADA. Karštas gegužis. Ir naktį ne vėsiau.
BAZILĖ. Ar galiu išsimaudyti, kol judu čia šnekat?
TĖVAS. Eik.
ADA. Ne!.. Prašau... tuoj imsimės kito uždavinio.

Pauzė

TĖVAS. Na, tai netrukdysiu...
ADA. Jūs ir netrukdote.
TĖVAS. Tai kodėl stengiatės atsukti nugarą?
ADA. Aš žiūriu tiesiai į jus.
BAZILĖ. Tėčiau, nesėdėk saulėje. Eikš į pavėsį.
TĖVAS. Dabar. O prieš tai sėdėjote nusisukusi nuo dirbtuvės.
ADA. Nežinojau, kad jūs ten.

BAZILĖ. Tėčiau, žiūrėk, ant tavęs bitė.
TĖVAS. Kur dar galiu būti? Turiu daug darbo. Jūs nesiklausote, ką jums sakau.
ADA. Aš klausausi.
BAZILĖ. Oi, tėčiau, neprispausk jos!
TĖVAS. Aną kartą minėjau, kad gavau didelį užsakymą. Neišgirdote.
ADA. Išgirdau. Labai džiaugiuosi, kad turite darbo, tik nežinojau, kad jūsų dirbtuvė toje pašiūrėje... Atleiskite, daugiau neatsuksiu jums nugaros.
TĖVAS. Galite ir atsukti. Man vis tiek. Jūs turite degtuko galvutės dydžio apgamėlį ant kaklo.
BAZILĖ. Tėčiau, pas mus kažkas ateina.
TĖVAS. Jį reiktų nudeginti. Aš rimtai. Jie būna piktybiniai.
ADA. Pažįstate tuos žmones?..
TĖVAS. Kokius žmones?.. A, jie turbūt pas Bazilę. Tuoj išprašysiu.
BAZILĖ. Sėdėk, pašnekėsiu su jais.
TĖVAS. Šitaip niekada nebaigsi mokyklos. Reikia jiems vieną sykį paaiškinti, kad mano mergaitė taip pat turi ruošti pamokas!

Prieina Kiprelis ir jo mama

MAMA. Laba diena.
TĖVAS. Labas.
MAMA. Mes iš Vilniaus. Čia mano Kiprelis...
TĖVAS. Bazilė ruošia pamokas.
MAMA. Matėme jus per televizorių, Bazile... mieloji, man jau vis tiek, kad esu įkyri ir įsiprašau pas nepažįstamus žmones... aš sumokėsiu... nors vilties beveik nėra... gydytojai sa-

kė, dar keli mėnesiai... bet išėjome iš ligoninės, ir štai jis vėl vaikšto, pats atėjo nuo mašinos...
TĖVAS. Jeigu tuoj pat neišvažiuosite, Bazilei išves dvejetą.
ADA *(tėvui)*. Liaukitės...
TĖVAS. Ada... atleiskit.
MAMA. Tikrai?.. Negali būti. Mano Kiprelis mokosi puikiai. Tiesa, jis negali lankyti mokyklos, tad mokytojai... lanko jį... namuose...
KIPRELIS. Mama... kur tavo nosinė?
TĖVAS. Ada, jūs man atleidote?..
ADA. Liaukitės. Eime, paruošime arbatos.
BAZILĖ *(Kipreliui)*. Labas aš Bazilė
KIPRELIS. Labas matau
BAZILĖ. Žiūrėk kas čia
KIPRELIS. Upė upė
BAZILĖ. Taip ir kokia
KIPRELIS. Srauni linksma nei per gili nei per sekli pilna žuvų atspindžių akmenėlių vandens gyvačių plaukų
BAZILĖ. Kaip sužinojai kad tai plaukai
KIPRELIS. O tu
BAZILĖ. Man pasakė žuvis
KIPRELIS. Kuri jų čia daug
BAZILĖ. Ana ta ar matai
KIPRELIS. Nematau ten juk saulė
BAZILĖ. Ne tai žuvis ji labai linksma sveikas kraujas turi spurdėti kaip ji
KIPRELIS. Žinau
BAZILĖ. Kodėl jam neleidi
KIPRELIS. Nenoriu
BAZILĖ. Bet tu mirsi

KIPRELIS. Žinau aš nenoriu gyventi
BAZILĖ. Suprantu tave suprantu
KIPRELIS. Jie pažadėjo mamai dar du mėnesius ir aš negaliu taip visko užbaigti ji turi apsiprasti ji vis rečiau verkia ir daugiau tyli tai negerai šiandien paprašiau sustoti degalinėje ir nupirkti ledų kad ją pradžiuginčiau ji žiūrėjo į kelią ir verkė iš džiaugsmo štai kodėl aš vis dar čia
BAZILĖ. Nestabdysiu tavęs tu žinai
KIPRELIS. Pasaulyje man gražiausia žolė kai pakyla vėjas ir ji linguoja tada viskas atrodo taip tobula ir tai kad kažkas išeina o kažkas lieka yra tobula
BAZILĖ. Nestabdysiu tavęs vis tiek nestabdysiu
KIPRELIS. Aš tave sutikau ir štai pažvelk esu tiktai toks
BAZILĖ. Kartais dangus mums dovanoja nepakeliamą tyrumą ir mes nežinome kaip jį pritaikyti ir tada jis pasiima mus atgal pažadėk kad sulauksi rudens
KIPRELIS. Jei nori jei tiktai nori
BAZILĖ. Noriu pažadėk
KIPRELIS. Pažadu
BAZILĖ. Niekada nestabdysiu tavęs tik iki rudens
MAMA. Kokia čia arbata?
ADA. Čiobreliai ir melisa.
MAMA. Melisą jaučiu. Na, Bazile, ką pasakysi?..
BAZILĖ. Aš jaučiu tik melisą, o čiobrelių – nelabai.
ADA. Keista, juk dėjau ir čiobrelių.
MAMA. Bazile, aš klausiau ne to.
BAZILĖ. Ada, kur radote tuos čiobrelius?
ADA. Virtuvėje ant lentynos, stiklainyje.
MAMA. Bazile, tu man neatsakai.
KIPRELIS. Važiuokim, mama. Man geriau.

MAMA *(Kipreliui)*. Ką ji tau darė?.. Ar ji sakė ką nors?.. Tu vos laikaisi ant kojų.
KIPRELIS. Mama, nereikia. Noriu namo.
BAZILĖ. Vežkite jį namo. Tik lėtai, pas mus matė stirnų. Jos netikėtai iššoka ant kelio.
MAMA *(Bazilei)*. Tu visai... negali mums padėti?..

Pauzė

BAZILĖ. Aš melsiuosi už jus.

Pauzė

MAMA. Dėkoju ir už tai. Kipreli... Eime.
ADA. O arbata?..
MAMA. Per mažai čiobrelių.
TĖVAS. Per daug melisos.
KIPRELIS. Aš baigsiu gerti.
MAMA. Juk tu jos nenori.
KIPRELIS. Nemaniau, kad arbata būna tokia gardi.
MAMA. Lauksiu mašinoje. Pajėgsi ateiti?
KIPRELIS. Taip.
MAMA. Esi tikras?..
KIPRELIS. Visiškai.

Mama nueina

TĖVAS. Ji net nemano sumokėti.
BAZILĖ. Bet aš nieko nepadariau.
ADA. Viešpatie, ką jūs šnekat!.. Prie vaiko!..
TĖVAS. Ada... atleiskit man.
ADA. Kipreli, vaišinkis sausainiais. Įpilsiu tau dar arbatos.
TĖVAS. Ada, ar atleidote man?..

KIPRELIS *(Bazilei)*. Suvalgau tą sausainį ir išvažiuoju ji laukia manęs ir esu tikras verkia
BAZILĖ. Matau tau su ja sunku
KIPRELIS. Jai trûksta manęs net tada kai esame arti ir kiek atsimenu taip visada buvo
BAZILĖ. Suprantu ją suprantu
KIPRELIS. Štai ir viskas sausainis taip greitai tirpsta burnoje lyg būtų tyčia iškeptas kad mudu išskirtų
BAZILĖ. Atmink ką žadėjai
KIPRELIS. Tu irgi kodėl verki
BAZILĖ. Verkiu nes sausainis sausainis
KIPRELIS. Mudu dar susitiksime tegu ir ne čia nesvarbu
BAZILĖ. Mano sapnai atviri užeik kai norėsi
KIPRELIS. Žinau būk laiminga užeisiu
ADA. Bazile?.. Bazile, kas tau?..
BAZILĖ. Gal šiandienai užteks matematikos? Norėčiau prigulti.

Bazilė nueina, Kiprelio jau nėra. Ilga pauzė

TĖVAS. Tvanku...
ADA. Karštas gegužis. Ir naktimis...
TĖVAS. ...ne vėsiau.

Ada nueina paskui Bazilę

TĖVAS. Idiotas!..

ŠEŠTAS

Ant lieptelio, žalsvoje karklyno šviesoje

BAZILĖ. Žuvie žinau kad neatplauksi aš visai viena ir didelė kaip giria tamsu visada taip tamsu kad nejusti nė vieno troškimo ir visi kurių kvėpavimo įpratau klausytis tamsoje nusisuko Ada man išvedė ketvertą ir tėčius jau kelias savaites nakvoja kluone ant šieno tylu kaip tylu aš pilna nakties todėl man reikia upės kurios nenutildo net miegas jis nebeateina ir neglosto manęs dabar mūsų dienos aiškios kaip akmenys kurie taukšteli atsidaužę vienas į kitą o naktimis naktimis girdžiu kaip girgžda kluono sienos bet mūsų lova tai ne aš jai per lengva o jis neateina ir nepakviečia manęs: Žuvie.
ADA. Bazile!.. Atsargiau!..
BAZILĖ. Laba diena.
ADA. Vos nenukritai nuo lieptelio! Namo eini?
BAZILĖ. Tėčius prašė parnešti duonos ir arbatžolių.
ADA. Kur tavo maišelis?
BAZILĖ. Maišelis?.. Nežinau...
ADA. Pamėgink atsiminti... Ar iš krautuvės išėjai su juo?..
BAZILĖ. Neatsimenu...
ADA. O kas ten, prie akmens?..
BAZILĖ. Maišelis...
ADA. Bazile... tu su kažkuo kalbėjai?
BAZILĖ. Taip. O jūs?..
ADA. Aš?.. Aš ...šiaip, vaikštinėju...
BAZILĖ. Tolokai nuo miestelio.
ADA. Kad ten nėra kur nueiti... Per daug langų. Kai nebereikia eiti į mokyklą, lieka tik bažnyčia ir krautuvė.

BAZILĖ. Atrodote uždususi.
ADA. Tvanku. Ore... trūksta oro.
BAZILĖ. Man pasirodė, kad bėgote.
ADA. Aš?.. Taip, bėgau...
BAZILĖ. Jus vijosi šuo?
ADA. ...nuo šitų kasų. Nuo šitų strazdanų. Nuo gebėjimo šitaip paraustі.
BAZILĖ. Jūs irgi mokate paraustі, Ada. Pastebėjau tą visai neseniai, kai svečiavotės pas mus.
ADA. Negali būti. Aš niekada neraustu.
BAZILĖ. Raustate. Man irgi pasirodė keista, kad galima šitaip paraustі, kai jums pasiūlo išgerti arbatos...
ADA. Ką darai?..
BAZILĖ. Išsimaudysiu. Karšta.
ADA. Ne! Bazile, nereikia. Čia gilu ir sraunu.
BAZILĖ. Jūs bijote vandens?
ADA. Tik nereikia... Vaikai skęsta, Bazile.
BAZILĖ. Bet aš visada čia maudausi. Čia gyvena laumė... Mudvi senos pažįstamos, ji neleis man nuskęsti.

Bazilė neria nuo lieptelio į upę

ADA. A!..

Bazilė išneria į vandens paviršių

ADA. Vėrinys... Kur tavo vėrinys?..
BAZILĖ. Jis... O Dieve... Aš tuoj.

Ji vėl paneria

ADA. Bazile, nereikia! Jis prapuolė tarp žolių! Išnerk! Mes nueisim pas tavo tėvelį ir paprašysim jo pagalbos! Girdi?..

Bazilė išneria

BAZILĖ. Tėčius jo tikrai neieškos.

Vėl paneria

ADA. Ieškos, ieškos, Bazile, paklausyk manęs! Mudvi nubėgsim pas jį dabar, labai greitai, ir atsivesim, ir... Bazile?.. Baziiileee, aš tavęs nematau!

Ada neryžtingai šoka į upę su drabužiais, Bazilė išnyra

BAZILĖ. Ada, paleiskit, nelaikykit taip stipriai...

Kiek vėliau, ant kranto

BAZILĖ. Ko jūs verkiate? Aš rasiu tą vėrinį. Jis niekur nedings, upė jį laiko. Tik pailsėsiu ir rasiu.
ADA. Eime pas tavo tėvelį...
BAZILĖ. Jis nesiklausys. Tik apsimes, kad jam įdomu. Tas vėrinys jį erzino.
ADA. Eime, eime pas tėvelį...
BAZILĖ. Neverkite, susitvarkysiu pati. Jeigu norite žinoti, upėje jis prastai plaukia.
ADA. Bazile... Ar judu su tėveliu visada miegate vienoje lovoje?..
BAZILĖ. Dabar jis nakvoja kluone.
ADA. O anksčiau?..
BAZILĖ. Anksčiau... Kodėl klausiate?
ADA. Nieko... šiaip sau... Turbūt tau baisu, kai jis išeina į kluoną... Šauki jį naktimis?
BAZILĖ. Naktį jis miega kaip užmuštas ir nieko negirdi.

ADA. Bet jeigu išgirstų... Jeigu išgirstų, ar norėtum, kad ateitų ir atsigultų prie tavęs?
BAZILĖ. Jis nebenori to daryti.
ADA. Ir padėtų sunkų delną ant tavo plaukų, o jo barzda kutentų tau nugarą?..
BAZILĖ. Gal ir geriau, kad nebenori... Gal tai reiškia, kad sveiksta...
ADA. Jo delnas ilgai nejudėtų, ir sunki šiluma jame tyvuliuotų kaip per dieną saulėje įkaitęs akmuo, o paskui jis atsargiai atsargiai paglostytų tavo smilkinį pirštų galiukais, ir imtų leistis, lėtai lėtai, ir tau niekada neskaudėtų, tau atrodytų, kad miegi, sapnuoji, kaip tavo kūnu vaikšto karštas žvėris, jis niekada tavęs nenuskriaus, jis tik ganosi, vos garsesnis už kvėpavimą, rupšnoja tavo vaikiškos nugaros pūkelius, palikdamas ant jos drėgnus pėdsakus...
BAZILĖ. Kur mano maišelis?..
ADA. Čia.
BAZILĖ. Atiduokit maišelį, jau eisiu.
ADA. Kartais tėveliai per daug myli dukras...
BAZILĖ. Aš einu namo.
ADA. Jie taip jas myli, kad joms telieka šokti į upę ir nebeišnerti.

SEPTINTAS

Kluone. Tamsoje.

Atsargūs moters žingsniai per šieną, trūksmingas kvėpavimas. Tyla

TĖVAS. Judita?..

Pauzė

TĖVAS. Judita?!..

Moters žingsniai skubiai tolsta. Tėvas pakyla ir bėga iš paskos

ADA. Paleisk mane!..
TĖVAS. Ada!.. Žinoma, Ada, tai tu...
ADA. Paleisk... įkasiu!..

Grumtynės tamsoje, įniršis ir švelnumas

TĖVAS. Ada, Ada... Ada...

Pauzė

ADA. Ta mirusi moteris judu apsėdo... Aš – ne ji... Aš esu Ada, aš turiu veidą, supranti, turiu balsą, šitas rankas...
TĖVAS. Šitas rankas, šitas rankas, Ada...
ADA. Suprask tu, aš esu Ada ir atėjau pas tave!
TĖVAS. Ša ša ša...
ADA. Ir nesiruošiu tau nieko priminti!

Pauzė

TĖVAS. Atsigulk prie manęs.

Pauzė

ADA. Stipriau, stipriau mane apkabink ir pagulėkime šitaip, tiesiog pagulėkime... Prižadinau tave?
TĖVAS. Ne. Sunkiai užmiegu. Gulėjau tamsoje ir klausiausi, išgirdau tave dar nuo karklyno... Kaip supratai, kad aš čia?..

ADA. Manai, man lengva šitaip ateiti?..
TĖVAS. Ada... Ada, tavo kaulai smulkūs kaip paukščio, baisu per stipriai apkabinti...
ADA. Stipriau, stipriau...
TĖVAS. Gulėjau čia ir galvojau apie tavo nugarėlę, bandžiau iš atminties atkurti stuburo slankstelius, apgamėlį ant sprando, išbėrimo voratinklį aplink jį – tu alergiška, Ada? Tave beria nuo visko, tiesa, – nuo žiedadulkių, šokolado, vyro žvilgsnių, minčių, kurios pasileidžia per toli?...
ADA. Tik pagulėkime šitaip, tik pagulėkime, užgulk mane stipriai, noriu jausti tavo svorį ir dusti po juo, ir daugiau nieko, nusižudyti po tavimi, ir viskas...
TĖVAS. ...ir kokia tu drąsi, kokia tu drąsi... kas dar būtų išdrįsęs vytis savo mintis... o juk aš gulėjau čia ir galvojau apie tave, galvojau, bet nieko nedariau...
ADA. Manai, man lengva žinoti, kad toji moteris įsigėrė į tave giliau už mintis? Sakai, kad galvoji apie mane... Apie mane tu galvoji, bet kvėpuoji ja. Manai, man lengva ateiti čia ir atsigulti va šitaip, tai žinant?.. Kiek laiko trunka jūsų gedulas?
TĖVAS. Nežinau... Nesvarbu... Dieve mano, Ada...
ADA. Aš neturiu kitos išeities. Jeigu tik būčiau galėjusi neateiti... Aš tavo nuo tos akimirkos, kai pamačiau miestelyje perkantį duoną... ir vyniojamą tabaką... ir žirklutes Bazilei... Stovėjau tau už nugaros ir žinojau, kad radau tave... ir kai atsigręžei nuo prekystalio, tavo veidas buvo lygiai toks, kokį tikėjausi išvysti... tu neatsimeni, tu išėjai nepakėlęs akių, tu visuomet turi per daug darbo ir visuomet esi kažkur kitur...
TĖVAS. Aš tikrai... pirmą kartą tave pamačiau tik čia, kai atėjai pas Bazilę.

ADA. Matematika buvo tik dingstis ateiti į jūsų namus...
TĖVAS. Ada, nori pasakyti... Tu viską apgalvojai?..
ADA. Taigi aš žinau apie tave daugiau negu tu apie mane... Bet aš taip pat turiu praeitį.
TĖVAS. Tai nesvarbu, Ada, nieko tavęs neklausinėsiu.
ADA. Kodėl?.. Noriu, kad klausinėtum.
TĖVAS. Nepasakok man savo praeities, Ada.
ADA. Mane skaudina tavo nenoras mane pažinti...
TĖVAS. Ada, tu esi čia, aš girdžiu, kaip iš jaudulio skuba tavo kraujas, spaudžiu tave taip stipriai, kad mūsų kaulai tuojau sutrupės ir susimaišys, mūsų ląstelės išsižada savo unikalumo ir puola vienos pas kitas, puola, kad paneigtų prakeiktą vienatvės geną – tai šimtmečių ilgesys ir jis turi būti patenkintas – čia, tiesiog čia, dabar, tuojau pat – argi tai ir nereiškia pažinti?.. Argi mudu nesame pilni savęs, argi šią akimirką neskubame vienas į kitą nešini vien savimi?.. Ką tad reiškia kažkokia praeitis, – tavo ar mano, – nesvarbu?..
ADA. Aš verksiu, tuoj verksiu, man reikia paverkti...
TĖVAS. Verk, Ada, verk!...
ADA. Negaliu, pasikelk, spaudžia... aš negaliu, ji man trukdo...
TĖVAS. Ką tu šneki, Ada?..
ADA. Ji maža ir aštri kaip šukė... ji atrodo kaip maža mergytė, kurią per daug mylėjo tėtis... aš apie tai per vėlai sužinojau...

Vaiko žingsniai

BAZILĖ. Tėčiau!.. Tėčiau, man baisu!.. Ji stovi prie lango ir žiūri. Aš pamečiau jos vėrinį!

Pauzė

BAZILĖ. Tėčiau, kur tu?.. Miegi?.. Nematau.

Pauzė. Traška šienas

BAZILĖ. Ada?..
ADA. Ba-zi-le...

Pauzė

ADA. Bazile, palauk!..

Bazilė išbėga iš kluono

TĖVAS *(Adai)*. Tegu bėga. Dabar ji lekia prie upės ir ten valandėlę paverks.

Tamsoje

BAZILĖ. Aš neverkiu neverkiu tai ne ašaros ne širdis ne skausmas aš nebėgu ir tai ne dilgėlės kanda man kojas
ADA. Baziiileee!..
BAZILĖ. Niekas negali manęs išduoti po to kai tu išėjai nieko nepaaiškinusi mano širdyje atsirado skylė
ADA. Baziiileee, vaikeeeliii!.. Ateik, pašnekėėėsim kaip didelėėės!
BAZILĖ. Aš per didelė per sunki per skylėta
TĖVAS. Ada, kas ta maža mergaitė, kuri tau neleidžia verkti iš laimės?
ADA. Nešauk.
TĖVAS. Aš nešaukiu...
ADA. Sakiau, kad taip bus, sakiau...
BAZILĖ. Žuvie ji atsistojo per arti ir aš jai neleisiu tegu ji pasitraukia nes padarysiu kažką baisaus jai negalima stovėti ten kur stovėjo mama

ADA *(tėvui)*. Aš turėjau dukrytę, bet jos nebėra.
BAZILĖ. Tai štai kodėl jis nebeateina nakčia jis man nebe tėvas nakčia jis darydavo tai ko dieną niekada neišdrįstų ar Ada jam irgi tik dėl to
ADA. Ir tai viskas, ką dabar galiu pasakyti.
TĖVAS. Ada, atleisk man...
ADA. Prašai atleidimo kaip svetimas. Neturiu tau ko atleisti. Eik pas savo dukrą.
TĖVAS. Ką darai?..
ADA. Išeinu. Eik, paguosk ją, nusivesk į namus ir pabūk su ja, kol užmigs.
TĖVAS. Ada, tu dar ateisi?..
ADA. Kaip galiu neateiti? Tu klausinėji kaip svetimas. Kaip galiu neateiti po visko, kuo ką tik vienas kitam buvome?..

AŠTUNTAS

Pas Feliciją

FELICIJA. Taigi. Net nežinau, ką daryti...
BAZILĖ. Aš tau pasakysiu, ką daryti. Leisk apsistoti pas tave.

Pauzė

FELICIJA. Išprotėjai?.. Tėvas žino, kad tu čia?
BAZILĖ. Ne. Aš jį nubaudžiau.
FELICIJA. Už ką?..
BAZILĖ. Už kvailumą.
FELICIJA. Kas atsitiko?..

BAZILĖ. Už tai, kad yra kirmėlė.
FELICIJA. Ką jis tau padarė?..
BAZILĖ. Už tai, kad laukia, kol jam užsegs pavadėlį ir pririš prie būdos.
FELICIJA. Jis tave mušė?..

Pauzė

BAZILĖ. Tu visai neturi vaizduotės.

Pauzė

FELICIJA. Viešpatie, ką jis su tavimi padarė!..

Pauzė

BAZILĖ. Už ką jo taip nemyli? Juk nepažįsti.
FELICIJA. Ir nesiruošiu susipažinti su pabaisa, kurio žmona nusižudė, o dukra išprotėjo.
BAZILĖ. Nedrįsk taip kalbėti apie tėčių!
FELICIJA. Atleisk. Pirma pradėjai...
BAZILĖ. Man galima, aš sava.

Pauzė

BAZILĖ. Tai priimsi ar man išeiti?
FELICIJA. Pasilik. Kaip manai, gal turėčiau jam paskambinti?..
BAZILĖ. Ne. Tegu pasikankina. Kai žaidei žurnalistę, ar neketinai man pasiūlyti pažaisti tavo dukrą?

Pauzė

FELICIJA. Tu kandi. Ką jis su tavimi padarė!..
BAZILĖ. Tu neturi vaikų.
FELICIJA. Aš nemyliu vyrų ir nenoriu auginti jų vaikų.

BAZILĖ. Jeigu mama nebūtų nuo tavęs bėgusi, ji niekuomet nebūtų ištekėjusi už tėčiaus!
FELICIJA. Tada nebūtų ir tavęs.
BAZILĖ. Tu galvoji tik apie save. Nepavyko išlaikyti mamos, tai nusprendei nors mane pasigrobti. Štai, aš čia. Turėk.
FELICIJA. Pasispjaudyk nuodais, pasispjaudyk.

Pauzė

FELICIJA. Galiu tamstos paklausti?.. Atvažiavote neribotam laikui ar...
BAZILĖ. Aš ieškau vieno žmogaus, ir man reikia tavo pagalbos.
FELICIJA. Kur jis gyvena?
BAZILĖ. Čia, Vilniuje. Nieko daugiau nežinau. Tik vardą ir miestą.
FELICIJA. Ir kuo jis vardu?
BAZILĖ. Priglausk ausį prie mano širdies. Ką ji sako?..
FELICIJA. Tuk tuk tuk, tuk tuk tuk...
BAZILĖ. Ne. Ji sako: Kip-re-lis.
FELICIJA. Na, ir kas toliau?
BAZILĖ. Toliau? Turime mažai laiko. Jis greitai mirs.
FELICIJA. Jis serga? Kuo?
BAZILĖ. Nežinau.
FELICIJA. Vaikeli, kaip tu žmones gydai?..
BAZILĖ. Jo liga labai stipri, ji suėda kraują.
FELICIJA. Štai kaip... Gal tai leukemija?
BAZILĖ. Turbūt... Jo mama minėjo kažką panašaus...
FELICIJA. Jis guli ligoninėje?
BAZILĖ. Gulėjo. O dabar nežinau...
FELICIJA. Paskambinsiu į kelias ligonines. Kip-re-lis?..

BAZILĖ. Kip-re-lis.

Pauzė

BAZILĖ. Tu turi putų?
FELICIJA. Kokių putų?..
BAZILĖ. Nuo kurių suputoja vanduo. Norėčiau išsimaudyti putų pilnoje vonioje. Kai buvau mažytė, mama kartą atvežė mane į miestą ir išmaudė putų pilnoje vonioje.
FELICIJA. Bazile... Mama dažnai maudydavo tave pas mane.

Pauzė

BAZILĖ. Neatsimenu tavęs. Tik vonią ir plastmasinį jūros arkliuką. Nujaučiau, kad mama per mažai jį mylėjo, bet net neįtariau, kad viskas per tave... Kodėl tėčius nieko apie tave nežino?
FELICIJA. Jis nemėgsta nieko, kas su juo nesusiję.
BAZILĖ. Judvi kažką nuo jo slėpėte?
FELICIJA. Tik tai, kad mamai su juo sunku.

Pauzė

BAZILĖ. Pamatau Kiprelį ir grįžtu atgal...
FELICIJA. Pasilik ilgiau, iki rudens.
BAZILĖ. Negaliu tėčiaus vieno palikti. Kas pinigus uždirbs?..
FELICIJA. Jis geria?..
BAZILĖ. Užsakovai sukčiauja, o jam nesvarbu. Negudrus jis žmogus.

Truputį vėliau, tyloje

BAZILĖ. Šiąnakt mieste sapnavau kad stoviu namie prie upės o ji staiga sustingsta taip aš vos aukšesnė už žolę ji liaujasi

augusi vėjas nurimsta mes stovime šitaip tiesiog stovime tylime ir kažko taip nežmoniškai trūksta kad stoja širdis žuvie ar tai reiškia kad tu neatplauksi

DEVINTAS

Prie durų

BAZILĖ. Tuk tuk tuk!

Pauzė

BAZILĖ. Tuk tuk tuk!
KIPRELIO MAMA. Kas ten?
BAZILĖ. Tuk tuk tuk!
MAMA. Kas ten?..
BAZILĖ. Tuk tuk tuk!

Durys atsidaro. Už jų – Kiprelio mama.
Ilga pauzė

BAZILĖ. O, nauja suknelė...
MAMA. Sveika, Bazile.
BAZILĖ. Jums tinka juoda spalva.

Pauzė

MAMA. Užeisi?

Pauzė

BAZILĖ. Nea.

Pauzė

MAMA. Kaip nori.
BAZILĖ. Seniai?..
MAMA. Prieš dvi savaites, Bazile.

Pauzė

MAMA. Tai užeisi?
BAZILĖ. Nea.
MAMA. Kaip sužinojai?..

Pauzė

BAZILĖ. Mano upė sustojo.

Pauzė

MAMA. Kodėl man atrodo, kad jį iš manęs pavogei?..

Pauzė

MAMA. Galėjai nors trupinėlį ir man palikti.
BAZILĖ. Jis niekam nepriklauso.
MAMA. Nereikėjo man jo pas tave vežti.
BAZILĖ. Man jis irgi melavo... kad sulauks rudens.

Pauzė

BAZILĖ. Jis nieko neprašė man perduoti?..
MAMA. Ne.
BAZILĖ. Prašė. Tiesiog užmiršote... Ir dabar niekada nesužinosiu, ką jis norėjo man pasakyti.
MAMA. Jis nieko nesakė. Tik šypsojosi ir žvilgsniu laikėsi mano akių... Žvilgsnis tolo, tolo, lyg horizonte tirpstantis

burlaivis. Jis buvo mano. Mano iki paskutinės akimirkos... Mano. Jo žvilgsnis pamažėle nutrūko, o šypsena liko... tyvuliavo jo skruostuose kaip gyvas auksas, įsivaizduoji, žvilgsnis nutrūko, o šypsena vis sklido, sklido tokiais raibuliais...

BAZILĖ. Ir tada jis pasakė...

MAMA. Jis neištarė nė žodžio.

BAZILĖ. ...ištarė labai tyliai, jūs neišgirdote...

MAMA. Kai buvau visai maža, tokia kaip tu...

BAZILĖ. Aš niekada nebuvau maža...

MAMA. ...pasakiau sau, kad turėsiu sūnų. Audžiau jį mintyse – gija po gijos – lyg skraistę kraičio skryniai. Nuo pat vaikystės, nuo pirmo savarankiško žingsnelio jau žinojau, kad esu grandies pratęsėja, ir viską šapelis po šapelio nešiau į būsimo sūnaus paveikslą. Mano kasos augo kerinčiai greitai, ir berniukai, kurie prisiartindavo jų apžavėti, tebuvo šapeliai mano sūnaus tvirtovei. Turėjau pasirinkti vieną, ir pasirinkau, ir kai vieną rytą nesusirgau mėnesinėmis – tai buvo šapelis mano sūnaus tvirtovei. Aš taip ilgai ir taip nuosekliai dėliojau mintyse savo sūnų, kad kai jis atėjo, viskas jau buvo apgalvota už jį. Jis vos kvėpavo, nes mano piešinys prigludo prie jo per glaudžiai. Jis buvo labai stiprus berniukas, stiprus savo nuolankumu... Ir kai jis jau tolo nuo manęs, kai gyvybės likučiai susitelkė žvilgsnyje ir pasklido iš plačiai atmerktų akių, aš pirmą sykį per tuos metus supratau, jog tas piešinys jam visai netiko, jog jis iš paskutiniųjų bandė su juo sutapti tik tam, kad matytų mane laimingą... ir aš prarandu jį taip ir neišvydusi, koks gi tas mano sūnus...

BAZILĖ. Jis turėjo savo kambarį?..

MAMA. Ką sakai?..

BAZILĖ. Aš noriu pamatyti jo kambarį.

MAMA. Ach taip. Užeik.
BAZILĖ. Ne pro duris. Pro langą. Ar galiu įlipti pro langą?.. Noriu patekti tiesiai į jo kambarį.
MAMA. Kokia tu keista... Einu, atversiu langą.

Kambaryje

BAZILĖ. Palikite mane vieną.
MAMA. Tik nieko čia neliesk.
BAZILĖ. Neliesiu, neliesiu...
MAMA. Uždaryk spintą, ten drabužiai.
BAZILĖ. Jis turėjo žaislų?.. Mašinėlių, lėktuvų modeliukų?..
MAMA. Jis niekada nežaidė. Tai nesutapo su mano piešiniu.
BAZILĖ. Net kamuolio?..
MAMA. Trejų metų gimtadienio proga padovanojau jam gaublį.
BAZILĖ. Čia nėra nieko, nė menkiausios smulkmenos, kuri liudytų apie mane. Kaip gali tarp artimojo daiktų neįsivelti jokia smulkmena?.. Manęs šiame kambaryje nėra!
MAMA. Jis valandų valandas tyrinėdavo gaublį, kartais net verkdavo...
BAZILĖ. Jo širdis buvo visai nusiverkus.
MAMA. Jis verkė iš džiaugsmo, kad turi žemės rutulį.
BAZILĖ. Jis verkė iš nuoskaudos, kad niekada jo neturės!

Pauzė

MAMA. Už ką manęs nemėgsti?..
BAZILĖ. Kai žmogus miršta, reiktų atidžiau klausyti, ką jis sako... Viso gero.
MAMA. Neišeik. Nori to gaublio?
BAZILĖ. Kam jis man?..

MAMA. Palauk! Duosiu pyrago... Saldainių... Drabužių... Antklodę su meškiukais... Filmą apie marsiečius... Loteriją... Gimtadienį pramogų centre...
BAZILĖ. Viso gero.
MAMA. Nori ledų?..

Bazilė nueina

MAMA. Nori ledų?..

Pauzė

MAMA. Nori ledų?..

DEŠIMTAS

Pas Feliciją

FELICIJA. Bazile, negirdėjai, kaip skambinau?..

Pauzė

FELICIJA. Bazile! Aū! Kur tu?

Pauzė

FELICIJA. Mes žaidžiame slėpynių?.. Gerai, einu tavęs ieškoti.

Pauzė

FELICIJA. Bet tu taip sumaniai pasislėpei, kad turi man padėti. Šilta ar šalta?..

Verksmas

FELICIJA. Kas atsitiko?..

Verksmas

FELICIJA. Gana. Pasirodyk.

Pauzė

FELICIJA. Štai ir radau tave! Ir kaip tau šovė į galvą įlįsti į sofą? Čia juk nėra kuo kvėpuoti!
BAZILĖ. Man regis, aš mirštu.
FELICIJA. Tu radai jį?..
BAZILĖ. Taip.
FELICIJA. Ir ką?..
BAZILĖ. Nieko.
FELICIJA. Jis tave pamiršo?..
BAZILĖ. Taip.

Pauzė

FELICIJA. To ir reikėjo tikėtis.
BAZILĖ. Užsičiaupk.
FELICIJA. Bazile, anksčiau ar vėliau tu įprasi, kad žmonės tave tik užmirš ir užmirš...
BAZILĖ. Užsičiaupk.

Pauzė

BAZILĖ. Jis netesėjo pažado.
FELICIJA. Jie dažnai netesi pažadų.
BAZILĖ. Tik ne jis.

Pauzė

FELICIJA. Nugyvenau beveik keturiasdešimt metų ir iki šiol pažįstu tik vieną žmogų, kuris visada viską atsimena.
BAZILĖ. Tu šneki apie save, Felicija.
FELICIJA. Taip.
BAZILĖ. Aš irgi viską atsimenu. Atsimenu viską taip ryškiai, kad neturiu jėgų apie tai galvoti.
FELICIJA. Netiesa. Tu kai ką užmiršai.
BAZILĖ. Tas ryškumas išdegino mano atmintyje skylę... Felicija, ką aš užmiršau?..
FELICIJA. Kam tau žinoti?
BAZILĖ. Kas liko už tos skylės?.. Kodėl negaliu nei užsiūti, nei atkurti jos audinio?..

Pauzė

BAZILĖ. Jeigu būtum ten buvusi...
FELICIJA. Aš ir taip viską matau. Matau viską tavo akimis, ir taip ryškiai, jog net baisu, kad nepersiduotų tau...
BAZILĖ. Taip, ji kabėjo ant sijos ir viskas taip alsiai kvepėjo šienu, iki lubų, iki akių dugno, iki kaulų smegenų kaip banga kilo kvapas, aš mačiau tiktai jį tas besvoris auksas išdžiūvusia šerdimi gailiai gaudė šieno vamzdeliai mano molekulės jų gaudimas nenumaldomai augo kol virto klyksmu ji kabėjo ant saulės spindulio pro stogo plyšelius ant sijono smigo šviesos adatėlės ji kabėjo išvarpyta saulės ir tylėjo tylėjo ir buvo atšalusi ir tuščia kaip maišas ir kregždės braižėsi į stogą ir klykė kaip aš mums reikėjo užgožti jos tylą nugalėti ir mes nugalėjom mes nugalėjom mes buvome garsios ir karštos visi mus išgirdo... mes nugalėjom... mes ją nugalėjom... nugalėjom...

Pauzė

FELICIJA. Štai ir viskas, štai ir viskas... ir viskas...

Ilga pauzė

BAZILĖ. Tu ją mylėjai?

FELICIJA. Nežinau... Mes buvom labai jaunos... Ji stovėjo po medžiu ir išsižiojusi skaitė kažkokius kvailus horoskopus... Tokia juokinga, nepanaši į nieką, ką pažinojau... Pamačiau ją po tuo medžiu ir tariau sau: „Aš būsiu jos“. O kiek vėliau, kai jau verkdavo pas mane iki ryto, – verkdavo amžinai dėl kitų, bet be manęs ji nė verkti nesugebėdavo, – tada jau kartojau sau: „Aš tapsiu ja“. Paskui atsirado tavo tėvas, o mano širdyje atsirado skylė. Ir aš... O ką – aš?.. Aš tiesiog gyvenau, kaip mokėjau. Išbandžiau, kaip sakoma, visko po truputį, bet žmonės prisiliesdavo prie manęs tik pusiau, nė vienas nepritapo taip, kaip aš buvau pritapusi prie tavo motinos... Tarsi kaukė prie veido, kuri ne tik atkartoja, bet ir suteikia jam, kaip sakoma, charakterį... Pati jau buvau sau pasakiusi: „Daugiau niekada nedarysiu to pirma“. Paskui atsiradai tu, ir vieną dieną ji atvažiavo. Paskui dažnai atvažiuodavo, viena arba su tavimi. Jos veidas liesėjo ir tirpo, ir šnekėjo ji ne tai, ką norėjo pasakyti... Nieko jai nebesiūliau, nors vis dar troškau, – gal tik iš įpročio? – kad mestų tavo tėvą ir grįžtų pas mane. Galbūt ji laukė, kol pirma apie tai prabilsiu, nežinau... Tai sunku pavadinti meile... Bet, man regis, aš myliu tave.

BAZILĖ. Kodėl?..

FELICIJA. Nes nieko iš tavęs nenoriu.

BAZILĖ. Bet juk nori, kad likčiau pas tave.

FELICIJA. Tik iki mokslo metų...
BAZILĖ. Iki rudens viską taip sutvarkysi, kad lankysiu mokyklą čia.
FELICIJA. Ir kas čia blogo?.. Tai ne dėl savęs. Dėl tavęs – tu negali tenai grįžti.
BAZILĖ. Aš turiu rūpintis tėčiumi ir žmonėmis, kurie atvažiuoja pagalbos, tu pamiršti, kad nepriklausau sau...
FELICIJA. Prisigalvoji.
BAZILĖ. Paleisk mane. Duok man išvažiuoti.
FELICIJA. Važiuok, ar aš laikau?..
BAZILĖ. Rytoj.
FELICIJA. Ne. Pirmadienį.
BAZILĖ. Rytoj, o gal net šiandien.
FELICIJA. Tu išprotėjai – šiandien! Apie šiandieną gali ir užmiršti!
BAZILĖ. Jeigu paslėpsi raktą, iššoksiu pro langą.
FELICIJA. Tokia tu niekur neišeisi. Tu degi, tau reikia išgerti aspirino ir gultis lovon.
BAZILĖ. Aš šalta kaip ledas ir blaivesnė kaip niekada.
FELICIJA. Man baisu, kad iškrėsi kvailystę.
BAZILĖ. Felicija, aš niekada nebūsiu tavo. Aš tėčiaus.
FELICIJA. Kodėl tu tokia žiauri man?..
BAZILĖ. Kad tu žinotum, kokia aš sena... Kad tu žinotum, kaip nieko nenoriu ir kaip kažką privalau.
FELICIJA. Prašau tave, atsigulk. Atnešiu arbatos ir laikysiu tavo ranką, kol užmigsi. Esi maža mergaitė ir privalai tik tiek.
BAZILĖ. Aš atsigulsiu ir išgersiu arbatos, bet tik dėl tavęs. O ryt išvažiuosiu. Dėl tėčiaus. Ir nesakyk, kad esu žiauri.
FELICIJA. Kur tavo rankutė?.. Kodėl nenori man duoti rankutės?..

BAZILĖ. Nesakyk, kad esu žiauri. Aš tik sena ir pavargusi, ir visą laiką kažką privalau... Norėčiau, kad viskas sustotų... Nors akimirksnį... Nes jeigu nesustos, neištversiu. Aš tiesiog neištversiu ir ką nors padarysiu... Norėčiau, kad viskas sustotų ir man nieko nebereiktų privalėti. Norėčiau neturėti akių, kasų ir rankutės. Nes jeigu tai nesustos, aš privalėsiu ką nors padaryti... Ką nors labai netikėto, supranti, ką nors, kas leistų man tapti nauja, supranti, ką nors, kas sugriautų jų lūkesčius... Kai kažkas, kuo labai tikėjai, sugriauna tavo lūkesčius, atrodo, kad dingsta širdis. Jie sako – dūžta, bet ji nedūžta. Ji tiesiog dingsta, be žinios, kaip pavogtas vaikas, ir nuo to nerandi vietos, pats sau panyri tamson... Šitoje tamsoje turi kas nors įvykti – kas nors, kas sugrąžintų širdį...

VIENUOLIKTAS

Tamsoje

ADA. Tvanku...
TĖVAS. Kiek valandų?
ADA. Beveik pirma... Pasikelk, man ranka nutirpo.

Pauzė

TĖVAS. Žinau, ką galvoji. Koks aš blogas tėvas ir baisus žmogus, visas tas nesąmones...
ADA. Ką čia išsigalvoji?.. Ar aš ką sakau?
TĖVAS. Tas ir yra, kad nesakai.
ADA. Aš per mažai kalbu?.. Nori pasakyti, kad esu tylenė?..
TĖVAS. Ne... Mes nekalbame apie tai...

ADA. Sakiau, ką apie tai galvoju ir ką daryčiau tavo vietoje... Maniau, tau nepatinka, kai kišuosi. Ką dar galėčiau padaryti? Benai, ji tavo dukra, be to, ji nepaprastas vaikas, ji daug prisikentė, ir tik tu geriausiai žinai, kaip su ja elgtis.
TĖVAS. Šiandien penktadienis, o ji išėjo pirmadienį...
ADA. Man keistas tavo tikrumas dėl to, kad ji išėjo...
TĖVAS. Ada, tu teisi dėl vieno – aš ją pažįstu. Garantuoju, kad ji nusprendė mane mesti, ir nė piršto nepajudinsiu. Spėju, kur ji gali būti. Tegu išsiširsta.
ADA. Mesti... Šneki apie ją kaip apie moterį.

Pauzė

ADA. Benai.
TĖVAS. Ada, liaukis. Aš viską pasakiau.
ADA. Ne, tu kažką nutylėjai... Kaip galiu ramiai gulėti šalia tavęs, žinodama, kad kažką slepi?
TĖVAS. Tai kelkis ir išeik.
ADA. Nežaisk su manimi.
TĖVAS. Aš rimtai.
ADA. Atėjau pas tave, nes kitaip negalėjau... Visą save atsinešiau, nieko nepalikau už durų...
TĖVAS. Žinai, ko bijau? Jeigu dabar įjungčiau šviesą ir pažiūrėčiau tau į akis – ar pastebi, kad nežiūriu į jas? – bijau, jog pamatyčiau jose begalinį suknistą pasiaukojimą. Ką tu prisigalvoji, Ada?.. Ar tik nesumanei pasiaukoti vargšei našlaitei ir jos puspročiui tėvui?.. Noriu tave iš anksto perspėti – jokių suknistų aukų šiuose namuose nebus. Ir jeigu atspėjau tavo ketinimus, geriau susirink drabužius ir išeik dabar. Dabar, Ada. Dabar.

Pauzė

TĖVAS. Kur eini?..
ADA. Į kiemą... Pakvėpuoti.
TĖVAS. Užsimesk mano marškinius.
ADA. Noriu būti nuoga.

Pauzė

TĖVAS. Manai, man lengva šitai sakyti?..
ADA. Viešpatie, kaip viskas kvepia... ir kaip nevalia to apčiuopti, to kvapo virš odos ir naktimi permirkusių laukų... ir kaip visa tai baigsis, ir kaip sugrįš, ir vėl baigsis... tokia galiu išprotėti ir mirti nuo pertekliaus, kurio nėra su kuo pasidalyti...
TĖVAS. Neišeik, Ada.
ADA. Tu skaudini mane... ir tai tik pradžia. Žinau, kad su tavimi man skaudės vis labiau ir labiau.
TĖVAS. Kai šitaip stovi tarpduryje, nuoga ir tamsi, ir pro atviras duris iš laukų virsta vasaros naktis... kai guliu ir stengiuosi įžiūrėti tave tamsoje, kvaitinančiai kvepiančioje, pilnoje garsų... kai guliu, bet neįžiūriu net savo rankų, kai šitaip... tai atstumas nuo manęs iki manęs ir nuo manęs iki tavęs susilygina... ir kai šitaip guliu, pametęs visus išmatavimus, pametęs viską, aš žinau tiktai viena... žinau, kad laikausi tik už mažo siūlelio, ir net ne aš, tai mirtis mane laiko, juntu jos globą iš tamsos, ji palinkusi virš manęs, tik per žingsnį... ir kai šitaip, atstumas nuo manęs iki tavęs lygus atstumui nuo manęs iki jos... ir kai šitaip, guliu tamsoje, mėgindamas įžiūrėti artimus daiktus ir neturiu jėgų jų pažinti, tik žinau, kad tas apčiuoptas trapus siūlas yra vienintelis tik-

ras dalykas, vienintelis, kurį užgyvenau ir kurį tikrai patiriu... ir net turėdamas tiktai tiek, Ada, žinodamas, kad ir tu turi tiktai tiek, aš vis tiek trokštu tavęs, trokštu dalytis tuo paprastu, nesustabdomu žiūrėjimu į mirtį... ar to tu bijai?..
ADA. Viskas... nieko daugiau nesakyk...
TĖVAS. Tu verki?..
ADA. Žiūrėk... kluonas dega.
TĖVAS. Tu verki, Ada. Tu verki!..
ADA. O štai ir ji. Aš ją matau.

Bazilė tupi krūmuose ir išplėtusi akis žiūri į ugnies apimtą kluoną

BAZILĖ. Žuvie žuvie kur tu jis man pažadėjo atplauk per ugnį man reikia tave išbandyti nejaugi jūs visi tokie visi iki vieno jis sakė iki rudens ko verti žodžiai kodėl dangus paskubėjo aš juo patikėjau o jis tik berniukas man reikėjo tiesiai į dangų į dangų dabar per vėlu nieko verti pažadai sudegs su visais kurie juos dalija kaip kerštą
ADA. Bazile...
BAZILĖ. Ada? Tu nuoga?..
ADA. Eikš, vaikeli.
BAZILĖ. Ada... Ada... Atleisk, tai turėjo įvykti, atleisk, buvo taip tamsu, ir aš privalėjau, bet kaipgi čia taip... ne, neliesk manęs, neliesk dar valandėlę, man baisu, tai ne aš, tai ne aš, supranti?!..
ADA. Ššš... suprantu.
BAZILĖ. Kur tėčius?!..
ADA. Ššš. Namie jis.
BAZILĖ. Kaip gerai, kad namie!.. Jis žino, kad kluonas dega?..

ADA. Žino, žino...
BAZILĖ. Kas dabar bus?..
ADA. Nieko, neturėsime kluono.
BAZILĖ. Aš matau jį. Jis stovi prie lango, ir... Ada, jis šypsosi!
ADA. Eikš... Ateik pas mane...
BAZILĖ. Ką tu man padarysi?..
ADA. Nieko, priglausiu kaip mažą vaikelį, ir čiučiuosiu, čiučiuosiu...
BAZILĖ. Kaip gali mane liesti, juk aš...
ADA. Eikš, eikš pas mane...

Priglaudžia. Pauzė

BAZILĖ. Ar tau neatrodo, kad mums reiktų kviestis pagalbos, nešioti vandenį ir visa kita?..
ADA. Ne, o kam?.. Tegu dega.
BAZILĖ. O jeigu ugnis peršoks į mišką?..
ADA. Vėjas ne iš tos pusės, be to, per toli. Supleškės, ir baigta.
BAZILĖ. Ada, ar dabar tu manęs nekęsi?..
ADA. Žiūrėk, kaip triukšmauja ugnis. Gražu.
BAZILĖ. Žinai... kai tupėjau papartyne ir laukiau tamsos, piktas žvėris mano galvoje norėjo, kad judu su tėčium... kad judu su tėčiumi būtumėt ten...
ADA. Mesk tą žvėrį į ugnį, Bazile.
BAZILĖ. Aš metu jį, metu!
ADA. Nepalik nė vieno plaukelio...
BAZILĖ. Visą išmečiau, jo nebėra!
ADA. Traukis iš ten, neik taip arti!..
BAZILĖ. Kaip tu kvepi!
ADA. Žmonės renkasi. Einu, užsimesiu ką nors.

Pauzė

BAZILĖ. Ada... žinai, ką?..
ADA. Ką?..
BAZILĖ. Tik niekam nesakyk!..
ADA. Ko?...
BAZILĖ. Kai gimiau, mane uždėjo jai ant krūtinės. Va šitaip...

DVYLIKTAS

Šviesoje

BAZILĖ. Tai tu tai tu o tai aš
KIPRELIS. Sveika kaip gyveni pažaiskim
BAZILĖ. Pažaiskim pykau ant tavęs bet dabar jau nebe tu turėjai išeiti
KIPRELIS. Aš stengiausi išsiderėti bet mane pasiėmė anksčiau atleisk
BAZILĖ. Aš padegiau kluoną kaip manai ar labai blogai
KIPRELIS. Viskas atleista tau viskas atleista
BAZILĖ. Tikrai
KIPRELIS. Aš žinau ką sakau
BAZILĖ. Dabar kai neliko kluono Ada su tėčiumi miega namie o ji visai nebeateina manau kad ji sudegė ir pagaliau yra laiminga
KIPRELIS. Džiaugiuosi už jus
BAZILĖ. Žinai aš nebegydau žmonių nebeišeina esu paprasta mergaitė

KIPRELIS. Ar tau tai patinka
BAZILĖ. Labai tik tėčiui reikia daug dirbti kad galėtume gerti arbatą su sausainiais Ada juos taip mėgsta
KIPRELIS. Sausainiai aš irgi mėgau sausainius ypač tą kurio skonis buvo išsiskyrimas
BAZILĖ. Jeigu tik pamėgintum suprasti kad išsiskyrimo nėra
KIPRELIS. Bazile kas tai
BAZILĖ. Tai žuvis ji atplaukia nes aš ją kviečiau
KIPRELIS. Eime jos pasitikti kur tu
BAZILĖ. Aš čia o kur tu tai tu
KIPRELIS. Tai aš
BAZILĖ. Tai aš
KIPRELIS. Tai aš
BAZILĖ. Tai aš
KIPRELIS. Tai aš
BAZILĖ. Tai aš
KIPRELIS. Tai aš
BAZILĖ. Tai aš žuvie tai tik aš o tai tu juk žinojau kad mes susitiksim kokia tu graži ir lėta aš mokiausi šito lėtumo visą gyvenimą mano žuvie jei galiu tave taip vadinti dabar kai tu čia atiduodu tau visas vietas ir vardus daryk su jais ką nori tai viskas ko norėjau bet nedrįsau paprašyti dabar jau žinau kad reikia išdrįsti mes esame tam kad prašytume ir gautume tik šitaip mumyse atsibunda dangus dabar kai jau viskas vis tiek aš tai žinau

2004 m., po vasaros vandeniu

TURINYS

Vidurdienį, Lidijos laiku

Apysaka / 5

Obuolys Kipreliui

Apysaka / 71

Violončelė

Novelė / 95

Kaip daromi vaikai

Novelė / 111

Įvykis

Novelė / 117

Artumo jausmas

Pjesė / 121

Blyksnis po vasaros vandeniu

Pjesė / 187

ČERNIAUSKAITĖ, Laura Sintija
Če321
Artumo jausmas
apysakos, novelės, pjesės / Laura Sintija Černiauskaitė. –
Vilnius: – 237 p.
ISBN 9986-39-395-7

Trečioji jaunos sparčiai populiarėjančios rašytojos knyga. Joje savitai atsiskleidžia margaspalvė moteriškumo raiška. Autorei rūpi lyčių santykiai, mergaitės – moters – motinos psichikos slėpiniai, eroso ir nebūties paralelės. Gebėjimas savitai ir stilingai pasakoti apie dabartį patraukia ne mažiau, negu tai, kas neatsargiai gali būti pavadinta mados apraiškom, – vizijos, mistika, sapnai, biseksualumo ir incesto motyvai. Jusliškumo menine kalba čia skaistinanti.

UDK 888.2-3+888.2-2

Laura Sintija Černiauskaitė
ARTUMO JAUSMAS
Apysakos, novelės, pjesės

Redaktorė Gražina Pruskuvienė

Nuotrauka Regimanto Tamošaičio
Korektorė Virginija Savickienė
Maketavo Dalia Kavaliūnaitė

2005 05 10. 7,4 leidyb. apsk. l. Užsakymas 1651.
Tiražas 1500. 538-oji leidyklos knyga.
Išleido Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla,
K. Sirvydo 6, LT-01101 Vilnius.
www.rsleidykla.lt / info@rsleidykla.lt
Spausdino AB „Spauda".
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius.